

T.C.

GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TERÖRLE MÜCADELEDE PSİKOLOJİK
HAREKAT YÖNTEMLERİ VE PKK TERÖR
ÖRGÜTÜNE KARŞI YÜRÜTÜLEN
PSİKOLOJİK HAREKATIN SONUÇLARI

746322

Ahmet ÇEŞME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

STRATEJİ BİLİMİ ANABİLİM DALI

146322

TEZ DANIŞMANI

Doç.Dr.Adnan CEYLAN

GEBZE

2004

..Ahmed ÇİŞME.....'ın tez çalışması, G.Y.T.E. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 12.01.2004 tarih ve 2004.11.... sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından Strateji Bilimi..... Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Adnan CEYLAN

ÜYE

: Prof. Dr. Salih AYNURAL

ÜYE

: Yrd. Doç. Dr. Abdulkayyum KESİCİ

ONAY

G.Y.T.E. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 10.02.2004 tarih ve 2004.1.4.... sayılı kararıdır.

ÖZET

Sıcak savaşların yerini soğuk savaşların aldığı günümüz dünyasında, psikolojik hareket faaliyetleri soğuk savaşların en büyük silahı olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstünlük artık, hedef alınan ülkelerin topraklarını işgal etmekten ziyade, hedef ülkelerin insanlarına yönelik olarak yapılacak olan psikolojik hareket faaliyetleri ile onların zihinlerini ele geçirmekle mümkün olmaktadır. Üstelik bu yöntemin maliyeti de çok düşük olmaktadır. İnsanların zihinlerini kontrol etmede eşsiz bir yöntem olan psikolojik hareket faaliyetleri, terör örgütleri için de bulunmaz bir silah konumundadır. Bu faaliyetler sayesinde, hem eleman temin etmekte ve hem de hedef aldıkları toplumda korku ve dehşet saçarak, amaçlarına ulaşma yolunda mesafe kat etmektedirler. Ülkemiz yıllardır PKK terör örgütüne karşı mücadele etmektedir. Bu mücadelenin bu kadar uzamasının en önemli sebeplerinden biri de, psikolojik hareket faaliyetlerinin öneminin çok geç anlaşılmış olması ve geç uygulamaya geçirilmiş olmasıdır.

SUMMARY

In recent times where cold wars have replaced warm wars in the world, we are confronted with psychological warfare activities as the greatest weapon of the cold wars. Superiority is only possible by influencing those peoples mind with psychological warfare activities to make towards target countries people rather than occupying land of target countries further more cost of this method is very low. Psychological warfare activities being peerless method in control of people's mind are very important weapons for terror organizations. Thank to the activities, by spreading fear and anxiety in their forget people they get some members and also progress in direction of their aim. Our country has fought against PKK for years. One of the most important reasons of getting so longer of this fight is too late understanding of importance of the psychological warfare activities and applying of this method too late.

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca benden maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme, çalışmalarımda yol gösteren danışmanım sayın Doç. Dr. Adnan CEYLAN'a, değerli hocam Prof. Dr. Abdulkadir AKÇİN'e, arkadaşlarım Araş. Gör. Necip BOLAT ve Sefer KUTLU'ya, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde görevli öğretim üyeleri, araştırma görevlileri, idari personel ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZET	iv
SUMMARY	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1
1. TERÖR VE TERÖRİZM	5
1.1. Terör ve Terörizm Kavramları	5
1.1.1. Terör	6
1.1.1.1. Terör Çeşitleri	8
1.1.1.1.1. Amaçlarına Göre Terör Çeşitleri	9
1.1.1.1.1.1. Etnik Terör	9
1.1.1.1.1.2. Devlet Terörü	11
1.1.1.1.1.3. İdeolojik Terör	13
1.1.1.1.2. Uygulanma Alanlarına Göre Terör Çeşitleri	14
1.1.1.1.2.1. Yerli (İç) Terör	14
1.1.1.1.2.2. Uluslararası Terör	15
1.1.2. Terörizm	16
1.1.2.1. Terörizmin Tarihi Gelişimi	18
1.1.2.2. Terörizmin Amaçları	22
1.2. Ülkemizin Teröre Hedef Olmasının Sebepleri	24
1.2.1. Ülkemizin Jeopolitik ve Jeostratejik Önemi	26
1.2.2. Ülkemizin Komşu Ülkelerle Olan İlişkilerinin Tarihi Boyutu	30
1.2.2.1. Irak	31
1.2.2.2. İran	33
1.2.2.3. Suriye	34
1.2.2.4. Ermenistan	37
1.2.2.5. Bulgaristan	39

1.2.2.6. Yunanistan

1.2.3. Ülkemizin Diğer Ülkelerle Olan İlişkilerinin Uluslararası Boyutu 42

2. TERÖRLE MÜCADELEDE PSİKOLOJİK HAREKÂT YÖNTEMLERİ 53

2.1. “Psikolojik Harekât” Kavramı, Tarihî Gelişimi ve Unsurları 56

2.1.1. “Psikolojik Harekât” Kavramı 57

2.1.2. Psikolojik Harekatın Tarihî Gelişimi 58

2.1.3. Psikolojik Harekatın Unsurları 60

2.2. Terörle Mücadelede Propaganda 61

2.2.1. Propaganda Kavramı 64

2.2.1.1. Propaganda Analizi 67

2.2.1.1.1. Kaynak Analizi 67

2.2.1.1.2. Araç Analizi 68

2.2.1.1.3. İçerik Analizi 68

2.2.1.1.4. Toplum Analizi 68

2.2.1.1.5. Etki Analizi 68

2.3. Terörle Mücadelede Halkla İlişkiler 69

2.3.1. “Halkla İlişkiler” Kavramı 69

2.3.2. Halkla İlişkilerin Amaçları 70

2.3.3. Halkla İlişkiler Sürecinde İzlenecek Aşamalar 73

2.3.4. Halkla İlişkilerin Gelişimini Etkileyen Faktörler 74

2.3.4.1. İdeolojik Devlet Faaliyetlerinin Önem Kazanması 74

2.3.4.2. Yönetimsel Etkinliği Arttırma Zorunluluğu 75

2.3.4.3. Yönetim Karmaşıklaşmasının Olumsuz Sonuçlarını
Giderme 75

2.3.4.4. Özel veya Kamu Kuruluşlarıyla Toplum Arasında
Karşılıklı Güvene Dayalı İlişkiler Geliştirme Zorunluluğu 75

2.4. Terörle Mücadelede Kitle İletişim Araçları 76

2.4.1. “Kitle İletişim” Kavramı 78

2.4.2. Kitle İletişim Araçlarının Toplum Üzerindeki Etkileri 78

2.4.3. Kitle İletişim Araçlarının Toplum Üzerindeki İşlevleri 80

3. PSİKOLOJİK HAREKATIN UYGULAMA YÖNTEMLERİ VE PKK ÖRNEK

OLAYI	81
3.1. PKK Terör Örgütünün Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	81
3.1.1. Bölücü Terör Örgütünün Kuruluş Aşaması	81
3.1.1.1. Öcalan'ın DDKO İçerisindeki Faaliyetleri	82
3.1.1.2. Öcalan'ın KD İçerisindeki Faaliyetleri	83
3.1.1.3. PKK'nın Kuruluşu	84
3.1.2. Bölücü Terör Örgütünün Gelişme Aşaması	87
3.1.2.1. PKK'nın Örgütlenme Aşaması	88
3.1.2.2. PKK'nın Eylem Aşaması	91
3.1.3. Bölücü Terör Örgütünün Gerileme Aşaması	94
3.1.3.1. Öcalan'ın Yakalanması	96
3.1.3.2. Örgütün Siyâsallaşma Çabaları	96
3.1.4. Bölücü Terör Örgütünün Gelir Kaynakları	97
3.1.4.1. Kaçakçılık	97
3.1.4.2. Haraç	102
3.1.4.3. Bağış	102
3.2. PKK'nın Uyguladığı Propaganda Yöntemleri	103
3.2.1. İdeolojik Propaganda	108
3.2.2. Etnik Propaganda	111
3.2.3. İktisâdi Propaganda	116
3.3. PKK'nın Yaptığı Propagandayı Etkisiz Hâle Getirmek İçin Yapılması Gereken Propaganda Faaliyetleri	120
3.3.1. Halk Desteğinin Kazanılması	122
3.3.2. Teröristlerin Mücadele Azimlerinin Kırılması	129
3.3.3. Dış Desteğin Önüne Geçilmesi	136
3.3.4. Sempatizanların Örgüte Katılımının Engellenmesi	143
3.4. PKK'nın Uyguladığı Halkla İlişkiler Yöntemleri	147
3.5. Devletin Uyguladığı Halkla İlişkiler Yöntemleri	148
3.6. PKK'nın Kitle İletişim Araçlarını Kullanması	150
3.6.1. Kitap, Gazete, Dergi Gibi Yazılı Kitle İletişim Araçlarının PKK İçin Önemi	150

3.6.2. Radyo, Televizyon Gibi Sesli Kitle İletişim Araçlarının PKK İçin Önemi	152
3.6.3. Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarına Yansıması	157
3.6.3.1. Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarına Yansımasının Olumlu Yönleri	158
3.6.3.2. Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarına Yansımasının Olumsuz Yönleri	159
3.6.3.2.1. PKK'nın Kitle İletişim Araçlarını Kullanmasından Kaynaklanan Olumsuzluklar	163
3.6.3.2.2. Kitle İletişim Araçlarının İzledikleri Aktarma Yöntemlerinden Kaynaklanan Olumsuzluklar	165
3.7. PKK'ya Karşı Kitle İletişim Araçlarının Kullanılması	175
3.7.1. Kitap, Gazete, Dergi Gibi Yazılı Kitle İletişim Araçlarının PKK İle Mücadele İçin Önemi	178
3.7.2. Radyo, Televizyon Gibi Sesli Kitle İletişim Araçlarının PKK İle Mücadele İçin Önemi	180
3.8. PKK'nın Gençliği Kazanmada Uyguladığı Psikolojik Süreçler	185
3.8.1. Gençliğin Tanımı	186
3.8.2. Gençliğin Psikolojik Özellikleri	186
3.8.3. Ana-Babalardan Terör Örgütlerine	187
3.8.4. PKK'nın Eleman Temininde Kullandığı Psikolojik Aşamalar	189
3.8.4.1. Grup Dinamiği	189
3.8.4.2. Güdüleme	192
3.8.4.3. Tutumlarda Operasyon	194
3.8.4.4. Algılama	197
3.8.4.5. Militan Kimliği ve Kişiliği	198
3.8.5. Militanın Eğitim Aşaması	199
3.8.5.1. İdeolojik Eğitim	200
3.8.5.2. Pratik Eğitim	200
3.8.6. Bir Teröristin Yetiştirilmesinde İzlenen Aşamalar	201
3.8.7. Sosyal Psikolojik Açından İntihar Bombacılarının Analizi	202
3.8.7.1. "Sosyal Psikoloji" Kavramı	205

3.8.7.2. Terör Örgütlerinde Psikolojik Faaliyetler	206
3.8.7.3. Gerçekleştirilen Bazı İntihar Saldırıları ve Teröristlerin Psikolojik Durumları	208
3.8.7.4. Terör Örgütlerinin Militan Kazanma Yöntemleri	213
3.8.7.5. Teröristin Sosyo-Psikolojik Profilinin İncelenmesi	217
3.8.7.6. Teröristlerde İnançların Değiştirilmesi ve Yeniden Kazanılması	222
SONUÇ	224
KAYNAKÇA	236
ÖZGEÇMİŞ	247
EK	248

KISALTMALAR DİZİNİ

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
AMİT : ARGK'ye Mensup İntihar Timleri
ANAP : Anavatan Partisi
ARGK : Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu
ASALA : Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermeni Ordusu
AT : Avrupa Topluluğu
AYÖD : Ankara Yüksek Öğrenim Derneği
BDT : Bağımsız Devletler Topluluğu
CIA : Amerikan Merkezi Haber Alma Teşkilatı
DDKO : Devrimci Doğu Kültür Ocakları
DEP : Demokrasi Partisi
DHKP-C : Devrimci Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
DYÇ : Düşük Yoğunluklu Çatışma
ERNK : Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi
ETA : Bask Ülkesi ve Özgürlük
FKÖ : Filistin Kurtuluş Örgütü
GAP : Güneydoğu Anadolu Projesi
GKK : Geçici Köy Koruculuğu
GKRY : Güney Kıbrıs Rum Yönetimi
HADEP : Halkın Demokrasi Partisi
HEP : Halkın Emek Partisi
HRK : Kürdistan Kurtuluş Birliği
IRA : İrlanda Cumhuriyet Ordusu
KADEK : Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KD : Kürdistan Devrimcileri
KDP : Kürdistan Demokrat Partisi
KİH : Kürdistan İslami Hareketi
KİP : Yunan İstihbarat Sevisi
KYB : Kürdistan Yurtseverler Birliği

LTTE	: Tamil Eelam'ın Kurtuluş Kaplanları
M/L	: Marksist Leninist
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MK	: Merkez Komite
MS	: Milattan Sonra
NCIS	: İngiliz Ulusal Suç İstihbarat Servisi
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
RTÜK	: Radyo Televizyon Üst Kurulu
SBF	: Siyasal Bilgiler Fakültesi
SHP	: Sosyal Demokrat Halkçı Parti
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEMÜH	: Terörle Mücadele ve Harekat
THKP-C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Cephesi
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKSP	: Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TV	: Televizyon

GİRİŞ

Devletler arası mücadelede terör, üstünlüğü ele geçirme gayesiyle özellikle yirminci yüzyılda yoğun bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Bu yöntemin kullanılmasında en büyük etken, maliyetinin düşük olması ve örtülü olarak verilen destekten dolayı fazlaca tepki çekmemesidir. Ayrıca sıcak savaşlarda verilecek olan insan kaybı, bu tür eylemleri destekleyen ülkeler açısından sıfıra inmektedir.

Ülkemiz jeopolitik ve jeostratejik önemi dolayısıyla daima saldırılara hedef konumunda bulunmuştur. Bu saldırılar günümüzde de terör vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir.

Ağustos 1984'te terör eylemlerine başlayan terör örgütü PKK, o tarihten günümüze kadar, güvenlik görevlisi ve sivil vatandaş 10.000'i aşkın insanımızı katletmiş, milyarlarca dolar milli servetin yok olmasına sebep olmuştur. Eğitim ve yatırıma aktarılması gereken bu paralar terörle mücadeleye aktarılmış, dolayısıyla iktisadi gelişmişlik düzeyi olarak olunması gereken noktadan çok gerilerde kalmıştır. Bu ise Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada güçlü bir ülke olmasını istemeyen diğer ülkelerin yararına bir durum olmuştur.

Terör örgütleri faaliyetlerini yürütebilmek için gerekli olan elemanları psikolojik savaşın en önemli silahı olan propaganda yolu ile temin etmektedirler. Ayrıca hedef aldıkları kitleye de propaganda yolu ile ulaştırmak istedikleri mesajı iletebilmektedir. Ateşli, kimyasal, biyolojik tüm silahlar insanın fiziki varlığını tehdit ederken, psikolojik silahlar insanların fiziki varlığı ile birlikte zihnini ve ruhi yapısını da tehdit etmektedir. Dolayısıyla psikolojik silahlar diğer tüm silahlardan daha tehlikeli sonuçlar doğurabilmektedir.

Psikolojik hareket faaliyetleri, uygulayanın amaçları ve uygulama alanlarına göre değişik şekiller alabilmektedir. PKK terör örgütü eyleme başladığı 1984 yılından önce bölge üzerinde psikolojik hareket faaliyetlerini uygulamaya koymuştur. Bu faaliyetler sayesinde ideolojisini bölge halkına anlatmış, eylemlerde

kullanacağı militanları temin edebilmiştir. Bu dönemlerde yapılan propaganda faaliyetleri genellikle yüz yüze yapılmış, 1984 yılından itibaren silahlı propaganda dönemine girmiştir. Silahlı propaganda da amaç; öldürmekten ziyade toplumda korku ve dehşet salmak, adını her yerde duyurmak, mücadelelerinde ölümü bile göze aldıkları mesajını vermektir.

Terörle mücadelede başarılı olabilmek için, teröristin silahı ile silahlanmak gerekmektedir. Terör örgütünün yapmış olduğu propagandayı etkisiz hale getirmenin tek yolu karşı propaganda faaliyetleridir. Bu propaganda faaliyetleri yürütülürken, konusunda uzmanlaşmış güvenlik görevlileri, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları kitle iletişim araçlarından faydalanmak büyük önem arz etmektedir. Terörle mücadeleyi sadece askeri önlemler olarak sürdürmek yetersiz kalmaktadır. Bir ülkede cereyan eden terör, sadece askerleri değil, tüm toplumu ilgilendirmektedir. Dolayısıyla mücadele de, tüm toplum ile birlikte verilecektir.

Halkın desteği sağlanmadan terörle mücadelede yeteri derecede başarı sağlanamamaktadır. Bu gerçeği, bir dönem Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yürütülen terörle mücadelenin istenen seviyede başarı sağlanamaması göstermiştir. Halkının devletine güvenmediği bir ortamda terör örgütleri daima faaliyetlerini sürdürecektir. Halkla ilişkilere gereken önem verilerek devletin her yerde otoritesini tesis etmesi terörle mücadelede en önemli unsurdur.

Propaganda faaliyetlerinin yürütülmesinde en önemli araçlar kitle iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçları, hem terör örgütleri için, hem de terörle mücadele edenler için vazgeçilemez bir unsurdur. Terörle mücadelede başarının sağlanması için ülkemizdeki basın yayın kuruluşlarına da önemli görevler düşmektedir. Terör haberleri verilirken bilerek ya da bilmeyerek terör örgütünün propagandasının yapılmaması, terörle mücadele edenlerin yıpratılmaması çok önemlidir.

Bu çalışmamda, terör ve terörizmle mücadelede psikolojik hareket faaliyetlerinin önemini anlatmaya çalıştım. Terör Örgütü PKK'nın kuruluş yılı olan 1978 yılından, terör örgütü başı Abdullah Öcalan'ın 1999 yılında yakalanmasına kadar geçen süre içinde, karşılıklı olarak yürütülen psikolojik hareket faaliyetleri incelenmiştir. Terörle mücadelede yürütülen psikolojik hareket faaliyetleri sırasında

yapılan yanlışlıklar, yapıcı eleştirel bir şekilde ortaya konmuş, yapılan faaliyetlerin yanısıra yapılması gereken faaliyetler de belirtilmiştir. Bu bağlamda:

Birinci bölümde; terör ve terörizm kavramları üzerinde durulmuş, ülkemizin teröre hedef olmasının sebepleri irdelenmiştir.

İkinci bölümde; psikolojik hareket ve terörle mücadeledeki uygulama yöntemleri üzerinde durulmuştur. Öncelikle psikolojik hareketin değişik tanımlamaları yapılmış ve psikolojik hareketin tarihi gelişimi üzerinde durulmuştur. Psikolojik hareketin en önemli unsuru olan propaganda faaliyetleri anlatılmış ve terörle mücadelede propaganda faaliyetlerinin önemi üzerinde durulmuştur. Halkla ilişkiler ve kitle iletişim araçlarının terörle mücadelede önemi aktarılarak bazı uygulama yöntemleri üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde; PKK terör örgütünün kuruluş aşamasından itibaren tarihi gelişimi anlatılmış, gelir kaynakları üzerinde durulmuş ve PKK terör örgütünün uygulamış olduğu psikolojik hareket faaliyetleri anlatılmıştır. Buna mukabil terör örgütüne karşı devletin uygulamış olduğu psikolojik hareket faaliyetlerine yer verilmiştir. Ayrıca PKK terör örgütünün gençliği kazanmada uyguladığı psikolojik faaliyetlere de yer verilmiştir.

Sonuç kısmında ise; elde edilen bilgilerin ışığı altında, PKK terör örgütüne yönelik olarak yürütülen psikolojik hareket faaliyetlerinde yapılan yanlışlıklar yapıcı eleştirel bir şekilde ortaya konmuş, yapılması gerekli psikolojik hareket faaliyetleri konusunda öneriler getirilmiştir. Ayrıca kitle iletişim araçlarında terör haberlerinin verilmesinde kullanılması gerekli olan kelimeler Ek olarak verilmiştir.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde yöntem olarak kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. Terör ve terörizm, halkla ilişkiler, propaganda, kitle iletişim araçları ve psikoloji alanında yayınlanmış olan kitap, dergi, makalelerden faydalanılmıştır. Ayrıca konusunda uzman kişiler ile yapılan mülakatların da büyük katkısı olmuştur. Önceleri PKK terör örgütü içinde faaliyet gösterip, daha sonra itirafçı olan kişilerin beyanatlarına da yer verilmiş olup, böylece terör örgütü tarafından gerçekleştirilen psikolojik hareket faaliyetleri bizzat birinci ağızlardan aktarılmıştır. Çalışmalarım

esnasında, Ankara Emniyet Genel Müdürlüğü ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü kütüphanelerinden, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi kütüphanesi ve yetkililerinden, Ankara ve İstanbul'da üniversite kütüphanelerinden faydalanılmıştır. Ayrıca terör örgütüne ve sempatizanlarına ait olan kitap, gazete ve dergiler de incelenmiştir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde terörle mücadelede görev alan güvenlik görevlileri ile yapılan mülakatların da yapılan çalışmaya katkıları büyüktür. Terör örgütü içinde yer almayan fakat terör örgütüne karşı sempati duyan kesimler ile yapılan görüşmeler ise, terör örgütünün yapmış olduğu propagandanın etkisini daha iyi anlayabilmek açısından faydalı olmuştur. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde görev alan öğretmen, imam, sağlık görevlisi ve memurlar ile yapılan mülakatlar, bölge halkının terör örgütüne bakış açısını genel hatları ile ortaya koyması açısından faydalı olmuştur.

Araştırmada karşılaşılan en büyük zorluk, konu ile ilgili bazı kaynakların gizlilik dereceleridir. Bu durumdan dolayı bazı bilgilere ya ulaşılamamakta, ya da ulaşılsa bile gizlilik özelliğinden dolayı aktarılmasının sakıncalar doğuracağından aktarılamamıştır. Bu durum, konu ile ilgili kaynakların fazla olmayışı da göz önüne alındığında, çalışmanın kapsamında önemli derecede daralmaya yol açmıştır.

1. TERÖR VE TERÖRİZM

Dünya devletlerinin bazılarının topyekün büyük zararlara yol açan sıcak savaşlar yerine daha az zararlı psikolojik savaşlara yönelmeleri ve terörizmi de bu savaş türü içerisinde algılayarak sürekli kullanmaları, bir kısım devletlerin kendi siyâsî ve ekonomik çıkarları için, bir kısmının ise kendi iradeleri dışında alınan kararlar gereğince terörizme destek çıkmaları terörü uluslararası nitelikte büyük bir sorun haline getirerek yoğunlaştırmıştır. Görünen o ki 21. yüzyılda da insanoğlu için uğraşılması gereken en büyük sorunlar arasında terör ön sıralarda yerini alacaktır. (Korkmaz, 1999, s.1).

Ülkemiz ise, 1984 yılından bu yana, PKK terörü ile karşı karşıya kalmıştır. Yirmi yıla yaklaşan bu süre zarfında; asker, polis ve sivil halktan on bir bine yakın insanımızı teröre kurban verdik. İnsan kaybımızın yanı sıra milyarlarca dolarlık maddî kayba da uğradık. Sosyal ve psikolojik bunalımlar ise zayıflatan bir başka boyutunu teşkil etmektedir. Terörle mücadelede harcanan meblağın, ülkemizin iç ve dış borç toplamının üçte ikisine tekâbül etmesi, sanırız PKK terör örgütüne destek veren ülkelerin niyetlerini açıkça ortaya koymaktadır. Jeopolitik ve jeostratejik öneme haiz Anadolu coğrafyasında, iktisâdî yönden kalkınmış güçlü bir Türkiye istemeyen dış güçler, ülkemizde terörizme ve PKK terör örgütüne destek vermektedirler.

1.1. Terör ve Terörizm Kavramları

Değişen dünya dengeleri ve uluslararası ilişkilerdeki farklılaşmalar sonucunda, sıcak savaşlar, yerini soğuk savaş metotlarına bırakmıştır. Soğuk savaşın gereği olarak ortaya çıkan psikolojik savaş türü ve bu savaşın vazgeçilmez unsuru düşük yoğunluktaki çatışmalar (Low Intensity Conflict), terör kavramını da beraberinde getirmiştir (Erdoğan, 1998, s.5).

Günümüzde uluslararası bir boyut kazanmış olmasına rağmen, ne Türkiye’de ne de Dünya’da terör teriminin tanımı ve kapsamı konusunda görüş birliği yoktur.

Terör, terörizm, terörist ve terör örgütü konularındaki tanımlar; çoğunlukla bakılan tarafın verdiği anlamı yansıtmaktadır. Diğer bir deyişle, bir tarafa göre vatan haini ve terörist olan; karşı tarafa göre kimi zaman bir milli kurtuluş veya özgürlük savaşçısı, kimi zaman bir halk kahramanı veya bir din savaşçısı (mücâhit) olabilmektedir. Bu durum ise, söz konusu kavramlar konusunda herkesin fikir birliğine sahip olduğu bir tanım yapmayı güçleştirmektedir (Alkan, 2002, s.11).

Terör ve terörizm kavramları üzerinde ortak bir tanımda birleşilememesi, değişik kaynaklardan terör ve terörizm tanımlarını aktarmayı zaruri kılmaktadır. Bu şekilde, farklı kaynaklardan terör ve terörizm tanımlarından yola çıkarak, bu kavramlar üzerinde ortak noktalar tespit edilebilir.

1.1.1. Terör

Latince terör; korku kelimesinden, terörizm ise, Fransız Devrimi'nin bir yan ürünü olarak kurulan dehşete dayalı 5 Eylül 1793 ile 27 Temmuz 1794 arasında "terör rejimi" adı verilen dönemde kaynağını bulur (Avşar, 1992, s.13).

Fransa terörle mücadele kanunu ise terörü; "baskı veya tehdit yoluyla, mevcut kamu düzeninin ciddi olarak bozulması amacıyla bireysel veya toplu olarak bulunulan herhangi bir faaliyettir." şeklinde tanımlamaktadır (Erdoğan, 1998, s.12).

Politika açısından bir savaş biçimi olarak ele alınıp incelendiğinde, terörün emperyalist güç odaklarının, yani emperyalist amaçlı büyük ya da küçük devlet veya organizasyonların seçtikleri hedef veya hedeflere karşı fiilen verdikleri, ama ilan etmedikleri bir savaş olduğu görülecektir. Terör ilan edilmemiş, ancak yürürlüğe konmuş bir savaştır. Onu gizli savaş ya da kirli savaş olarak da tanımlayabiliriz (Bal, 2003, s.32).

Terör, siyâsî amaçlara ulaşmak için örgütlü, sürekli şiddet kullanmak ve bu suretle toplumu korku ve paniğe itmektir (Yayla, 1990, s.1).

Terör; yasal olan veya olmayan; birey, grup, organizasyon veya devlet ve/veya kurumların, amaçları doğrultusunda gerçekleştirdikleri eylem ve davranışlarıyla başka birey, grup, organizasyon veya devlet ve kurumların lehine veya aleyhine elde etmek istedikleri sonuç veya durumu oluşturmak/yaratmak için uyguladıkları psikolojik ve fiziki şiddet, misilleme, korkutma, yıldırma, engelleme, yok etme, güdülenme ve faydalanma vb... eylemlerdir (Bal, 2003, s.34).

Artun Ünsal ve Ruşen Keleş'in tanımlamalarında terör, " Siyâsî iktidarı ele geçirmek isteyen güçlerin onu yıpratmak ve bu arada, sindirdikleri yığınları da sahipsiz kaldıkları inancına yöneltmek için, şiddet eylemlerinden yararlanmalarıdır" (Ünsal ve Keleş, 1982, s.3).

Terör ve terörle mücadele sadece polisiye ve askeri bir olay değil, sosyolojik, ekonomik, kültürel, psikolojik, politik ve tarihî bakış açısı ile ele alınmak ve incelenmek zorunda olan bir sosyal olaydır (Özcan, 1999, s.7).

Emekli Korgeneral Suat İlhan'a göre terör; örgütlü ve kuralsız şiddet hareketidir (İlhan, 2002, s.6).

Terör; şiddetin, esas olarak sadece harekâta katılan asker ve polise, ya da kamu ve özel kesime ait ekonomik yerlere değil de; savaştı olmayan –genellikle silahsız siviller- gruplara yöneltilmesiyle ortaya çıkan bir mücadele biçimidir (Kışlalı, 1996, s.37).

Terör sözcüğü dehşet, korkutma, yıldırma anlamında kullanılır. Belirli bir alt kültüre dayanan görüşü, gücü, yetkeyi baskıyla, korkuyla, zorla kabul ettirmek amacıyla sistemli biçimde şiddet kullanmayı içerir (Köknel, 1996, s.25).

Türkiye gibi stratejik öneme sahip ülkelerin, terör ortamında tutulmasında, ülkemizi hedef olarak seçmiş devletler ve birtakım güçlerin çıkarları açısından zaruret bulunduğu, terörün amacının da sadece bu ortamın devamını sağlamak olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle terör, bir siyâsî mücadele aracı olmaktan çıkıp, bir ülkenin başka bir ülkeyi zayıflatması, istikrarsızlık içerisine

sokması, bir başka ifadeyle destabilize edebilmesi için araç olarak kullanılmaktadır (Alkan, 2002, s.17).

Terörle mücadelenin hukuki dayanağını oluşturan 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1. maddesinde terör şu şekilde tanımlanmaktadır; “Terör; baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyâsî, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirme, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir” şeklinde tanımlanmıştır.

Schmidt ve Jorgman adlı yazarlar 190 adet terör tanımı yayınlamışlardır. Bu tanımlar incelendiğinde, tanımlarda geçen önemli vurgular şunlar olarak görülmektedir:

- olay ve güç (violence and force) %83.5,
- siyâsî içerik (political content) %65,
- endişe ve sindirme (fear and terör) %51,
- korkutma (threat) %46 ve
- psikolojik etki (psychological effects) %41.5 (Çınar, 1997, s.198).

1.1.1.1. Terör Çeşitleri

Terör tanımı konusunda farklı kaynakların, farklı tanımlamalara yöneldiği gibi, terör çeşitleri konusunda da pek çok farklı görüşler ortaya konmaktadır. Ortak bir terör tanımında birleşilemeyen günümüzde, farklı terör çeşitleri üzerinde görüşlerin ortaya çıkması da doğal karşılanmalıdır. Biz ise bu çalışmamızda terörü, amaçları ve yayılma alanlarına göre inceleyeceğiz.

1.1.1.1.1. Amaçlarına Göre Terör Çeşitleri

Bir toplumda terörün ortaya çıkması, uygulayıcılarının amaçlarına göre farklılıklar arz etmektedir. Bir kısım teröristler; içinde yaşadıkları ülkenin siyâsî yapısı içinde mensup oldukları etnik gruba ait bazı istekleri doğrultusunda bu yola başvurdukları gibi, bir kısım teröristler; mensup oldukları ideolojinin terör yolu ile iktidarı ele geçirme çabası içinde bulunmaktadır. Bir kısmı ise; mevcut iktidarlarını baskı yolu ile korumak amacı ile teröre başvurumaktadırlar.

1.1.1.1.1.1. Etnik Terör

Belirli bir etnik kimliğe sahip kişilerin, içinde yaşadıkları ülkenin siyâsî yapısı içerisinde tek unsur olmamaları durumunda, yaşadıkları ülkeden toprak talepleriyle birlikte ayrılıp kendi devletlerini kurmak amacıyla hareket etmeleri temelinde ortaya çıkan terör hareketleridir. Bağımsızlık iddiası ile ortaya çıkan bazı küçük gruplar, ait oldukları etnik toplumun büyük çoğunluğu tarafından kabul görmemelerine rağmen, şiddet eylemlerine yönelmektedirler (Erdoğan, 1998, s.120). Uygulanan bu şiddetten maksat, hem ülke içi ve hem de ülke dışı kamuoyunun dikkatlerini üzerlerine çekerek, davalarını daha büyük kitlelere ulaştırmak ve propagandalarını yapmaktır. Ayrıca ait oldukları etnik gruptan kendilerini desteklemeyenleri bu şekilde şiddet yoluyla sindirmeyi de amaçlamaktadırlar.

Etnik terörizmde, teröristlerin etnik grubunun kurban olduğunun doğrulanması için masum insanlar kurban edilir. Ancak terörist eylemlerin kendileri çok fazla dehşet verici olduğunda, dünya topluluğu etnik grubun mağduriyetine duyduğu sempatiyi kaybeder (Volkan, 1999, s.186). Bunun farkına varan terör örgütleri, içinde buldukları bu durumdan kurtulabilmek için işlenen cinayetleri, ilgili ülkenin emniyet kuvvetlerine atarak, hem kendilerini kamuoyu önünde temize çıkarma gayreti içine girmektedirler, hem ilgili ülkeyi ve emniyet kuvvetlerini dünya kamuoyu önünde zan altında bırakmaktalar, hem ilgili ülkenin vatandaşlarının yönetime güvenini zedelemekteler ve hem de kendi etnik gruplarına mensup muhalifleri bu yolla ortadan kaldırmaktadırlar.

PKK terör örgütü bu senaryoyu ülkemizde pek çok kereler oynamıştır. Mesela militanlara asker elbisesi giydirilerek köy ve mezra gibi yerleşim birimleri basılmakta, masum insanlar katledilmekte, akabinde devletin bölgede Kürtlere karşı soykırım yaptığı propagandası yapılmaktadır. Bu gibi katliamlara katılan teröristlerden pek çoğu, daha sonra yapılan operasyonlarda yakalanmış ve suçlarını itiraf etmişlerdir. Fakat bu itiraflar kamuoyuna yeterince aksettirilmediği için, daha önce yapılan propaganda zihinlerde yerini muhafaza etmektedir. PKK terör örgütü bu şekilde “çamur at, yapışmazsa izi kalır” mantığı ile hareket etmektedir.

Etnik terörizm, terörist liderlerinin kendi büyük grup kimliklerine aşırı derecede bağlanarak ve onu yaygın bir şiddetle genişletmeye çalışmasıyla ortaya çıkar. Onlar, gelişmiş politik durumlar altında grup için özerklik ya da devlet olma gibi durumları amaçlarlar. Etnik teröristler, kendi hareketlerini baskın etnik grup ya da başka büyük bir grubu işgalci, engelleyici, kolonileştirici ya da dış güç olarak nitelendirerek yasallaştırırlar. Baskı kurtuluş örgütü Euskadi Ta Azkatasuna (ETA), Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkari Kürdistan-PKK), Tamil Eelam'ın Kurtuluş Kaplanları (LTTE), İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) gibi örgütlerin hepsi etnik terörist grupların örnekleridir (Volkan, 1999, s.183). Nitekim Alkan'a (2002, s.22-23) göre de, Dünya'da İngiltere'de faaliyet yürüten IRA, İspanya'da faaliyet yürüten ETA, ülkemizde faaliyet yürüten terör örgütü PKK, etnik terör uygulayan bölücü terör grupları içerisinde değerlendirilmektedir.

PKK terör örgütü, ülkemizin bir bölümünü sözde Kürdistan olarak nitelendirmekte ve sözkonusu bölümün Türkiye Cumhuriyeti tarafından işgal altında olduğu propagandasını yapmaktadır. Bu bölgemizde yaşayan vatandaşlarımızın ayrı bir ırk olduğunu ve faşist olarak nitelendirdikleri Türkiye Cumhuriyeti tarafından kasıtlı olarak geri bırakıldığı ve soykırıma tabi tutulduğu iddia edilmektedir. Kendilerinin ise bu bölgede baskın etnik grup olduklarını ve işgal altında bulunan sözde Kürdistan'ın kurtuluşu için mücadele verdikleri propagandasını yaparak, uyguladıkları terörü meşru bir zemine oturtma çabası içine girmektedirler. Her terör örgütü gibi PKK terör örgütü de, meşruiyet kazanmak için kendisi ile self determinasyon (her milletin kendi kaderini tayin hakkı) arasında bir bağ kurmaya çalışmaktadır.

1.1.1.1.2. Devlet Terörü

Terörizm kelimesi ilk kez 1795'te kullanıldığında, bir devlet tarafından insanlarına karşı yapılan sindirme hareketlerini belirtiyordu, yani yukarıdan gelen terörizmi. Bu terim Fransız devriminin başlangıç yıllarında Fransız devrimci devlet adamı Maximilien de Robespierre'nin 1785-1794 Terör Devrinde ortaya çıkmıştır. Robespierre devrimde, özgürlük despotizminin zulme karşı harekete geçtiğini belirterek devlet terörünü savunmuştur (Volkan, 1999, s.182).

Devletin, mevcut siyasi rejimi korumak amacıyla, vatandaşlarına karşı, kendi koymuş olduğu hukuk kurallarının dışına taşarak, sindirme, işkence, korkutma, kötü muamele, belirsiz şekilde ortadan kaybetme vb. gibi eylemlerde bulunmasına, devlet terörü denilmektedir. Bu terör türünde şiddet ve zorun yanı sıra, mevcut rejimi eğitim faaliyetleriyle zorla kabullendirme yönünde bir strateji izlenmektedir (Alkan, 2002, s.19). Diktatör Mao yönetimindeki komünist Çin buna en güzel örneği teşkil etmektedir. Bu dönemde tüm eğitim kurumlarında komünist ideoloji dikta yolu ile öğretilmekte ve rejime sadakat komünist eğitimciler tarafından zorla telkin edilmekte idi. Komünist olmayan hocalar ise öğrenciler tarafından işkenceye tabi tutulmakta ve halka teşhir edilmekte idi.

20. yüzyılın ilk yarısında Stalin Rusya'da, Hitler Almanya'da, Mussolini de İtalya'da devlet terörünü uygulamışlardır. İsrail'in Filistinlilere karşı uyguladığı devlet terörü de Yahudilerin ideolojilerini anarşi yolu ile gerçekleştirmeleridir. Bulgaristan'ın bir dönem Türklere karşı uyguladığı şovenist baskı, Sırpların sivil Bosna halkına yönelik uygulamaları ile Kosova'daki katliamları veya Çin'in Doğu Türkistan üzerindeki asimile politikaları devlet terörünün bir başka yüzüdür (Demirel, 2002, s.31).

Bu tür bir sistemde kurulu düzenin sahibi olan devlet, baskıcı bir devlettir; toplumu adaletsiz bir biçimde yönetmekte, yöneticiler kendi menfaatleri için her türlü yolsuzluğu uygulamaktadır (Yahya, 2000, s.1).

Başka bir tanımlamayla; devlet yönetimini elinde bulunduran güçlerin, ayrıcalıklarını ve etkinliklerini yitirmek kaygısıyla, buyrukları altındaki resmi kuruluş ve gruplar aracılığıyla, şiddete başvurarak karşıtlarını yok etmeyi ya da en azından onları sindirmeyi amaçlayan hareketlere “devlet terörü” denilmektedir (Örgün, 2001, s.89). Devlet yönetimini ellerinde bulunduran güçler, ayrıcalıklarını ve etkinliklerini yitirmek kaygısıyla, buyrukları altındaki resmi kuruluş ve gruplar aracılığıyla şiddete başvurarak karşıtlarını yok etmeyi, en azından onları sindirmeyi amaçlamaktaysa bu durumda devlet teröründen söz edilebilir. (Avşar, 1992, s.19).

Devlet terörü, demokratik olmayan ülkelerde daha yaygın olarak kullanılan bir uygulamadır. Çünkü yasal süreç içerisinde istenen sonucu devleti yönetenlerin alması zordur. Buna karşılık, terörle halk üzerinde baskı, korku, sindirme ve yıldırma sağlanarak istenen sonuç daha kolay alınmaktadır. Ek olarak, devlet faili meçhulleri ortaya çıkarmaktan sorumlu olduğu için de faili meçhuller meçhul olarak kalmakta ve devlet ‘temiz’ kalmaktadır. Bazı durumlarda, terörle mücadele çerçevesinde ‘karşı terör’ olarak devlet terörü ele alınsa da bu doğru değildir. Çünkü, yasal mücadele ile devletin kendi koyduğu yasalara uymadan yaptığı terör eylemleri farklıdır (Çınar, 1997, s.244).

Devlet terörü, ilk organize devletin kurulduğu günden bugüne hep var olagelmiştir. Acımasız devletlerin elindeki bu korkunç silahın kullanılması sonucu, insanlık tarihinde belki de hiç görülmemiş oranda insan hakları ihlalleri meydana gelmiştir. İnsanların kalbine korku salarak yöneten Neron’un imparatorluğu gibi, Hitler Almanya’sı ve Stalin Rusya’sı bunun en çarpıcı örnekleridir. Nazi Almanya’sında çoğu Yahudi olmak üzere 6 milyon, Stalin döneminde SSCB’de 20 milyon civarında insanın teröre kurban verilmesi, devlet terörünün ne kadar yaygınlaşabileceğini göstermektedir. Daha yakın bir zamanda İran Devrimi esnasında yaşananlar, Afganistan’da Taliban hareketinin yaptıkları ve Suriye’de rejime muhalif oldukları gerekçesiyle Hama şehrinin askerler tarafından kuşatılıp 20 bin kişinin öldürülmesi, devlet terörünün günümüze yansıyan önemli örnekleri olarak görülebilir (Alkan, 2002, s.20-21).

Totaliter sistemlerdeki devlet terörünün bir diğer özelliği muhalif kabul edilen halk kesimlerinin hepsine bir ayırım gözetmeden uygulanabilmesidir. Bunun için

muhalif kalmaları, rejimi tehdit ediyor olmaları veya herhangi bir şekilde suçlu bulunmaları yeterli olmaktadır. Suçlu yahut sorumlu olmasalar dahi, öyle olduğuna inanılması terör uygulanması için yeterlidir (Korkmaz, 1999, s.36).

1.1.1.1.3. İdeolojik Terör

İdeolojik terör, bir ideoloji etrafında örgütlenen birden fazla kişinin, şiddet eylemleri temelinde mevcut siyâsî iktidarı ve rejimi hedef alan faaliyetleridir. Bu şekilde hareket eden gruplar çoğu zaman kendi ideolojileri ile popüler kültürde yer bulan hümanist yaklaşımlar arasında belli bir irtibat kurmaya çabalarlar. Bu minvâlde olmak üzere komünistlerin, komünist yöneticilerin barıştan, barış içinde yaşamadan, dostluk ve işbirliğinden bahsetmeleri; saldırı niyet ve hazırlıklarını gizlemek, hasımlarını uyutmak, aldatmak, gevşetmek, maddeten ve manen silahsızlandırmak için ustalıklarla kullandıkları bir taktik, bir savaş manevrasıdır. Sovyet hükümeti güdümündeki komünist kuruluşlar barıştan, işbirliğinden, dostluktan, silahsızlanmadan bahsederken, hedef seçtikleri ülkelerde milli savunma hizmetleri ve güvenlik tedbirleri aleyhinde duygu ve düşüncelerin yayılmasına gayret ederler. Hasımlarının ruhi, fikri, maddî ve manevi seferberliğini bozmayı hedefleyen; içten komünist örgütlenme, ayaklanma ve darbe, iç savaş suikastlerine, dıştan Sovyet istila tehdidine karşı yeterli tedbir almayı imkansız kılacak bir planı uygulama durumundadırlar (Özdağ, 2003, s.14).

Marksist-Leninist kaynaklı terör için amaç, devletin ve milletin bölünmezliğini ortadan kaldırmaktır. Bu çeşit bir terör içinde yer alanları, toplumdaki intikam almaya dönük protestocuları tabii ki Bayrak, İstiklal Marşı, Atatürk ve Türk büyükleri ile milli menfaatler ilgilendirmemektedir. Bu aslında soğuk harbin sebep olduğu ideolojik bir göçtür. Öyle bir göç ki, fert mekan değiştirmemekte, maddî yapısı aynı yerde kalmasına rağmen, manevi varlığı çok uzaklara sürüklenmektedir. Toplumda huzursuzluğu, terörü ve ideolojik göçü arttıran, sistemleştiren ve belirli bir modele oturtan hareketler bir din gibi kabul edilen ideolojilerdir (Erkal, 1981, s.142).

1.1.1.1.2. Uygulanma Alanlarına Göre Terör Çeşitleri

Her ne sebeple olursa olsun, ortaya çıkan bir terör hareketi belirli bir çerçevede dahilinde gerçekleşmektedir. Bazen terör, sadece ilgili ülke sınırları dahilinde gerçekleşirken, bazen ilgili ülke sınırlarını aşarak uluslararası bir boyut kazanmaktadır.

Yerli veya uluslararası olsun terörizm, “zayıfın silahıdır.” Terörizm, meşru yollarla iktidara ulaşamayan veya hükümet siyasetini etkileyemeyen muhalif siyasî grupların hükümetleri zorlayabilecekleri, yerleşmiş rejimleri devirebilecekleri ve tüm halkı korkutabilecekleri bir stratejidir (Altuğ, 1995, s.23).

1.1.1.1.2.1. Yerli (İç) Terör

İç terör; bütün yönleriyle sadece belirli bir ülkenin sınırları içinde meydana gelen, yalnızca o ülkedeki bazı hedeflere yönelen ve söz konusu ülke vatandaşları tarafından gerçekleştirilen terör olarak tasvir edilebilir (Korkmaz, 1999, s.41). Örneğin, bütünüyle Yunanlılardan oluşan, sadece Yunanistan içinde, Yunanlı kişi ve kuruluşlara karşı eylem yürüten ve bu eylemler sırasında dışarıdan hiçbir destek almayan terör yerli (iç) terör olarak adlandırılır. Fakat günümüzde bütün terör örgütleri birbirleri ile ilişki içinde bulunmakta ve dış devletlerden destek görmektedir.

Bir devletin milli hudutları içerisinde cereyan eden ve dış kaynaklı hiçbir terörist örgüt veya örgütlerle işbirliği yapmadan gerçekleştirilen başka bir devletin veya şahsın menfaatini veya zararını amaçlamayan tedhiş hareketleri olarak tanımlanan iç (yerli-milli) terörde teröristin milliyeti söz konusudur. Yine ortaya konan eylemin, o memleketin toplumunu veya fertlerini ya da mevcut otoriteyi hedef alması gerekir (Avşar, 1992, s.29).

1.1.1.1.2.2. Uluslararası Terör

Bir devletin milli hudutları içerisinde cereyan eden ve başka memleketlerin ya da memleketlere mensup fertlerin menfaatlerini hedef alan veya haleldar eden, organizeli bir şekilde yürütülen tedhiş hareketlerine uluslararası (international) terörizm denir (Güvenir, 1980, s.51). Günümüzde cereyan eden hemen hemen bütün terör olayları uluslararası bir nitelik kazanmıştır. İletişim ve teknolojinin gelişmesi ile artık terör örgütleri hem kendi aralarında ve hem de diğer devletler ile menfaate dayalı sıkı bir işbirliğine girmektedirler.

Terörizm eğer; yabancılara veya yabancılara ait hedeflere yöneltilirse, mesela turistlerin kaçırılması gibi; hükümetler veya bir devletten fazla devletlerin beslediği, desteklediği unsurlarca yapılırsa; bir yabancı hükümetin veya uluslararası örgütlerin siyasetlerini etkilemek için yapılırsa uluslararası nitelik kazanır. Uluslararası terörizme “Uluslararası terörizm” de denilmektedir (Altuğ, 1995, s.23).

Terör örgütü PKK da bu çıkar ilişkileri çerçevesinde diğer terör örgütleri ile ilişkiye girmekte, bazı devletler tarafından desteklenmekte ve himaye edilmektedir. Ülkemizin sınırları içinde katliam yapıp komşu ülke sınırları içine kaçmaktalar ve eğitimlerini bu ülke sınırları içinde gerçekleştirmektedirler.

Terörizme uluslararası niteliğini kazandıran, eylemin bir yönüyle ulusal sınırları aşmasıdır. Bu durum örneğin failin veya kurbanın yahut da fiile bir şekilde iştirak edenlerin vatandaşlığı nedeniyle ya da fiilin işlendiği yer nedeniyle ortaya çıkar (Başeren, 2000, s.4).

Uluslararası terörizm, ülkelerin istikrarını bozmak için dış güçlerin başvurduğu bir yöntem olarak günümüzde, uluslararası politikaların belirlenmesinde bir araç olarak sıkça kullanılan bir yöntem haline gelmiştir.

Uluslararası terörizm bağlamında; ÇAKAL CARLOS lakabıyla tanınan Venezuela’lı terörist İlich RAMÍREZ’in faaliyetleri, İsrail Gizli Servis görevlilerinin Avrupa’da Filistin Kurtuluş Örgütü mensuplarına karşı gerçekleştirdikleri

operasyonlar, İspanyol Polisi'nin Güney Fransa'da gerçekleştirdiği Bask karşıtı faaliyetler belirtilebilir. Öte yandan ülkemizin yurt dışı temsilciliklerine yönelik olarak Ermenilerce bir dönem gerçekleştirilen terör hareketleri uluslararası terörizmin bir parçası ve hareket alanı içerisinde değerlendirilmelidir. Bu hareketlerin faileri olarak görülen “Ermeni Terör Örgütleri” uluslararası terör hazırlayıcıları, plânlayıcıları, destekleyiciler tarafından seçilmiş, örgütlenilerek, harekete hazır hale getirilerek hedeflere yöneltmiştir. Bu yaklaşım ile uluslararası terör psikolojik savaşın bir parçası olarak kullanılmıştır (Korkmaz, 1999, s.44).

Yerli terör ile uluslararası terör arasındaki farklardan birisi olarak; yerli terör halinde bazen sırf adi suçların kolaylıkla işlenmesi amacıyla gerçekleştirilebilmesine karşılık uluslararası terörün esas amacının mutlaka siyâsî birtakım hedeflere ulaşmak, belirli bir yöntemde siyâsî değişikliklerin gerçekleştirilmesini sağlamak olduğu söylenebilir (Dönmezer, 1980, s.114).

1.1.2. Terörizm

Terör ve terörizm tanımları genellikle birbirine karıştırılmaktadır. Terör kavramında olduğu gibi terörizm kavramı üzerinde de uluslararası platformda ortak bir tanım üzerinde birleşilememiştir. Şimdi değişik kaynaklardan bazı terörizm tanımları verilerek, bu kavram üzerinde bir öngörü oluşturulmaya çalışılacaktır.

İngiltere terörle mücadele mevzuatına göre terörizm; “siyâsî kurumlara karşı şiddet kullanımı veya toplumun çeşitli kesimlerinin korku içinde bırakılması amacıyla şiddet kullanılmasıdır.” (Erdoğan, 1998, s.12).

Siyâsî bir amaca ulaşmak için yıldırma hareketlerini düzenli bir biçimde kullanma da, terörizm olarak Türkçe’imizde yer almaktadır (Örgün, 2001, s.16).

Terörizm, kaçırmadan cinayete kadar amacı sindirme olan şiddet eylemlerine verilen addır. Nedeni ne olursa olsun, dehşet aşırı bir algılamayı içerir. Bu aşırı algılama, bir yandan yüksek dozda korku gibi bir ruh halini, diğer yandan ise, o durumu yaratan fiili ya da olası şiddet olaylarını kapsar. Şiddet eylemi ya da

tehdidine karşı doğan duygusal tepkiye ve bunların (şiddet ve ona karşı olan tepkinin) toplumsal etkilerine terör süreci denir (Ergil, 1982, s.1).

Bugün terörizm terimi çoğunlukla aşağıdan gelen ve var olan politik düzende karışıklık yaratma, onu yıkma ya da basitçe ona karşı olan öfkeyi ifade etme girişimini belirtir (Volkan, 1999, s.182).

Terörizm, kaçırmadan cinayete kadar uzanan ve amacı sindirme olan şiddet eylemlerine verilen addır (Ergil, 1980, s.1).

Terörizm, yıldırma siyaseti olup, bireylerin ya da toplumsal alt kültürlerin başkalarına, topluma yönelik siyâsî şiddet eylemlerinin tümüne verilen addır (Köknel, 1996, s.25-26).

Şiddet ve dehşet olgularının birleştikleri eyleme genellikle terörizm denir (Ergil, 1980, s.39).

Terörizm; bir ideoloji etrafında örgütlenen birden fazla kişinin, şiddet eylemleri temelinde mevcut siyâsî iktidarı ve rejimi hedef alan faaliyetlerdir (Alkan, 2002, s.14).

Terörün, bilinçli, plânlı ve bir siyâsî amaç güdülerek yürütülmesi terörizm olarak ifade edilir (Öztürk, 2000, s.137).

Terörizm; politik, dini ve ideolojik ve diğer çeşitli hedeflerde sonuç almak amacıyla hükümet (devlet), toplum veya toplumun bir parçası üzerinde ya da kişiler ve mülklere yönelik zorlayıcı, şiddet ve tehdide dayalı eylemlerin tümüdür (Sezer, 2000, s.673).

Terörizm; halkın desteğini kaybetmeden ve sistemin yasal ve olağan usulleri dışında usullerle demokratik düzenin değişik bir siyâsî yapıya döndürülmesi için kullanılan ve şiddete dayanan uygulamaları ifade eder (Demirkent, 1980, s.43).

Terörizm; siyâsî hedeflerine ulaşmak için toplumun demokratik ikna ve eylem yoluyla barışçı davranışına karşı, hukukun üstünlüğü ve devlet otoritesini tanımayan, güçsüzlüklerini gizlemek için demokratik otoriteleri kitlelerden kopararak halka karşı şiddet kullanmaya yöneltmeyi amaçlayan, kendi güç ve doktrinleri ile sağlayamadıkları halk desteğini ve ayaklanmasını sağlamak için tarihî görevlerinin olduğuna inandırılmış çeşitli unsurlardan oluşan ve uluslararası destek gören örgütlerin; tahripkâr silahlarla donanmış olarak gelişmiş taktikler kullanan, insanlığı hâkir gören, ahlâki hiçbir temeli bulunmayan, siyâsî hedeflere ulaşmak için insan hayatını hiçe sayan, masum insanları hedef alan ve hiçbir savaş kuralı tanımayan, geleneksel politik suçlardan farklı, metodik, örgütlü, sistematik öldürme, kaçırma, korkutma ve tahrip eylemleridir (Güvenir, 1980, s.84-85).

Terörizm ile terör arasında da fark vardır. Terör çok kez gayri iradi olarak meydana gelebilir. Birçok savaş, terör ve kitle terörünün veya ihtilal maksadıyla ayaklanmanın kontrol edilemez olduğu bilinmektedir. Diğer taraftan terörizm siyâsî maksatlarla iradi olarak terör yaratmadır, terörü sistematik ve hesaplı kullanmadır, ne kadar ham olursa olsun bir felsefe, teori veya ideolojiye dayanır (Altuğ, 1995, s.18).

Buraya kadar yapılan tanımlamalarda dikkat edilmesi gereken önemli bir husus vardır. O da “terör” kavramı ile “terörizm” kavramı arasındaki farktır. Terör çoğu kez gayri iradi olarak meydana gelebilir. Bu çerçevede, tek başına ele alındığında, her türlü şiddet hareketini terör olarak tanımlamak mümkündür. Terörizmden kastedilen ise, siyâsî unsuru içeren, yani bir ideolojisi bulunan ve mevcut sistemi şiddet yolu ile tahribe yönelmiş olan durumlardır (Alkan, 2002, s.13).

1.1.2.1. Terörizmin Tarihi Gelişimi

XX. yüzyılda ve özellikle II. Dünya Savaşı’ndan sonra süper devletlerin ortaya çıkışı ve taraflar arasında nükleer bir dengenin tesisi terörizmin giderek yaygınlaşması ve 1970’li yıllardan bu yana da bütün milletleri ilgilendiren en önemli problem olması sonucunu doğurmuştur. Çünkü bu dönemde, bazı devletler kendi dış politikalarını gerçekleştirmek için nükleer bir savaşa kadar tırmanabilecek olan sıcak savaş yerine, şiddet yoluyla sürdürülen, psikolojik savaş olarak tanımlayabileceğimiz

terörizmi tercih etmişlerdir (Avşar, 1992, s.9). Üstelik terörizm yoluyla açılan bu savaşın maliyeti de çok düşüktür. Terörizmi kullanan ülke açısından olaya bakıldığında, sıcak savaşlarda kaybettiği insan unsuru, bu savaş türünde ortaya çıkmamaktadır. Dolayısı ile sıcak savaş durumunda ortaya çıkan ekonomik krizler, sosyal bunalımlar, topraklarının işgal edilmesi gibi durumlardan etkilenilmemektedir.

Bilinen terörist hareketlerin en eski örneklerinden birisi SCARİİ hareketidir. SCARİİ Filistin’de (M.Ö. 73-66) yüksek düzeyde örgütlenmiş kişilerden kurulu bir dinsel tarikattır. Bu tarikatın faaliyetlerini anlatan kaynaklara göre, SCARİİ’ler katı kurallara bağlı olmayan taktikler kullanmakta, düşmanlarına gündüz ve özellikle kalabalık tatil günlerinde saldırmaktadırlar.

SCARİİ’lerin saldırılarında en çok kullandığı silah türü “sica” adı verilen ve ceket içinde saklanan küçük bir hançerdir. SCARİİ grubu elemanları yaptıkları cinayetleri bir nevi sanat olarak kabul ediyorlardı.

SCARİİ’ler aşırı ölçüde milliyetçi olup, Mısır ve Filistin’deki kurbanları genelde dönemin Yahudi Barış Partisi’nin ılımlı mensuplarıdır. Bazı otoriteler, SCARİİ’lerin değişik bir felsefi görüşe sahip oldukları kanaatinde dirler. Yahudi Protestantizminin temel ilkelerinden birisi Tanrının efendi ile özdeşleştirilmesidir. Bu durumda rahiplere aracı olarak karşı çıkılmakta, herhangi bir dünyevi iktidara bağımlılık reddedilmektedir.

Öte yandan SCARİİ’lerin zenginlere karşı fakirleri koruyan ve yücelten bir hareket olarak görenlerin yanında, onları şüpheyle karşılayıp, özgürlük, vatanseverlik maskeleri altında dış güçler tarafından yönlendirilen hırsızlar ve şahsi kazanç meraklısı kimseler olduklarına inananlar da bulunmaktaydı.

Siyâsî teröre misâl bir diğer örgütlenme de, SCARİİ’lerden yaklaşık bin sene sonra Ortadoğu’da ortaya çıkan ASSASİN (Haşşâşi)’ler idi. Hasan SABBAH’ın kurucusu ve en önemli lideri olduğu bu örgüt, onbirinci ve onüçüncü asırlarda bölgedeki Selçuklu hakimiyetine karşı savaşmıştır. İsmailiye mezhebine bağlı kimseleri içinde toplayarak büyük bir gizlilik içinde hareket eden bu örgütle çağdaş terör örgütleri arasında önemli benzerlikler vardır. Günümüz terör örgütleri gibi çok

güçlü düşmanlarıyla yüz yüze savaşamayacağını anlayan Hasan SABBAH, iyi örgütlenmiş, gizli, disiplinli bir küçük grubun yürüteceği uzun vadeli bir terör kampanyasıyla amacına ulaşmak istemiştir. Efsanelere geçecek biçimde elemanlarını uyuşturucu maddeler kullanarak kendisine bağlayan SABBAH, düzenli askeri birlikleri savaş meydanına sürmek yerine, müritlerini önde gelen düşmanları öldürecek fedailer olarak göndermiş, “kurtarılmış bölgeler” ve “vur-kaç” taktiğini terörizm literatürüne kazandırmıştır.

SCARİİ’ler ve ASSASİN’ler dışında Hindistan’da bir tarikat olan THUG’lardan da bahsetmek yararlı olacaktır. İngiliz general William SLEEMAN tarafından ortadan kaldırılan THUG’lar öldürecekleri kişilerin seçiminde fark gözetmiyor, kurbanlarını ipekten bir ipe boğuyorlardı. Hint tanrıçası KALİ’ye kurban adama düşüncesine dayanan THUGGEE inancına bağlı THUG’lar ölümü küçük görüyorlar ve amaçlarını net olarak ortaya koymuyorlardı.

Terörizm literatüründe Fransız İhtilalinin bir dönüm noktası olarak yorumlandığı görülmektedir. Hemen hemen bütün yazarlar modern terörizmin Fransız İhtilali sonrasında doğduğunu kabul etmektedirler. Mart 1793- Temmuz 1794 dönemi tarihe “terör rejimi” olarak kaydedildi. Bu dönem devrin en kanlı katliamlarından birinin yaşandığı bir dönem oldu.

19. yüzyıl ortalarındaki Rusya’da sol kanat hareketler günümüz sistematize terörizminin izlerini bulduğumuz örneklerdir. Hükümetleri ve sosyal müesseseleri yıkmak için kişisel ve kollektif şiddeti kullanmanın en hareketli savunucuları paradoks bir şekilde 19. Yüzyılın ikinci yarısındaki “Rus Anarşistleri” olmuşlardır.

II. Dünya Savaşı sonrasındaki terör dalgası ise 1960’larda başlamıştır. Çeşitli ülkelerde farklı biçimlerde ortaya çıkan terörizm üç şekilde görülmektedir. Birincisi İrlanda, Kanada ve İspanya’daki gibi ayrılıkçı terörizm, ikincisi Latin Amerika Ülkelerindeki şehir ve kır gerillacılığı, üçüncüsü ise, Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Japonya’da ortaya çıkan yeni sol akımlarla başlayan şehir terörü dalgasıdır. Ayrılıkçı terörü İrlanda’da İRA, İspanya’da ETA terör örgütleri devam ettirirken, Latin Amerika’daki gerilla terörünün ilk örnekleri kır gerillası olarak Bolivya’da Che GUEVERA, şehir gerillası olarak Brezilya’da Carlos MERİGHELLA liderliğindeki

örgütler tarafından ortaya konmuştur. Öte yandan “yeni sol” olarak adlandırılan, teorisyenliğini Herbert MARCUSE, Frantz FANON ve Che GUEVARA'nın yaptığı akımın etkisiyle Almanya'da Baader- Meinhof, ABD'de Kara Panterler, Japonya'da Birleşik Kızıl Ordu ve İtalya'da Kızıl Tugaylar gibi terör örgütleri türemiştir. Ülkemizde faaliyet gösteren sol örgütlerin kuruluşu ve gelişmesi de yine bu döneme rastlamaktadır (Korkmaz, 1999, s.20-25).

Türkiye'de yoğun terör hareketlerinin başlangıcı 1960'lı yıllara dayanmaktadır. 1961 anayasası ile oluşturulan geniş hürriyetler ortamı yeni ve farklı arayışlara sahne olmuştur. 1968 Haziran ayında ilk öğrenci olayları Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi ile Ziraat Fakültesinde görülmeye başlamıştır (Erdoğan, 1998, s.20-21). Masum öğrenci istekleri şeklinde başlayan bu hareketler, zamanla şiddet amaçlı teröre yönelik hareketlere dönüşmüştür. 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi ile bu dönem geride bırakılmıştır. 1983 yılında demokratik hayata geçilmesi ile birlikte faaliyetlerini yurt dışına kaydıran terör örgütleri, tekrar Türkiye'deki kadrolarını bir araya getirmeye başlamışlardır. Bu ortamdan faydalanan terör örgütü PKK da 1984 yılında Eruh ve Şemdinli katliamları ile ülkemizde terör faaliyetlerini yeniden başlatmıştır.

Ayrıca terörizm, her şekilde pazarlık için bir ortam yaratabiliyor ve özellikle uluslararası kamuoyunu harekete geçirebilecek bir reklam kampanyası başlatabiliyor. Dikkat çekiyor, etkiliyor ve izleniyor (Arıboğan, 2003, s.23). Bu durumun ağır faturasını ödeyen ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Ülkemizde cereyan eden terör faaliyetleri bahane edilerek; verilecek olan krediler dondurulabiliyor, insan hakları ihlalleri olduğu öne sürülerek ülkemiz uluslararası kamuoyu nezdinde haksız ithamlarla karşı karşıya bırakılıyor, satın aldığımız silahların terörle mücadelede kullanılmaması şartı öne sürülebiliyor, Avrupa Birliği sürecinde terör örgütünün bazı istekleri uyum paketi adı altında önümüze getirilerek bağımsızlığımıza ve iç işlerimize karışabiliyor, yurt dışına kaçan terör suçluları çeşitli bahanelerle ülkemize iade edilmeyebiliyor.

1.1.2.2. Terörizmin Amaçları

Terörizmin temel amacı genel olarak bir davaya veya siyâsî anlaşmazlığa dikkat çekilmesi noktasında kendisini göstermesidir. Bu dikkat çekme ise, yapılan şiddet eylemleri neticesinde toplumda oluşturulan korku ve dehşet havası ile sağlanmaktadır.

Terörizmin benimsediği bir diğer amaç, kargaşa yaratarak toplumun direnme gücünü kırmak, yerleşik sosyal ve siyâsî düzenin zaafını deşifre ederek, arkasındaki halk desteğini zayıflatmaktır. Bu amaca ulaşmak için de terör toplumda var olan eşitsizliklerden, haksızlıklardan, dengesizliklerden, resmi makamların olumsuz uygulamalarından faydalanmaktadır. Sonra da bu olumsuzlukların sembolik failleri kurumlarına saldırarak onlardan “halk adına” intikam almaktadır.

Terörizm, hem gizli hem de gösterişçi olmak ister. Amaçlanan kafaların iki kez karışmasıdır. Bir yandan esrarlı özelliklerini korurken, öte yandan giriştiği eylemlerdeki gösterişçi davranışını da elden bırakmaz (Mandron, 1997, s.102). Böylece hem değişik propaganda faaliyetlerini yürütmekte, hem de esrarlı yanları ile toplumda bir merak ve endişe oluşmasını temin etmektedirler.

Terörizmin bazı güçler tarafından birtakım siyâsî ve ekonomik çıkarlar sağlamanın aracı olarak kullanıldığı dikkate alındığında ise amaç oldukça farklılaşmaktadır. Bu gibi durumlarda terörizmin amacı, bir kazanım elde etmek amacıyla hedef alınan ülke ve toplumda belirli ortamların oluşmasına aracılık etmektir.

Türkiye gibi stratejik öneme haiz ülkelerin terör ortamında tutulmasında, ülkemizi hedef olarak seçmiş devletler ve birtakım güçlerin çıkarları açısından zaruret bulunduğu, terörün amacının da sadece bu ortamın devamını sağlamak olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle terör, bir siyâsî mücadele aracı olmaktan çıkıp, bir ülkenin başka bir ülkeyi zayıflatması, istikrarsızlık içerisine sokması, başka bir ifadeyle destabilize edebilmesi için araç olarak kullanılmaktadır (Korkmaz, 1999, s.17-18).

Terörizm terimi çok siyâsî ve duygusal olduğundan bu yöntemlere başvuran birçok grubun kendisine “terörist” yerine “özgürlük savaşçısı” ya da “gerilla” gibi adlar verdikleri de unutulmamalıdır (Kışlalı, 1996, s.39). Buradan maksat; kendilerini uluslararası platformda haklı gösterme çabası ve terörist imajından kurtularak özgürlük mücadelesi veren bir savaşçı konumuna gelebilme çabasıdır.

Ayrıca birçok kişiyi öldürmelerine rağmen teorik olarak teröristlerin amacı kitle katliamı değildir. Teröristler daha çok kitlelerin kendilerini seyretmesini, dinlemesini ve böylece eylemlerinden etkilenmesini istemektedirler. Dolayısıyla terörizmdeki şiddet rastgele ve akılsız değil, bilinçli ve belirli amaçlara yönelik planlı, hesaplı bir şiddettir (Korkmaz, 1999, s.16). Planlı ve bilinçli olarak yapılan bu şiddetten maksat; toplumda panik havası oluşturmak ve kitleleri korkuya sevk etmektir.

Özellikle ekonomik açıdan konuya yaklaşıldığında, terörle mücadelenin oldukça yüklü bir maliyetinin bulunması, zaten kıt kaynaklara sahip ülkelerin, ülkenin gelişimi ve ekonomisine yönelik harcaması gereken paraları terörle mücadele alanına kaydırma zorunluluğu, terörün bir amacının da, ekonomik açıdan ülkenin kaynaklarının verimli alanlarda kullanılmasını engellemek olduğu gerçeğini ortaya çıkartmaktadır. Terör örgütlerinin eylem stratejileri arasında ekonomik hedeflerin bulunması, bu alandaki eylemler ile mevcut rejimin tıkanmasını sağlayarak halkın daha fazla tepki göstermesine zemin hazırlamak ve böylece devrimci bilince sahip olmalarını hızlandırmak şeklindeki yaklaşımları konuya açıklık getirmektedir (Erdoğan, 1998, s.15-16).

Değişik amaçlar doğrultusunda ortaya çıkan terörizmi önlemede ülke içi ve ülkeler arası bazı tedbirlerin alınması zaruridir. Terörizmin dış destek olmadan ayakta duramayacağı hakikati göz önünde bulundurularak, terörizme destek olan ülkelere yönelik olarak uluslararası yaptırımlar uygulanabilir.

Örgütün, teröristlerin kimlikleri deşifre edilmeden önce, stratejileri, felsefe ve yöntemleri önemle tahlil edilmelidir. Yapısal sorunlar ortaya konulmalı, kamuoyu

açısından aydınlatıcı, çözümleyici ipuçları açıklanmalıdır. Bütün bu altyapı çalışmaları tamamlanırken, örgütün kimlikleri de deşifre edilmelidir.

Türkdoğan'ın (1996, s.396-397) belirttiğine göre, Robert Thomson, Malaya ve Vietnam komünist ayaklanmaları neticesine dayanarak 1966 yılında yayınladığı "Defeating Communist Insurgency: Experiences From Malaya and Vietnam" adlı araştırmasına şöyle başlıyordu: "Kabul etmek gerekir ki, engel olmak tedaviden daha iyidir."

Kasaba ve köylerde komünist eğilimli yıkıcı bir siyâsî örgütlenme kırılmadıkça ve bunlar tasfiye edilmedikçe, terörist birimlerinin ayaklanması bertaraf edilemez. Eğer terörist halktan tecrit edilebilirse, yani küçük balıklar sudan çıkarılırsa o zaman nihai temizleme kendiliğinden gerçekleşmiş olur.

Ülkemizde ise; bir yandan Anayasanın tanıdığı temel hak ve hürriyetlere saygısı olmayan, şiddeti vasıta edinmiş terörizmle mücadele ederken, diğer taraftan çağdaş toplum düzenine ulaşmak için şiddeti vasıta kılmayan düşünceleri ifade etme hürriyetini kurallara bağlama amacı ile 12.04.1991 tarihinde 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu TBMM'de kabul edilmiş ve yürürlüğe konulmuştur (Şehirli, 2000, s.370).

1.2. Ülkemizin Teröre Hedef Olmasının Sebepleri

Ülkemiz; yüzyıllardır nüfuz mücadelelerine sahne olan Anadolu coğrafyası üzerinde bulunması sebebi ile daima saldırıların odağında bulunmuştur. Anadolu coğrafyası, jeopolitik ve jeostratejik önemi dolayısı ile, dünya hakimiyetini ele geçirmek isteyen milletlerin mücadele arenası olagelmıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde pek çok kereler yapılan taarruzlardan netice alamayan dünya devletleri, bu kez taktik değiştirerek her zaman olduğu gibi ülkemizi içten yıkmaya planları yapmaktadırlar.

Zira Türk tarihi araştırmacı bir gözle incelendiğinde şaşırtıcı bir gerçeğe karşılaşılır. Bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti Devletinden önce, tarih sahnesine

çıkan bütün Türk Devletlerinden hiçbirisi, dışarıdan gelen düşman güçlerin istilaları ile yıkılmamıştır. Bu devletler, her seferinde düşmanla işbirliği yapanlar yüzünden parçalanarak yıkılmışlardır.

Nitekim, günümüzde de aynı oyunlar değişik senaryolarla oynanmaktadır: Ülke ve millet bütünlüğümüz Türk-Kürt, Alevi-Sünni, Laik-Antilaik gibi cepheleşmeler yaratılarak, vatandaşlarımız birbirine düşürülmek istenmektedir. Ve böylece devletimiz, tarihteki diğer Türk devletlerinin akıbetlerine uğratılmaya çalışılmaktadır (Sükkan, 1994, s.6).

Yüzyıllardır aynı planı uygulayan batılı devletlerin, hedeflerine ulaşmada en büyük silahlarından biri misyoner okullarıdır. Misyoner okulları, batılı devletlerin emellerini gerçekleştirme yolunda kullandıkları en güçlü silah olmuş ve Osmanlı Devletini yıkma yolunda en verimli şekilde kullanılmıştır. Bu devletler köylere kadar yayılan okulları ile bu bölgelerde nüfuz sahibi oldukları gibi bu okullarda yeşertilen Müslüman Türk düşmanlığı fikrinin benimsetilmesi ile yıllarca bir arada yaşamış, kültürel yönden pek çok değer geliştirmiş ve hatta akraba Türk toplulukları bile birbirine düşman yapılmış, ülke bağımsızlık savaşlarının verildiği kamplar diyarına dönüştürülmüştür (Korkmaz, 1999, s.91).

Hedeflerine ulaşmada kullandıkları bir başka taktik ise, tarihi hakikatler ile bağdaşmayan Şark Meselesi'dir. Batılı devletlerce Türklere karşı ırkçı önyargılara sahip pek çok oryantalist yetiştirilmiştir. Bu oryantalistler tarihi hakikatleri çarpıtılarak ülkemiz üzerinde oynanan oyunun yazarlığını yapmaktadırlar. Bir oryantalist olan Schlumber'e göre: "Türklerin kendilerinden farklı Kürtlere karşı cinayetleri, bin yıl önce Anadolu'ya girmeleriyle başlamış"tır. "Türklerin Asya'nın derinliklerinden kopup Anadolu'ya girdikleri tarihe kadar, Kürtler üçbin yıl o bölgede cesur ve savaşçı dağ insanları olarak (rahatça) yaşamışlardı." O halde – yazara göre Doğu Anadolu'daki çatışma- "etnik" kökenleri farklı iki halkın bir arada yaşamasından kaynaklanmaktadır. Bin yıllık ortak tarih, kültür ve din, "etnik zıtlıkları ortadan kaldırmamış"tır. O nedenle Türk Devleti , "evrenin yetimleri olan Doğu'daki halkın üstüne hışım ile gitmektedir." (Bacinoğlu, 2001, s.4). Sadece bu örnek bile oryantalistlerin zihniyetlerini açıkça ortaya koymaktadır.

Aynı kaderi paylaşan bu insanları birbirinden koparıp hasım gruplar haline getirmek için büyük bir “psikolojik harekât” a girişmişlerdir. Bunun adı “Psikolojik Savaş”tır. Özellikle televizyon, gazete ve dergilerde insan hakları, demokrasi, özgürlük, barış, insancılık görüşleri altında büyük bir kültür terörü başlatmışlardır (Sükan, 1994, s.83).

Bugün Şark Meselesi yeni bir muhtevayla varlığını ve etkisini devam ettirmektedir. Bugünkü duruma göre Şark Meselesi; Balkanlar’da, Ortadoğu’da, Kafkasya’da ve Orta Asya’da Türklerin hakimiyetinin kırılması ve bu bölgelerde etkinliklerinin azaltılması Anadolu’da ise, Türk-Kürt, Alevi-Sünni, Laik-Antilaik, İslamcı-Atatürkçü, Demokrat-Antidemokrat gibi tartışma konuları yaratarak Türkiye’nin bunalımlı ve problemlili bir ülke halinde tutulmasıdır (Korkmaz, 1999, s.92).

1.2.1. Ülkemizin Jeopolitik ve Jeostratejik Önemi

Bir ülkenin coğrafi konumu, büyüklüğü, şekli, arazi yapısı, iklimi ve doğal kaynaklarının milletlerarası politikada oynadığı rolün önemi, daima düşünürlerin, askerlerin ve devlet adamlarının ilgisini çekmiştir. Bu konuda yapılan araştırmaların neticesinde “Jeopolitik” adı verilen yeni bir bilim dalı ortaya çıkmıştır (Sükan, 1994, s.63). Jeostrateji ise; coğrafi etmenlerin ülkelerin askeri stratejileri üzerindeki etkilerinin incelenmesidir. Diğer bir ifadeyle yer stratejisidir (Özey. 1998, s.11).

Her milletin, kendine özel problem sahaları vardır. Bu problemler, o milletin tarihinden, üzerinde yerleştiği coğrafyadan, bu coğrafyanın geçmişinden, tarih içinde yaşadığı siyâsî, ekonomik, askeri ve kültürel olaylar ve evrelerden doğar (Kılıç, 1999, s.11).

Jeopolitik ve jeostratejik açıdan ülkemizin çok hassas bir bölgede yer alması, köklü ve güçlü bir geçmişe sahip olması, Ortadoğu ve Balkanların olduğu kadar Orta Avrupa ve Asya’nın da kaderini uzun süre elinde tutmuş olması, ülkemizi sürekli üzerinde oyun oynanan, etkinlik yarışının hüküm sürdüğü bir ülke durumuna sokmuştur (Korkmaz, 1999, s.95).

Asya, Avrupa ve Afrika'nın birleşim noktasında yer alan Türkiye, bu kıtaları gerek karadan gerek denizden bağlayan bir köprüdür. Türkiye, Asya'dan Avrupa'ya doğu-batı ekseninde, Avrupa ve Asya'dan Afrika'ya kuzey-güney ekseninde yapılabilecek her türlü ekonomik ve askeri faaliyetleri kontrol edebilen önemli bir coğrafi konuma sahiptir. Bu nedenle dünya hakimiyeti için mücadele eden güçler açısından Türkiye kilit bir ülke konumundadır (Sükan, 1994, s.80).

Türkiye'de gerek terör olayları ele alınırken, gerekse ekonomik olarak Türkiye'nin gelişmesine uygun birtakım ekonomik değerler göz önünde bulundurulurken hep Türkiye'nin stratejik konumu göz önüne alınmalıdır. Görüleceği üzere, petrol zengini Ortadoğu ülkelerinde birçok demokratik batı ülkelerinin şirketleri kurulmuş iken, bu ülkelerde tek kişi ya da tek parti dikta rejimleri, değişik adlarla, uygulamaya devam etmekte, insan hakları ihlalleri ve benzeri konular gündeme getirilmemektedir. Bilinmektedir ki, demokratik bir rejimin bu ülkelerde uygulanması, söz konusu şirketlerin sonlarını getirecek, başta petrol olmak üzere, bu ülkelerdeki diğer öz kaynaklar bu ülkelerin vatandaşları için kullanılacaktır. Bu nedenle, Türkiye ve Ortadoğu'daki gelişmeler ele alınırken, olayları başta uluslararası çerçeveye oturtmak gerekmektedir. Bu yapıldığında, olayları etnik farklılık ya da bölgesel gelişmişlikle açıklamanın anlamsız olduğu görülecektir (Çınar, 1997, s.280). "Kürt meselesi" olarak dayatılan gerekçe de emperyalizmin önce ticaret yollarının kontrolü ve giderek de Ortadoğu petrolünü keşfetmesi ile gündeme gelmiştir (Bal, 2003, s.143).

Türkiye asla hiçbir ülkeyle - kötü niyetinden değil – dost olamaz; çünkü üzerinde yaşadığımız coğrafya buna izin vermez (Bal, 2003, s.66). Üzerinde yaşadığımız vatanın bulunduğu topraklar, coğrafi mevkiimiz, stratejik bakımdan çok önemlidir. İran, Irak, Suriye, Lübnan, Ürdün, Mısır, İsrail, Suudi Arabistan, Kıbrıs ve Afganistan'ın bulunduğu Ortadoğu bölgesi, petroleri ile meşhurdur. En zengin petrol kaynakları burada, Türkiye çevresindeki topraklardadır. Romanya, Bakü, İran'da Ahvaz, Irak'ta Musul-Kerkük, Basra Körfezi ve Suudi Arabistan'ın güneyindeki, Mısır'daki, Libya'daki petroler dünyanın iştahını üzerine çekmektedir. Bu önemli bölgeye karadan ve denizden giden yollar bir kalenin kontrolündedir. Bu kale kimin elinde ise Ortadoğu'yu o kontrol eder. Bu kale Türkiye'dir. Öyle bir kale ki,

Kafkasya'dan inen yollar, İran'ın giriş-çıkış yolları, Suriye'yi, Irak'ı, Avrupa'ya bağlayan yollar bu kaleden geçmektedir (Türkeş, 1997, s.600-601).

Körfezi ve Adalar Denizi (Ege Denizi) dahil Doğu Akdeniz'i kontrol edecek bir coğrafi konuma sahip bulunan Türkiye, bölge ülkelerinin güvenlik ve her türlü ulaşım faaliyetlerini çok yakından ilgilendirmektedir. Bu özelliğinden dolayı da çevre ülkelerin birbirleri ile olan politik, ekonomik ve askeri ilişkilerine doğrudan etki eden ülkemiz, taraf ülkelerce de her zaman hesaba katılan bir faktör olmuştur.

Yine dünya ticaret ve ulaşımında özel bir yeri olan Türk Boğazları gerek Batı Avrupa ve Afrika ülkelerinin, Sovyetler Birliği (Rusya), Bulgaristan ve Romanya ile, gerekse yukarıda belirtilen ülkelerin tüm dünya ülkeleri ile sosyo-ekonomik, ticari ve bazı şartlarda askeri ilişkilerinde de önemli bir rol oynamaktadır (Avşar, 1992, s.38). Özellikle Rusya açısından Boğazlar stratejik önem taşımaktadır. Denizler üzerinden dünyaya açılan kapı durumundadır.

Günümüzde Ortadoğu'nun siyâsî sistemleri, katılımcılık yolunun tıkalı oluşundan büyük rahatsızlık duymaktadırlar. Siyâsî iletişim hattı tek yönlü olarak çalışmaktadır. Yukarının sesi aşağıya ulaşmaktadır, aşağının sesi ise yukarıya ulaşmamaktadır. Otoritenin, tek kişinin elinde toplandığı birçok Ortadoğu ülkesinde politik sistemler merkezî bir hüviyet kazanmıştır (Hüseyin, 1990, s.31).

PKK eliyle Türkiye zayıflatılıyor, dolayısıyla da Asya, Balkanlar ve Ortadoğu'daki gelişmelere etki edemeyecek bir ülke haline geliyor. Bu da bu alanlarda üstünlüğü ve kontrolü ele geçirmek isteyen devletler açısından rakiplerden birinin yarış dışı bırakılması anlamına geliyor. Önümüzdeki günlerde PKK terör örgütü etkisiz duruma getirilmiş olsa bile, başka örgütler ya da başka kamplaşmaların Türkiye'de baş göstereceğini tahmin etmek zor değildir (Çınar, 1997, s.299).

Basra Körfezi ve Adalar Denizi (Ege Denizi) dahil Doğu Akdeniz'i kontrol edecek bir coğrafi konuma sahip bulunan Türkiye, bölge ülkelerinin güvenlik ve her türlü ulaşım faaliyetlerini çok yakından ilgilendirmektedir. Bu özelliği sebebiyle de çevre ülkelerin birbirleri ile olan politik, ekonomik ve askeri ilişkilerine doğrudan etki eden ülkemiz, bölge devletlerince her zaman hesaba katılması gerekli bir faktör

durumundadır (Korkmaz, 1999, s.94). Bundan dolayıdır ki; Akdeniz ve Ortadoğu İngiliz İmparatorluğu'nun XIII. yüzyılda başlattığı "Deniz ve Tabii Kaynaklar'a hakim olma" politikasının en önemli hedeflerinden biri olmuştur (Karabekir, 1998, s.124).

Yaklaşık 65 milyonluk nüfus potansiyeli, zengin yer altı ve yer üstü kaynakları, ayrıca her geçen gün gelişmekte olan ekonomik ve teknolojik gücü ile Türkiye; bölgede, mevcut politik, askeri ve ekonomik dengeyi bulunduğu tarafa kazandırabilecek ağırlıkta milli gücü ve coğrafyaya sahip bir "Bölge Devleti"dir.

Ülkemiz dünyada besin ihtiyacını karşılayan ve ihtiyaç fazlası ürün sağlayabilen nadir ülkelerden biridir. Türkiye'nin bu güçlü ekonomik potansiyeli ona bu yönden de ayrı bir jeopolitik değer kazandırmaktadır. Diğer taraftan dünya güç merkezleri arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri irtibatlandırarak ulaşım yolları üzerinde bulunması ve bu yolları kontrol eden konumu nedeniyle de dünya güç merkezlerinin ekonomik ilişkilerini etkileyebilir. Bu özellik, gerek süper güçlerin ve gerekse bölge ülkelerinin neden güçlü bir Türkiye'yi arzulamadıklarını açıkça göstermektedir.

Türkiye geçmişte olduğu gibi, günümüzde de; hassas bir coğrafi konuma sahip bulunmaktadır. Bu konumu ile Türkiye;

1. Asya-Avrupa ve Afrika'nın düğüm noktasında olup her üç kıtaya harekate imkan verir.
2. Türkiye, Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan bir köprü durumundadır.
3. Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayan yegane deniz yolu (Boğazlar) Türkiye'den geçer.
4. Türkiye, Ortadoğu petrol bölgelerine çok yakın olup, bu bölgeyi kontrol edebilecek bir mevkidedir.
5. Türkiye; Doğu Akdeniz'i, Süveyş Kanalı ve Basra Körfezini kontrol edebilir.
6. Türkiye; Kafkaslar ve Balkanlar istikametinde yapılacak hareket için uygun bir üs durumundadır.

Bu konumu nedeniyle farklı özelliklere sahip Avrupa, Asya ve Afrika ülkelerinin fiziki, sosyal-kültürel ve ekonomik mihverleri ülkemiz üzerinde çakışmakta, diğer bir ifade ile dünya güç merkezlerinin her türlü çatışmalarında kullanacakları mihverler Türkiye'den geçmektedir. Bütün bu özellikleri ona; dünya güç merkezleri için mutlak kontrol ve elde bulundurulması gerekli bir hedef olma niteliği kazandırmaktadır (Arslan, 2000, s.99).

Türkiye'de gerek terör olayları ele alınırken, gerekse ekonomik olarak Türkiye'nin gelişmesine uygun birtakım ekonomik değerler göz önünde bulundurulurken hep Türkiye'nin stratejik konumu göz önüne alınmalıdır. Görüleceği üzere, petrol zengini Ortadoğu ülkelerinde birçok demokratik batı ülkelerinin şirketleri kurulmuş iken, bu ülkelerde tek kişi ya da tek parti dikta rejimleri, değişik adlarla uygulamaya devam etmekte, insan hakları ihlalleri ve benzeri konular gündeme getirilmemektedir. Bilinmektedir ki demokratik bir rejimin bu ülkelerde uygulanması, söz konusu şirketlerin sonlarını getirecek, başta petrol olmak üzere bu ülkelerdeki diğer öz kaynaklar bu ülkelerin vatandaşları için kullanılacaktır. Bu nedenle, Türkiye ve Ortadoğu'daki gelişmeleri ele alınırken, olayları başta uluslararası çerçeveye oturtmak gerekmektedir. Bu yapıldığında, olayları etnik farklılık ya da bölgesel gelişmişlikle açıklamanın anlamsız olduğu görülecektir (Arslan, 2000, s.101-102).

1.2.2. Ülkemizin Komşu Ülkelerle Olan İlişkilerinin Tarihi Boyutu

Şu an komşumuz olan ülkeler vaktiyle Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yer almakta olup, Fransız İhtilali ile ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisi ile ve Osmanlı İmparatorluğunun siyâsî ve iktisâdî olarak zayıflaması neticesinde bağımsızlığını kazanmışlardır. Bağımsızlık mücadeleleri esnasında ise, düşmanlık duyguları gelişmiş, kendilerine kalan toprak parçaları ile yetinilmemiş ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan arta kalan topraklar üzerinde kurulmuş olan bugünkü Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde de hak talep etmişlerdir. Yunanistan; Megola İdea çerçevesinde Anadolu üzerindeki emellerinden yıllardır vazgeçmemiştir. Ermenistan;

Büyük Ermenistan hayali ile Doğu Anadolu Bölgemiz üzerinde hak iddia etmektedir. Suriye; Hatay ilimizi kendi toprakları içerisinde görmekte ve yıllardır bu iddiasından vazgeçmemektedir. İran ile aramızda mezhep ayrılığına bağlı yılların husumeti devam etmektedir.

Bu ve buna benzer sebeplerden dolayı bu komşu ülkeler, Türkiye aleyhine olan tüm faaliyet ve organizasyonların içinde yer almaktadırlar. Türkiye'nin bölgede bir süper güç olması, bu ülkelerin emellerine engel teşkil edeceğinden dolayı PKK terör örgütüne her türlü yardımı yapmaktan çekinmemektedirler. Sadece PKK terör örgütü değil, Türkiye'de faaliyet gösteren diğer terör örgütlerinden de yardımı esirgememektedirler. Türkiye'de cereyan eden terör hareketleri, ülkemizin iktisâdî kaynaklarını terörle mücadeleye aktarılmasını zaruri kılmakta ve dolayısıyla yatırıma aktarılması gereken bu kaynaklar heba olmakta, iktisâdî kalkınma için gerekli olan yatırım yapılamamaktadır. Bu ise ilgili komşu ülkelerin Türkiye'deki bölücü faaliyetlere desteğinin önemli bir sebebini teşkil etmektedir.

Komşu ülkelerin PKK terör örgütüne vermiş oldukları destekleri de burada aktaracağız. Fakat burada önemli bir husus; ilgili ülkeler hiçbir zaman örgüte vermiş oldukları desteği kabul etmemiştir. Örnek olarak, yıllarca terör örgütü elebaşı Abdullah ÖCALAN'ı ülkesinde barındıran Suriye, hiçbir zaman bu hakikatı kabul etmemiş, daima terörist başının ülkesinde olduğunu inkar etmiştir. Ne zaman ki savaşın eşiğine gelmiş, terörist başını ülkesinden çıkartmak zorunda kalmıştır.

1.2.2.1. Irak

Irak-İran savaşı, 8 sene sürdükten sonra, Batı desteğini alan Irak'ın İran'a azami üstünlük sağlaması ile sona ermişti. İran ile savaşın sona ermesinden sonra Kuzey Irak'a yönelen Saddam, savaş sırasında İran ile işbirliği yapan Kürt örgütlerini cezalandırmak üzere, Kuzey Irak'a bir operasyon düzenledi. Şubat 1988'den Eylül 1988'e kadar süren ve "Enfal" operasyonunun adı ile anılan saldırıda Irak ordusunun zehirli gaz da dahil olmak üzere her türlü silahı kullanması,

Halepçe'de binlerce insanı katletmesi üzerine halk ve peşmergeler Türkiye, İran ve Suriye sınırına doğru kaçmış ve bu ülkelere sığınmışlardı.

Enfal operasyonu sonunda KDP'nin Irak ordusundan kaçarken boşalttığı alanlara ise PKK el koymuştu. Bütün Kürt örgütleri Irak Silahlı Kuvvetleri'nin ilerleyişi sırasında kaçarken, PKK'nın neden geri çekilmeyip KDP'nin alanlarına el koyabildiğinin cevabı 1988'de PKK ile Saddam Hüseyin arasında yapılan gizli bir anlaşmayla izah edilebilir. Bu anlaşmaya göre PKK Kuzey Irak'ta KDP ve KYB'nin etkisini kırarak, Irak Devleti de PKK'nın Kuzey Irak'taki varlığını destekleyecekti (Özdağ, 1996, s.88-89). Saddam Hüseyin'in ajanları ile A. Öcalan arasında 1988 tarihinde başlayan bir anlaşma mevcuttu ama A. Öcalan, Suriye ve İran'dan çekindiği için bu anlaşma konusunda çok temkinli hareket ediyordu. Anlaşmanın özü; A. Öcalan, Kuzey Irak'ta KDP ve KYB'yi etkisizleştirecekti. Dolayısıyla Saddam Hüseyin'i bir baş ağrısından kurtaracaktı. Saddam Hüseyin de Kuzey Irak'ı PKK'ya tahsis edecekti. Böylece Saddam Hüseyin, bir taşla iki kuş vuracaktı. Bir yandan artık kangren hale gelen PEŞMERGE asiliğinden kurtulacak, diğer yandan sular ve geleneksel Arap düşmanlığı nedeniyle Türkiye'yi cezalandırmış olacaktı (Ersever, 1997, s.61-62). Gerçekten de Irak; 1988 yılında BARZANİ ve TALABANİ Peşmergelerini kimyasal silahlar ile saf dışı bıraktıktan sonra Kuzey Irak'ta çok büyük bir alanı PKK'ya tahsis etmiştir. Irak hükümeti; Körfez Savaşı sırasında diğer terörist örgütlere yaptığı gibi PKK'ya da çok büyük imkanlar vaat etmiştir (Ersever, 1998, s.168).

Özellikle 1991 yılında PKK ile Irak devleti arasındaki ilişkiler yoğunlaşmıştır. Irak istihbarat servisi PKK'dan Türkiye'de Amerikan tesisleri de dahil olmak üzere bilgi toplamada faydalanıyor, karşılığında PKK'ya silah veriyordu. Irak ordusunun Kuzey Irak'taki silahlarını devralan PKK Bağdat'dan hizmetleri karşılığında da BKC, RPG serisi roketatar ve 60 mm. Havan topu alıyordu. Bu silahlarla ateş gücü artan PKK Kuzey Irak-Türkiye sınır bölgesini iyiden iyiye ele geçirmiş, bu bölgedeki köylerin halklarını köylerinden kovarak köylere el koymuştur. Ayrıca Hakkari ve Şırnak'tan örgüte bağlı yerleşim birimlerinden ve Kuzey Irak kentlerinden örgüte bağlı unsurlar sınır şeridine kaydırılmıştır (Özdağ, 1996, s.90).

PKK terör örgütü elebaşı Abdullah ÖCALAN, yakalandıktan sonra mahkemede verdiği ifade de; Irak ile olan ilişkileri itiraf etmiştir. Öcalan, 1988 yılında Zeydan'ı, Saddam'la görüşmek üzere gönderdim. Kamp alanı olarak yardımlarını gördük. Kuzey Irak'ta yaralılarımız Süleymaniye'de bulunan hastanelerde tedavi görmektedir” demiştir (Öztürk, 2003, s.159). Öcalan'ın bu ifadesi, Irak'ın bölücü terör örgütüne vermiş olduğu desteğin açık bir delilidir.

Irak, PKK terör örgütünü daima Türkiye' ye karşı bir koz olarak kullanmıştır. Musul Kerkük Türkmenlerine uyguladığı baskıcı politikayı bu şekilde kamufle etme çabası içindedir. Aynı zamanda PKK'yı ülkesindeki diğer Kürt gruplara karşı da kullanmaktadır.

1.2.2.2. İran

İran, Türkiye ile olan ilişkilerinde PKK'yı bir koz olarak kullanmayı temel politika haline getirdi. Bunu yaparken de kendisine doğrudan sorumluluk getirecek hareketler yerine, “haberim yok” tavrı ile ilişkilerini sürdürdü. Başlangıçta “ABD karşıtı” politikalar gereği bunu yaparken, SSCB'nin dağılması sonucu bağımsızlığını kazanan Azerbaycan'ın varlığı ve ülkesindeki Azerbaycan'lı nüfusun çokluğu nedeni ile Türkiye'ye karşı PKK'yı kontrollü olarak himaye etti (Özcan, 1999, s.235). İran, resmi düzeyde değil ama tıpkı Suriye gibi; İstihbarat Örgütleri vasıtasıyla PKK ile iyi ilişkiler içerisindedir. Bu iyi ilişkiler özellikle 1990 yılından sonra doruk noktasına çıkmıştır (Ersever, 1998, s.168).

Abdullah ÖCALAN, yakalandıktan sonra verdiği ifade de İran ile örgüt arasındaki ilişkiyi şu şekilde ifade ediyordu: “Gizli servisten Said zaman zaman yanıma geliyor ve görüşmelerimiz oluyordu. Kendisi ile Irak-Talabani-Barzani meseleleri hakkında tartışıyorduk. Rusya üzerinden örgüte sağlanacak silah, SAM-7 ve diğer lojistik desteklerin güvenli bir biçimde elimize geçmesi için anlaşmaya vardık. Ayrıca Urumiye'de örgüte ait bir hastanenin kurulması veya yaralıların burada tedavi edilmesi anlaşmasına vardık. Buna karşın Türkiye'de bulunan Hizbullah örgütünün faaliyet alanlarına müdahale etmeyecek ve silahlı çatışmaya son

verilecekti. Bu anlaşma halen yürürlükte olup İran, örgütümüze barınma, silah, tedavi ve ülkesinde kamp kurma imkânı sağlamaktadır.” (Öztürk, 2003, s.160):

Örgütten kaçıp teslim olanlardan Bedran Kod adlı Yıldırım Kaya ile Hayri Kod adlı İmdat Doğan'ın anlattıkları da örgütün İran ile ilişkisini açıkça ortaya koyuyordu:

“Türkiye’den İran’a geçen teröristler İran askeri yetkilileri tarafından karşılanıyor ve Zeli kampına kadar İran Ordusuna ait askeri araçlarla götürülüyordu. 1997 yılında Kuzey Irak’a düzenlenen operasyonlardan kaçarak İran’a giden teröristlere İran yardımıyla bulunmuştur. Güvenlik kuvvetleri ile girdiği çatışmalarda yaralanan örgüt mensuplarımız Urumiye’deki devlet hastanesinde tedavi edilmişlerdir” (Süha ve Örtülü, 1999, s.56).

İran, ayrıca ülkemizde faaliyet gösteren Hizbullah terör örgütüne de yardım etmektedir. Şii rejimle yönetilen İran, ülkemizde şii esaslara dayalı bir rejim kurma bahanesi ile terörist faaliyetlerde bulunan Hizbullah terör örgütüne yardım ederek, ülkemizde mezhep çatışmalarını da körüklemektedir.

1.2.2.3. Suriye

Terör örgütü PKK’ya destek veren ülkelerin başında Suriye yer almaktadır. Suriye PKK terörünü su ve Hatay sorunu ile irtibatlandırmakta ve bunu bir koz olarak elinde tutmak istemektedir. Suriye terör örgütü PKK’yı kuruluşundan bu güne kadar gerek kendi sınırları içerisinde gerekse kontrol altında bulundurduğu Lübnan toprakları içerisinde;

- Barınma ve eğitim,
- Para, silah, malzeme ve sahte kimlik temini,
- Türkiye ve Irak’a illegal geçişlere yardım,
- Örgütlerin toplantı, konferans ve kongre faaliyetlerine izin verilmesi,
- Örgüt evleri ile bürolarının ve temsilciliklerinin oluşturulması,

-Suriye üzerinden üçüncü ülkelere gidiş gelişlerde normal ve sahte pasaportlarla destek olunması, örgütsel dokümanların ve malzemelerin sevkiyatına müsaade edilmesi gibi her türlü yardımı göstermektedir.

Suriye PKK terörünü su ve Hatay sorunu ile irtibatlandırmakta ve bunu bir koz olarak elinde tutmak istemektedir (Bal, 2003, s.191).

Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad, gizli servis Muhaberat'ın önemli isimlerinden Mervan Zirki aracılığı ile Abdullah Öcalan'a "PKK'nın faaliyetlerine göz yumulması karşılığında Türkiye'de yoğun eylemler başlatılması" talimatını verdi. İşte Türkiye'de 15 Ağustos 1984 tarihinde başlayan PKK eylemleri için düğmeye böyle basılmıştı (Öztürk, 2002, s.18).

Teröristbaşı Abdullah Öcalan, 23-25 Eylül 1989 günlerinde Şam'da görüştüğü Doğu PERİNÇEK'e Suriye'nin PKK'ya vermiş olduğu destek ile ilgili olarak: "Bize en büyük dış destek, Suriye'nin desteğidir. Suriye 72 örgüte ne diyorsa, bize de onu diyor: "Ülkemizde misafir kalabilirler. Misafir kalabilmek en büyük destektir bizim açımızdan. Bunu Avrupa'da da sağlıyoruz. Tabii bu konuda tarihi fırsatları değerlendirmek oldukça önemlidir" (Perinçek, 1990, s.94). PKK'lılar sahte pasaportlarını Suriye ve Lübnan'da yapmaktadır (Öztürk, 2003, s.139).

Suriye 1982 İsrail işgaliyle bir süre gerileyen PKK'yı Saika ve Zabadani kamplarına yerleştirmiş ve Suriyeli subaylar bunlara eğitim vermiştir. Öcalan'ın bulunduğu Saika kampının başında ise 1987'de kendisine Şam'da bir ev ve Suriye'li korumalar sağlayan Rıfat Esat vardı. Talabani'nin de girişimiyle Hafız Esad'ın kardeşleri Cemil ve Rıfat ile, Suriye gizli servisi Muhaberat, Öcalan ve militanlarına her türlü destek sağlamıştır (Öznur, 2003, s.618-619).

Terörist başı Abdullah ÖCALAN, yakalandıktan sonra alınan ifadesinde, Suriye ile PKK terör örgütü arasındaki ilişkiyi şu şekilde itiraf ediyordu: "1984 öncesi Türkiye içerisinde eylemler yapılması için Suriye ile görüşmelerimiz oldu. PKK'nın Suriye'deki faaliyetlerine göz yumulması karşılığında Türkiye de yoğun eylemler yapılmasını bizlerden istedi. Bizlere her türlü desteği sağladı. Örgütün büyümesine yardımcı olacak siyâsî, askeri finans, sahte kimlik, sınırlardan geçişler

dahil olmak üzere önemli destekleri oldu. Türkiye'ye gelen gruplara bölgenin video çekimleri yaptırıldı. Bunda maksat, askeri bir harek'at için birliklerine şimdiden araziyi tanıtmaktı. El Muhaberat'ın araçlarını zaman zaman kullanıyorduk. Son dönemlerde ise Lübnan'ın araçlarını Suriye'de kullanmaya başladık. Suriye'nin PKK'yı beslemesi işine geliyor. Suriye'de Esad ailesinden Cemil Esad ile örgütsel ilişkilerimi yürütüyordum" (Öztürk, 2003, s.157-158). "Suriye'de yapılan çalışmalar sonucunda bir milyon dolar bağış toplanabiliyordu. Muhaberat buna göz yumuyordu" (Tekin, 1999, s.41).

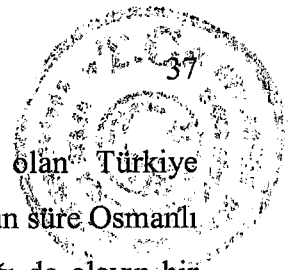
PKK ile Suriye arasındaki ilişki rasgele ve yüzeysel bir ilişki değildir. Bu ilişki son derece plânlı, kalıcı somut hedeflere yönelik bir ilişkidir. PKK'nın yurt dışına çıkışta Suriye ve Suriye'nin kontrolü altında bulunan Lübnan topraklarını tercih etmesi önemle değerlendirilmesi gereken bir husustur (Tekin, 1999, s.132).

Diğer taraftan, Suriye'nin üst yönetim kadrolarında bulunan kişilerin yakın akrabalarının silah temini ve eğitim gibi konularda PKK'ya yardım ettikleri hususunda değişik kaynaklardan bilgiler intikal etmektedir.

Suriye, Türkiye'ye karşı bölücü çeteyi kullanarak su kaynaklarımız üzerinde baskı oluşturmak ve bölgeye zenginlik getirecek olan GAP'ın gerçekleşmesini engellemek istemektedir. Ne yazık ki su kaynaklarını denetimi altında tutan Türkiye, su silahını şimdiye değin Suriye'yi yıldırma için etkili bir şekilde kullanamamıştır. Suriye, bu politikası ile suni bir su sorunu yaratmış ve Ortadoğu gündemine yerleştirmiştir. Aynı Suriye, Asi nehrinin sularını nerede ise tamamen keserek Amik ovasını kurutmuştur (Özdağ, 1999, s.207).

Suriye, Hatay meselesi sebebi ile de Türkiye'ye karşı husumet beslemektedir. 1938 yılında halk oylaması ile Türkiye'ye katılan Hatay'ı hala haritalarında kendi toprakları imiş gibi gösteren Suriye, bu durumu bir türlü kabullenememekte ve kinini bölücü örgüte destek olarak olmaktadır. Böylece Suriye'nin terör örgütlerinin kendi topraklarında üstlenmesine izin vermesinin önemli bir nedeni, Hatay'ı kendi topraklarına katmak için Türkiye'nin bütünlüğünü zedelemek istemesidir (Zehir, 1998, s.123).

Suriye'nin PKK terör örgütüne destek olmasına sebep olan Türkiye düşmanlığının başka sebepleri de vardır. Suriye, geri kalmışlığını, uzun süre Osmanlı egemenliğinde kalmasına bağlamaktadır. Geleneksel Arap düşmanlığı da olayın bir başka boyutudur (Öztürk, 1997, s.47). Suriye bu ve bunun gibi sebeplerden dolayı, PKK terör örgütünü destekleyerek, Türkiye'ye karşı PKK'yı kullanmaktadır.

Suriye devleti tarafından PKK'ya verilen destek Öcalan'ın yakalanmasında gösterdiği uzlaşmacı tavır ve özellikle Hafız Esad'ın ölümü ve yerine oğlu Beşşar Esad'ın geçmesi ile Türkiye'ye verilen destek şekline dönmek üzeredir. Suriye devleti ile ileride iyi bir komşuluk ilişkisi geçirileceği öngörülebilir. Söz konusu potansiyel iyi ilişkinin önündeki tek engel ise bölge devletlerini birbirine düşman ederek aralarındaki ayrılıktan çıkar sağlayan sömürgeci hegamonik güçlerin izleyecekleri politikalar olacaktır.

1.2.2.4. Ermenistan

Türk-Ermeni ilişkileri, 11. Yüzyılda başlayıp günümüze kadar çeşitli şekillerde sürmüştür. Osmanlılar döneminde, "millet-i sâdıka/ güvenilir millet" olarak adlandırılan ancak, zamanla bazı devletlerin kışkırtmasıyla devlete isyan ederek binlerce insanın ölümüne sebep olan Ermeniler, Türkiye'de yıllarca refah içerisinde yaşamışlar, ticaret sarraflık gibi mesleklerde ilerlemişlerdi (Onur, 1998, s.1). Birinci Dünya Savaşı sırasında, Rus destekli olarak Doğu Anadolu'da katliamlara başlayan Ermeniler, o dönemde Büyük Ermenistan hayaline ulaşamamışlar, fakat bu hayalden de hiçbir zaman vazgeçmemişlerdir.

ASALA-PKK işbirliğinin temelleri birlikte siyâsî ve askeri eğitim gördükleri Filistin kamplarında başlar. İlişkilerin başlamasında en önemli rol, ASALA'yı eğiten George Habbaş'a aittir. İlk ortak toplantı, ilk görüşme 1979'da Lübnan'ın Sayda kentinde yapılır. Kurdistan News and Comment dergisinin 4. Sayısında bildirildiğine göre, ASALA ve PKK ortak bir deklarasyon yayınlamışlar, "Türkiye'deki yönetimin faşist olduğunu, Ermeni ve Kürt halkı adına Faşist Türkiye'ye karşı ortak eylem kararı aldıklarını" açıklamışlardı (Şehirli, 2000, s.240).

6 Nisan 1980'de PKK Terör Örgütü ile Ermeni Terör Örgütü ASALA arasında Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkarak bölgede Ermenistan Devleti kurulması yönünde, Lübnan'ın Sidon kentinde bir anlaşma imzalamıştır. Bu anlaşmanın gereği olarak taşeronluğu PKK devralmıştır (Yılmaz, 1997, s.6).

Ermeni cinayet örgütü ASALA ile Ermeniler, 1984'ten itibaren bölücü terör örgütü PKK'yı kendi amaçları doğrultusunda bir maşa olarak kullanmaktadır. Daha önce Ermeni terör örgütü ASALA'nın hakimiyetinde olan silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı bugün PKK'nın eline geçmiş görünmektedir (Sukan, 1994, s.82).

Bu arada Ermeni lobisi de boş durmamakta ve Türkiye aleyhinde olan bütün faaliyetlerin içinde yer almaktadır. Yurt dışında faaliyet gösteren bölücü örgüt üyeleri ile de temas sağlamaktalar ve siyâsî olarak destek vermektedirler. Bu arada dedeleri özellikle Lübnan'dan ABD ve Kanada gibi ülkelere göç etmiş Ermeni akademisyenler ve bu ülkelerdeki destekleyicileri PKK ile yakın ilişki kurmak için her yolu denemekteydiler. Genellikle tarihçi olan bu akademisyenler, Kürdistan kurulduğunda Van-Diyarbakır hattının kendilerine verilmesi gerektiğini çünkü buraların tarihi olarak Ermeni vatanı olduğunu toplantılarda PKK'lılara espirili bir şekilde söylemekten geri kalmıyorlardı (Gürses, 2001, s.151).

Mart 1992'de Azerbaycan Halk Cephesi Lideri Ebulfeyz Elçibey "PKK'nın Ağrı Dağı'nı aşarak, Ermenistan'a oradan da Karabağ'a giderek, Ermeniler safında Azerbaycan Türklerine karşı savaştığını" açıklayarak PKK-Ermenistan ilişkisini gözler önüne sermiştir (Şehirli, 2000, s.423). Abdullah ÖCALAN bu konuyla ilgili olarak yakalandıktan sonra alınan ifadesinde: "Ermenistan devlet başkanı Petrosyan ile Alparslan Türkeş'in 2 kez görüşüğünü duydum. Bu görüşme bize karşıdır. Türkeş ile görüşmeden sonra bize karşı tutum sergilendi" demektedir (Tekin, 1999, s.50-51).

Ermenistan'ın Türkiye'de ki bölücü faaliyetlere destek vermesinin bir diğer sebebi de; SSCB'nin dağılması ile bağımsızlığını kazanan Azerbaycan ile aralarında ki Karabağ anlaşmazlığıdır. Azerbaycan toprağı olan Karabağ, Ermenistan tarafından işgal edilmiştir. Aralarında savaş devam ederken Türkiye, Ermenistan'a doğal olarak ambargo uygulamıştır.

Ermenistan bölücü örgüte destek vererek, hem tarihten gelen düşmanlığını sergilemekte ve hem de uygulanan ambargonun intikamını almaktadır.

1.2.2.5. Bulgaristan

Bulgaristan, bölücü terör örgütüne vermiş olduğu desteği, sınırları içinde bölücü örgütün faaliyetlerine göz yumarak sağlamaktadır. Bölücü örgüt güdümündeki dernekler, Bulgaristan sınırları içerisinde rahatça faaliyetlerini rahatça sürdürebilmektedir. Bu dernekler sayesinde PKK, hem maddî destek temin etmekte, hem de burada yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik olarak propaganda faaliyetlerini yürütmektedir. Ayrıca Avrupa'ya yapılan kaçakçılık faaliyetlerinde Bulgaristan toprakları da yoğun bir biçimde kullanılmaktadır.

1.2.2.6. Yunanistan

Yasadışı PKK terör örgütü Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Kesiminde rahatça faaliyet gösterebilmektedir. Elde edilen bilgiler ve yakalanan PKK militanlarının ifadelerinden; özellikle 1994 yılından itibaren ülkemizden ve Avrupa'dan çeşitli yollardan Yunanistan'a gönderilen PKK militanlarının, bu ülkede örgüte ait mevcut kamplarda patlayıcı madde eğitimine tabii tutuldukları ve bu eğitimi tamamlayan militanların görevlendirildikleri metropol iller ve turistik bölgelerde bombalı saldırılar yapmak üzere Türkiye'ye giriş yaptıkları anlaşılmaktadır.

Yunanistan'dan Türkiye'ye yönelik tehdit, esasında birbiriyle yakından ilişkisi bulunan iki etkenden kaynaklanmaktadır. Bunlardan birincisi; Türkiye'nin "Megali İdea" veya "Yunan yayılma sahası"nın içinde bulunmasıdır. İkinci önemli etken de bizzat Türkiye'nin varlığı ve önemli bir bölge ülkesi olarak gelişmesinin, Yunan devlet adamları tarafından ülkelerine yönelen bir tehdit olarak değerlendirilmesidir. Önemli çapta "sosyo-psikolojik" sebeplere dayanan bu ikinci etken sonucu Yunanistan, "tehdit algılanması" sırasında Türkiye'yi birinci sıraya koymaktadır (Güler, 2000, s.47).

PKK terör örgütünün 15 Ağustos 1984 yılında Eruh ve Şemdinli eylemlerinde adını iç ve dış kamuoyuna duyurması ve 15 yıl Türkiye Cumhuriyet Devletini siyâsî ve askeri yönden meşgul ederek 30.000 kişinin hayatına mal olması, Yunanistan tarafından Türkiye'ye karşı planlanan psikolojik harbin bir safhasının uygulanmasıdır.

PKK terör örgütünün, terörist başının 1999'da yakalanarak Yunanistan'ın desteğini itiraf etmesi ile ülkemize uygulanan psikolojik harbin uzun yıllar önce hazırlandığını ortaya çıkarmış, bilinen gerçek dünya kamuoyunun önünde bir kez daha teyit edilmiştir.

Bu durum ancak; ülkemize karşı planlanan psikolojik harbin yürütülmesi için hazırlanan psikolojik harp istihbaratının bir sonucudur.

Bu, psikolojik harp istihbaratının ne kadar etkili olduğu da görülmüştür (Kalelioğlu, 2002, s.102). Yunanistan da PKK'ya her türlü yardım ve desteği sağlamaktadır. Yunanistan'da ve Kıbrıs Rum kesiminde barınma, eğitim, propaganda ve hatta silahlı eğitim imkanı sağlamış durumdadır (Sükan, 1994, s.158).

Yunanistan, Türkiye'de işlemiş oldukları terör suçları nedeniyle adli takip ve soruşturmadan kaçarak ülkelerine sığınan teröristlere siyâsî sığınma, kamp ortamı sağlama, silahlı eğitim, sağlık hizmeti verme ve barınma imkanı gibi kolaylıklar sağlamaktadır (Bal, 2003, s.189).

Elde edilen bilgiler ve yakalanan PKK militanlarının ifadelerinden; özellikle 1994 yılından itibaren ülkemizden ve Avrupa'dan çeşitli yollarla Yunanistan' a gönderilen PKK militanlarının, bu ülkede örgüte ait mevcut kamplarda patlayıcı madde eğitimine tabi tutuldukları ve bu eğitimi tamamlayan militanların görevlendirildikleri metropol iller ve turistik bölgelerde bombalı saldırılar yapmak üzere Türkiye'ye giriş yaptıkları anlaşılmaktadır (Bal, 2003, s.189).

Terörist başının yakalandıktan sonra alınan ifadesinde PKK- Yunanistan işbirliği bütün çıplaklığı ile gözler önüne serilmiştir. Öcalan alınan ifadesinde;

“Bekaa’da yanıma gelen emekli albay A. Mastaski ve yedi kişilik heyete siyâsî ve askeri yardımda bulunmalarını istedim. Yapılan görüşmelerde Lavrion kampının kullanılması, ERNK temsilciliklerinin kurulması kararlaştırıldı. Buna karşın bizlerden Türkiye’de metropollerde eylemlere ağırlık verilmesini istediler. Biz de eylemlerimizi şehirlere kaydirdik. Ayrıca teknik sabotaj ve orman yangınları eğitimi konusunda Yunanistan’da bulunan kamplarda eğitim verildi... Yunanistan’da, Türkiye’de eylemler yapmak üzere bomba eğitimi başta olmak üzere birçok alanda eğitim görülüyor” demiştir (Öztürk, 2003, s.161-162).

Yunan istihbarat servisinin (KİP) Lavrion kampında barınan PKK teröristlerini Yunanistan hesabına Türkiye’ye karşı haber toplama unsuru olarak çalıştırmak amacıyla girişimlerinin olduğu, bu amaçla bazı militanlara sahte kimlik ve pasaport düzenleyerek Ülkemiz, Suriye ve İran alanlarına gönderdiği yakalanan örgüt militanlarının ifadelerinden anlaşılmaktadır. Güney Kıbrıs Rum kesimi PKK terör örgütü mensuplarının Avrupa ülkelerinde Suriye, İran ve Irak ülkelerine geçişlerinde uğrak yeri olmuş, örgüt mensuplarına her türlü kolaylığı göstermektedir. Bekaa vadisinde Abdullah ÖCALAN’la görüşen Rum milli muhafız ordusunun emekli komutanının “Kürdistanın kurtuluşu Kıbrısın kurtuluşu demektir” şeklindeki ifadesi herşeyi açıkça ortaya koymaktadır.

Ayrıca Yunanistan paralelinde politika izleyen Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, gerek geçmişte, gerekse günümüzde Türkiye’yi ve Türkler’i hedef alan terör örgütlerine kucak açıp, bunlara her türlü desteği de vermiştir. GKRY, devlet olarak tanınmasından yararlanarak, diplomatik temsilciliklerini ve buradaki görevlilerini terör örgütlerini desteklemede ve yönlendirmede kullanmıştır. Türkiye’yi hedef alan terör örgütlerinin GKRY’de faaliyet göstermesine müsaade etmiştir. Bir dönem Ada’nın güneyinde çok sayıda PKK kampının bulunduğu; GKRY’nin PKK’ya silah, malzeme ve eğitim desteği sağladığı hatta terörist başı Öcalan yakalandığında, üzerinden GKRY tarafından verilmiş bir pasaportun çıkmış olduğu bilinmektedir (Öztürk, 2003, s.88-89).

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin PKK terör örgütüne vermiş olduğu destek, 01.07.2002 tarihli Sabah Gazetesi’nde şu şekilde yer almaktadır: “... Güney Kıbrıs’ta uyuşturucu kaçakçılığı da yapan PKK, silah kaçakçılığını ise Suriye’nin Lazkiye

limanı üzerinden gerçekleştiriyor. Türk güvenlik birimlerinin saptamalarına göre PKK, daha önce Rusya'dan satın alınan 7 milyon dolar değerinde 260 ton ağırlığındaki silah ve muhimmatı, Rum bandıralı bir gemi ile Larnaka limanına getirdi. 1996 yılında ise Limasol'dan Lübnan'a giden ve içinde 10 bin adet kaleşnikof silah ile 550 uçaksavar mermisi ve 4 bin mayın Lübnan'da PKK'ya teslim edildi. Rum bandıralı Nissos adlı bir feribot ile 8 adet S-A 7 füzesi PKK'ya gönderildi. Öcalan'ın yakalanmasının ardından Suriye ve Lübnan'da faaliyet alanı daralan PKK'nın Rum kesimini merkez üssü olarak kullandığı vurgulandı" (Sabah Gazetesi, 01.07.2002, s.24).

1.2.3. Ülkemizin Diğer Ülkelerle Olan İlişkilerinin Uluslararası Boyutu

Ülkemizin milli birlik ve bütünlüğünü hedef alan yasadışı PKK terör örgütü, kurulduğu günden günümüze kadar faaliyetlerini dış boyutlu olarak yönlendirmektedir. Ülkemizde terörist eylemleri gerçekleştiren örgüt bu eylemlerinde kullandığı militanları yurtdışında eğitmekte, silahlarını yurtdışından getirmekte ve finansal kaynaklarını da yine yurtdışından sağlamaktadır.

Yurtdışı faaliyetlerinin birinci ayağı olan militan temini, eğitimi, silah ve lojistik desteğini komşu ülke alanları oluştururken, ikinci ayağı olan finans ve siyâsî boyutunu ise Avrupa alanı oluşturmaktadır.

Artık herkes görmektedir ki, Doğu ve Güney-Doğu Anadolu'muz, milletlerarası rekabetlerin ve ihtirasların bir atlama taşı yapılmak istenmektedir. Çeşitli emperyalist güçler, stratejik değeri çok yüksek olan bu bölgemizde, ufak da olsa, bir tutunma noktası aramaktadırlar. Bu sebepten birçoğları, "bölücü akımları" ya destekleyerek veya bizzat organize ederek sahayı kontrol etmek istemektedirler. Bunlar, bilhassa son iki asırdan beri, en küçük "ağız" ve "inanç" farklarını dahi istismar etmekte, ilmi ve akademik çalışmalar maskesi altında "tarihi saptırmak" cihetine gitmekte; cemiyetteki en küçük çelişmeleri, çarpıklıkları ve çatışmaları abartarak istediği mecralara doğru yönlendirmek istemekte; iç savaşı zemin hazırlamakta; vatan çocuklarını, kendi öz devleti aleyhinde şartlandırmak üzere, şu

veya bu ülkede ki eğitime tabi tutmakta; yurt dışında gerilla kampları kurarak silahlı çeteler oluşturmakta ve bunları, mukaddes vatanımızın hassas bölgelerini sızdırmakta, para vermekte, beynelmilel platformlarda savunabilmektedir. Bütün bunları, dehşetle ve ibretle görmedik mi, görmüyor muyuz ve yaşamıyor muyuz (Arvasi, 2000, s.59-60).

Amerika Birleşik Devletleri bu bölgemizde boş durmamaktadır. O daha çok misyoner faaliyetleri ile “Barış Gönüllüleri” kanalı ile yaralarımızı kanatmak istemiştir. Bilhassa Osmanlı Türk İmparatorluğu yıkılmadıkça İsrail Devleti'nin kurulamayacağını anlayan “siyonizm”, çeşitli tertiplerle ABD'yi Ortadoğu meselelerine bulaştırmayı başarmıştır (Arvasi, 2000, s.81).

Ortadoğu üzerine siyâsî politikalar geliştiren ABD'nin geçmişten günümüze Washington'da “Ortadoğu Masası” vardır. Bu masa Irak, İran ve Türkiye'yi de içine alan Kürtçü ve bölücü hareketlerle yakından ilgilenmiştir.

ABD 1919'dan sonra hızla Ortadoğu'ya yönelmiştir. Özellikle bölgedeki İngiliz, Alman ve Fransız etkinliği ABD'yi harekete geçirmiştir. ABD Hükümeti, Ortadoğu'da İngiliz mandası altındaki bölgelere ABD petrol şirketlerinin girmesi hususunda Britanya Hükümetine baskı yapmıştır. ABD'nin Ortadoğu'ya yönelmesindeki siyâsî stratejisinde petrol önemli rol oynamıştır. Petrolün çıktığı bölge Musul ve Kerkük, Amerika'yı Ortadoğu'da yeni politik arayışlara sürüklemiştir. Dolayısıyla bölgedeki etnik ve mezhebi yapılanma da Amerika'ya yakından ilgilendirmiştir.

ABD başkanları, Wilson'dan bu yana Basra Körfezi'ndeki petrolün Amerikan çıkarları açısından ilerde hayati bir öneme sahip olacağı düşüncesiyle bölgede emperyal siyasetlerini yoğunlaştırarak bölgedeki ayrılıkçı hareketlerle ilgilenmeye başlamıştır (Öznur, 2003, s.219-220).

ABD ve Batı Avrupa kaynaklı Kürt milliyetçiliği desteğinin Kuzey Irak özerkliğine yansması Kuzey Irak'ta bir Kürt devletinin oluşumuna yol açmaktadır. Gerçi ABD'nin Avrupa'nın amacının bir Kürt devleti oluşturmak olmadığı, amacın Saddam Hüseyin rejimini yıkmak için Kürtlerin kullanılması olduğu ileri sürülse de

bu doğru değildir. Sonuç itibarı ile bölgede Batı'nın desteği ile bir devletin altyapısı hazırlanmaktadır (Özdağ, 1996, s.103). Eğer gelecekte bir Kürt devleti ABD'nin Ortadoğu'daki çıkarlarına uygun düşerse, Washington bunu hayata geçirmek için girişimlerde bulunacaktır. Bu amaçla bölgedeki Kürt örgütlerle doğrudan veya dolaylı ilişkiler kurulmuştur (Gürses, 2001, s.101).

Türkiye'nin daveti üzerine gelen ancak bir süre sonra "çıkartılamaz hale gelen" Çekiç Güç kısa bir süre sonra KDP, KYB ve diğer küçük Kürt Partileri ile ilişki kurduğu gibi PKK ile de temas kurmuştur. Çekiç Güç'ün varlığının Kuzey Irak'ta devlet otoritesinin sağlanmasını engellemesine neden olması ve PKK ile ilişkisinin tespit edilmesi bu güce karşı sert ama sonuçsuz tepkilerin oluşmasına neden olmuştur. 10-11 Ocak 1992 senesi Çekiç Güç'e bağlı bir helikopterin Cudi dağı üzerinde PKK'lılara yardım malzemesi atması veya attığının ileri sürülmesi, Ekim 1992 Kuzey Irak operasyonu sırasında yaralı PKK'lıların Çekiç Güç helikopterleri ile kaçırıldığı haberinin yayılması Çekiç Güç'e karşı tepkiyi arttırmıştır (Özdağ, 1996, s.91). Türkiye'nin daveti üzerine Türkiye ve Kuzey Irak'taki üslere yerleşen, ancak bir süre sonra "çıkartılamaz hale gelen" Çekiç Güç, kısa bir süre sonra KDP; KYB ve diğer küçük Kürt partileri ile ilişki kurduğu gibi, PKK ile de temas kurmuştur (Özdağ, 1999, s.72).

Birleşmiş Milletler adına görev yapıyor görünen bir siyasi-askeri gücün bölgede bulunmasındaki temel esprinin, böyle bir devletin çekirdeğini oluşturmak olduğu konusunda hemen herkes hemfikirdir. Bu gücün içinde yer alan Amerikalılar, İngilizler ve Fransızlar, müttefikimiz (!), üstelik Türkiye'nin güvenliğini çatır çatır kundaklayarak, PKK'nın Irak'taki ve yurdumuzdaki kamplarına silah ve teçhizat yardımında da bulunuyorlar. Güneydoğu'da görev yapan subaylarımız olup bitenleri anlatırlarken, PKK'nın Kuzey Irak kamplarında bizzat Amerikalı ve İsraili uzmanların askeri eğitim yaptıklarını açıklıyorlar. Hatta, bombalanan kamplara girildiğinde, bunların bir kısmının cesetlerine rastladıklarını da ekliyorlar.

Çekiç Güç'ün Türkiye içindeki PKK yuvalarına olan malzeme yardımları, ya İncirlik'ten kaldırılan C-130 uçakları vasıtasıyla paraşütle atılıyor ya da aynı meydana veya Diyarbakır' dan kaldırılan helikopterle ulaştırılıyor. En sarp dağ tepelerinde ele geçirilen ve "Buralara kadar nasıl taşımışlar" diye herkesi hayrette

bırakan ağır silahların sırrı burada. Bizim sevgili müttefiklerimiz bunları PKK'nın ayaklarına kadar getiriyorlar.

Çekiç Güç'ün bu "PKK' ya Yardım Operasyonları"nın sayısını bilen yok. Ama en az 12-13 kadarı, bölgede görev yapan Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ve sivil asker devlet görevlileri tarafından daha 1992'nin başlarında "yakalanmış" durumdaydı (Sezgin, 1996, s.141-142).

Çekiç Güç'ün ilk olayı 10 Ocak 1992'yi 11 Ocak'a bağlayan gece cereyan etti. Çekiç Güç'e bağlı bir Amerikan helikopterinin Irak'taki Kürtlere verilmek üzere taşıdığı yardım malzemesini Dereli' deki Türk karakoluna 2 km. uzaktaki Bisi Yaylasına attığı bildiriliyordu. Bu olayda dikkati çeken bir nokta da, helikopter görev uçuşlarında mutlaka bir Türk subay yer aldığı halde, üsdeki bir toplantı nedeniyle Türk subayının bu uçuşa katılmamış oluşuydu. 14 Nisan 94'te Çekiç Güç yeni bir felaket vesilesiyle gündeme geldi. Çekiç Güç'te görevli iki Blachawk helikopterleri yine aynı güçte görevli F-15 uçakları tarafından düşürüldü. Kazada Amerikan Fransız, İngiliz, Türk ve Kürt görevlilerden oluşan 26 kişi hayatını yitirdi. Türk Genelkurmayı, bölgedeki uçuşların krokisini incelemekle yükümlü İncirlik Hava Üssünün ve AWACS uçaklarının Çekiç Güç çerçevesindeki uçuşların bazılarını denetlemediklerini saptadı. Demek ki Çekiç Güç uçaklarının "bazen" kaçamak yaptıklarına ilişkin söylentiler duman değildi (Oran, 1996, s.165-166).

Çekiç Güç'e ait iki bin Kürt ajanının sadece bilgi toplamak için değil, bölgede çeşitli siyâsî oluşumlar yaratmak için kullanıldığı da açık bir gerçektir. Kuzey Irak'taki ayrılıkçı Kürt hareketine mensup KDP ve KYB'lilerle, Türkiye'deki ayrılıkçı PKK örgütünün içinde Çekiç Güç'te görev yapan CIA ajanlarının yer aldığı, devletin çeşitli birimlerince defalarca açıklanmıştı. Ama buna rağmen, Türk Hükümetleri Çekiç Güç'ün görev süresini oluşumundan bu güne kadar defalarca uzatmıştır. Çekiç Güç'ün adı 1997 Ocak'ından itibaren "Keşif Güç" oldu. Türkiye topraklarında üsleniyor olması da Türkiye'yi diğer ülkelerden ayıran diğer bir özelliktir.

Türkiye Çekiç Güç konusunda Turgut Özal'ın ısrarıyla 1991'de oluşturulan iyi hesaplanmamış, üzerimde planlı ve programlı çalışılmamış bir belayı başına sardığını sonradan anladı.

Bu konuda Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılması her zaman sorun oldu. Muhalefetleyen Çekiç Güç'e karşı çıkanlar iktidara geldiğinde Çekiç Güç'ü müdafa etmek zorunda kalmışlardı. Türkiye'de iktidarlar değişti, ancak Çekiç Güç Türkiye'de kalmaya devam etti (Öznur, 2003, s.329-330).

Türkiye'nin ABD, AT ve BDT açısından kontrol edilebilmesi kendi çıkarları gereğidir. Öyleyse Ortadoğu'da Türkiye'nin büyümemesi, güçlenmemesi için iç sorunlar oluşturulmalı ülke karıştırılmalıdır. Bunun en kısa ve etkili yolu terör örgütleri vasıtasıyla, ülkeyi bölmektir. Bölünmese bile ülkenin başta ekonomi olmak üzere her türlü kaynağı kurutulmalıdır. Böyle bir süreci yaşayan Türkiye Yeni Dünya Düzeni'nin gereği olarak çevresinde yapılacak olan operasyonlara-şekillenmelere, engel olamayacaktır. Nitekim bunun örnekleri de yaşanmıştır. Körfez krizi sonrasında ABD, İngiltere, Fransa kuvvetleri "Çekiç Güç" sayesinde 36. Paralele yerleşerek hem Irak'ı parçalamış hem de "Kürt Devleti" konusunda inisiyatifi tamamen ellerine geçirmişler, PKK'ya hareket serbestisi için bir alan oluşturmuşlardır (Şehirli, 2000, s.46).

PKK içerisinde üç buçuk yıl faaliyette bulunup, daha sonra teslim olarak itirafçı olan Sami DEMİRKIRAN, ABD ve İngiltere'nin terör örgütüne vermiş oldukları desteği şu şekilde ifade ediyor: "ABD ile İngiltere gibi yeni dünya düzeninin fikir babaları, PKK'nın Marksist bir örgüt olması nedeni ile bu örgütle direkt olarak görüşmelerde bulunmuyorlardı. Ancak, dolaylı olarak kaynak aktarımında, yiyecek ve silah yardımında bulunuyorlardı. Nitekim, Körfez Savaşı esnasında, Kuzey Irak'ta yaşayan Kürtlere çadır ve yiyecek yardımı tapıyoruz bahanesiyle PKK'ya mühimmat, çadır ve kumanyalar, üstelik ABD helikopterleri tarafından atılıyordu. Yani, bir yandan PKK'yı direkt muhatap alarak, şımartmamak ve Türkiye'yi kırmak istemeyen ABD ve İngiltere, diğer taraftan, PKK bitap düşmesin diye gizli ve karanlık uzantılarını kullanmakta tereddüt etmiyordu" (Demirkıran, 2002, s.109). Çekiç Güç'ün bölgeye konuşlanma amacı Kuzey Irak'taki Kürtleri korumak değil, Türkiye'yi kontrol ederek PKK'ya uygun ortam sağlamaktır.

Durumun böyle olduğunu Çekiç Güç'teki ABD'lilerin yaptıkları ispat etmektedir (Şehirli, 2000, s.435).

PKK itirafçısı Sami DEMİRKIRAN Çekiç Güç hakkındaki başka bir açıklamasında ise: "PKK'nın yumuşama gösterdiği süreçte sözde güvenlik kuşağı oluşturma gayesi ile Türkiye'de konuşlandırılan ve çoğu ABD askeri olan Çekiç Güç, esasen Kürdistan projesini hayata geçiren ABD'nin gelişmeleri yakından gözlemlemesini ve gerektiği anda caydırıcı güç gösterebilmesini amaçlamaktaydı. Bu münasebetle 1992 yılında K. Irak'ta bulunan örgüt kamplarına paraşütlerle malzeme de indiriyorlardı. Bu malzemeler yiyecek, giyecek ve kamuflaj Amerikan yapımı yağmurluklardan ibaretti. Özellikle yağmurluklar kalitesi itibari ile bulunduğum (sözde) Garzan Eyaletine de gönderilmiş ve bir hayli rağbet görmüştü. Doğrusu çok dayanıklı, kullanışlı yağmurluklardı bunlar" (Demirkıran, 2001, s.193).

PKK terör örgütünün 1991'den sonra yükselen silahlı eylemlerinin asıl kaynağı Kuzey Irak'ta oluşturulan güvenlik bölgesidir. Körfez Savaşı ardından ABD ile batılı müttefiklerinin Türkiye'yi üs gibi kullanarak Kuzey Irak'ta yarattıkları fiili durum, yalnızca Irak'ı bölmekle kalmamış, Türkiye'deki bölücü terör akımını güçlendirmiştir. 1991 öncesinde PKK, Türkiye'de ancak birkaç kişilik vur-kaç eylemleri ve gözden uzak mezralardaki ve köylerdeki eylemleri ile var olurken, bu tarihten itibaren büyük terör grupları ile kanlı eylemlere girişmiştir (Öznur, 2003, s.325).

Kuzey Irak'ta Amerika'nın denetiminde kukla bir devlet kuruluyor. Körfez krizi sonrası ABD, K. Irak'ta tek başına sınır çizerek bölgeyi Bağdat'tan kopardı. Buraya para, asker, altyapı yatırımı yaptı, seçim düzenledi, ordu kurdurdu, radyo televizyon yayını başlattı. Ismarlama devletin altyapısı Ankara'ya rağmen oluşturuldu. Üzerinde yeni Kürt devletinin bayrağı bulunan sigaraları bile Amerika'da ürettirip pazarladı (Manisalı, 2001, s.56-57). Genel Kurmay Başkanlığı tarafından farklı tarihlerde hazırlanan raporlar, ABD'nin bölgede apaçık bir Kürt devletinin kurulması için yoğun çaba sarf ettiğini gözler önüne seriyordu (Vatandaş, 2003, s.33).

22 Nisan 1992'den bu yana yasak olmasına rağmen Amerika'nın sesi radyosu (Voilcof America VOA) Türkiye'ye yönelik kışkırtıcı yayınları sürdürmeye devam etmektedir. Bu radyo, Kuzey Irak'taki Kürt gruplara siyâsî destek vermekle birlikte özellikle Kürtçe yayınlar yapmaktadır. Kürtçe'nin Kırmançi lehçesine ağırlık verilerek, Türkiye cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan vatandaşlara yönelik ayrılıkçı politikalar izlenmektedir. Doğu ve Güneydoğu'dan bahsedilirken CIA'nın sesi "Türkiye Kürdistan'ı" tabirini kullanmaktadır. Amerika'nın sesi radyosu, (PKK) KADEK militanları için "serasker" yiğit asker demektedir. Terör eylemlerinde ölen militanlar için "Kürdistan'ın şehitleri" denmektedir (Öznur, 2003, s.865).

ABD, Apo'nun tutuklanıp Türkiye'ye iade edilmesini ısrarla isteyip Türkiye'ye destek vermişse de; Washington'da yeniden başlattığı Kuzey Irak'ta "Kürt Federasyonu" sürecini başarıyla noktalamak için Apo'nun gözden çıkarılmış olabileceği düşünülmektedir. En azından böyle olmasa bile PKK, K. Irak'ta çok güçlenmiş, Talabani ve Barzani'yi tehdit eder bir hale gelmişti. Bunun önüne geçilmesi gerekiyordu. Bunun da gereği için ABD, Türkiye'ye yardımcı olmuştur diye düşünülebilir (Şehirli, 2000, s.473).

Münferit olaylar gibi görünmesine rağmen ABD'deki Kürtçü faaliyetler, çok geniş kapsamlı, sistemli ve plânlı bir tarzda gelişme göstermektedir. Özellikle Kongre'nin İnsan Hakları Vakfı'nın konuya verdiği ağırlık dikkat çekicidir (Budak, 1994, s.192). Çeşitli bahaneler ortaya atılarak, insan hakları adı altında Kürtçülük faaliyetlerine destek verilmesinin mantıklı bir izahı mümkün görülmemektedir.

Batı emperyalizmi 19. Yüzyılın başlarından beri Osmanlı ve küllerinden doğan Türkiye Cumhuriyetine karşı her zaman komplolar, entrikalar çevirmiş, "böl, parçala, yut" politikalarını uygulamıştır. Fransız emperyalistleri de bu doğrultuda 14-15 Ekim 1989'da Paris'te, himayeleri altında "Kürt Konferansı" düzenlediler. Fransa cumhurbaşkanı François Mitterand'ın eşi Daniel Mitterand başkanlığında, "France Liberta Vakfı" (Fransa Özgürlükler Vakfı)'nın Paris Kürt Enstitüsü ile ortaklaşa düzenlediği bu konferans, Paris'te yapıldı.

Bu Kürt Konferansına PKK dışında Ortadoğu ve Türkiye'den katılan Kürt grupları ve temsilcileri şunlardı: Irak'taki KYB lideri Celal Talabani, Irak-KDP'yi

temsilen Muhsin Dizai, İnan-KDP'yi temsilen yurt dışı temsilcisi Hasan şerifi, Suriye'deki Kürt örgütlerini temsilen yurt dışında bulunan Salah Bedrettin (Hıvgirtına Gel Genel sekreteri), TKSP'yi temsilen genel sekreteri (yurt dışında yaşayan) Kemal Burkay, Peşeng (Kürdistan nc İşçi Partisi)'i temsilen Serhat Dicle (yurt dışında yaşayan), Ala Rızgari'yi temsilen Hatice Yaşar (yurt dışında yaşayan), KİP (Kürdistan İşçi Partisi)'i temsilen Zerruh Vakıfahmetoğlu (yurt dışında yaşayan) katıldı.

Bunlarla beraber konferansa birçok Türk düşmanı kendilerini Kürt dostu olarak ifade eden Batı lkelerinden, Sovyetler'den, Amerika'dan ve Ortadoğu ülkelerinden akademisyenler de katılmışlar, konferansta Türkiye'yi suçlayan konuşmalar da yapmışlardı.

Bu konferansa Türkiye'den ana muhalefet partisini temsilen 7 SHP milletvekili katıldı. Toplantıya katılan milletvekilleri 26 Ekim 1989'da ihraç talebiyle partinin disiplin kuruluna verildi. Milletvekilleri Kenan Sönmez, İsmail nal, Ahmet Türk, Mehmet Ali Eren, Adnan Ekmen, Mahmut Alınak ve Salih Sümer hakkında 7 Kasım'da ihraç kararı ıktı. SHP'deki ihraçlara ilk tepki yine parti içinden geldi. İhraç kararını protesto eden Abdullah Baştürk, Fehmi Işıklar, Cüneyt Canver, Mehmet Kahraman, Arif Sağ ve İlhami Binici 23 Kasım'da topluca SHP'den istifa etti. Bunları 1 Aralık'ta Kemal Anadol, Hsn Okçuoğlu ve Tevfik Koçak'ın, 13 Aralık'ta da Kamil Ateşoğlu ile eski genel başkan Aydın Güven Gürkan'ın istifası izledi. Bu arada başta Diyarbakır rgt olmak üzere bazı illerdeki SHP teşkilatları istifa etti. Milletvekillerinden bazıları sonradan SHP'ye yeniden dönecekti, fakat çoğu yeni bir parti arayışına girecek ve nihayet aralarında istifacı 10 milletvekilinin de bulunduğu kadrolar 7 Haziran 1990'da Halkın Emek Partisi'ni kuracak ve bu, sonu "..EP"le biten partiler döneminin başlangıcı olacaktı (Öznur, 2003, s.305-308).

Rusya, sıcak denizlere Türkiye ve Türk Boğazları üzerinden açılma politikasını uzun vadeli olarak planlamış ve üç asra yakın bir zamandır değişmeden uygulaya gelmiştir. Bu rüyanın gerçekleşmesi 18 ve 19'uncu asırda Osmanlı İmparatorluğunun yıkılmasına bağlıydı. 20'nci asırda ise Türkiye Cumhuriyetinin yıkılmasına bağlıdır. Bu maksatla Rusya her türlü vasıtayı denemiştir. Harp dışında kullandığı bu vasıtaları kısaca sayacak olursak:

- a) Rum Ortodoks Kilisesi
- b) Ermeniler
- c) İlegal olarak ülkemizde kurulan TKP ve diğer sol örgütlenmeler

Bölücü hareketlere destek olmasıdır (Kuyaksil, 2000, s.621).

Rusya, “Kara Çar” Deli Petro’nun vasiyeti icabı, mutlaka İstanbul’a Doğu Anadolu’ya, İskenderun ve Basra körfezlerine inmek istemektedir. Rusya, bu konudaki faaliyetlerini, bilhassa son iki asırda yoğunlaştırmış bulunmaktadır. Şu anda bile, Doğu ve Güney-Doğu’da yaşayan Türk aşiretlerini “Kürtleştirmek” için elinden geleni yapan Rusya, kukla bir cumhuriyet olan Ermenistan’ın başşehri Erivan Üniversitesi’nde Kürt Enstitüsü’nü kurmakla yetinmemiş Revandiz’de bir de “Kürt Kolej” kurmuştur.

1856 yılında Erzurum’da başkonsolos olarak bulunan Rus Aleksandr Jaba, bir Kürt dili meydana getirerek, onları Türkler’den tamamen uzaklaştırmak görevini de üstlenmiştir. Jaba, Petesburg İlimler Akademisi’nden aldığı talimatla Türkiye’ye gelen ve Zaza dili ile Kırmacı dilinde konuşan kişilerden kelimeler derleyerek bunları bir araya getiriyor ve bir Kürt dili oluşturuyordu. Bu çalışmalarının sonunda Kürtçe bir lügat ortaya koydu. Bir Kürt dilinin varlığı ve buna bağlı olarak ayrı bir Kürt uruğunun mevcudiyetini ispat için çalışan Rusların bu çabaları, defalarca görülmüştür (Erer, 1994, s.32-33).

İngiltere’ye gelince, o, vatanımızı bölmek için Çarlık Rusya’sı ile işbirliği yapmıştır. İngiltere, tâ 1800’li yıllarda Doğu ve Güney-Doğu Anadolu’muza misyonerler ve ard niyetli araştırmacılar göndermek sureti ile bölücülük faaliyetlerini ülkemizde gerçekleştirmeye çalışmıştır.

Fransa, Ortadoğu’da etkili olmak için, Ermeni ve Kürt meselesini en çok istismar eden devletlerin başında gelir. “Ermeni ve Kürt kardeşdir” sloganını, ısrarla işleyen Fransa, son birkaç asırdan beri Türkiye’mizin başına gâileler açmak suretiyle düşmanlığını belli etmektedir (Arvasi, 2000, s.81).

ASALA gibi kızıl bir terör örgütü olan PKK, onunla aynı yıllarda dünyaya gözlerini açmış, Bekaa Vadisinde, KGB ajanları gözetiminde Marksist Filistinli

gerillalar tarafından eğitilmiş ve büyütülmüş, Suriye, Ermenistan, İran ve Yunanistan'dan lojistik ve siyâsî destek olarak kanlı eylemler gerçekleştirilebilmişti. İlginç bir rastlantıdır ki, 1984 sonlarında İran, Suriye, Lübnan ve Yunanistan'daki ASALA eğitim kampları bir bir kapanırken yerini PKK'lıların kampları alıyordu. Dikkatli bir gözlem, ASALA ve PKK'nın aslında, ortaya çıkışından başlayarak geçirdiği tüm evreler ve taktik uygulamaların bir şablon gibi üst üste oturduğunu, araç ve amaç açılarından aralarında "etnik kimlikleri" dışında hiçbir fark olmadığını ortaya koymaktadır (Şehirli, 2000, s.253).

Genel Kurmay Başkanlığı tarafından hazırlanan "Güneydoğu Anadolu'da Devam Etmekte Olan Bölücü Hareketin Gelecekteki Muhtemel Seyri ve Türkiye'nin Bütünlüğüne Etkileri" adlı dökümanda İsrail, PKK'yı ulusal çıkarları dolayısıyla destekleyen ülkelerin başında geliyordu (Vatandaş, 2003, s.33).

24-26 Ocak tarihinde Başbakanlığa bağlı "Politik Psikoloji Merkezi" tarafından organize edilen "Türkiye'de Terörizm Olgusunun Psikolojik Açıdan Değerlendirilmesi" toplantısında ABD'den katılan iki Yahudi akademisyen Güneydoğu'yu "Kürdistan" olarak nitelendiren skandallardan birini Türk devlet yetkililerinin gözleri önünde gerçekleştirmiştir.

Yahudi iki akademisyenin skandalının patladığı anlarda İsrail Cumhurbaşkanı Ezher Wheizmann'ın ülkemize gelerek, Güneydoğu bölgemizi maksatlı olarak ziyaret etmesi ve bölücü gruplara destek veren girişimleri, İsrail'in tutum ve davranışlarını da bir kez daha gözler önüne sermiştir (Öznur, 2003, s.284).

Öcalan, Sırbistan'ın vermiş olduğu desteği şu şekilde itiraf ediyordu: "Sırbistan'ın elinde bol miktarda Strella füzeleri mevcuttur. Bana biraz yardım amacıyla verdiler. Yirmi adet de satın aldım. Füze eğitimleri Sırbistan'da yapılıyor. Konteynırlara yüklenip gemi ile Suriye'ye getiriliyordu. TNT, C-4 gibi patlayıcı maddeleri Sırbistan'dan sağlamaktayız" (Öztürk, 2003, s.163).

Filistinliler Bekaa Vadisinde daha önce kendilerinin kullandığı kampı PKK terör örgütüne devretmişlerdir (Bal, 2003, s.166). Ayrıca PKK terör örgütünün ilk silahlı eğitimi Lübnan'da FKÖ tarafından verilmiştir.

Libya, PKK'ya desteğini Öcalan'ın Suriye'ye geçişinin ardından vermeye başladı. 1980 yılından itibaren gittikçe bozulan ABD Libya ilişkilerinde Türkiye'nin politik tutumunu uygun bulmayan Libya, Türkiye'ye karşı sürekli sert politik tavırlar sergilemeye başladı. PKK'nın ortaya çıktığı/çıkarıldığı dönemdeki Libya-ABD politik ilişkilerinde çatışmanın eşiğine gelen gerginliklerde Libya, Amerika'nın müttefiki olarak Türkiye'ye hasmane tavırlarını sürdürdü. PKK konusunda Türkiye'nin tüm girişimleri ve operasyonları Libya tarafından sürekli eleştiri konusu yapıldı. PKK'nın ülkesindeki faaliyetlerini de destekledi (Özcan, 1999, s.276-277).

Görüldüğü gibi dost bildiğimiz, uluslararası siyâsî platformda müttefik olarak bildiğimiz ülkeler, dünya siyasetinde güçlü bir Türkiye görmek istemedikleri için, bölücü terör örgütü PKK'ya desteklerini esirgememektedirler. Örgütün halen büyük bir bölümü Avrupa'da olmak kaydıyla dünyanın birçok yöresinde siyâsî, sosyal ve kültürel görünümlü komite, büro temsilcilik dernek, spor kulübü, yayınevi, yayın organı, radyo ve TV istasyonu olmak üzere 500 civarında kuruluşu bulunmaktadır.

Örgütün faaliyetlerini devam ettirmesinde batılı devletlerin müsamahalı yaklaşımlarının yanısıra Avrupa'nın çeşitli ülkelerine yerleşmiş bulunan Kürt orijinli kitlelerinin varlığı yine bu ülke vatandaşlarından çeşitli grupların ve hükümet dışı kuruluşların sağladığı destekler önemli bir rol oynamaktadır.

2. TERÖRLE MÜCADELEDE PSİKOLOJİK HAREKÂT YÖNTEMLERİ

Bir mücadelenin başarılı olabilmesi için; mücadele için gerekli elemanların temin edilmesi, elemanların mücadelenin haklılığına inandırılması ve mücadelenin haklılığına inanan elamanları eyleme geçirmek gerekmektedir. Bir ferdin veya bir topluluğun bu merhaleleri geçerek haklılığına inandığı mücadele uğrunda gerektiğinde ölümü bile göze alabilmesi silahlı tehdit unsuru ile açıklanamaz. Bu ancak ve ancak kişi veya topluluğun psikolojik yapısının analizi yapılarak ve elde edilen analizlerin değerlendirilerek buna uygun ikna edici propaganda faaliyetlerinin yürütülmesi ile gerçekleştirilebilir. Fertlerin sinir sistemine ve bilinç altına kolaylıkla girebilen psikolojik hareket faaliyetleri her bireyin iradesini etki altına alabilmektedir. Sinir savaşı da denilen bu savaş yöntemi, berrak bilince ve bilinç altına girerek iradi bozukluk ve bulanıklık yaratabilmektedir.

Saldırgan emeller taşıyan düşman, kurbanına karşı yönettiği psikolojik-ideolojik savaşta onu uyutma, aldatma, yanıltma, uyanıp tedbir ve tepkiye yönelmesini önleyecek uyuşturma, zehirleme gayretlerini sürdürür.

İdeolojik-psikolojik saldırının hedefi düşmanın dimağıdır, iradesidir. Kurban seçilen ülkeye karşı hiçbir düşmanlık emeli beslenmediği ısrarla tekrar edilir. Câlî (parlayan, cilalı) dostluk gösterileriyle niyetlerinin samimiyetine inandırılmak istenir. Barışçı dostluk ve işbirliği şiarları tekrarlanır. Böylece kurbanın savunma hazırlık ve uyanıklığı, savunma insiyakı bozulmaya çalışılır. Diğer yandan güçlerinin yenilmez, karşı konulmaz nitelikte olduğu vurgulanarak karşı koyma iradesi yıpratılmaya çalışılır.

Düşman kendi sisteminin en adil, en mükemmel, en üstün refah ve mutluluğu getiren en ileri gelişme ve kalkınmayı sağlayan bir sistem olduğunu iddia ederek kendi yönetimine, sistemine karşı şuursuz bir hayranlık yaratmaya gayret eder.

Kurban seçilen ülkenin milli, içtimai, hukuki, iktisâdî düzeni, bağlı olduğu değerler ve yönetim tarzı sistemli olarak kötülenir. Düşmanın ideolojik-psikolojik

savaşla almak istediği ilk netice kurban seçilen ülke halkının, aydınlarının, yöneticilerinin salim, serinkanlı muhakeme yeteneğini, itidalini bozmak mümkün olan en büyük boyutlar içinde bu insanları kırgın, kızgın, karamsar, ümitsiz, gayrimemnun, kendi değer ve sistemlerine karşı inançsız, saygısız ve güvensiz hâle getirmektir.

Akla değil duygulara hitap edilir. Hırs, haset, kin ve nefret gibi duygular tahrik edilir. Kurulu her türlü nizam ve otorite, geçerli her değer yıpratılmaya, değersiz kılınmaya çalışılır. Kişilerin hoşnutsuzluğu milletçe daha ileri gitmek için şuurlu ve sistemli şekilde ve millete, devlete karşı yüksek bir sorumluluk duygusu, sevgi ve sadakatile çalışmaya değil; kendi devletine, milletine, topluma karşı körü körüne bir yıkıcı tavra, açık düşmanlığa veya umursamazlığa dönüştürülür.

Bu kırgın, kızgın ve şaşkın insanlar, kendi milletlerine, devletlerine, kültürlerine yabancılaştıkları, küstükleri, düşmanlaştıkları ölçüde düşman emellerinin ve menfaatlerinin aleti, düşmanın ülke içindeki sözcüsü, gözcüsü, öncü işgal gücü haline gelirler, getirilirler.

Düşman bu sonuca cepheden açık, örtüsüz bir saldırı ile değil, hudut kapılarını zorlamadan erişebilmektedir. Kalelerin içten fethi klâsik yöntemdir.

Milli birlik ve dayanışmasını kaybetmiş, kamu düzeni bozulmuş, ayaklanmalarla, bölünmelerle, sabotajlarla ekonomik düzeni, iç güvenliği yıkılmış, yurt bütünlüğünü savunacak güç ve iradesi yıpranmış, dağılmış bir ülkenin istilâ, işgal ve ilhakı genel politik durumun elverdiği bir dönemde askeri bir harekate mecburiyet duyulmadan gerçekleştirilebilir (Özdağ, 2003, s.11-12)

Ülkemizde uzun yıllardan bu yana terör olayları, sağ-sol, laik-antilaik ve en son olarak da Türk-Kürt, alevi-sünni diye bölünerek insanlarımız birbirine kırdırılmak istenmektedir. Terörün sadece silahla çözümü olmadığı gibi bir anlamda silahsız çözümü de bulunmamaktadır. Ancak bu bağlamda, ideolojiler yüzyılı olarak tarihe geçecek olan 20. Yüzyılda asırlar boyu milli hedef ve menfaatlere ulaşmanın tek ve son vasıtası olarak bilinen “Sıcak Harpler” in yerine fert ve toplumların beyinlerini hedef alan “Psikolojik Harekat Faaliyetleri”ne terk ettiğini hiç şüphesiz

kabul etmeliyiz. Bu nedenle terörle mücadele de kesin bir sonuca gidebilmek için ülke olarak en az silahlı mücadeleye verdiğimiz önem kadar psikolojik hareket faaliyetlerine de önem vermemiz gerekmektedir.

Psikolojik Harekatın genel olarak amacı; hedef alınan toplumlarda taraftar bulmak için propaganda yapmak ve karşıt görüşleri çürütmek için de antipropaganda faaliyetleri uygulamaktır (Gümüş, 2000, s.692). Olaya terör örgütleri açısından bakıldığında, terör örgütleri tarafından yürütülen psikolojik hareket faaliyetleri, örgütlenme ve militan kazanmak için müracaat edilen tek ve eşsiz bir mücadele yöntemidir (Alkan, 2000, s.11). Askeri hareketlerde tesislerin, silahların, insanların imhası gibi mutlak fiziki sonuçlar hedeflenirken, terörist faaliyetlerde psikolojik sonuçlar daha önemli olmaktadır (Korkmaz, 1999, s.16).

Özellikle PKK terör örgütü kurulduğu günden bu yana psikolojik hareket faaliyetlerine ayrı bir önem vermiş ve bu faaliyetler için ERNK'yı kurmuştur. Çünkü yapmış olduğu silahlı mücadelenin yanı sıra, mücadele yürüttüğü sahada daha rahat hareket edebilmesi ve destek görebilmesi için bölge halkını sindirmesi gerekmektedir. Ayrıca mücadele esnasında kaybettiği militanların yerini doldurabilmek için de psikolojik hareket faaliyetlerine ihtiyacı vardır.

PKK'ya karşı sürdürülenler içerisinde, herhalde en az başarı sağlanılan psikolojik operasyonlar olmuştur.

Halkın harekete geçirilmesinde bu tarzı PKK'nın bölgede güvenlik güçlerinden daha iyi kullandığı inkar edilemez. Bazı medya yorumcularının gayretlerine rağmen durum Güneydoğu dışında güvenlik güçleri lehine gelişmişse de bölgede hava değişik olmuştur. Psikolojik harekâtın başarıyla yürütülmesi son derece önemlidir. Kısa vadeli taktik kazançlar pahasına uzun vadeli psikolojik hedeflerin gözetilmesi gerektiği hep önerilir.

Ayaklananlar arasında fikir ayrılıkları yaratma, düzenlerini bozma, morallerini yıkma, aralarından firarları çoğaltmaya yönelik kampanyalar kadar asileri devlet adına kazanmaya yönelik psikolojik kampanyaların önemi de açıktır. Sivil halkın

desteğini sağlama, koruma ve güçlendirme önceliği olan hedeflerdir. Askeri güçlerin morallerinin güçlendirilmesi, sadakatlerinin, disiplinlerinin ve amaca motive edilmelerinin ne kadar kritik unsurlar olduğu bilinir (Kıslalı, 1996, s.160).

Bugünkü geldiğimiz noktada, terör örgütlerine giden insan kaynağını psikolojik hareket faaliyetleriyle başından kesemediğimiz sürece terörü ve terörizmi tamamen ortadan kaldırmamızın imkansız olduğu gerçeği ile karşı karşıya bulunuyoruz.

Bu nedenle terörle mücadelede kesin bir sonuca gidebilmek için ülke olarak en az silahlı mücadeleye verdiğimiz önem kadar psikolojik hareket faaliyetlerine de önem vermemiz gerekmektedir (Alkan, 2000, s.12).

Psikolojik hareket faaliyetlerine bir örnek vermek gerekirse :

Ulu önder Atatürk'ün, "Gençliğe Hitabe"sinde belirttiği gibi, "Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kalelerinin zapt edildiği, bütün tersanelerine girildiği, bütün ordularının dağıtıldığı ve memleketin bir fiil işgal edildiği bir dönemde" psikolojik hareketin gücünden en iyi şekilde yararlanarak Anadolu insanını milli kurtuluş davasına inandırmış, teşkilatlandırmış ve milletimizin ölüm-kalım savaşı olan Kurtuluş Savaşının zaferle neticelenmesi ile dünya tarihine altın harflerle geçmiştir (Gümüş, 2000, s.693).

2.1. "Psikolojik Harekât" Kavramı, Tarihî Gelişimi ve Unsurları

General Eisenhower, II. Dünya Savaşı'ndan sonra, "Askeri bilimlerde yaşadığımız en büyük değişim, psikolojik savaşın belirli ve tesirli bir silah olarak gelişmesidir" demiştir (Tarhan, 2002, s.11). Sıcak savaşların yerini soğuk savaşın aldığı günümüz siyâsî arenasında; artık düşman kabul edilen ülkelerin topraklarının ele geçirilmesi devri kapanmış, bu ülkeleri sosyal, siyâsî, hukuki, ahlâki ve kültürel olarak hegemonyaları altına alma devri başlamıştır. Bu mücadelenin en büyük silahı ise psikolojik hareket faaliyetleridir.

Soğuk savaşın en büyük silahı olan psikolojik savaş, günümüzde ülkeler arası mücadelelerde en çok baş vurulan yöntem halini almıştır. Psikolojik savaşın kansız oluşu, sinsi bir uygulama olanağı vermektedir (İlhan, 2002, s.45). Maliyeti çok düşük, fakat etkisi çok büyük olan bir yöntemdir. Psikolojik savaş bizatihi bir savaş olmayıp topyekün savaşın en yakın bir yardımcısı ve destek unsurudur. Bunun ihmali çok fena neticeler doğurabilmektedir (Türkoğlu, 1969, s.107).

2.1.1. “Psikolojik Harekât” Kavramı

Bireylerin fiziki bütünlüğüne değil de zihnine, kalbine ve ruhuna; toplumların da ekonomik, politik, kültürel ve askeri yönlerine etki edebilen ve daha az maliyetle uygulanabilen psikolojik hareket faaliyetleri, Lenin ve Hitler’in sosyal bilimlerden istifadeyle geliştirdikleri yeni tekniklerle bugünkü gücünü kazanarak sıcak savaşların yerini almıştır.

Özellikle kitle iletişim araçlarının çok yönlü ve baş döndürücü bir hızla geliştiği dünyamızda, psikolojik hareket faaliyetleri, profesyonel uzmanlar vasıtasıyla geliştirilerek en etkili ve en yaygın bir silah olarak kullanılmaktadır. Bu yüzden içinde bulunduğumuz “iletişim çağı”nı, “psikolojik savaşlar” çağı olarak da adlandırabiliriz.

Ünlü düşünür Gustave Le Bon da günümüzde uygulanan psikolojik hareket faaliyetlerinin önemini “Kullanılması bilinirse psikolojinin tersanelerinde dünyanın en kudretli toplarından daha etkili silahlar vardır” sözüyle ifade etmektedir (Alkan, 2000, s.5-6).

Psikolojik hareket; savaş ve barış döneminde dost, tarafsız veya düşman hedef toplumların tutum ve davranışlarını etkileyerek politik ve askeri hedeflerin elde edilmesini desteklemek için, siyâsî, ekonomik, ideolojik ve askeri faaliyetleri de kapsayacak şekilde planlanarak uygulanan tüm faaliyetlerdir (Göksu, 2002, s.363).

Psikolojik Harekatı, “Silahlı mücadelenin dışında düşman veya hedef ülkenin moral güçlerini çökertmek, milli birliğini bozmak, iç huzurunu kaçırmak, bu ülkeyi

siyâsî ve sosyal karışıklıklara düşürmek, devlet ve vatandaşlar arasındaki güven ve itaati sarsmak, basın veya hedef ülke kamuoyunu tesir altına almak, korku, telaş, heyecan uyandırmak ve benzeri maksatlarla girişilen yıpratıcı, zaafa uğratici ve yıkıcı faaliyetler olarak tanımlayabiliriz (Gümüş, 2000, s.692).

Psikolojik hareketi, “Örgütlü, amacı sadece gerçek kişiler olan, mal ve cana yönelik şiddetten öte, onun yarattığı korku psikozuyla propaganda ve ajitasyon yöntemlerini kullanarak zihinlerde, duygularda ve davranışlarda etki yapmaya yönelik metodik (bilimsel), sistematik (teknik) faaliyetler olarak da tanımlayabiliriz.

Diğer bir ifade ile psikolojik hareket, “Savaş ve barış döneminde dost, tarafsız veya düşman hedef toplumların tutum ve davranışlarını etkileyerek politik ve askeri hedeflerin elde edilmesini desteklemek için, milli güç unsurlarından –ekonomik, sosyal, kültürel, siyâsî, askeri, teknolojik- biriyle planlanarak uygulanan tüm faaliyetlerdir (Alkan, 2000, s.6-7).

2.1.2. Psikolojik Harekatın Tarihî Gelişimi

Psikolojik hareket, hiçbir teorisyenin, düşünürün icat ettiği bir faaliyet şekli değildir. İnsanlık tarihi kadar eski olan bu faaliyet şekli ilk olarak insanlar arası anlaşmazlıkların çözümünde hilenin kullanılması ve büyücülük faaliyetleri ile ortaya çıkmıştır. Hile ve büyücülük faaliyetleri ne denli ilkel olsa da modern psikolojik hareket faaliyetlerinin atası sayılabilir (Alkan, 2000, s.15).

M.S. 13. Yüzyılda Cengiz Han, psikolojik hareket yöntemlerini uygulayarak dünyanın en büyük imparatorluğunu kurmuştur. Gerçekte Cengiz Han’ın ordusu sanıldığı kadar büyük değildir. Cengiz Han askeri harekate girişmeden önce ajanlarını gönderir ve ordusunun büyüklüğü, kuvveti, vahşiliği ve acımasızlığı hakkında propaganda yaptırır. Teslim olmayanların kılıçtan geçirildiğini, şehirlerin yakıldığını, kurtuluş yolunun ancak teslim olmakta olduğunu etrafa yayardı (Alkan, 2000, s.25).

Düzenlediği “Haçlı Seferleri” ile arzuladığı sonuca ulaşamayan Avrupalı devletler, “kalelerin ancak içten fethedilebileceğini” geç de olsa anlayarak yeni bir taktik ve strateji geliştirmişlerdir. Biz buna psikolojik hareket diyoruz.

Bu taktik ve stratejiyi ise hedeflerinin zaaf ve üstün yönlerini tanıyarak gerçekleştirmişlerdir. Bunun için özellikle 18. Yüzyıldan sonra Fransa, İngiltere, Almanya, Rusya ve ABD, “Şarkiyat Enstitüleri” adı altında sayısız enstitüler kurmuşlardır. Kurdukları bu enstitülerden yetiştirdikleri sayısız, tarihçi, antropolog, sosyolog, psikolog, teolog, jeolog ve filologları Doğuyu bilimsel olarak yeniden keşfetmek için Oryantalist (Doğu Bilimcisi) olarak; Anadolu’da ve Ortadoğu’da açtıkları sayısız misyoner okullarına da öğretmen olarak göndermişlerdir (Alkan, 2000, s.19). Psikolojik hareket faaliyetlerinin yürütülmesinde kaynak olan Oryantalist Faaliyetlerin büyüklüğünü belirtmek için, 1800-1950 yılları arasında yani 150 yıllık bir dönemde Oryantalistlerin (Doğu Bilimcileri) tamamen Doğu ile ilgili yazıp neşrettikleri eserlerin sayısının 60 bin olduğunu söylemek meselenin öneminin anlaşılması açısından yeterlidir.

Görüldüğü gibi psikolojik hareketin hedef ülkesi haline gelen ülkemizi tarihi hasımlarımız bizden çok daha iyi tanımaktadırlar (Alkan, 2000, s.20). Kapitalist dünya, psikolojik savaş yöntemlerini, soğuk savaş döneminde çok iyi uyguladı (Tarhan, 2002, s.11).

Birinci Dünya Savaşı’nın hemen ardından SSCB, Almanya, ABD ve İngiltere, sosyal bilimlerin göreceli yeni bilimi olan psikolojinin kamuoyunu etkileme çalışmaları üzerine, entelektüel çalışmaların gerçekleştirildiği merkezler haline geldiler. İki savaş arası dönemde Almanlar psikolojinin olası kullanım alanlarını daha öncesi olmadığı şekilde geliştirdiler ve on yılın sonunda Alman ordusunda, demiryollarında, posta hizmetlerinde, ticari taşımacılıkta, işçi değişiminde, istatistik bürolarında ve polis kuvvetinde deney laboratuvarları kurdular. 1930’lu yılların başlarında kitlesel psikolojik testleri en azından 13 Alman üniversitesi ve 9 teknoloji enstitüsünde uygulanmaktaydı ve her bir test reklâmcılık, revizyonist tarih araçları yoluyla manipülasyon ya da yeni üretilen hikayeler gibi propaganda mesajlarına karşı verilen duygusal ve davranışsal tepkileri vermekteydi (Finch, 2002, s.82-83).

II. Dünya Savaşından sonra yapılan değerlendirmeler psikolojik hareket faaliyetlerinin yalnızca savaş zamanında değil barış döneminde de kullanılabileceğini göstermektedir. Öyle ki, psikolojik hareket faaliyetleri yardımıyla sıcak savaşlarda dahi ulaşılamayan sonuçlara ulaşılmış hatta birçok ülke ve toplumlar dolaylı olarak çeşitli güçlerin etki ve yönetimi altına girmişlerdir (Alkan, 2000, s.8). Psikolojik harekatta düşmanın propaganda araçlarını tespit edip ona göre önlemler almak gerekmektedir. Bunlardan en birincisi böl yönet ilkesidir. Bunun uygulaması değişik alanlarda görülebilmektedir. Ayrılık doğurabilecek en ufak bir ayrıntı bile bu amaçla değerlendirilmektedir. Din, mezhep, sınıf, dil, siyâsî görüş, etnik hatta mesleki farklılıklar sürekli işlenerek insanların arası açılmaktadır. Bu stratejinin temeli grup dayanışmasının yıkılmasıdır. Milleti de geniş bir grup olarak ele alırsak; aradaki birlik ruhunun yıkılması milletin de yıkılmasına neden olabilecektir. Burada, medya, planın yürütülmesinde en önemli araçtır. Gerek terör örgütleri gerekse diğer düşmanlar dezenformasyon dediğimiz maksatlı bilgileri medya aracılığıyla daha kolay yayarlar (Göksu, 2002, s.365).

İletişimin çok yönlü ve çok hızla geliştiği dünyamızda önemli bir yeri olan psikolojik hareketin kamuoyunu yönlendirme ve etkilemedeki önemi her geçen gün artmaktadır. Terör örgütü PKK'nın eylemlerinin etkisiz hale getirilmesi için alınan güvenlik, ekonomik ve sosyal önlemlere psikolojik destek sağlamak, terörle mücadelede elde edilecek başarıya katkısı hiç şüphesiz çok olacaktır. Bu sebeple, topyekün terörle mücadelenin bir unsurunu teşkil eden psikolojik hareketin hayata geçirilmesi gayesiyle, Başbakanlık tarafından onaylanan ve Milli Güvenlik Sekreterliği'nce yönlendirilen proje gereğince Terörle Mücadele ve Harekat Daire Başkanlığı bünyesinde 20.11.1992 tarihli Bakan Oluru ile "Psikolojik Harekat Şubesi" kurulmuştur (Şehirli, 2000, s.377).

2.1.3. Psikolojik Harekatın Unsurları

Sinir sistemine ve bilinçaltına kolayca girebilen psikolojik hareket faaliyetleri fiziki olarak savaşa katılan ve katılmayan her bireyin iradesini etki altına alabilmektedir. Sinir savaşı da denilen bu savaş yöntemi, berrak bilince ve bilinçaltına girerek, iradi bozukluk ve bulanıklık yaratabilmektedir.

Psikolojik hareketin genel olarak amacı; hedef toplumlarda varılmak istenen amaca yönelik taraftar bulma ve karşıt görüşleri çökertmek için propaganda faaliyetleri uygulamaktır.

Bilindiği gibi rekabet ve çıkar çatışmaların sebep olduğu sıcak savaşlar, telafisi mümkün olmayan büyük maddî ve manevî kayıplara neden olmaktadır. Bu nedenle hedefin fiziki bütünlüğüne değil de zihnine, kalbine ve ruhuna nüfuz edebilen, daha az maliyetle uygulanabilen psikolojik hareket faaliyetleri, Lenin ve Hitler'in sosyal bilimlerden istifadeyle geliştirdikleri yeni tekniklerle bugünkü korkunç yüzünü kazanarak sıcak savaşların yerini almıştır.

Bu nedenle günümüzde birçok ülke milli stratejilerinde köklü değişiklikler yaparak hedefe varmada psikolojik hareket ve onun en yaygın silahı olan propagandayı en etkin yöntem olarak kabul etmişlerdir. Çeşitli ülkelerin bazen dış politika, bazen ekonomik, bazen de kültürel politikalarını destekleme aracı olarak kullanılan psikolojik hareket; günümüz dünyasında en yaygın sergilenen faaliyet durumundadır.

Hangi görüş ve düşüncede olursa olsun hasım toplumlar tarafından icra edilen psikolojik hareketin hedef olmadığı fert ve grup mevcut değildir. Ancak işlenen temalar, kullanılan kitle iletişim araçları ve izlenen yöntemler her hedef grup için ayrılıklara rağmen, tek ve değişmeyen hedef, düşman olan ülke ve toplumdaki milli birlik ve beraberliğin tahrip edilmesidir (Alkan, 2000, s.16-17).

2.2. Terörle Mücadelede Propaganda

Psikolojik hareketin en önemli silahı, propagandadır. Hedef kitlelerin morallerini bozmak, başarıya ve mücadele azimlerini yok etmek, inançlarını zayıflatmak ve belli fikirleri aşılacak maksadı ile psikolojik faaliyetlerin kullanma ihtiyacı duyacağı bir vasıta mevcut olmalıdır. Bu vasıta ise propagandadır.

Propaganda ve örgüt, -buna propagandanın örgütlenmesi dahildir- terörü etkili kılabilmek için gereklidir. Düşünce ve eleştiriye, daha doğrusu eleştirel düşünceye dayanamayan terörün, haklılığını savunması için propagandaya gereksinmesi vardır (Ergil, 1980, s.32). Artık büyük savaşlar yok, etkili propaganda yöntemleri ile yürütülen, tasarlanmış, planlı bilgi savaşları vardır (Tarhan, 2002, s.12). Propagandanın görevi taraftar toplamaktır (Hitler, 2002, s.530).

Telkinin etkisini artıran iki önemli unsur vardır. Fert, bir kalabalığın içindeyken, tek başına olduğundan çok daha kolay ikna edilebilir. İkinci unsur ise; fertte herhangi bir heyecanın uyanmış olmasının, onu, telkine daha müsait kılmasıdır. Başka bir deyimle; galeyana gelmiş hisler, propaganda için en elverişli ortamı yaratırlar (Brown, 2000, s.22). Propaganda gayet sınırlı konuları kapsamalı ve bunları sürekli tekrar etmelidir (Hitler, 2002, s.164). Psikolojik saldırılara karşı gerekli psikolojik savunmayı yapabilmeyen yolu, “En iyi müdafaa taarruzdur” sözünden hareketle yürütülecek olan karşı psikolojik hareket faaliyetleridir.

Daha önce de kullanılmış olmasına rağmen, propaganda, ancak Birinci Dünya Savaşı sonlarına doğru ilmi bir araç mahiyetini kazanmış ve gelişmeye başlamıştır (Brown, 2000, s.72).

Terör örgütleri kamuoyuna seslerini duyurabilmek için propaganda (reklam) peşindedirler. Örgütsel faaliyetlerini gündeme getirebilecek, kendilerinin ve düşüncelerinin canlı kalmasını sağlayacak her türlü harekete katılmaktadırlar. Ülkemizde terör örgütlerinin bazı kişilerin cenazelerine sahip çıkması, çeşitli sebeplerle mağdur olan insanlara sahip çıkıyor görünmeleri, o kişiler ve olaylar üzerinden, kendi seslerinin duyurulmasını sağlamaya yönelik girişimlerdir. Bu açıdan bakıldığında terör örgütleri, amaçlarına hizmet edecek her türlü olayı istismar etmek peşindedirler.

Burada şu sonuç ortaya çıkmaktadır. Terörist girişimde önemli olan husus, giriştiği operasyonun büyüklüğü değil, yarattığı veya yaratacağı yankının büyüklüğüdür (Erdoğan, 1998, s.17-18).

Terör örgütleri için reklam, yani kendini iç ve dış kamuoyuna duyurma büyük önem taşıdığından propagandaya ağırlık vermektedirler. Daha çok geniş tabanlı terör örgütlerinde görülen bir özellik olarak, terör örgütleri örgütlenme yapısı içerisinde propaganda birimini ayrı bir ünite olarak oluştururlar. Marksist-Leninist tabanlı örgütlerde cephe faaliyetleri içerisinde yer alan propaganda faaliyetleri için ayrı bir kadro belirlenmekte ve cephe faaliyetini yürütenler silahlı birimden ayrı değerlendirilmektedir. Cephe faaliyeti kapsamında siyâsî açıdan gerekli görülen, şiddeti içermeyen her türlü legal veya illegal faaliyet yürütülmektedir. PKK örneğinde olduğu gibi, propaganda birimi başlı başına bir örgüt hüviyetini taşımakta ve etkin bir şekilde faaliyet göstermektedir. PKK bu amaçla ERNK adı altında kurduğu yapı içerisinde cephe faaliyetini sürdürmektedir. Ancak dar kadrolu örgütlerde, cephe faaliyetleri diğer faaliyetler ile yürütülmeye çalışılmaktadır. Örgütler için propaganda o denli önem taşımaktadır ki, silahlı eylemler bile düşmanı yok etmek için değil, propaganda amaçlı olarak gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle de silahlı eylemler örgütler tarafından silahlı propaganda olarak adlandırılmaktadır (Erdoğan, 1998, s.113-114). Silahlı propaganda, devletin temel düzenini değiştirmek isteyen terör örgütlerinin, amaçlarını gerçekleştirebilmek, güçlü oldukları imajını kamuoyunda oluşturabilmek için silahlı güç kullanmak suretiyle giriştikleri eylemlerdir. Diğer bir tanımla, silahlı propaganda, kitleleri harekete geçirmek için banka soygunu, suikast, adam kaçırmaya, bombalama gibi şiddete yönelik yapılan eylemleri temel mücadele biçimi olarak kabul eden bir yöntemdir (Erdoğan, 1998, s.114).

Propagandanın esasını; insanın psikolojik yapısının incelenerek hassasiyetlerinin tespiti teşkil eder. İhtiyaçlar manzumesi olan insanoğlu maddî ve manevî ihtiyaçlarla şekillenir. Kişilik ve davranış geliştirir. O halde ilk ve en önemli husus insan ihtiyaçlarını, diğer bir deyişle kişisel hassasiyetleri tespit etmektir. İhtiyaçları belirleyen çevre, insanın sosyal bir varlık olması yönüyle önem kazanır. Fiziki, sosyal ve psikolojik çevre, bir taraftan insan ihtiyaçlarını belirlerken, diğer taraftan fertleri sürekli olarak etkisi altında bulundurur. Bu arada suni tarzda oluşturulan algılama hataları ile fertler fikir ve ideolojilerinin savunucuları haline getirilirler (Ergene, 1993, s.128). Fikir ve ideolojilerinin tartışmasız savunucuları haline getirilen bu fertler öyle ki, kendi fikir ve ideolojilerinin karşısında yer alan fertlere karşı acımasızca sindirme maksatlı şiddet yoluna başvurabilmektedirler.

2.2.1. Propaganda Kavramı

Propaganda, ya da psikolojik savaş, insanların bu savaşa karşı tutumlarına karar vermelerini sağlayan şartlar üzerine bir çevre yaratmaya bağlıdır. Kamuoyu araştırmaları ABD’de 1930’lu yıllarda ve 1940’ların başında başlamıştır ve üniversitelerin psikoloji bölümleri de propaganda kampanyalarına ve savaş haberlerine karşı tepkileri ölçmek için Almanya’da ki psikoloji bölümlerinin kullandığı nicel metodolojiyi kullanmaya başlamışlardır. Savaşın ilk yıllarında Amerikan propaganda uygulayıcıları ise rağbet görmeyen “propaganda” kavramı yerine “psiko-savaş” ya da “psikolojik savaş” kavramını kullanmaya başlamışlardır (Finch, 2002, s.83-84).

Oxford Sözlüğü, propaganda kelimesini, bir fikre veya harekete taraftar kazandırmak amacı ile düzenlenen programların bütünü olarak tarif etmektedir. Propaganda kelimesi, latince propagare kökünden gelmektedir. Bu, yeni fidanlar elde etmek üzere toprağı ekmek anlamındadır. İlk olarak, Roma Katolik Kilisesi tarafından sosyolojik mânâda kullanılmış ve fikirlerin yayılması deyiminde ifadesini bulmuştur (Brown, 2000, s.9).

Propaganda Laswell’e göre “fikirlerin fikirlerle savaşır” ve bu kadar önemli hale gelmesinin nedeni ise, bir savaşın kaybedilmesi ya da kazanılması noktasında sivillerin desteğinin önemli olmasıdır. 19. Yüzyıldan bu yana savaşın ayırıcı ve derin değişimini getiren özellik ne teknolojidir ne de çok belirleyici olmalarına karşın kitle imhâ silahlarıdır. Bu yüzyılda savaşlardaki asıl değişim savaşların ordular arasında değil, uluslararası olmasıdır (Finch, 2002, s.85-86).

Propaganda; savaşta ve barışta dikkatli bakışları başka tarafa çevirmek, dostu kuvvetli, düşmanı zayıf göstermek, düşman halkını ve ordusunu fikri olarak bozmak için yapılan maksatlı yanlış söylentilerdir. Bir ülke halkı ne kadar cahil olursa propagandanın tesiri o kadar kolay ve hızlı olur (Karabekir, 1998, s.61-62). Propaganda; aklın kolayca kabul ve hazmedebileceği ustaca bir tertiptir.

Propagandalarda önemli olan bir şey de, inandırma gücü olması ve asla tehdit ve palavralardan uzak olmasıdır (Karabekir, 1998, s.81).

Propaganda; doğrudan doğruya veya bilvasıta, yapanın menfaatine hizmet ettirmek gayesiyle, muayyen bir grubun fikir, heyecan, temayül ve davranışına müteessir olmak için yayınlanan herhangi bir bilgi, fikir, doktrin veya özel bir iddiadır (Güneri, 1967, s.9).

Propaganda, bir topluluğun düşüncelerini, duygularını, davranışlarını, tavır ve hareketlerini etki altında tutmak ve onları değiştirmek amacıyla yayınlanan bilgi, belge, doktrin ve görüşlerdir (Tarhan, 2002, s.36).

Propaganda; belli bir amacı ya da amaçlar kümesini gerçekleştirmek için, çeşitli iletileri iletişim araçları ile kitleye göndererek, orada davranış değişikliği yaratma faaliyetidir (Özakgün, 1984, s.4).

Propaganda; bir siyâsî grup menfaati için insanları kandırıp kendi tarafına çekmek faaliyetidir (Korkut, 1975, s.60).

ERTEKİN'in tanımına göre propaganda; genellikle duygusal sözcükler kullanarak ve bir şeyi bir çok kez tekrar ederek, kamuda veya bir kısım halk üzerinde belli davranışların özendirilmesini (teşvik edilmesini) sağlayan örgütlenmiş bir çabadır (Ertekin, 1995, s.35).

Propaganda; yapan tarafa (kaynağına) yarar sağlamak amacıyla belirli bir grubun fikir, duygu, davranış veya tutumlarını etkilemek için hazırlanmış, milli hedef ve menfaatleri destekleyen bütün bilgiler, fikirler, doktrinler veya özel çağrılardır. Diğer bir deyişle belli hedef grupları düşünce, inanç, tutum ve davranışlarını etkilemek amacıyla hazırlanan mesajların, uygun haberleşme araçlarıyla planlı ve devamlı olarak hedef topluma iletilmesidir (Ergene, 1993, s.127-128).

Propaganda; bir şahsın veya bir grubun, diğer grupların davranışlarını, herhangi bir durumda propagandacının arzuladığı şekilde reaksiyon göstermesini

sağlamak gayesiyle, her çeşit muhaberat aracı kullanarak kontrol altına almaya veya değiştirmeye bilerek teşebbüs etmektir (Qalter, 1973, s.26).

Propaganda semboller, söz, hareket, jest, resim, müzik ve diğer araçlar yardımı ile kişilerin düşünce, davranış, tutum, inanç, değer ve tavırlarına bazı suni araçlar ve manevralarla etki yapmak metodudur (Dönmezer, 2002, s.397).

Latince “yaymak” anlamındaki “propagare” kelimesinden gelen propaganda, bir bireyin ya da grubun, başka bireyin yaptırımlarını belirleyip, biçimlendirmek, denetim altına almak için kitle iletişim araçlarından yararlanıp, onların tepkilerini bizim isteğimiz doğrultusunda yola sokmak için gerçekleştirdiği bilinçli bir girişimdir (Yüksel, 2002, s.123).

Propaganda, dış alemin sempati ve iyi niyetini sağlamak için yönetici ve girişimcilerin başvurdukları usüllerin tümüdür (Ütük, 2000, s.156).

Psikolojik hareket faaliyetlerinin temelini oluşturan propaganda faaliyetlerinin yüzyıllar öncesine dayanan bir geçmişi vardır. İmparatorluklar savaştan önce karşı cephelere ajanlar göndererek, düşman askerlerinin moralini bozmak ve halkında panik havası oluşturmak için propaganda faaliyetlerinde bulunurlardı.

Moğol orduları savaş alanına gelmeden önce çevrede kendilerinin çok büyük bir ordu olduğunu, karşı taraftan daha güçlü olduklarını, ortalığı yakıp yıkacaklarını propaganda ederler ve düşmanı psikolojik olarak çökertirlerdi.

Osmanlılar gözdağı verme yerine fethettikleri yerlerin halkına hoşgörü ile yaklaşarak, onları rahat ettirecekleri propagandasını yaparlardı. Bunun için fethetmeyi planladıkları bölgelere önceden dervişler ve tüccarlar gönderirlerdi (Tarhan, 2002, s.19).

Düşman tarafına devamlı yanlış haberler vermek, halkın ve ordunun devamlı maneviyatını bozmak için direnci kırıcı haberler yaymak, tarafsızlara karşı kendini güçlü ve adil, düşmanı zayıf ve barbar göstererek kamuoyunu devamlı tarafımıza kazanmak önemli propaganda taktikleridir (Çeliktepe, 2002, s.43).

Barışta propaganda ile neler yapıldığına ilişkin en iyi örnek olarak, siyasi, iktisadi, dini, ahlaki, sıhhi olarak bizi içten çürütecek, tembelliğe sevk edecek, atasözü olarak kabul edilen yüzlerce deyiimi verebiliriz. Özellikle buharın icadıyla iktisat dünyasındaki büyük değişimden ve mikrobun keşfiyle sağlık dünyasındaki büyük yeniliklerden sonra bizi makinelerden uzaklaştırmak, mikroplardan arındırmamak için sinsice düşünülmüş, dehşet verici propagandalar yapılmıştır. Bunlar en ücra köylerimize kadar nüfuz etmiştir. Bizi tembelliğe, sağlığa karşı tavır almaya, direncimizi kırmaya yönelik ne varsa propaganda halinde yayılmıştır.

Örnek olarak sağlık için: “Akarsu kir tutmaz”, “Pire itte bit yiğitte bulunur”, “Mikrop benim gibi oluncaya kadar ben dağ gibi olurum” gibi.

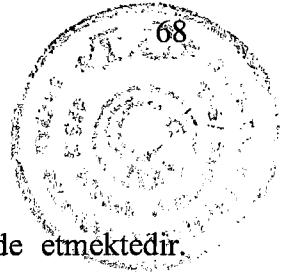
İktisat ve ahlak için: “Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar”, “Her iş bitti de buna mı kaldı?”, “Adam sen de, geç olsun da güç olmasın”, “Akşamın hayrı sabahın şerrinden evladır”, “Evvelimiz Şam, ahirimiz Şam”, “Devletin malı deniz, yemeyen domuz”, “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın”, “Her koyun kendi bacağından asılır”, “Bir lokma bir hırka” gibi.

2.2.1.1. Propaganda Analizi

Propaganda analizi kısaca KAİTE formülü adı verilen aşağıdaki sistematik incelemeye göre yapılır. Bunlar; kaynak, araç, içerik, toplum ve etki analizidir. (Erdoğan, 1998, s.64-66)

2.2.1.1.1. Kaynak Analizi

Propagandayı yayınlayan kaynak hakkında yapılan ayrıntılı incelemeyi ifade etmektedir. Kaynağın analizinde, karşı taraf veya tarafların propaganda teşkilatları ile teşkilat içindeki şahıslar ve bunların durumları incelenir.

2.2.1.1.2. Araç Analizi

Propaganda da kullanılan kitle iletişim araçları analizini ifade etmektedir. Propaganda da kullanılan aracın neden seçildiğini karşı tarafın yayın araçlarının ne olduğunun tespiti konuları araştırılır.

2.2.1.1.3. İçerik Analizi

Kaynağın gücü ve hedeflerini belirtmek için propaganda beyanatlarının analizini ve değerlendirilmesini kapsar. Propagandanın sunduğu mesajları değerlendirmek, onu bu harekete sevk eden sebep ve şartları incelemek, kullanılan tekniği ve elde edilmek istenen gayeyi meydana çıkarmak için yapılan bu tahlilde hem yapılacak karşı propaganda için esaslar elde edilmiş, hem de karşı tarafın bizim hakkımızda bildiklerine dair geniş bir malumat sağlanmış olur.

2.2.1.1.4. Toplum Analizi

Propagandanın hitap ettiği grup veya sınıfın ortaya çıkarılmasıdır.

2.2.1.1.5. Etki Analizi

Karşı tarafın ne sonuç beklediği ve neler elde ettiği incelenerek, propaganda mekanizmasının, bizim hakkımızda elde edebilmiş olduğu bilginin derecesi, hedef olan dinleyicilerle irtibat ve temasın derecesi çalışma sistemi ile kifayeti, şahsiyetlerin ehliyet derecesi ile bizim çalışmalarımıza veçhe verebilecek esaslar çıkarılır. Bu analiz bir taraftan karşı tarafı tanıtırken, diğer taraftan da kendi eksikliklerimizi meydana çıkararak müteakip faaliyetlerimizin daha etkili bir şekilde yürütülmesine yardım edebilecek esaslar verir.

2.3. Terörle Mücadelede Halkla İlişkiler

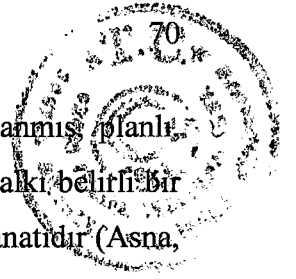
Terör örgütleri faaliyet gösterdikleri alanda halk desteği olmadan barınamazlar. Bundan dolayıdır ki terör örgütleri halkla ilişkiler konusuna ayrıcalıklı bir önem vermektedir. Yapılan propagandadan asıl maksat ise faaliyet alanı dahilinde bulunan halkın desteğini yanlarına çekebilmektir. Terör örgütlerinin halkla ilişkilere önem vermelerinin nedenleri arasında; faaliyetlerinde kullanacakları militanların halkın içinden temin edilmesi, barınma gereksinimleri, lojistik ihtiyaçları, gıda maddesi temin etme, örgüte maddî destek aktarımı, kamu içinde istihbarat çalışmalarını yürütme, arazi yapısının özelliklerine göre faydalanma alanları temin etme gibi etkenler sayılabilir. Sayılan bu etmenler terör örgütünün ayakta kalabilmesi için gerekli olan olmazsa olmaz şartlardır.

Günümüzde her türlü terör hareketinin gelişmesini sağlayabilmek için halk desteğine olan ihtiyaç kaçınılmazdır. Nitekim doktriner anlamda bir hareketin başarıya ulaşmasındaki halk desteğinin önemini ilk olarak ortaya koyan Mao Tse Tung bu durumu şu şekilde açıklamaktadır: “En büyük askeri zaferlerin arkasında bile aranılması gereken güç, halkın desteğinin kazanılmış olmasıdır. Eğer halkın desteği sağlanırsa, herhangi bir şekilde karşı güçlerin mutlaka yenilgiye uğratılması kaçınılmaz olacaktır. Gerilla savaşlarında ilk önce kazanılacak ve korunulmaya çalışılacak unsurlar, insanların akılları ve kalpleridir” (Korkmaz, 1999, s.165).

2.3.1. “Halkla İlişkiler” Kavramı

Son derece kapsamlı bir faaliyet alanı olan halkla ilişkilerin tanımı hususunda tüm uzmanların birleştiği bir ortak kavramdan bahsetmek bugün için mümkün değildir. Ancak dünyadaki halkla ilişkiler birliklerinin 8-10 Ağustos 1978 tarihinde Meksiko City’de yaptıkları kongrede halkla ilişkiler şöyle tanımlanmıştır;

“Halkla ilişkiler eğilimleri araştıran ve çözümleyen, sonuçlarını tahmin ederek yöneticilere öneren, böylece hem kamuya hem de örgüte hizmet sunacak planlanmış etkinlikleri uygulayan bir bilim ve sanattır.” (Ertekin, 1995, s.9).

Halkla ilişkiler, belirtilmiş hedef kitleleri etkilemek için hazırlanmış planlı inandırıcı haberleşme çabasıdır. Diğer bir deyişle ise halkla ilişkiler, halkı belirli bir tutumu kabule ya da belirli bir uygulama yolunu izlemeye inandırma sanatıdır (Asna, 1978, s.11-12).

James L. Mc. Camy'e göre halkla ilişkiler;

“Kamu alanında, devlet mekanizması ile yurttaşlar arasında doğrudan doğruya veya dolaylı olarak yapılan temaslar ile bu temaslarda saklı tesir ve davranışlardan doğan tepkinin bütünüdür.” (Göksel, 1988, s.5).

Bu bağlamda halkla ilişkiler ile ilgili en çok sözü edilen diğer tanımlar da şunlardır;

- 1- Genellikle yönetimle ilgili olarak, belli bir davranış benimsetmek ya da belli yönde hareket yaratmak için halkı inandırmak (İkna Etme) sanatıdır.
- 2- Halkla ilişkiler iki grubu (Kamu Örgütleri-Kamuoyu) kaynaştıran, özdeşleştiren ve bir bütünlüğe vardırın çabaların tümüdür.

Yönetimin izlemekte olduğu politikanın halka benimsetilmesi, çalışmaların sürekli ve tam olarak halka duyurulması, yönetime karşı olumlu bir hava yaratılması ve buna karşılık halkında yönetim hakkında ne düşündüğünün ve yönetimde ne istediğinin bilinmesi ve halka işbirliği sağlanması görevine halkla ilişkiler denir (Ertekin, 1995, s.9).

2.3.2. Halkla İlişkilerin Amaçları

Sosyologlar kitlelere iş yaptırmak için üç etkili yol olduğundan söz ederler. Zor kullanmak, para ile satın almak ve inandırmak. Zor kullanmak, kullanılan zorun ağırlığına göre, zamanla her türlü direnci kırabilecek bir yoldur. Ancak kullanılan baskı ortadan kalktıktan sonra her şey eski haline döneceğine göre, zora başvurmanın uzun vadede başarılı olacağını düşünmek mümkün değildir. Üstelik baskının devamı boyunca biriken kin ve nefretin, baskıdan sonra intikam şeklinde geriye dönme tehlikesi, zorun getireceği faydayı yıkıp götürecek zararlar yaratma ihtimali bu

çareye kolayca başvurulmasını önleyici bir faktördür. Para içinde bozulmuş sölünebilir. “Paranın açamayacağı kapı olmayacağı” görüşü ancak para yettiği sürece doğru olabilir. Para bittiği zaman yaptıracağı işler duracağı gibi bozulan moral değerleri tamir etmekte imkansızlaşacak, yani ortaya çıkan zararlar, önceki faydaları silip süpürecek kadar büyük olacaktır. Öyleyse uzun vadede en yararlı çare inandırma ve ikna etme yoludur.

Bir yeniliğin kabulü, bir projenin uygulanması, halkın bir sıkıntıya katlanması söz konusu olduğunda, yeniliğin; fedakarlığın kişiye ve ülkeye getireceği faydaların açıkça anlatılması, halkın girişilen çabaların doğruluğuna inanması ve yönetimi desteklemesi sonucunu verir. Halkın inanç ve desteğine dayanılarak girişilen çabalar çoğunlukla başarılı sonuçlar verirler. Sonuçların başarılı ve yararlı olduğunu gören halk, girişilen çabaları gittikçe daha büyük heves ve heyecanla destekleyecek, böylece yönetim-halk arasındaki bu sıkı işbirliği uzun vadede devam edecektir.

Kısaca halkla ilişkiler bilgisi ve uygulaması kamu işlerinde başarı, toplum içinde huzur sağlar.

Halkla ilişkilerin bu önemi, ileri ülkeler hükümetlerinin bu konuya her geçen gün daha büyük ağırlık vermelerine yol açmıştır. Az gelişmiş ülkelerde ise konunun önemi yeni yeni anlaşılmakta ve hükümetler imkanları ölçüsünde halkla ilişkiler çalışmalarına eğilmektedirler (Erdoğan, 1998, s.47-48).

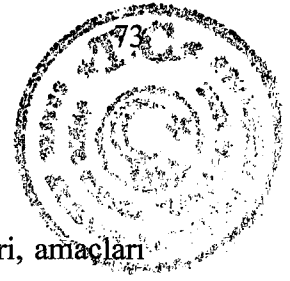
Teröristlerin önem sıralaması içindeki hedef kitlelerin başında hiç kuşkusuz öncelikle masum halk kitleleri gelmektedir. Demokratik ülkelerdeki güvenlik güçleri perspektifinden olaya baktığımızda ise, emniyet güçleri de teröre karşı başarılı ve etkin olabilmeleri için de büyük ölçüde halk desteğine gereksinim duymaktadırlar. Bu bağlamda terör örgütleri ile güvenlik güçleri arasındaki mücadele bir bakıma karşılıklı “alan kazanma stratejisi” olarak da nitelendirilebilir (Bal, 2003, s.72). Silahlı propaganda birliklerinde inisiyatif olduğu için “Planlama” önemli bir nitelikti. Gizliliğin temel şartlarından birisi de gizli barınma alanları oluşturmaktır. Hareketlilik, esneklik, inisiyatif, silahlı propaganda birliğinin temel niteliği idi. Eylemlerini uygun keşif, istihbarat, planlama, deneme ve uygulamaya dayandıracaktı. Diğer önemli bir konu da, halkla ilişkilerdi. Silahlı propaganda

birlikleri, bütün ilişki ve çalışmalarında halka güven vermeyi, halkın mücadeleye desteğini ve katılmasını sağlamayı, onların gerçek öncüsü ve temsilcisi olduğunu göstermeye gayret eder. Bu gayretlerin ispatı için kitleler karşısında dikkatli, disiplinli, alçak gönüllü, saygılı davranır. Halkın gelenek ve göreneklerine ters düşmeden onlarla kaynaşmaya halkın malını, canını korumaya özen gösterir, sorunları ile ilgilenir. Halka yardım eder, propaganda ve ajitasyon çalışmalarında açık ve anlaşılır dil kullanılır (Özcan, 1999, s.91). Sorunlarının tek sorumlusu olarak devlet gösterilir ve kendi yönetimleri altında bu sorunların olmayacağı propagandası yapılır. Halkı kazanma adına yapılan bu faaliyetler destek gördüğü takdirde halka karşı gösterilen dostane yaklaşımlar devam eder. Eğer yapılan faaliyetler ve propagandalar sonucunda hâlâ gerekli destek sağlanamıyorsa bu sefer baskı uygulanır. Örgüt adına güzellikle sağlanamayan halk desteği zorla ve tehditle sağlanmaya çalışılır.

Halkla ilişkiler uygulamalarının amaçlarını maddeler halinde sıralayacak olursak;

- 1- Halkı aydınlatma ve izlenen politikayı benimsetmek suretiyle halkın desteğini sağlama.
- 2- Halkın yönetime karşı olumlu bir tutum ve davranış değişikliği yaratma.
- 3- Yönetimle olan ilişkilerde, halkın işini kolaylaştırma, halkı araçlıktan kurtarma ve halka hizmet gerekleriyle ilgili katılımı özendirme bilgisi verme.
- 4- Alınacak kararların daha isabetli olmasını sağlayacak bilgileri halktan sağlama.
- 5- Özellikle sınırlayıcı hizmet sunumunda halka bilgi verme, yönetimin sağladığı yardım ve olanakları ilgililere iletme.
- 6- Halkın gerek yönetsel kararları gerekse yönetimin işleyişine ilişkin eleştiri ve önerilerden yararlanma, halkla işbirliği yapma (Ertekin, 1995, s.31-32).

Halkla ilişkilerde asıl amaç, doğru bilgiyi en uygun araçlarla vermektir. İyi niyet asıldır, tartışmaya açık olmakla açıktır. Korku yada para ile satın almaya dayanmadığından halkla ilişkiler inandırma (ikna etme) yolunu benimsemiştir (Ertekin, 1995, s.36).

2.3.3. Halkla İlişkiler Sürecinde İzlenecek Aşamalar

Bir ülkenin bütünlüğünü ve güvenliğini tehdit eden terör faaliyetleri, amaçları doğrultusunda gerçekleştirdikleri şiddet eylemlerinin yanında, geniş ve kapsamlı propaganda faaliyetleri ile de kamuoyunu yönlendirmeye çalıştıkları bilinmektedir. Tek başına terörün istenilen amacı sağlayamayacağı bilindiğinden her terör faaliyeti mutlaka legal alanda desteklenmektedir.

Terör eylemlerinin taktik eylemleri ile paralellik gösteren propaganda faaliyetleri incelendiğinde, hedef toplum ya da kitlelerin genel ya da bölgesel özelliklerinin, kültür ve eğitim düzeylerinin, inanç sistemlerinin, sosyo-ekonomik yapı özelliklerinin dikkate alındığı, yaş ve gelir düzeyine göre sınıflamaya tabii tutulduğu görülecektir. Terör faaliyetleri ile mücadelede başarılı olabilmek için, güvenlik yönüyle yapılan mücadelenin mutlaka halkla ilişkiler ve propaganda ile desteklenmesi gerekmektedir. Aksi durumda sadece güvenlik tedbirleri ile yürütülebilecek bir mücadele ile kısa vadede başarı sağlanmış olsa bile uzun vadede yeterli olmayacaktır (Erdoğan, 1998, s.141).

Bu bağlamda, terörle mücadelede halkın işbirliğini ve desteğini kazanmak amacıyla;

- Devletin güvenlik güçleri ile yürüttüğü hareketin gerekçesini, gücünü ve etkinliğini vurgulayarak,
- Sokağa çıkma yasağı, arama, kimlik kontrolü gibi kısıtlayıcı hususların gerekçelerini açıklayıp, teröristler saf dışı edildiğinde bu kısıtlamaların kaldırılacağı belirtilerek,
- Halkı teröristler ve etkinlikleri hakkında güvenlik kuvvetlerine bilgi vermeye ikna ederek,
- Propagandalara karşı koyarak,
- Teröristlerin gerçek amaçları hakkında halka ikna edici tarzda izah ederek yürütülür (Erdoğan, 1998, s.144).

Halkla ilişkilerin uygulanması sürecinde izlenecek basamakları şu şekilde sıralayabiliriz;

- 1- Çözümlemek istenen sorunun açıklığa kavuşturularak saptanması ve amaçların belirlenmesi,
- 2- İlk adımda belirlenen sorunu çözmek için bir halkla ilişkiler programının hazırlanması,
- 3- Geliştirilen halkla ilişkiler programının uygulanması,
- 4- Halkla ilişkiler programının etkinliğinin değerlendirilmesi, besleyici yankının alınması için araştırma yapılması,
- 5- Bir önceki adımda yapılan araştırma ile elde edilen besleyici yankının ışığında halkla ilişkiler programının yeniden gözden geçirilmesi (Ertekin, 1995, s.13).

2.3.4. Halkla İlişkilerin Gelişimini Etkileyen Faktörler

Kitleleri kazanmak ve onları harekete geçirmek için önemli bir yere sahip olan halkla ilişkiler yöntemi, ülkemizde vuku bulan terör ortamında hem terör örgütü PKK tarafından ve hem de devlet tarafından kullanılmaktadır. Şüphesiz ki halkla ilişkiler stratejisinde başarılı olan taraf avantajı eline geçirecektir. Devlet tarafından uygulanacak halkla ilişkiler yöntemleri sırasında üzerinde durulması gerekli bazı faktörler vardır. Halkla ilişkiler yöntemleri üzerinde stratejiler belirlenirken bu faktörler üzerinde önemle durmak, arzulanan hedefe ulaşmada büyük yol kat edilmesini sağlayacaktır.

2.3.4.1. İdeolojik Devlet Faaliyetlerinin Önem Kazanması

Çağımızda devletin en önemli özelliklerinden biri, toplumsal sorunların çözümünde kullandığı yöntemlerdeki değişiktir. Düzenin korunması ve yaşatılması amacıyla halkın denetim altında tutulması için zor kullanmaktan çok, ideolojiyi benimsetme ön plana çıkmıştır.

Halkla ilişkilerin önemli bir bölümü, belirli bir örgüt ya da merkezden, çevreye bilgi vermekle ilgilidir. Kitle iletişim araçlarından yararlanarak kimi kez aydınlatma, kimi kez eylemlerin gerekçelerini açıklama halkla ilişkiler uygulamasının önemli

yönüdür. Bu oluşum ideolojik devlet çabalarının önemiyle doğru orantılıdır (Erdoğan, 1998, s.53).

2.3.4.2. Yönetmel Etkinliği Arttırma Zorunluluğu

Halkla ilişkiler yalnızca ideoloji aşlamaya d6n6k bir 7aba değildir. Y6netimin bilme, tanıma eksikliğini gidermek, y6netilenlerle sorumluluğu b6l6şmek, değişen 7evre koşulları ve onlarla ilgili halk isteklerini 6đrenme 7abaları halkla ilişkilerin konusuna girer.

Toplumun t6m kesimlerinin olayları 6đrenmek, kararları toplumsal uzlaşmayı bozmayacak şekilde oluşturmak hem y6netmel g6rev hem de toplumsal zorunluluktur (Erdoğan, 1998, s.54).

2.3.4.3. Y6netim Karmaşıklaşmasının Olumsuz Sonu7larını Giderme

7ağdaş devletin toplumsal refahı arttırma 7abası, toplumsal sorunlara eğilme zorunluluğu, devlet g6revini arttırmıştır. Y6netimde niteliksel ve niceliksel artışlar olmuştur.

Kamu 6rg6tlerinin 7ok b6y6k boyutlara ulaşması ilişki kurmak zorunda olduğu kitlelerle s6rekli halkla ilişkiler uygulamalarını zorunlu kılmıştır (Erdoğan, 1998, s.54).

2.3.4.4. 6zel veya Kamu Kuruluşlarıyla Toplum Arasında Karşılıklı G6vene Dayalı İlişkiler Geliştirme Zorunluluğu

Gayrinizami savaş y6ntemlerini, gerilla savaş taktiğini benimsemiş g6r6nmesine rağmen, eylemlerinin hedefi ideolojik, psikolojik ve siy6s6dir. Yıkıcı faaliyetinin temeli propagandadır, silahı propaganda i7in kullanmaktadır. PKK uzun 6rg6tlenme ve etkinlik d6neminde adına savaştığını ve temsilcisi olduğunu ileri s6rd6đ6 halktan madd6, manevi, fiili kayda değer bir ilgi ve destek g6rmemiştir.

Militan derlemede, kayıplarını kapamada çektiği sıkıntı, ikmal ihtiyaçlarını karşılayabilmek için savunmasız köylerde gasp ve talana yönelmesi, tehdede boyun eğmeyen silahsız kişileri kadın çocuk ayırımı yapmadan katletmesi, yaygın irza geçme olayları, terör hareketlerini finanse edebilme için geniş çaplı eroir, uyuşturucu imal ve ticaretine yönelmesi, bölgede yol, okul, fabrika yapımına karşı çıkması ve yapılmakta olan tesisleri sabote etmesi, bölgede Büyük Ermenistan kurma emeliyle eylem halindeki cinayet örgütü ASALA ile bozguncu Süryani ve Yezidi cemaatleri ile iş ve cephe birliği yapmakta oluşu PKK'nın gerçekte adına hareket ettiğini iddia ettiği halk ve toplum için değil, ona karşı savaştığını, düşman olduğunu göstermektedir (Özdağ, 2003, s.99).

20. yüzyılda yönetilenlerin geçen çağlara kıyaslanamayacak ölçüde bilinç düzeyine erişmeleri ve bu gelişmelerin toplumsal örgütlere etkileri halkla ilişkilerin önemini arttırmıştır.

2.4. Terörle Mücadelede Kitle İletişim Araçları

Gerek terörü uygulayanlar, gerekse terörle mücadele edenler açısından kitle iletişim araçlarının toplumu etkileme ve yönlendirme potansiyeli son derece önemlidir (Arıboğan, 2003, s.63). Kısa vadede toplumların yönetiminde ve yönlendirilmesinde etkili olan; "basın" yasama, yürütme ve yargı güçlerine ilaveten dördüncü kuvvet olarak tanımlanır. Uzun vadede ise, toplumların oluşup gelişmesinde ve yönlendirilmesinde; yasama, yürütme ve yargı güçlerinin kullanılma biçimlerinin şekillendirilmesinde geniş anlamda, tek kuvvettir. İşlev ve etki bakımından önemli olan bu toplumsal kurumun, verimli ve etkili olarak çalışabilmesi ile gelişebilmesi için 'kamu yararı' ilkesini önemle koruması ve geliştirmesi gerekir.

Basın / medya (görsel, işitsel, yazılı) en çarpıcı haber niteliğindeki terör olayı ile toplum sağlığı, kişi ve toplumun güvenliği sorumluluğu arasında çelişkiler içerisindedir. Basın, yansız kalabilmeli, isim yapmak için veya satışı arttırmak için terörü kullanmamalı, kullanmak isteyenlere alet olmamalı, topluma ve toplumun geleceğine karşı işlenmiş terör suçlarına isteyerek veya istemeden destek vermemelidir (Özdiker, 2003, s.102).

Kitle iletişim araçlarının başlıca görevi, ülkede ve dünyada olup bitenleri yurttaşlarına duyurmak, onlara haberleri ve bilgileri aktarmak, böylece olaylardan ve olaylara ilişkin gelişmelerden kitleleri haberdar etmektir. Öte yandan terörün temel amacı da ortaya koyduğu eylemlerle, “kitle iletişim araçlarının sırtına binerek” kamuoyu oluşturmaktır (Korkmaz, 1999, s.2). Günümüzde basın, yasam, yargı ve yürütmeden sonra ‘dördüncü kuvvet’ olarak algılanmakta ve ona göre yayınlarına dikkat edilmektedir. Buna karşılık, medya (yazılı, görsel ve sözlü basın) da kamuoyunun temsilciliği görevini ve sorumluluğunu taşıyarak demokratik siyâsî yapıda bir tür denetim görevi üstlenmektedir. Medya, toplumu kendi araçlarını kullanarak bilgilendirmektedir. Terör eylemleri birer olay olduğu için medyanın toplumu bilgilendirdiği konular arasına girmektedir. Fakat, terör eylemlerinin normal olaylardan farklı bir yapısı vardır ki, reklam, propaganda ya da halk üzerinde daha fazla etki uyandırmak gibi etkileri görülen bir eylemdir. Bu nedenle terör-medya ilişkisi üzerinde durulması gerekmektedir (Çınar, 1997, s.221).

Terör örgütleri açısından gerçekleştirilen eylemlerden maksat, birkaç kişiyi öldürmek veya bazı yerleri bombalayarak maddî zarar vermekten ziyade topluma korku yaymak olduğu düşünülürse, kitle iletişim araçlarının terör olaylarının aktarılmasında takınacağı tutumun ne kadar önemli olacağı ortaya çıkmaktadır. Sadece silahlı eyleme dayalı terör olaylarında değil, bir milletin başka bir milleti kültürel olarak hegemonyası altına almak için kendi kültürünü empoze etmesi olarak ifade edebileceğimiz kültür teröründe de kitle iletişim araçlarının en büyük silah olarak kullanıldığı günümüzde, milli ve manevi değerlere karşı duyarlı bir medyanın önemi daha da artmaktadır. Evimizde yumuşak koltuğumuzda oturup, bir elimizde çayımızı içerken seyrettiğimiz filmin satır aralarında, psikolojik bombaların yerleştirildiğini nereden bilebiliriz ki. Özellikle günümüzde Holywod gibi dünya çapında sinema filmlerinin çevrildiği merkezlerde, psikologlar ve psikiyatristler de çalışmaktadır. Buradan maksat, hedef kitlenin bilinç altına yerleştirilecek mesajların tespiti ve tayinidir.

2.4.1. “Kitle İletişim” Kavramı

Kitle İletişim Araçları (=Medya); yazılı, sesli ya da görsel yapıtların dağıtımını, yayımını ya da iletişimini sağlayan her türlü teknik (Özdemir, 1998, s.11) şeklinde tanımlayabiliriz.

Diğer bir tanıma göre kitle iletişimi; düşünce ve tutumların geniş bir kitleye teknik aygıtlarla iletilmesi sürecidir (Yumlu, 1994, s.16).

Yazılı kitle iletişim araçları olarak; kitap, gazete, dergi, broşür sayılabilir. Sesli yada görsel kitle iletişim araçları olarak; radyo, televizyon, tiyatro, sinema ve günümüzde yaygın olarak kullanılmaya başlayan interneti sayabiliriz.

2.4.2. Kitle İletişim Araçlarının Toplum Üzerindeki Etkileri

Kitle iletişim araçlarının kamuoyu oluşturma ve toplumu yönlendirmedeki etkisi çok büyüktür. Türkiye’de faaliyet gösteren terör örgütlerinin anatomisi incelendiğinde görülecektir ki, bütün terör örgütleri ilk kuruluş aşamasında ve akabinde yayılma aşamasında kitap, gazete, dergi gibi yazılı kitle iletişim araçlarına büyük önem vermişler, ilerleyen dönemlerde imkanları ölçüsünde radyo, televizyon, sinema gibi sesli ve görüntülü kitle iletişim araçlarını da kullanmışlardır. Terör örgütleri tarafından kitle iletişim araçlarının kullanılması bir tarafa, ülke geneline hitap eden kitle iletişim araçlarının izlemiş oldukları yayın politikaları, terör örgütlerinin ekmeğine yağ sürmektedir. Türkiye gibi bir toplumda beyinlere hitap etmektense göze ve kulağa hitap etmek daha avantajlıdır. Ayrıca yapılan bir eylem neticesinde tüm basının olayı manşetten vermesi gibi imkan başka hiçbir ülkede kolay bulunacak imkan değildir. Bunu çok iyi bilen örgütler kitle iletişim organlarını kullanmaya büyük önem vermektedirler. Bu nedenle kitle iletişim araçlarının terörizmi önleyici olmak bakımından çok ciddi görev ve yükümlülükleri bulunmaktadır (Erdoğan, 1998, s.105). Dergi, gazete, kitap gibi basılı; radyo, sinema, televizyon, video filmi gibi görüntülü ve sesli kitle iletişim araçları, insanlara bilgi aktarır, davranış değişikliği yapar. Bireyin ve toplumun yaşantısını etkiler. Ortak

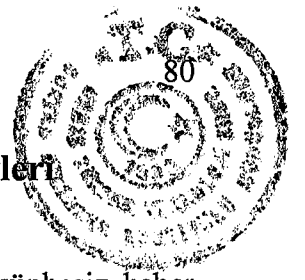

amaçların, beklentilerin, duyguların, düşüncelerin, değerlerin, inançların, tutumların, eylemlerin oluşmasına katkıda bulunur (Köknel, 1996, s.120). Asli görevi bu olan kitle iletişim araçları, gün olup asli görevinden uzaklaşmış ve menfaate dayalı baskı araçları hüviyetine bürünmüştür.

Kitle iletişimi, içinde yer aldığı toplumun sosyal, ekonomik ve siyâsi yapısından soyutlanarak incelenemez. Örneğin gelişmiş bir sanayi toplumunda yer alan kitle iletişimi ile gelişmemiş ya da gelişmekte olan bir toplumdaki kitle iletişimi arasında birçok yönden büyük farklar vardır. Toplumun ekonomik gelişiminin yanı sıra o toplumun yönetim biçimi de (demokratik, totaliter, sosyalist ya da faşist askeri cunta gibi) kitle iletişiminin işleyiş biçimini belirler. Göz önüne alınması gereken bir diğer etken de, kitle iletişim kaynaklarını kimlerin yönettiğidir; devlet yönetiyorsa başka, ticari amaçlarla özel girişim yönetiyorsa başka türlü etkililik gösterir (Cüceloğlu, 1996, s.223).

1980 sonrası kitle iletişim araçlarının toplumları etkileme güçlerinde büyük değişimler yaşanmıştır. İletişim teknolojisindeki akıl almaz değişim, bu araçların toplumları etkileme gücünü de değiştirmiştir. O zamana kadar toplumlarda olan biteni yansıtmakla sınırlı olan güçler, artık kamuoyunu yaratma, etkileme şekline dönüşmüştür. Teknolojik gelişmelerin ekonomik boyutu, bu araçları ellerinde tutanların niteliğini değiştirmiştir. Teknolojik gelişmelerin büyük yatırımları gerektirmesi bu araçlara sahip olanların iletişimci niteliğinden ayrılmalarını bir bakıma zorunlu kılmıştır. Araçlara sahip olma, ekonomik bir güç göstergesi durumuna gelmiştir. Bu durum ise “Medya Grupları”nın doğmasına neden olmuştur. Bunun doğal sonucu olarak da yeni bir “Medya Politikası” oluşmuştur (Aziz, 1994, s.27). Bu yeni “Medya Politikası” ile; ülke menfaatini ön planda tutan, basın yayın ahlâkına duyarlı bir medya yerine, şahsi çıkarlar yönünde yayın politikası izleyen ve reytingi ülke menfaatlerinin önünde tutan bir medya ortaya çıkmıştır.

Türkiye gibi okuma oranının çok düşük olduğu ve bir olay üzerinde araştırma yapmaktan ziyade televizyondan izlediğine göre bilgi sahibi olunan bir ülkede medyanın etkisinin çok daha fazla olacağı kuşkusuzdur.

2.4.3. Kitle İletişim Araçlarının Toplum Üzerindeki İşlevleri

Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki en önemli işlevi şüphesiz haber vererek kamuoyunu bilgilendirmektir (Avşar, 1992, s.75). Ülke genelinde cereyan eden olayların, vatandaşlar tarafından öğrenilmesi kitle iletişim araçları vasıtası ile olmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki işlevlerinden bir diğeri ise, toplumu bilgilendirmek ve ülke menfaatleri doğrultusunda ortak bir hedefe yönlendirmektir. Kültürel değerlere sahip çıkılması, eğitim düzeyinin yükseltilmesi, bireylerin maddî ve manevî olarak geliştirilmesi yönünde çaba sarfedilmesi, ayrıca eğlendirici yayınlara yer verilerek toplumun eğlence ihtiyacına katkıda bulunulması da kitle iletişim araçlarının işlevleri arasında yer almaktadır (Korkmaz, 1999, s.158).

Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki bu işlevlerin yerine getirilmesi ile, sosyal barışın temini ve devamı yönünde çok büyük katkıları olacak, fertlerin haber alma hürriyeti sağlanmış olacak ve toplumun bilinçlenerek ortak paydalar etrafında toplanmaları temin edilmiş olacaktır. Oluşturulan tartışma ortamları ile çeşitli görüşlere yer verilecek ve bu görüşlerin ışığı altında en tutarlı çözüm yolunun belirlenmesine katkıda bulunulacaktır. Toplumun çeşitli meslek kesimlerine yönelik olarak verilecek olan eğitici programlar sayesinde, ilgili meslek mensupları hem kendi meslek dalları ile ilgili gelişmeleri yakından takip edecekler, hem de kendi dallarında daha da uzmanlaşma eğilimine gireceklerdir.

3. PSİKOLOJİK HAREKATIN UYGULAMA YÖNTEMLERİ VE PKK ÖRNEK OLAYI

3.1. PKK Terör Örgütünün Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Türkiye tarihi birikimi ile, yaşadığı coğrafyada yüzyıllardır figüran değil, aktör olmuştur. Bu tarihi miras, Türkiye'yi belirli bir hinterlandta sözü dinlenen, en azından ne söyleyeceği merak edilen bir ülke konumuna sokmuştur. Bu durum ister istemez aynı hinterlandın diğer aktörleri ile çatışma (en azından nüfuz çatışması) olasılığını ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla bu geniş bölgede, Türkiye'yi etkin olarak görmek istemeyen güçlerin ülke içinde huzursuzluklar çıkarmaya gayret etmelerinden doğal bir şey olamaz. Bu huzursuzluklar da somut hale terör olayları olarak getirilmektedir (Özcan, 2003, s.147-148). Türkiye'de meydana gelen terör hareketlerinden, başta komşu ülkeler olmak üzere pek çok ülkenin çıkarları söz konusudur. Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu üçgeninde yer alan Türkiye'nin ekonomik yönden güçlü ve bölgesinde söz sahibi olması, bu bölgeler üzerinde hesap yapan ülkelerin işine gelmemektedir. Bu yüzden soğuk savaşın bir aracı olan terör oyunu, Türkiye üzerinde yıllardır oynanmaktadır.

3.1.1. Bölücü Terör Örgütünün Kuruluş Aşaması

Bir İngiliz belgesinde "Kürt milliyetçiliğinin İngiliz politikasının bir çocuğu olduğu" bizzat İngilizler tarafından kabul edildiği gerçeğinden hareket ederek, Türkiye'yi bölme çabalarının ve buna bağlı terör olaylarının temelinde, demokratikleşme eksenli diğer mevcut faktörlerin yanında, dış desteklerin varlığı da inkar edilemeyecek bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemize yönelik dış tehditler tarih boyunca hem batılı devletler hem de doğulu devletler tarafından sürdürüle gelmiştir. Aynı şekilde 1984 yılından bu yana Türkiye'nin hem sosyal, hem siyâsî, hem de ekonomik alanda ciddi sıkıntılara girmesine neden olan terör olaylarına da, dış destekler hem batıdan hem doğudan, bir ülkeden değil birçok ülkeden gelmektedir (Özcan, 2003, s.139).

1980 öncesi bir çok Marksist-Leninist ideolojiye sahip sol terör örgütlerine destek veren ülkeler, 1984 yılında PKK terör örgütünün eylemlere başlaması ile birlikte bu defa desteklerini bu örgüt üzerinde yoğunlaştırmışlardır. PKK terör örgütü 1984 yılında ülke gündemine oturmuş olmasına rağmen, temelleri ve ilk eylemleri çok daha önceleri başlamıştır.

3.1.1.1. Öcalan'ın DDKO İçerisindeki Faaliyetleri

Türk istihbarat birimlerine göre Abdullah Öcalan, 1947 yılında Şanlıurfa ili, Halfeti ilçesi, Ömerli Köyünde Üveyiş (Türk) ve Ömer (Suriyeli bir Ermeni) isimli şahıslardan yoksul bir ailenin, yedi çocuğundan (dördü kız) biri olarak dünyaya geldi. Gerçek adı "Artin Agopyan" olup, yıllarca bunu saklamış ve adını değiştirmiştir (Fransız istihbaratına göre ise ailesi alevidir). İsmi özellikle seçildiği tahmin edilmektedir. (Abdullah: Apo; Dede anlamına gelir. Bu aleviler için önemli, dini bir şahsiyettir.) 1969'da Ankara Tapu Kadastro Meslek Lisesini "iyi" dereceyle bitirmiş, Temmuz 1969'da "Diyarbakır Tapulama Müdürlüğü"ne atanmıştır. Ekim 1970'de İstanbul Bakırköy Tapulama Müdürlüğüne tayin edilmiştir. (Halbuki iki yıl aynı görevde çalışması gerekmekte idi.) 1971'de Bakırköy'de çalışırken İstanbul Hukuk Fakültesi'ne girdi. Şanlıurfa ili Halfeti İlçesi Askerlik Şubesi'nce son yoklama çağrısı çıkmışken 2 Ağustos 1971 tarihinde "öğrenci" olduğunu bildiren yazıyı gönderince askere alınmadı. 1971'de A.Ü. Siyâsî Bilimler Fakültesi'ne yatay geçiş yaptı. Öcalan SBF'de başlayan (Mahir Çayan ve arkadaşlarının Kızıldere'de güvenlik güçlerince çatışmada öldürülmeleri üzerine) boykot ile Doğu Perinçek ve arkadaşlarınca çıkarılan "Şafak Bildirisi" adlı dergiyi dağıtmak suçlarından göz altına alındı (7 Nisan 1972) ve tutuklandı. Öcalan 7 ay Mamak Cezaevi'nde kaldı. Öcalan gösteriler sırasında, "sol kolunu havaya kaldırarak, bağımsız Türkiye" diye bağırması, hatta tanık öğrencilere göre, "grubun elebaşısı olduğu ve boykotta büyük çabası görüldüğü" ifade edilmişti. Savcılık (Yzb. Baki Tuğ) önce en ağır cezayı istemesine rağmen (toplam 22 öğrenci idiler) Öcalan'ı serbest bırakmış (24 Ekim 1972) SBF Yönetim Kurulu da en hafif cezayı (15 gün okuldan uzaklaştırma) ona vermişti. Öcalan Fakültede iken 1971-1975 arasında

Maliye Bakanlığı bursu (1.11.1971-31.10.1975) bağlandı. Öğrencilik ilişkisi ise 1984'e kadar sürdü (Şehirli, 2000, s.266-267).

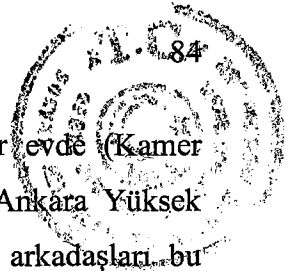
İstanbul'da olduğu dönemde, özellikle öğrenciler arasında yoğun taraftar bulan bağımsız Kürtçü örgütlenme olan DDKO ile aktif olan Dev-Genç faaliyetlerine karşı ilgisiz kalmayan Öcalan, tercihini "feodal küçük burjuva aile çocuklarının örgütü olan DDKO" dan yana yapar. Çünkü, kendisi sınıf orjini itibarı ile yalnız birisidir.

İstanbul DDKO'larına üye olan Öcalan, burada yürütülen seminer çalışmalarına katıldı ve ilk konuşmalarını yaptı. Kendi ifadesine göre, ana fikirde anlatımı da "Kürt devleti neden olmasın?"dı. "Kimsenin ağzına almadığı bu fikri Öcalan'a göre kendisi tek başına dile getiriyordu". O günlerden saygıyla yad ettiği iki kişiden birisi "Hikmet Kıvılcımlı" diğeri ise "Mahir Çayan"dır. Özellikle "THKP-C'nin önde gelen üç ismi Mahir Çayan, Yusuf Küpeli ve Sinan Kazım Özüdoğru'nun toplantısında "cesur bir biçimde Mahir'in Kemalizm ve Kürt meselesi üzerine yaptığı konuşma"dan çok etkilendiğini ifade etmektedir. Cesurca konuşmalar yapan Çayan'ın Öcalan'ı etkileyen en önemli düşüncesi "Devrimci şiddeti ele almakta çekinmemesi gereken örgüt" üzerine olan fikirlerdi. Marksizm'de ifadesini bulan Çayan'ın öngördüğü Silahlı Propagandanın Devrimci mücadeleye etkisi, daha sonraki yıllarda Öcalan'ın şiddet uygulamasında ve bunu meşrulaştıran teorik yaklaşımlarda da bir hayli paralellik gösterecektir.

Bir yandan DDKO'larda faaliyetini sürdüren Öcalan, bir yandan da diğeri M/L hareketleri yakından takip etmektedir (Özcan, 1999, 29-30). Fakat DDKO'ndan arkadaşları ile birlikte, Doğu sorununun silahlı mücadele ile çözülebileceği fikrini yaymaya çalıştıkları için ihraç edilmişlerdir (Şehirli, 2000, s.268).

3.1.1.2. Öcalan'ın KD İçerisindeki Faaliyetleri

Abdullah Öcalan, 7 Nisan 1973'de bir grup doğu kökenli arkadaşı ile birlikte Ankara Çubuk Barajı'na giderek örgütün ilk adımını attı. Arkadaşlarına; "bir parti kurup, gerilla yöntemleri ile ayaklanma hazırlamak gerektiğini anlatmıştı." Öcalan o günlerde, "Mahir Çayan ile Deniz Gezmiş'in gerilla yöntemlerini birleştirmek

gerektiğini” söylüyordu. Daha sonradan toplantılar Dikmen’de bir evde (Kamer Özkan’ın evi) yapılır. 1975’de Abdullah Öcalan ve Haki Karaer Ankara Yüksek Öğrenim Derneği yönetim kurulu üyeliğine seçilirler. Öcalan ve arkadaşları bu demek tartışmalarında “Ulusal Sorun” konusunu ortaya atınca ilgi çeker. Bu “doğulu grup” Tunceliler Derneği’ne de tartışmaları yaymaya çalışırlar.

1976’da faaliyetlerde bulunmak üzere, AYÖD tarafından Doğu Anadolu’ya gidilir. Öcalan Urfa örgütlenme sorumlusudur. Öcalan “Kürdistan Devrimcileri” isimli bir grubu oluşturmuşsa da 18 Mayıs 1977’de Gaziantep’te Haki Karaer, Tekoşin tarafından (veya kendisi de olabilir) öldürülünce tek güç haline gelir ve grup lideri olur. Arkadaşlarına danışmadan 1977 sonlarında “Kürdistan Devriminin Yolu” adlı broşürü ve henüz kurulmamış parti programını tek başına yazar (Şehirli, 2000, s.267-268).

Örgüt, ilk eylemini bir cenaze töreninde yaptı. Halkın Kurtuluşu adlı örgütün elemanı Fevzi Aslansoy öldürülmüştü. Apocular, Aslansoy’un Kürt olduğu için faşistler tarafından öldürüldüğünü belirterek, ona sahip çıktılar ve büyük bir kalabalık toplayarak toprağa verdiler. Bu, örgütün ilk ciddi politik eylemiydi. Oysa, Fevzi Aslansoy Hacettepe Üniversitesinde okuyordu ama, Marksist görüşleri taşımaya rağmen hiçbir zaman Abdullah Öcalan’ın gruplarına sempati duymamıştı. Kısaca örgüt bir yandan eleman topluyor, bir yandan “Kürdistan Devrimcileri” adını, dağıttığı bildiriler ve cenaze törenlerine katılmakla yaymaya çalışıyordu (Süha ve Örtülü, 1999, s.29). Böylece Marksist-Leninist ideolojiye sahip pek çok örgüt arasında kendine yer edinmeye çalışıyordu.

3.1.1.3. PKK’nın Kuruluşu

1974 yılında Ankara Yüksek Öğrenim Derneği (AYÖD) isimli gençlik organizasyonu içerisinde faaliyet gösteren Abdullah ÖCALAN, Kesire YILDIRIM (ÖCALAN), Haki KARAER, Cemil BAYIK, Kemal PİR isimli şahıslar Ankara’nın Tuzluçayır semtinde yaptıkları bir toplantıyla PKK’nın ilk temelini atmışlardır (Bal, 2003, s.162).

Abdullah ÖCALAN, 1975 yılında üst düzey elemanlarından Mehmet Hayri DURMUŞ ile birlikte grubun manifestosu veya örgütün program taslağı niteliğindeki 68 sayfalık “KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN YOLU” isimli broşürü kaleme almışlardır (Tekin, 1999, s.108). PKK'nın kuruluş amacı, örgütün manifestosu olan “KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN YOLU” isimli broşür, parti programı ve PKK kuruluş bildirgesinde “BAĞIMSIZ BİRLEŞİK KÜRDİSTAN'IN KURULMASI”, Stratejisi ise, “UZUN SÜRELİ HALK SAVAŞI” olarak açıklanmıştır.

Halk savaşı stratejisinin temel örgütlenmelerinin “parti-cephe-ordu” olduğu, temel faaliyet biçiminin de, “gerilla savaşı” olduğu belirtilmiştir.

Uzun süreli halk savaşı stratejisi üç aşamalıdır. Birinci aşama stratejik savunma aşaması olup, en uzun dönemi kapsar. Bu sürenin uzaması Devleti ve kurulu düzeni sürekli yıpratmasına karşılık, halk savaşını sürdüren ve sınırlı ölçüde güçleri olan örgütleri devamlı geliştirir.

Stratejik denge aşaması; her iki güç açısından en kritik dönemi oluşturur. Denge döneminde halk savaşını yürüten gücün geriye düşme ve dengenin uzaması halinde yıpranma, Devleti ve kurulu düzenini de bütün kurum ve kuruluşları ile çöküşe geçme durumu olabileceği, dengelerin kısa ve kararsız olduğu dönemdir.

Stratejik saldırı aşamasında; halk savaşını sürdüren gücün süratle sonuca gitme zorunluluğu vardır. Devletin ve kurulu düzenin şiddetle direniş göstermesi halinde karşısındaki güç kontrolden çıkarak dağılılabılır (Tekin, 1999, s.112).

Örgüt, bölgede “Kürdistan Devrimcileri” olarak bilinen ismini “Partiya Karkeren Kürdistan (PKK), Kürdistan İşçi Partisi” olarak ilan etmeyi kararlaştırdı (Özcan, 1999, s.42). Öcalan, 27 Kasım 1978’de Diyarbakır ili Lice ilçesi, Fis (Ziyaret) köyünde Seyfettin Zuhurlu’nun evinde 25 taraftarının katılımı ile PKK’yı kurar ve genel sekreter seçilir. PKK kuruluşunu Temmuz 1979’da Urfa milletvekili Mehmet Celal Bucak’a saldıran ilan eder (Şehirli, 2000, s.268).

Ortaya çıkışından itibaren dünya görüşünü Marksist-Leninist ilkelere dayandıran örgüt, amacını gerçekleştirmek için belirlediği yöntemin temelini, zor

oluşturmaktadır. Zor, ideolojik tespitlere göre, iktidarı elde etme ve sürdürmenin yegane yoludur. Ancak, tarihî uygulamanın, örgütün önüne iki farklı zor içinden bir seçim yapması söz konusuydu. Birincisi, “Hemen Ayaklanma” diğeri ise “Uzun Süreli Halk Savaşı” sonunda iktidarı ele geçirme, yani ayaklanmayı uzun bir zamana yayma yolu idi. Bu iki yöntemin genel karşılaştırması yapıldığında alınan karar, “keyfi bir seçimle” değil, mevcut somut şartlar sonucunda, uzun süreli halk savaşını tercih etmesi gerektiğini açıkladı. Uzun süreli halk savaşı ile de siyâsî şiddet ve gerilla bu mücadelenin vazgeçilmez şartı olmalıydı (Özcan, 1999, s.72-73). Parti, hedefleri belirlenen örgütün oluşturacağı siyâsî örgütlenmedir. Partinin nitelikleri elbette belirli özelliklere haiz olmalıdır. Parti, öncü bir rol oynayacaktır. Marksist parti niteliğindeki örgütün, 1976 yılı sonrasında profesyonel siyâsî çalışmalara başladığı, üyelerin artık partinin muvafakatini almadan yerini ve partinin haberi olmadan işini bile değiştiremediğini görüyoruz (Özcan, 1999, s.69).

1979 yılında PKK terör örgütü kurucularından MK üyesi Şahin DÖNMEZ güvenlik güçlerinin operasyonları sonucunda yakalanmıştır. Şahin DÖNMEZ'in yakalandıktan sonra yaptığı samimi itiraflar kurulma aşamasında olan PKK terör örgütünü oldukça zorlamıştır. O güne kadar terör örgütü hakkında çok az şey bilen güvenlik güçleri terör örgütünün parti program ve tüzüğünü ele geçirerek örgüt hakkında önemli bilgilere sahip olmuşlar ve örgütün birçok gizli ilişkisini ve militanını yakalamışlardır.

Abdullah ÖCALAN bu gelişmeler üzerine aynı yıl içerisinde Şanlıurfa'dan sınırı geçerek Suriye'ye, oradan da Lübnan'a kaçmıştır (Bal, 2003, s.166). Abdullah Öcalan 20 yıl boyunca örgütü artık buradan yönetecektir.

Öcalan 12 Eylül 1980 askeri harekatı ile birlikte Türkiye'den 150-200 kişilik bir terörist grubu çekmeyi başarabilmiştir (Şehirli, 2000, s.270). 12 Eylül askeri harekatına kadar PKK terör örgütü, pek çok cinayete karışmıştır. PKK kendi adına eylemlere başladığı yıl olan 1976'dan 12 Eylül 1980 askeri müdahalesine kadar faaliyet gösterdiği bölgelerde politik amaçlı 354 öldürme ve 366 yaralama olayının sorumlusudur (Özcan, 2000, s.300).

PKK terör örgütünün amacı; ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesini de içine alacak şekilde Suriye, İran ve Irak toprakları üzerinde Kürdistan olarak adlandırdıkları bölgede Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda Bağımsız Birleşik Demokratik bir Kürdistan devleti kurmaktır.

Asıl amacı bu olmakla birlikte Türkiye'nin ezeli düşmanları olan dış devletlerin de desteğiyle ülkemizin gelişmesini engellemeye yönelik ekonomik anlamda amacı da bulunmaktadır.

3.1.2. Bölücü Terör Örgütünün Gelişme Aşaması

Marksist-Leninist ideoloji hareketinde temel alan Kürdistan İşçi Partisi PKK, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu da kapsayan Suriye-İran-Irak üçgeni içerisindeki topraklar üzerinde ayrı bir devlet veya federatif yapı kurma amacıyla, etnik kimliği temel alan bir hareket başlatmıştır. Terör örgütü PKK, ilk başlarda yöre halkı nezdinde fazla tasvip görmemişse de, zamanla örgütün yoğun şiddet uygulamaları ile halkı sindirmesi, çok iyi örgütlenmiş bir propaganda faaliyeti yürütmesi ve en önemlisi bölgenin arazi ve iklim şartları nedeniyle, sosyal-ekonomik birçok eksikliğin rahatlıkla istismara açık olması ve ayrıca güvenlik kuvvetlerinin yaptığı birtakım hatalar zaman içerisinde PKK lehine bir temel oluşmasına neden olmuştur (Erdoğan, 1998, s.24-25).

Bölücü terör örgütünün gelişmesinde; PKK'nın ilk terör eylemlerine başladığı yıllarda siyâsî iktidarı ellerinde bulunduranların olaya yeterince ehemmiyet vermeyerek, olayı basit bir silahlı saldırı olarak algılamalarının da büyük etkisi vardır. PKK'nın 1984 yılında Eruh ve Şemdinli'de gerçekleştirdikleri eylemlere, dönemin başbakanının "Üç beş çapulcunun işi" olarak bakması, olayların bu günkü vahim duruma gelmesine sebep olmuştur. O günkü "üç beş çapulcu", zaman içinde 5000 civarında asker, polis ve köy korucusu, 5500 civarında içinde öğretmen, kaymakam, imam, belediye başkanlarının da olduğu sivil halk olmak üzere toplam 10500 civarında insanımızın can vermesine sebep olacak, ayrıca milyarlarca dolar milli servetin heba olup gitmesine de sebep olacaktır. Yine o günkü "üç beş çapulcu", gün olacak güvenlik kuvvetleri ile girdikleri çatışmalarda 21000 civarında

militanı öldürülecektir. Ayrıca şu anda ceza evlerinde 40000' in üzerinde militanı da mahkum durumdadır. Ve 5000 civarında silahlı militanın da sınırlarımız dışında bekletilmekte olduğu bilinmektedir. Bütün bunlar o günkü “üç beş çapulcu nun işidir.

3.1.2.1. PKK'nın Örgütlenme Aşaması

Daha 1977'de Abdullah Öcalan ve arkadaşları şiddete başvurma gereğini vurgulayan bir program kabul etmişlerdi. Hedefleri, Türk devletinin işbirlikçileri ve feodal toprak ağalarının yanı sıra, aşırı Türk milliyetçisi gruplar ve “sosyal şovenist” gruplar (Kürt ve Türk sol radikal gruplar) olacaktı. 1980' deki askeri darbeye birlikte, PKK'nın lider kadrosu, eğitim kampları açtığı Suriye ve Lübnan'a kaçtı. PKK'nın Türkiye'ye geri döndüğü 1984'te, hedef yelpazesi, ekonomik, askeri ve sivil hedefleri kapsayacak şekilde genişlemiştir. Toplumunu Kürtler ve Türkler olarak kutuplaştırmayı amaçlamış görünüyordu (Kirişçi ve Winnow, 2000, s.130).

Yurt dışına çıkamayıp Türkiye'de kalan örgütün birçok militanın 12 Eylül askeri darbesiyle bir bir yakalanarak cezaevlerine girmesi sonucu örgüt büyük bir darbe almıştır. 12 Eylül hareketi ile birlikte Türkiye içerisinde terör örgütü yok olmayla karşı karşıya kalmıştır.

12 Eylül'le kabuğuna çekilen bölge insanı ve örgüt sempatanlarını tekrar canlandırmak amacıyla cezaevlerinde bulunan PKK'lı militanlar cezaevlerinde eylemlere başlamıştır. 21 Mart 1982'de Merkez Komite üyesi Mazlum DOĞAN'ın kendini cezaevi hücresinde asması, 18 Mayıs 1982'de Ferhat KURTAY, Eşref AYNIR, Mahmut ZENGİN ve Necmi ÖNEN'in kendilerini yakmaları, 14 Temmuz 1982'de Kemal PİR, Hayri DURMUŞ, Ali ÇİÇEK ve M. Akif YILMAZ'ın ölüm oruçlarında ölmeleriyle her kesimin dikkatleri cezaevlerine ve PKK üzerine çevrilmiştir. Terör örgütü bu eylemlerle propagandasını yaparak taraftar toplamaya çalışmıştır.

Ekonomik hedefler, elektrik santrallerini ve iletişim hatlarını, sulama tesislerini, fabrikaları, petrol tesislerini, yol yapım ve bakım araçlarını kapsıyor.

Amaç devletin varlığını zayıflatmak ve temel kamu hizmetlerini yerine getirmesini engellemektir (Kirişçi ve Winnow, 2000, s.130). Böylelikle bu bölgeyi istismara açık hale getirecek ve rahatlıkla propaganda imkânına kavuşacaktır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgemizi Türkiye'den ayırarak, İran, Irak ve Suriye toprakları üzerinde Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda bağımsız bir Kürdistan Devleti kurmayı amaçlayan PKK, bunu gerçekleştirmek için uzun süreli bir halk savaşı stratejisiyle, silahlı propaganda taktiğini benimsemiştir (Sukan, 1994, s.139).

PKK, 15 Ağustos 1984'te gerçekleştirdiği Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla HRK (Hezen Rızgariya Kürdistan-Kürdistan Kurtuluş Birliği) isimli askeri aparatının kuruluşunu ilan etmiştir.

26-30 Ekim 1986 tarihlerinde Lübnan'ın Bekaa Vadisinde bulunan Mahsun Korkmaz Akademisi adlı terör kampında 3. Kongre yapılmıştır. Bu kongrede uluslararası ittifaklar, askeri aparat, parti ve cephe örgütlenmeleri yönünde kararlar alınmıştır.

HRK adlı askeri aparatın ismi ARGK (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ordusu-Arteşe Rızgariya Gele Kürdistan) olarak değiştirilmiştir (Bal, 2003, s.168).

PKK terör örgütü, 21 Mart 1985 tarihinde çeşitli toplum kesimlerinde cephe örgütlenmesini gerçekleştirmek üzere ERNK'yı (Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi-Eniya Rızgariya Netawa Kürdistan)'ı ilan ederek halk üzerindeki etkinliğini ERNK eliyle, sıcak çatışmaları da ARGK eliyle yapmaya başlamıştır. ERNK örgütlenmesi terör örgütü PKK'nın siyâsî kanadını oluşturarak terör örgütünün, askeri kanadı olan ARGK'nın lojistik, savaşçı, para, halk desteği v.s... ihtiyaçlarını karşılama görevini yapmaya başlamıştır. ARGK bölgede yaptığı eylemleri ERNK militanları aracılığıyla halka abartılı biçimde anlatarak onları etki altına almak istemekteydi.

Terör örgütü ERNK ve ARGK'nin kurulmasını ilan ederek halk savaşlarının 3 temel unsuru olan Parti PKK (Kürdistan İşçi Partisi), Cephe ERNK (Kürdistan Halk kurtuluş Cephesi), Ordu ARGK (Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) örgütlenmesini tamamlamış oldu (Bal, 2003, s.169).

ERNK'nın bir diğer amacı, öğrenci, gençlik, işçi, memur gibi halk kesimlerinden destek alarak bu kesimlerden eleman kazanabilmek ve yurtiçi-yurtdışında siyasî faaliyetlerde bulunabilmektir. Bu bağlamda ERNK, örgütün propaganda faaliyetlerini yürüttüğü bir organı olduğu söylenebilir (Alkan, 2002, s.91). Propaganda ve lojistikten sorumlu olan ERNK; PKK eylemlerinden sonra köylerde toplantılar yaparak örgütün halk üzerindeki psikolojik baskısını arttırmaya çalışmaktaydı. Cephenin Avrupa ve Türkiye'de faaliyetleri vardı ve cephe, gençlik, köylü, kadın, işçi, aydın ve kültür birlikleri aracılığıyla çalışıyor (Keskin ve Karakoç, 2002, s.485).

Ülkemizde terör örgütü PKK, Marksist-Leninist bir ideoloji ile kuruldu ve 1989'da Sovyet Rusya'nın yıkılmasıyla birlikte etnik teröre dönüştü. Bu tarihten sonra, Kürtlerin etnik bir grup olduğu propagandasını tüm Dünyada yapmaya başladı. Ancak, yapılan sosyokültürel ve antropolojik araştırmalar, Kürtler'in Türkler'den ayrı bir etnik kimliğe sahip olmadığını göstermektedir (Alkan, 2002, s.156).

PKK, kendini gizleyen çok dar bir kadro hareketi olarak örgütlendi. Örgütlenme faaliyetinde, görüşler, çeşitli hücre evlerinde ve kapalı mekanlarda hiç yazılı kaynak kullanılmadan genellikle yüz yüze aktarıldı (Süha ve Örtülü, 1999, s.15).

Örgütün ideolojik yapılanmasına baktığımızda temelin Marksist-Leninist ilkelerden oluştuğunu ve bilinç yapısının materyalizme yatkın olduğunu görmemiz mümkündür. Tabii böyle bir ideolojik sistemin gereği doğan bir inançsızlık söz konusudur. Bundan dolayı strateji seyri ile yöre halkının tersine bir kurtarıcı gibi gösterilen PKK hiçbir dini inancı kabul etmemektedir. Saflarına kattığı toplumumuzun genç evlatlarına verdiği beyin yıkayıcı eğitimlerle onların duygu ve inanç hislerini sömürerek robotlaştırılmalarını sağlamaktadır (Demirkıran, 1998, s.125).

3.1.2.2. PKK'nın Eylem Aşaması

PKK terör örgütü 1984 yılında Eruh ve Şemdinli baskınları ile ilk eylemlerine başlamıştır. PKK'nın 1984 sonundaki faaliyetlerini konunun bir uzmanı şöyle özetledi;

“Militalar bölgelerinde üçer kişilik hazırlık birimleri oluşturdular. Propaganda ile militalar teminine çalışırken eğitilmek üzere yurt dışına eleman da yolluyorlardı. Eski sempatizanlar, akraba çevreleri, ailesi ile problemi olan gençler, işsizler, askere gitmek üzere olanlar, 12 Eylül sonrası gözaltına alınmış olanlar, ilk planda militalar adaylarıydı. 1978-80 arasında yakalanmış sonra da bırakılmış PKK militalarları cezaevinde kaldıkları sırada eğitimden geçmişlerdi. Cezaevlerinde yönetici durumundakiler, yatakçı ve tetikçiler yeni döneme pişmiş olarak katılıyorlardı. 12 Eylülün askeri yönetimi sona erince sivil yönetimde cezaevleri içinde duruma PKK hâkim olmuştu. Artık cezaevleri eğitim merkezleri haline dönüşmüştü (Kışlalı, 1996, s.169).

PKK terör örgütü amacına ulaşmak için halk savaşının gerektirdiği Stratejik Savunma, Stratejik Denge, Stratejik Saldırı şeklinde bir yol izlemeyi benimsemiştir (Bal, 2003, s.165). PKK eşkıyasının bölgede gayri nizami harp taktik ve tekniklerini kullandığı bilinmektedir. Bu tip hareketi önlemek başlangıçta çok kolaydır. Gecikildiği takdirde konu müzminleşeceği, derinleşip kök salacağı için, özel terimi ile müteakip safha hareketinde mücadele ve sonuç alma güçleşecektir. Mücadele uzarsa, tarihteki örneklerde olduğu gibi gayri nizami harbin yenilmezliği de söz konusu olabilir (Koçaş, 1990, s.252).

Sosyalist bir geçmişi olan PKK liderliği faaliyetlerinde Marksist argümanları sık sık kullanmıştır. Fakat zamanla PKK'ya destek veren en önemli toplumsal tabakanın yapısının, bu hareketin liderliğini kolay yankı bulabileceği milliyetçi sembollere, argümanlara ağırlık vermeye ve böylece destek artırma yolları aramaya yönelttiğini görüyoruz. Böylece PKK Güneydoğu'daki toplumsal yapıya uyum sağladı (Gürses, 1998, s.199). Fakat bu uyum tamamı ile bir göstermelikten ibarettir. Halk içinde propaganda yaparken dini söylemlere yer veren PKK, kamplarında

tamamen Marksist-Leninist ideolojiyi aşlamakta ve dolayısı ile dinsizlik propagandası da yapmaktadır. Ele geçirilen kasetlerde, teröristlerin İslam Dini'nin temel ibadet biçimi olan namaz ile alay ettikleri görülmüştür. Buradan maksat bölge insanının dinine olan hassasiyetini bilen PKK'nın bir aldatmaca propagandasıdır.

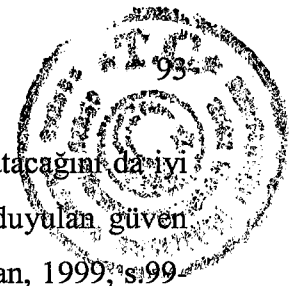
PKK eylemleri bölgede tam manası ile bir vahşete dönüşmüştür. 1991 genel seçimlerinden önce Abdullah Öcalan: "DEP'e oy vermeyen herkesin tavuğunu bile öldürün" demiştir. Bu bölgedeki vahşetin bir göstergesidir. Yakalandıktan sonra mahkemede alınan ifadesinde Öcalan bu ifadesini itiraf etmiştir. Mahkemede itirafında Öcalan: "1991 yılında DEP'e oy vermeyen herkesin tavuğunu bile öldürün diye talimat verdim. Ancak, bunun hata olduğunu anladım. Çünkü talimatımın âdeta bir katliama dönüşeceğini düşünemedim" (Öztürk, 2003, s.154-155) demektedir.

3.5 yıl PKK içinde faaliyet gösterip daha sonra itirafçı olan Sami Demirkıran PKK' eylemlerindeki vahşeti şu şekilde anlatıyor:

"PKK ise haince vuruyor ve kitleyi ardına alabilmek için içte ve dışta müthiş bir psikolojik savaş yürütüyordu. Asker-Sivil, Genç-Yaşlı, Kadın-Erkek ayırımı yapmadan bir ölüm makinesi gibi masum insanları katlediyordu" (Demirkıran, 1998, s.183). "PKK denen vahşet yuvası "Bu bir savaştır" adı altında tam bir terör havası estirmiştir. Yaptığı her katliamında ya kendisi için, geçerli bir neden bulmuş, ya da "kont-gerilla yaptı" diye devletin üzerine atarak işin içinden sıyrılmaya çalışmıştır" (Demirkıran, 1998, s.119). "Apo'ya tercümanlık yaptım... Kaç defa telsiz bağlantısını ben sağladım, onun bir kere "Çocuklara yazık oldu, öldürmeseydiniz" dediğini duymadım. Sadece "Korkmayın çocuklar siz halk için savaşıyorsunuz. Önünüze çıkan bütün engelleri yeneceksiniz" derdi" (Demirkıran, 1996, s.195). PKK'nın eski isimlerinden biri olan Çürükkaya'ya göre Öcalan'ın taktiği "köylerde 20 kişiyi öldürecek sin ki diğerlerinin akli başına gelsin, boyun eğsinler" idi (Gürses, 2001, s.93).

Bu noktada güdülen amaç sürekli olarak devletin aciz içinde olduğunu, vatandaşını koruyamadığını gündemleştirmektir. Öldürülecek hedefler özenle tespit edildi. Güvenlik güçlerine bilgi veren kim ise mutlaka öldürüldü, evi ahır ateşe verilip örnek olacak biçimde cezalandırıldılar. Bölgenin sosyal ve kültürel yapısında

şiddetin yerini iyi bilen örgüt, bu cezalandırmaların nasıl bir etki yaratacağını da iyi biliyordu. Şiddetin yarattığı korku bir süre sonra kamunun gücüne duyulan güven duygusunu yok etmeye başladı ve önü alınmaz bir biçimde arttı (Özcan, 1999, s.99-100). Özellikle devlet yanlısı vatandaşa ve korucu olanlara yönelik kanlı eylemler, halkın zihninde devlet yanlısı olmanın riskli olduğunu gösteriyordu. Bu fikirde olmayanlar içinde öldürülmüş kadın, çocuk, yanmış yıkılmış köy ve mezra görüntüleri, ibret tablosu ve ders alınacak olaylardı (Özcan, 1999, s.129).

PKK terör örgütü Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde halkımıza karşı uygulamış olduğu vahşeti, kendi militanlarına uygulamaktan da geri kalmıyordu. Örgüt yönetimine ve Abdullah Öcalan'a muhalif olanlar, hain ve ajan suçlamaları ile öldürülüyordu. Böylelikle hem muhalifler ortadan kaldırılmış oluyor, hem de diğer militanlara göz dağı verilmiş oluyordu. 5. Kongrede gerilla savaşıyla birlikte siyâsî ve diplomatik faaliyetlerin uluslararası alanda yürütülmesinin önemi üzerinde durulmasının yanında önemli bir karar alınmış ve "hata ile öldürülen PKK üyelerinin itibarlarının iadesi" kabul edilerek, daha önce PKK üst kademesine yönelik yapılan 'parti içi muhalefet terörle susturuluyor' suçlaması da bir anlamda doğrulanmıştır (Gürses, 2001, s.90).

PKK'nın yurt içi faaliyetleri başta HADEP olmak üzere legal sendika, dernek ve benzeri legal kuruluşlar içinde kamufle edilmiştir (Tekin, 1999, s.117). PKK, en önemli desteğini özellikle kırsal kesimdeki yoksullardan almaktadır (Gürses, 1998, s.200).

Yurt içine dönüş ve eylemlerin başlatılması açısından Suriye sınırının aktif olarak kullanılması, Suriye'nin geri cephe olarak değerlendirmesi, siyâsî ve coğrafi açıdan sakıncalı görülerek K. Irak üzerinden yurt içine giriş yapılması kararlaştırılmıştır. K. Irak'ın kontrolsüz olması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesiyle coğrafi yönden bütünlük ve uygunluk arz etmesi, sınır geçişleri açısından elverişli olması bu şekilde karar alınmasına neden olmuştur (Tekin, 1999, s.151). Ayrıca bu bölge gerilla savaş stratejisini uygulamak için uygun bir yerdî. PKK gerilla savaşı stratejisini benimsemişti. Çünkü gerilla savaşı başlatılması ucuz, bastırılması pahalı bir tarzdı (Özcan, 1999, s.84).

3.1.3. Bölücü Terör Örgütünün Gerileme Aşaması

PKK terör örgütü 1992 yılına gelindiğinde, gerek uygulamış olduğu vahşet derecesindeki katliamları ile, gerekse bölge halkı üzerinde uygulamış olduğu psikolojik hareket faaliyetleri ile, bölgede kısmi de olsa önemli bir faaliyet alanı ve destek bulmuştur. PKK'nın bu kazanımlarında; yapmış olduğu faaliyetlerin yanı sıra, siyâsî gücü elinde bulunduran iktidarların ve emniyet kuvvetlerinin yapmış olduğu hatalarında büyük payı vardır.

PKK terör örgütü gerçekleştirdiği katliamlarda üs olarak Kuzey Irak Bölgesini yoğunluklu olarak kullanıyordu. Bölge halkının devlete güveninin yeniden sağlanması ve halka yönelik uygulanacak psikolojik hareket faaliyetlerinin amacına ulaşabilmesi için öncelikle bu katliamların belirli bir seviyeye çekilmesi gerekiyordu. Bunun için ise, katliamlarda üs olarak kullanılan Kuzey Irak Bölgesi'ndeki PKK kamplarının imha edilmesi zaruret halini almaktaydı.

Türkiye Barzani ve Talabani ile anlaşarak 2 Ekim 1992 tarihinde Kuzey Irak'a askeri hareketi zırhlı birlik, komando birlikleri ve hava gücüyle başlattı. Peşmerge grupları ise Zaho ve Hakurk'tan saldırıya geçtiler (20 tabur ile). Fakat yapılan çarpışmalarda PKK karşısında ağır kayıplar verdiler. PKK'nın "sınır ticaretini sabote etmesiyle" bundan çıkarı olan Talabani'ye bağlı aşiretler etkilenip Talabani'ye baskı yapınca Talabani çareyi hareketi bırakmakta buldu. Fakat bunu ne TSK'ya ne de Barzani'ye bildirmedi. Barzani ise mücadelede Talabani'ye göre çok daha samimi davranıyordu. PKK için Zaho cephesi sallantı içindeyken 5 Ekim 1992 günü Hakurk caphesinde sona ermişti. Yani harekattan tam 3 gün sonra! Talabani'nin komutanları Kösrat ve Şerdil, ustalarından öğrendikleri tezgahtarlıkla işlerini çabuk bitirmişler ve Osman Öcalan ile anlaşmayı yapıvermişlerdi! 24 gün sonra yani, 29.10.1992 günü "PKK-Kürdistani Cephe Anlaşması" imzalanmıştı. Türkiye olup bitenlerden habersizdi. Açıkçası Talabani 24 gün dalga geçmişti Türkiye ile.

Kuzey Irak Harekatında PKK için Zaho cephesi çöktüyordu. Apo, Lazkiye'den telsizle telefonla; "Sonuna kadar direnin, o bölge Botan-Behdinan savaş hükümetinin merkezidir" diyordu. PKK cephe savaşına başlamıştı. Gerilla tarzında savaşmıyordu

ve çember içerisine düşmüştü. PKK imha oluyordu. (Apo pek tabidir ki, hareket sonrası yaptığı açıklamalarda böyle bir emir vermediğini söyleyecek ve her zaman olduğu gibi bu emri yalanlayacaktır.) Türk Komando Birlikleri ve Zırhlı Birlikler Zaho'ya girdiler. Öyle çok güçlü birlikler sokmaya gerek yoktu. Eğitimi normal Türk askeri, zırhlı birlik kuşatmasıyla beraber kadın ve çocukları çok kolay öldüren PKK'lı canileri teker teker öldürüvermişti. Türkiye'nin Güneydoğu sınırının güneyi PKK'dan temizlenmişti. Bu temizlik sonunda PKK'nın kaybı; 1500-2000 teslim olan, 900-1000 yaralı, 1500-2000 ölü, toplam 4000-4500 kişi olarak hesaplanmaktadır. (Apo da bu rakamları kendi ağzıyla teyid etmektedir.)

300 tonu aşkın yiyecek, 650 bin çeşitli çapta mermi, 3600 civarında Kaleşnikof piyade tüfeği ele geçirilmiştir. Barzani ve Talabani'ye güvenildiğinden dolayı PKK'nın imhası gerçekleşmemişse de Türk Silahlı Kuvvetleri büyük başarı kazanmıştır.

1994 yılında TSK dengeyi sağlayacak ve mevcut durum PKK'nın aleyhine dönecektir. 1993 yılında Gn. Kur. Bşk. Org. Doğan Güreş, "Low-Intensity Conflict" (ing.) kavramını Türkçe'ye çevirerek bölgedeki olaylara "Düşük Yoğunluklu Çatışma" (DYÇ) diyerek TSK için bir doktrin değişikliği ile mücadeleyi yeni bir boyuta sokmuştur. Mücadele gayri nizami savaş halini almış bunun gerekleri için çalışılmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü ise "Özel Harekat" birimlerinin sayısını, eğitim ve donanımını arttırıp bölgeye göndererek bu konseptte katkıda bulunmuştur. Bu birlikler vurucu kuvvet olarak PKK birimlerini arayıp bulup imha etmeye yönelmişlerdir (Şehirli, 2000, s.225-331). PKK terör örgütü, güvenlik kuvvetlerimizin terörle mücadele konseptine uygun olarak yürüttüğü karşı mücadele sonucu gerileme aşamasına girmiş ve son çırpınış olarak ceza evlerinde açlık grevlerine ve intihar saldırılarına yönelmiştir. Fakat bu faaliyetlerinden de beklediği sonucu alamayacaktır. Terörist başı Abdullah Öcalan'ın yakalanması ile beraber PKK terör örgütü silahlı mücadele yöntemlerini bırakarak siyâsî mücadeleye ağırlık verecektir. Silahlı mücadeleyi bırakması silahı bıraktı anlamına gelmemektedir. Nitekim yurt dışında PKK'nın tahminen 5000 civarında silahlı militanı bekletilmektedir. Düğmelerine basıldığında tekrar eylemlere başlatılmak üzere.

3.1.3.1. Öcalan'ın Yakalanması

Beş bin civarında güvenlik görevlisi ve beşbin beşyüz civarında sivil halk olmak üzere on bini aşkın insanımızın canına mal olan PKK terörünün başı Abdullah Öcalan, Suriye'de güven içinde yaşamını sürdürürken, Türkiye bu batağın kurutulması için düğmeye bastı.

Konu önce Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel' in başkanlığında Çankaya Köşkünde toplanan Milli Güvenlik Kurulunda ele alındı. Bu toplantıdaki Milli Güvenlik Siyaset Belgesi, güvenlik konseptinin değiştiğini gösteriyordu. Türkiye, artık PKK'ya destek veren ve Öcalan'a kucak açan Suriye'ye karşı ilk kez güç kullanma kararlılığındaydı.

Türkiye terör belasından kurtulmak için savaşı bile göze almıştı. Türk savaş uçakları Suriye sınırında denetim uçuşları yapıyor, TSK, Suriye sınırının sıfır noktasına kadar 35 bin asker ve gerçek mermilerle yapılacak olan tatbikata hazırlanıyordu (Pirim ve Örtülü, 1999, s.79-80).

Suriye'ye yapılan bu baskılar olumlu sonuç verecek ve Öcalan'ı sınır dışı edecektir. 9 Ekim 1998 günü Suriye'den ayrılan Abdullah Öcalan'ın yolculuğu, Yunanistan, İtalya ve Rusya'da devam edecek, 15 Şubat 1999'da Kenya'da son bulacaktır.

3.1.3.2. Örgütün Siyâsallaşma Çabaları

Bugünkü gelinen noktada PKK, başı Öcalan'ın yakalanması ile birlikte hedef ve stratejisini değiştirmiştir. Bu bağlamda örgütün, silahlı mücadele yöntemlerini bırakarak, yasal oluşumlarla siyâsî alanda mücadele yöntemleri geliştirmiş ve terörist örgüt imajından kurtulabilmek için ismini 04-10 Nisan 2002 tarihinde düzenlediği 8. Kongresi'nde Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK) olarak değiştirmiştir. Ancak terör örgütü PKK'nın silâhı tamamen bıraktığı söylenemez. Nitekim Kuzey Irak Bölgesi'nde 4-5 bin militanını eğitmeye devam ettiği

bilinmektedir. Dolayısıyla terör örgütü PKK, Türkiye'nin en önemli tehdit unsurlarından biri olmaya devam etmektedir (Alkan, 2002, s.65).

3.1.4. Bölücü Terör Örgütünün Gelir Kaynakları

PKK'nın 20 yıllık kan ve gözyaşı ile sonuçlanan şiddet kampanyası ne bölgede yaşayan halkın desteğini kazanabilmiş, ne de Güneydoğu' da bağımsız bir yapılanma ile sonuçlanmıştır. Ancak tüm bu başarısızlıklara rağmen bir terör örgütünün 20 yıl gibi uzunca bir süre varlığını devam ettirmesi çok önemli bir olaydır. Bunun temelinde iki unsur yatmaktadır. Birincisi; güçlü dış destek, ikincisi; haraç toplamak, uyuşturucu ticareti ve yasadışı insan ticareti dahil her türlü kaçakçılık işlerinden önemli parasal olanaklara kavuşmuş olmasıdır (Özcan, 2003, s.148-149).

3.1.4.1. Kaçakçılık

Kaçakçılık; bir ulusun ekonomik gücüne, toplum yapısına, sağlığına ve giderek bireylerin kültür durumuna karşı, onarılması güç sorunlar yaratan, özel yasalarda gösterilen hükümlere karşı olan tüm hareket ve davranışlardır (Korkmaz, 1999, s.100).

Doğası gereği PKK uyuşturucu ticaretinden, kara para aklamaya, yasa dışı yollardan Avrupa ülkelerine adam sokmaya, adam kaçırmadan örgütlü suçlara kadar çok geniş bir alanda faaliyet gösterir. Polis raporları bu kanımızı doğrulayacak raporlar ile doludur; fakat bunlar içinde uyuşturucunun özel bir yeri vardır. Uyuşturucu, İngiliz polisinin ve narkotikten sorumlu haber alma örgütü NCIS' nin (National Criminal Intelligence Service) verilerine göre, PKK' nın en önemli gelir kaynaklarından biridir. Bu kuruma göre, PKK tüm Avrupa Birliğinde satılan eroinden yarıya yakınından doğrudan sorumlu tutuluyor. Yine aynı kaynaklar PKK'nın Türkiye'deki ve Avrupa'daki faaliyetlerini, bu kaynaktan gelen finansman ile sağladığını da belirtiyor (Laçiner, 2002, s.336,337).

Terör örgütlerinin uyuşturucu ticaretine yönelmelerinin nedenlerine baktığımızda; barınma, beslenme, silahlı mücadelesini yürütme, propaganda yapma,

örgütü bir arada tutma ve giderlerini karşılamak için özellikle 1980'li yıllardan başlamak üzere günümüze kadar giderek artan bir ölçüde uyuşturucu kaçakçılığına başlamıştır (Sükan, 1994, s.211).

Terör örgütü PKK lideri Abdullah ÖCALAN'ın kardeşi Ferhat (K) Osman ÖCALAN'ı örgütün İran sorumluluğuna getirmesiyle birlikte, örgütün bu ülkedeki uyuşturucu organizasyonunun bizzat Osman ÖCALAN'ın koordinesinde yürütülmeye başlandığı tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, terör örgütü PKK'nın bir yandan 1982 yılından bu yana Suriye'nin kontrolü altında bulunan Lübnan'ın Bekaa Vadisinde bulunan kamp yerleri civarındaki tarlalarda esrar ve haşhaş ekimi yaparak elde ettiği büyük miktarlardaki uyuşturucu maddeleri Lübnan'daki büyük limanlardan yurtdışına sevk etmektedir (Sükan, 1994, s.214). PKK terör örgütünün kuryesi olan ve 01.09.1993 tarihinde ülkemizde yakalanan Hakkı KITAY isimli şahsın alınan ifadesinde, PKK terör örgütü adına uyuşturucu dağıtımını Avrupa' da organize ettiğini bizzat ifade etmiştir (Sükan, 1994, s.216).

PKK terör örgütü elebaşısı Abdullah Öcalan yakalandıktan sonra alınan ifadesinde terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığı yaptığını itiraf etmiştir. Öcalan ifadesinde: "Silah kaçakçılığı örgütümüz için hayati ihtiyaç idi. Bunu yönlendirdim ve onayladım. Ancak, uyuşturucu ticaretini bizzat yaptırmayıp, bu işle uğraşanlardan haraç almalarını söyledim. Sonradan öğrendiğim kadarıyla, hem bu alanda, hem de kapatılan kamp olan Makü alanında kardeşim Osman'ın İran kaçakçıları ve bazı devlet yetkilileri ile uyuşturucu kaçakçılığı yaptığını öğrendim (Öztürk, 2003, s.152) demektedir. Abdullah ÖCALAN'ın beyanından da silahlı çete PKK'nın uyuşturucu ticareti yapan çete ve kişilerle sıkı ilişki içinde olduğu anlaşılır. Uyuşturucu ticaretinden kazandığı paralardan PKK'ya pay veren uyuşturucu tacirlerinin uyuşturucunun naklinde ve pazarlanmasında PKK elemanlarından yardım gördüğü muhakkaktır (Tekin, 1999, s.213).

Ortaya çıkan olaylardan da anlaşıldığı gibi PKK terör örgütü uyuşturucu madde kaçakçılığı, silahlı soygun, bağış toplama, gibi yollardan mali destek sağlamaktadır.

PKK terör örgütünün yapmış olduğu bu faaliyetler yalnızca Türk polisi tarafından değil, Avrupa ülkelerinin polis teşkilatlarınca yapılan operasyonlarda da ortaya çıkartılmıştır (Sükan, 1994, s.237).

Geliri yüksek, nakliyesi kolay, alıcısı bol, tedavüldeki değerli para karşılığı takası mümkün, üretimi zahmetsiz, pazarlama ağı kolay kurulabilen bir mal olan uyuşturucu önemli bir gelir kaynağıdır.

Uyuşturucu ticareti, terör örgütü PKK'nın varlığını koruyabilmek amacıyla yaptığı harcamaların parasal karşılığını sağlayan en önemli gelir kaynağıdır (Öztürk, 2000, s.3).

1984-1993 yılları arasında yıkıcı ve bölücü örgütlerle ilişki içerisinde buldukları tespit edilen 503 Türk uyruklu şahıs uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarına karıştıkları gerekçesiyle yakalanmışlar ve haklarında tahkikat yapılmıştır.

Haklarında tahkikat yapılan 503 şahıstan 188'i serbest bırakılırken geriye kalan 315 şahıs Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde tutuklanmıştır

Farklı ülkelerin polis raporlarına göre toplamın yüzde 94'ü olan 298 şahıs ya terör örgütü PKK mensubu ya da örgütle yakın ilişkide bulunan kişilerdir (Süha ve Örtülü, 1999, s.227).

Terör örgütü olan PKK'da uyuşturucu madde kaçakçılığı ve ticaretini örgüt mensupları ve bağlı kuruluşları (parti merkezleri, siyâsî, kültürel dernekler vb. kanalıyla) vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. PKK'nın son 13 yıldaki (1984-1997) 205 kaçakçılık olayında 2,5 ton eroin, 21 ton esrar, 4,5 ton baz morfin, 2 ton ve ayrıca 2 milyon kök Hint keneviri, 22 asetik anhidrit, 277.000 amfetamin tablet ele geçirilmiştir. Terör örgütü Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde yılda 60 ton eroin üretip, bunu Doğu ve Güneydoğu illerinden Türkiye'ye sokup, İstanbul ve batı illerine, oradan da Avrupa ülkelerine sevk etmektedir (Şehirli, 2000, s.90).

Genellikle kırsal kesimlerde oluşturulan özel birimlerle ve silahlı köylü milisler tarafından görevlendirilen komita elemanları ile elde edilen haşhaş tarlaları

sayesinde uyuşturucuyu kendi üretimiyle sağlayan örgüt, bütün bunları sinsice kendi sıradan elemanlarının dahi sezemeyeceği bir şekilde yapmakta ve Avrupa'ya yapılan uyuşturucu ticaretinin nabzını tutmakta idi. Suriye'nin Afrin vilâyetindeki kırsal kesimde, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki Beytüşşebab'ın boşaltılmış köylerinde Suriye ile Lübnan'ın örgüt için tahsis ettiği özel arazilerde ve Tatvan'ın boşaltılmış Anadere mevkiinde haşhaş ekiminin geniş bir şekilde yapıldığı gizli kapaklı dahi olsa bilinen bir durumdu.

Bunlardan elde edilen uyuşturucu, kurulan özel birimler ile piyasaya illegâl yollardan sürülmekte ve bunlar, Suriye, Lübnan, Yunanistan ve Türkiye hattı üzerinden çeşitli Avrupa ülkelerine sevk edilmekte idi.

Elde edilen gelirin %25'erlik bölümü Suriye ile Lübnan'a, gerisi ise katliamlarını çoğaltması için silah ve cephanelik olarak örgüte dönmekte idi (Demirkıran, 1998, s.150-151).

İngiliz NCIS Teşkilatı, PKK'nın 430 milyon Fransız Frangı olan 1993 yılı bütçesinin % 44'lük bölümünün yani 38 milyon dolarının uyuşturucu ticaretine dayandığını belirtmektedir. Bu rakam terör örgütünün gelir kaynaklarının hangi yasa dışı yollara dayandığının önemli bir kanıtıdır. Riskli, ancak çok kârlı olan uyuşturucu ticareti, terör örgütlerinin vazgeçemediği temel gelir kaynakları arasında bire beşbin kâr marjı ile çok önemli bir yere sahiptir. Bir kilogram saf kokainin Kolombiya'daki fiyatı 14 dolardır. Bu Avrupa'da ki toptancının eline ulaşınca değeri 35000 dolar etmektedir. Sokaktaki değeri ise 70,000 dolardır. (Özcan, 2003, s.149). Yani bire beş bin gibi korkunç bir kâr marjı ortaya çıkmaktadır.

Kaçakçılığın kârı yüksek iyi bir finans kaynağı olması örgütleri bizzat kaçakçılık faaliyetlerine özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığı faaliyetlerine yöneltilmektedir. Nitekim terör örgütü PKK uyuşturucu kaçakçılığında profesyonelliği yakalamıştır. ABD Adalet Bakanlığı'na bağlı "Uyuşturucu ile Savaş İdaresi"nin hazırladığı bir raporda PKK'nın Avrupa'da hemen hemen bütün afyon cinslerinin kaçakçılığında son derece iyi teşkilatlandığı vurgulanmaktadır.

Öte yandan PKK'nın; iş bulma vaadiyle Avrupa ülkelerine yasal veya yasadışı yollarla götürülenleri ve iltica amaçlı kendiliklerinden gidenleri polis güçlerine ihbar ederek sınır dışı etme tehdidi ile bu ülkelerde sokak satıcıları olarak kullandığı, Batı Avrupa ülkelerinde mülteci sıfatı ile yerleşmiş bulunan örgüt elemanlarını da bu işi yapmak üzere görevlendirdiği yakalanan örgüt militanlarının ifadelerinden anlaşılmaktadır (Korkmaz, 1999, s.102).

PKK terör örgütünün bir diğer gelir kaynağı da insan kaçakçılığıdır. Avrupa'daki sempatican sayısını arttırmak Türkiye'de baskı var tezini işlemek için yasa dışı yollarla Türk vatandaşlarını getirerek bundan para almak. Bu iş tutmaya başlayınca da örgütün gelirlerine süreklilik kazandırmaktadır. Bu yöntem yıllardır uygulanmakta ve kaçak yollarla Avrupa'ya işçi getirme işi zamanla önemli bir gelir kaynağı haline gelmiştir (Özcan, 1999, s.313). PKK, Türkiye'den yurt dışına taşıdığı mülteciler sayesinde yurt dışı faaliyetlerinin insan kaynağını ve bu arada mali desteğini de garantiye almıştır (Gürses, 2001, s.93). Başvuruları PKK'nın ilişkide olduğu avukatlık büroları tarafından yapılan, barınma ve yiyecek sorunları çözülen bu mülteciler her şeylerini borçlu oldukları örgüte yardım için hazırlardır artık (Gürses, 2001, s.94).

Terör örgütü PKK insan kaçakçılığı yoluyla, bir taşla birkaç kuş birden vurmaktadır. Kaçırdıkları bu insanlar sayesinde, uyuşturucu dağıtımında kullanacakları insan sıkıntısını gidermektedirler. Yaptıkları kuryelik sonucu ellerine geçen paradan da pay almaktalar. Ayrıca ülkemizden götürürken de bu insanlardan para almaktalar. Bu insanları götürdükleri ülkelere mülteci sıfatı ile sokmaktalar ve ilgili ülke yetkililerine bu insanların Türkiye'de işkence gördükleri için iltica talebinde buldukları iddiasını ortaya atarak, Türkiye aleyhinde yurt dışında olumsuz propaganda yapmaktadırlar. Türkiye'de rahatça ideolojik ve pratik eğitim veremedikleri bu insanlara, ilgili ülkelerin de ya desteği ya da müsamahası ile daha rahat bir ortamda eğitim vermektedirler.

3.1.4.2. Haraç

“Haraç”, örgütle ilgisi olan veya olmayan kişi ve kuruluşların terör örgütlerince belirlenen parayı tehdit, korkutma veya baskı yöntemlerine boyun eğerek ödemeleridir. Ödeme parayla veya malla olabilir.

Haraç toplama; koruma, zarar vermeme, korkutma, adam kaçırma, bir suçu veya durumu yetkili mercilere bildirme tehdidi şeklindeki metotlarla gerçekleştirilebilir. Nitekim yandaşlarının katkısı veya örgüte karşı olanların can ve iş güvenliği ile korkutulması, kaçak çalışan işçilerin polise bildirilmemesi veya polisten korunması karşılığı gelirinden pay alınması bilinen, yaygın usullerdir.

Bu kaynak, özellikle terör örgütü PKK açısından önemli bir gelirdir (Öztürk, 2000, s.2).

3.1.4.3. Bağış

Resmi kaynakların iddialarına göre bu “bağışlar” Türkiye’de sempatizanlar yanında çoğu zaman zorla, Kürt kökenli iş adamları ve zenginlerden de alınmıştır. Ayrıca PKK uzunca bir süre bölgedeki hemen her türlü ticari faaliyetten de pay almıştır. Avrupa ve Kuzey Amerika’da toplanan haraçlar ise “aslan payını” oluşturmuştur. Bu ülkelere PKK aracılığı ile giren mülteci ve göçmenlerden alınan paylar ve toplanan haraçlar çok büyük bir finansman kaynağı olmuştur. Çoğu zaman bağış ile haraç arasında gerçekleşen para toplama işleminin başta Almanya, Fransa, İngiltere, İsveç, Danimarka ve Belçika ülkeleri olmak üzere geniş bir coğrafyada PKK görevlilerince “vergi, bağış, yardım” gibi isimler altında yürütüldüğü anlaşılmaktadır (Laçiner, 2002, s.334).

3. Kongrede örgüte maddî gelir sağlama amacıyla “VERGİLENDİRME KANUNU” adı altında alınan kararlarda ise kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerini alan Kürt kökenli müteahhit ve taşeronlarla, ekonomik faaliyette bulunanlardan makbuz karşılığı vergi adı altında para alınması kabul edilerek, örgüte maddî destek sağlanması kararlaştırılmıştır.

Yine bu kongrede Türkiye'nin ekonomik değerlerine, güvenlik güçlerine, ajan, muhbir diye nitelendirilen sivil halk kesimiyle, kamu kurum ve kuruluşlarına eylem yapılmasının sürdürülmesi planlanmıştır (Bal, 2003, s.169).

PKK terör örgütü, örgüte maddî yardım yapan kişilere ERNK bağış makbuzu kesmektedir. Ayrıca bu kişilere bir de ERNK mühürlü tehdit mektubu da vererek, yaptıkları yardımlar Türkiye Cumhuriyeti yetkilileri tarafından tespit edilmesi halinde bu mektubu göstererek, savunma(!)larında yardımcı(!) olma hizmet(!)ini de vermektedir. Güvenlik kuvvetlerinin yapmış olduğu operasyonlarda PKK'nın siyâsî kanadı olan ERNK adına düzenlenmiş pek çok bağış makbuzu ele geçirilmiştir. PKK terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan yakalandıktan sonra alınan ifadesinde PKK terör örgütüne bağış yoluyla maddî yardım yapanları itiraf etmiştir. Öcalan ifadesinde:

“Tatlıses Turizm'in İstanbul bağlantılı ve gönüllü yardımlarını gördük(...) Toprak Holding (Halis Toprak)'ın parasal yardımlarını zaman zaman gördük(...) Batman'da petrol sendikaları iyi dosttur. Örgüte zaman zaman yardımları oldu(...) Antalya'da da geniş yatırımlara giren Ceylan Holding'in birçok yardım ve katkılarını gördük” (Tekin, 1999, s.62) demektedir.

3.2. PKK'nın Uyguladığı Propaganda Yöntemleri

Propaganda, birey ve kitlelere ideolojinin benimsetilmesi, birey ve kitlelerin eyleme geçirilmesinde en önemli vasıta. Dolayısı ile psikolojik hareket faaliyetlerinin temelini teşkil etmektedir. Geçmişte ve günümüzde faaliyet gösteren tüm terör örgütleri mücadelelerini hedef kitlelere duyurmak, eleman temin etmek ve mücadelelerinde ki haklılığı kamu oyuna anlatabilmek için propagandaya başvurmaktadırlar.

Propaganda, dünyadaki tüm uygulamaları itibariyle fertten ziyade kitleyi nazara almaktadır. Çünkü büyük kalabalıkları bir araya getirebilmek başarılı bir

propaganda kampanyası yürütülmesinde önemli bir yer tutar (Özsoy, 1999, s.86). Kitle, psikolojisi gereği eyleme geçmede propagandadan, ferde yönelik propagandaya göre daha yatkındır. Propagandanın ilmi kapsamı ne kadar basit, kitlelerin duygularına ne kadar uygun olursa, başarısı da o derece kesin olur. Başarı bir propagandanın değeri hakkında en iyi ispat aracıdır (Hitler, 2002, s.160). Propaganda ile gelen bilginin doğru ya da gerçek olması değil, inanılabilir ve anlaşılabilir olması önemlidir. Sürekli tekrar, gerçek kanıtın sağlayamayacağı duygusal etkiyi sağlayabilir (Ergil, 1980, s.33).

Propagandanın görevi kişiyi ilmi olarak bilgi sahibi yapmak değildir. Onun görevi kitlelerin dikkatini belli olaylar, şartlar ve benzeri objeler üzerine çekmektir. Bunun ne denli önemli olduğu, ancak kitlelere bu araçla anlatılabilir. Burada sanat o denli üstün bir şekilde hareket etmektedir ki bir olgu veya olayın gerekliliği, doğruluğu hakkında genel bir kanaatin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Propaganda esasında bir gereklilik teşkil etmediği, amaç duvar ilanında olduğu gibi, kalabalıkların dikkatini çekmekten ibaret olup ilmi bilgi sahibi olmak isteyenlere ders vermek olmadığından hareket tarzı duygulara, pek azı da akla hitap etmelidir (Hitler, 2002, s.160).

Propagandacının ilk görevi, hedef aldığı kişilerin dikkatini çekmektir. Bundan dolayı, önce, fikirlerin, rahatça aşılabilen bir ortamın oluşması için çaba harcar. Bir propaganda kampanyasının başlamasından önce, duvarlara afişler asılması veya ev-ev dolaşarak afişler asılması gibi (Brown, 2000, s.20-21). Kitlelerin dikkati bu şekilde çekilip gerekli ortam hazırlandıktan sonra sıra, kitlelerde bulunan sorunlar üzerinde propaganda yapmaya gelmektedir.

Her görüşün hedef kitesiyle birebir ilişkiye girerek, propaganda yapma imkanı bulunmaktadır. Bu nedenle örgütler eylemlerini ve propagandalarını, halk kitlelerinde var olduklarına inandıkları rahatsızlıklar üzerine kurmaktadırlar. Nitekim 1970'lerde öne çıkan eylemlerin anti-empyralist bir muhteva taşıması, 1980'ler ve günümüzde eylemlerin daha çok devlet güvenlik güçlerine yöneltilmesi bu duruma örnek teşkil etmektedir (Korkmaz, 1999, s.61).

Güvenlik güçlerine yönelik propagandayı PKK terör örgütü özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde halka yönelik olarak yoğun bir şekilde yürütmektedir. Bu bölgede terör örgütüne yönelik olarak yapılan operasyonlara karşı halkı kışkırtmak için örgüt elemanları; "Operasyon sırasında köyünüz yakılıp yıkılacak, genç olanlar kurşuna dizilecek, iyisi mi biran önce gelip bize katılın!" demektedir (Ersever, 1998. S.104). Bu şekilde yapılan propaganda ile, güvenlik kuvvetlerinin terör örgütü mensuplarına karşı yapmış olduğu operasyonlar, bölge halkına yönelik olarak yapılmış gibi gösterilerek, bölge halkının devlete ve güvenlik kuvvetlerine düşmanca tavır sergilemesi amaçlanmaktadır.

PKK terör örgütü için önemli olan propagandadır. Örgüt bu propagandayı kendisi için en kolay yol olan masum vatandaşları öldürerek yapmaktadır. Silahlı propaganda terörün hayat kaynağıdır (KÖKSAV, 1999, s.23). Köylerde uyguladıkları propaganda sistemi ise şöyle işliyordu. Hakkında geniş bilgi aldıkları köy veya mezranın etrafı çevriliyor, asker olmadığı anlaşıldığında köy halkı meydana toplanıyor propaganda konuşmaları yapılıyor, ama istedikleri hava oluşmadığında, seçtikleri birkaç kişi kurşuna diziliyordu. Bu hava içerisinde köylülerin gözü iyice korkutulduktan sonra istendiği kadar erzak alınarak ayrılıyordu (Kışlalı, 1996, s.174). PKK'nın terör eylemlerine bakışı örgüt yönetimi tarafından "ne kadar eylem o kadar propaganda, ajitasyon; ne kadar eylem o kadar otorite" şeklinde değerlendirilmiştir (Tekin, 1999, s.179).

Gayrinizami savaş yöntemlerini, gerilla savaşı taktiğini benimsemiş görünmesine rağmen, eylemlerinin hedefi ideolojik, psikolojik ve siyâsîdir. Yıkıcı faaliyetinin temeli propagandadır, silahı propaganda için kullanmaktadır. PKK uzun örgütlenme ve etkinlik döneminde adına savaştığını ve temsilcisi olduğunu ileri sürdüğü halktan maddî, manevî, fiili kayda değer bir ilgi ve destek görmemiştir (Özdağ, 2001, s.462). Terörizm niteliğine haiz suçlarla fail ile suçun mağduru arasında bir bağlantı yoktur. Fail çoğu kere kurbanını hiç tanımaz; esasen suçun mağdurundan hiçbir alıp veremediği yoktur. Mağdur hemen her zaman tümüyle masumdur, sadece başkaları üzerinde yaratılacak bir etki adına kurban edilmektedir (Başeren, 2000, s.6).

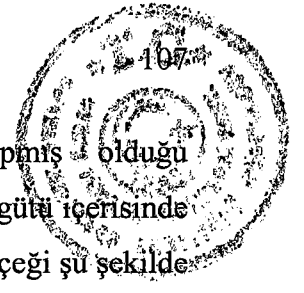
Bu çeşit eylemler, örgüt mensuplarına moral vermenin yanı sıra otoriteyi şiddete yöneltir. Güvenlik kuvvetlerine karşı ortaya konan eylemler, teröristlerce başka bir mâna ifade eder. Çünkü onlarca, şahıstan önce şahsın taşıdığı üniformaya ve üniformanın temsil ettiği dokunulmaz olması gereken otoriteye saldırı esas alınmıştır.

Teröristler güvenlik kuvvetlerinin şahsında otoriteye saldırmakla otoritenin kendisi tarafından istenilirse yok edilebileceğini göstermek ister ve örgüt mensuplarına bu şekilde moral kazandırmış olur. Gerçekleştirilen eylemler tamamen propaganda niteliğini taşımaktadır.

Guevera bu konuda şöyle demektedir: “Örgüt mensuplarının morallerini yükseltmek, mevcut otoriteyi halkın gözünden düşürmek için şahıstan önce şahsın taşıdığı üniformaya, üniformanın temsil ettiği dokunulmaz olması gereken otoriteye saldırı esastır.” (Güvenir, 1980, s.87-88). Demek ki PKK terör örgütü, bu esas ve amaca göre zaman zaman bu tür eylemlere tevessül etme gereğini duymaktadır.

PKK terör örgütü toplumda yankı uyandıracak bazı cezaevi eylemleri ile de propaganda faaliyetlerini yürütmüştür. 21 Mart 1982’de M.K. üyesi Mazlum DOĞAN’ın kendini cezaevi hücrelerinde asması, 18 Mayıs 1982’de Ferhat KURTAY, Eşref AYNIR, Mahmut ZENGİN ve Necmi ÖNEN’in kendilerini yakmaları, 14 Temmuz 1982’de Kemal PİR, Hayri DURMUŞ, Ali ÇİÇEK ve M. Akif YILMAZ’ın ölüm oruçlarında ölmeleriyle her kesimin dikkatleri cezaevlerine ve PKK üzerine çevrilmiştir. Terör örgütü, bu eylemlerle propagandasını yaparak taraftar toplamaya çalışmıştır (Bal, 2003, s.167).

PKK Terör Örgütü baskı ve şiddet yoluyla bölge halkını sindirme çabalarına bir yenisini daha eklemiş gazete ve dergilerin dağıtımını engellemeye çalışmıştır. Bölücü eşkıya grubunun amacı bellidir. Bölge halkını sindirerek, kendisine destek vermeyen ve propagandasını yapmayan gazete ve dergileri, dağıtımını engellemek suretiyle yöre halkının gerçeklerden haberdar olmasını engellemek ve onları yıldırma, devlet otoritesini sarsmaya çalışarak bölgedeki vatandaşların, örgütün gerçek yüzü hakkında doğru bilgiler almasını önlemektir (KÖKSAV, 1999, s.28).

PKK terör örgütü elman kazanmak maksadı ile yapmış olduğu propagandalarda yalanı da sık sık kullanıyordu. Nitekim PKK terör örgütü içerisinde 3.5 yıl faaliyet gösterdikten sonra itirafçı olan Sami Demirkıran bu gerçeği şu şekilde dile getiriyor: “Ezilmişlik ve romantizm bayanları dağa çeken en önemli faktörlerdir. Örgüte katılanların çoğunda daha ilk günlerinde pişman oldukları gözlerinden okunabiliyordu. Çünkü kimine örgüte katılım sağlandıktan sonra iş verileceği ve ailesine maaş bağlanacağı; kimine dağdaki insanların tamamı müslüman diye tanıtılıp bu mücadelenin vatani bir vazife olduğu; kimine devlet kurulunca subaylık, kaymakamlık verileceği; kimine ise örgütün kobraları, savaş uçakları vs. bulunduğu söylenmiş. Hatta bazıları dağda otellerde kalacaklarını sanıyorlarmış. Önlerine altı yanmış üstü hamur sac ekmeği bulunduğu gerçeği kavramaya başlıyorlar. Asıl gerçeği kavramaya başlamaları ise çatışmaya girmelerinde oluyor. Yanıbaşında arkadaşları patır patır ölmeye başlayınca umutsuzluk girdabına düşüyorlar” (Demirkıran, 1996, s.222).

Terör Örgütü PKK;

- Her vesile ve fırsatta propaganda yapmaktadır. Her eylemi ve faaliyeti propaganda vesilesi haline getirmektedir.
- Bölge halkı ile kolayca diyalog kurabilmektedir.
- Güvenlik kuvvetlerinin propagandasına, karşı propaganda geliştirmeye önem vermektedir.
- Propaganda hedefleri, her kesimi (yaşlı, genç, kadın, çocuk, militan, güvenlik gücü vs.) kapsamaktadır.
- Propagandayı gerekirse zor kullanarak, hatta öldürerek yapmaktadır.
- Propaganda hedefi olan kişilerin çoğunluğu kendilerinin yakını ve akrabası olması etkileme ve inandırma açısından avantajlarını oluşturmaktadır.
- Propaganda esnasında neler söyleneceği tek elden hazırlanmakta genellikle aynı ifadeleri kapsamaktadır.
- Propagandayı bu konuda eğitilmiş grup lideri ve uzmanlarına yaptırmaktadır. Diğerlerini köylerle temas ettirmemektedir.
- Propagandayı ısrarla ve herkese yapmaktadır. Dağda karşılaştıkları tek çobana dahi zaman ayırarak propaganda yapmaktadır.
- Her eylemden sonra çevre köylerdeki halkı toplayıp propaganda yapmakta ve eylemin etkisini artırmaya çalışmaktadır.

- Yöre halkının tahsil seviyesi düşük olduğu için abartılı ve yalan haberleri kolaylıkla yaymaktadır (Erdoğan, 1998, s.123).

PKK terör örgütü propaganda yaparken karşısındaki hedef kitlenin durumuna göre strateji geliştirmektedir. Marksist-Leninist ideolojiye sahip olan örgüt; bölge halkının yapısı gereği bu yönünü yansıtmadan ya etnik kökene dayalı propaganda yapmakta, ya da dini söylemleri kullanarak propaganda faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca bölgenin iktisâdî koşullarını da propaganda malzemesi haline getirmektedir. Fakat elman kazanımını gerçekleştirdikten sonra gerçek yüzünü göstermekte ve militanlarını Marksist-Leninist ideoloji doğrultusunda eğitime tabi tutmaktadır. Dolayısıyla PKK terör örgütünün yapmış olduğu propaganda tamamen aldatmacaya dayalı olup, kitleleri kendi hedefleri doğrultusunda yönlendirebilmek için her yolu mübah görmektedir. Terör örgütü PKK'nın uygulamış olduğu propaganda yöntemlerini üç ana başlık altında toplayabiliriz.

3.2.1. İdeolojik Propaganda

Günlük dilde kullanılan bakış açısına göre anlam yüklenen kavramlar vardır. İdeoloji de bunlardan birisi olup, zamanımızda oldukça sık bir şekilde kullanılmaktadır.

Bu kavramı ilk defa 18. Yüzyılın sonunda “Detutt de Tracy” kullanmıştır. İdeolojiyi, “fikirlerin kaynakları, özellikleri ve kanunlarından bahseden ilim” şeklinde ortaya koymuştur (Elibol, 1985, s.77).

Bir başka tanıma göre ideoloji; “Belirli bir biçimde düşünmeyi ve davranmayı haklı çıkarmak ya da düşünce ve davranışları belirli bir biçimde etkilemek işlevini taşıyan inanç, tutum ve düşünceler demetidir.” (Korkmaz, 1999, s.49).

Şerif MARDİN'e göre ise İdeoloji; “sistematik bir fikir yapısı veya anlatısı olarak ya da gerçekleri olduğu gibi yansıtmayan bir fikir yapısı” dır (Mardin, 1992, s.13).

İdeoloji kavramına yüklenen olumsuz anlam Marks ile daha da derinleşmiştir. Marks ile ideoloji, bir zihin ve kafa işi olmaktan çıkıp sınıf gerçeğine dayalı bir sosyal oluşum çizgisine oturtulmuştur. Grup davranışının peşinden sürüp getirdiği fikir ve ifadelere ideoloji denilmeye başlanmıştır (Ülgener, 1983, s.97).

İdeolojilerin belki de en önemli özelliği etkiledikleri insan gruplarınca çok inatla savunulan, kan dökme pahasına da olsa vazgeçilmeyen inançlar olmalarıdır. İdeoloji insanın tüm duygularını harekete geçirmekte, onu mücadeleye hazırlıklı duruma getirmektedir. Rus devrimi ve İspanya iç savaşında “sol” ile “sağ” arasındaki savaşta milyondan fazla kişi ölmüştür. Her iki örnekte de savaşan tarafları harekete geçiren ideoloji Marksizm’dir (Korkmaz, 1999, s.50-51).

Türkiye’de siyâsî teşekkül olarak ortaya çıkan ilk sosyalist hareket, 1910 yılının Eylül ayı başlarında kurulan Osmanlı Sosyalist Fırkası’dır. Osmanlı Sosyalist Fırkası Türkiye’de ilk sosyalist teşekkül olarak kurulmuş fakat müessir olamamış, alâka ile takip edilecek bir faaliyet gösterememiştir. Fırkaya dair propaganda amaçlı haberlerin çoğu İştirak ve İnsaniyet gazetelerinde yayınlanmıştır. Fırkanın kurucusu İştirak gazetesinin sahibi Hüseyin Hilmi’dir (Darendelioğlu, 1976, s.17). Geçmişten bugüne ülkemizdeki terör örgütleri faaliyetlerini silahlı yöntemlerin yanı sıra psikolojik yani silahsız yöntemlerle sürdürmektedirler. Bu bağlamda ülkemizde faaliyet yürüten terör örgütlerinin örgütlenme ve eleman kazanma aşamaları bir yayınevini etrafında bir araya gelen insanların yazdığı kitaplar ile çıkardıkları gazete ve dergilerle başlamakta ve devam etmektedir. Bunun en önemli nedeni ise; bir örgütün faaliyet yürüttüğü toplumun içerisinde taban bulabilmesi ve eleman kazanabilmesi için ideolojik olarak kabul görme isteğidir (Alkan, 2000, s.10).

Silahlı terör ve eylem yoluyla bir ülkenin milli birlik ve bütünlüğü bozulmuyor, hükümlerlik hakları zedelenemiyor ise bu defa “silahsız terör” , “demokratikleşme ve insan hakları” şemsiyesi altında sunulmakta, çok kültürlülük dayatmaları görülmektedir. Türkiye dahil hiçbir milletleşmiş toplumda sosyal bütünleşmenin yolu fert ve sosyal grupların birleşilen ortak değer ve paydalardan uzaklaştırılarak, farklılıklar birlikteliklerin önüne geçirilerek elde edilemez. Farklı etnik özellik taşıdığı bilimsel olarak belirlenen ve etnik azınlık hakları verilen birçok ülkede, kültürel hakların tanınması Kanada ve İspanya örneklerinde olduğu gibi etnik

çatışmayı ortadan kaldıramamıştır. Türkiye'deki sorun, bazı fert ve grupların haklı olmayan gerekçelerle vatandaşlık kültürünü, Türk milletine mensup olma şuurunu ve Türk kimliğini reddederek mikro ırkçılık peşinde koşmalarıdır (Erkal, 2003, s.136).

Terör, belli bir süreci içerir. Bu süreç örgüt için yalnızca ileriye akışları ifade etmez. Geriye dönüşler de sık sık yaşanır. Geriye dönüşten kasıt, örgüt üyelerinin yasa dışı yaşam karşısında düştüğü zayıflıklardır. Bütün inanç ve iddialarına karşı içinden çıktıkları toplumun onlara verdiklerini silip atamazlar. İdeoloji, işlenen cinayetleri militanların gözünde meşru, haklı hale getirmede kullanılır. Ancak bu şekilde militan ve sempatizanların var olan hukuk sistemi ve toplumsal ahlâk karşısında suçluluk duymasının önüne geçilebilir. Bunun için ideolojinin dayandığı sarsılmaz ve değişmez haklılığa sahip doğrulara, dayanak noktalarına ihtiyaç vardır. İşte terör için bu meşruiyeti, ideoloji vermektedir (Korkmaz, 1999, s.53).

PKK bir taraftan Marksist, Leninist, Maoist argümanlar kullanırken, mücadelesinde kırsal kesime mesaj verecek İslamcı, anti-sömürgeci argümanlara öncelik vermiştir (Gürses, 1998, s.200). Terör örgütünün bu yola başvurusunun sebebi, bölge halkının Marksist, Leninist ve Maoist argümanlara prim vermemesidir. PKK terör örgütünün Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, halkın dini duygularını istismar ederek örgüt bünyesine kanalize etme amacıyla, cephe birimi içinde oluşturduğu Mollalar Birliği, Din Yayanlar Birliği, Dindarlar Birliği gibi İslami motif taşıyan paravan oluşumlarını yakın dönemde Abdurrahman DÜRRE'nin başkanlığında birleştirmek suretiyle Kürdistan İslam Hareketi ismiyle yeni bir paravan örgüt oluşturarak diğer dini oluşumları kendi ideolojik hedeflerine kanalize etmeyi amaçladığı bilinmektedir (Tekin, 1999, s.118).

PKK içinde 3.5 yıl kalan ve daha sonra itirafçı olan Sami Demirkıran, PKK'nın dini nasıl kullandığını şu sözlerle ifade ediyordu:

İnanılması güçtü ama, Darwinci Apo'nun ve Marksist PKK'nın propagandaları camilere değin taşınmıştı. Yörenin en önde gelen sözde din adamları hutbelerde, PKK'ya İslami kılıf giydireyorlardı.

Ve aynen şöyle deniyordu:

“Her kim bu davaya destek verirse, büyük sevap kazanacaktır. Her kim bu uğurda ölürse, Allah tarafından şehit sayılacak, geçmişte işlediği tüm günahlar af görecektir ve cennetin kapısından, sonsuz nimetlerle ödüllendirilmek üzere içeri girecektir. Dağdakiler bizim çocuklarımızdır. Onlara Allah rızası için yardım edelim! Bundan böyle en büyük ibadetiniz bu sayılacaktır.

(...) Onlara karşı olan kimselerin biliniz ki, ne duaları, ne namazları, ne tuttıkları oruçları dinimizce kabul görmeyecektir. Onlar açken sizin yiyeceğiniz her lokma haram sayılacaktır.” (Demirkıran, 2002, s.232-233).

Örgütle yöre halkı arasında dağlar kadar fark var.. Yöre halkı dinine örfüne bağlı iken, PKK, Marksist teoriyi savunuyor, elemanlarına dinsizliği empoze ediyor. PKK’da ayrıca despotizm hakimdir. Her şeyi zorla yapma yaptırma alışkanlığındadır. Yöre halkını korkutarak emeline ulaşacağına inanmıştır. Balığın suya değil de, suyun balığa ihtiyacı varmış gibi tavır sergiliyor (Demirkıran, 1996, s.214).

Terör örgütü PKK dini değerlere bağlı bölge halkına yönelik propaganda yapılması amacı ile 1991 yılında gerçekleştirdiği 4. Kongrede terörist başı A. ÖCALAN’ın talimatıyla İslami yönü ağır basan kesimi PKK saflarında örgütlemek ve kamuoyuna imaj değişikliği mesajını vermek amacıyla Abdurrahman DÜRRE ve arkadaşlarınca Kürdistan İmamlar Birliği, Kürdistan Mollalar Birliği ve Kürdistan Dindarlar Birliği lağvedilerek yerine KİH (Kürdistan İslami Hareketi) oluşturma kararı alınmıştır (Bal, 2003, s.173).

3.2.2. Etnik Propaganda

Terör örgütü PKK, yapmış olduğu propagandaların temelini etnik kökene dayandırmaktadır. Kürtlerin ayrı bir ırk olduğu ve Kürdistan olarak tabir ettikleri bölgenin Türkler tarafından işgal edildiği ve sömürüldüğü propagandasını devamlı olarak bölge halkına karşı yapmaktadır. PKK, komşu düşmanlıkları, akarsu ve petrol pazarlığı üzerine kurulmuş, karargahı ülke dışında, ülke topraklarında faaliyet gösteren acımasız bir “ırkçı terör” örgütüdür (Hafizoğulları, 2003, s.47).

1960 yılından beri bir takım yayın organları, kürçülük mevzuunu işlemeye başlamışlardır. Hele 1961 Anayasası'nın getirdiği demokratik anlayışı ve sosyal adalet ilkesini yanlış tefsir edenlerin ortaya attığı sosyalist görüşlerle bu düşünceler daha da şiddetle ele alınmış ve adeta devlet içinde devlet yaratma, millet içinde milletler yaratma çabasına girilmiştir. Öyle ki bu çabalara bakılırsa, adeta her aşiret bir millet, her aile bir kavim olarak ilan edilecek (Toplu, 1978, s.112). Kürçülüğe bilimsel bir boyut getirmek için ise özellikle oryantalistler vasıtası ile pek çok yayın yapmaktadırlar. Kendilerine ayrı bir tarih, ayrı bir kültür, ayrı bir dil oluşturma çabası içine girmişlerdir.

Azınlık psikolojisi içerisinde bulunan veya bu psikoloji içerisine çekilmeye müsait gruplar, teröre veya sistem karşıtı harekete yönelecek olan hareketin başlatıcılarının her zaman hedefi olmuşlardır. Terör örgütleri, illegal mücadelelerinde bu durumu göz önüne almaktadırlar. Nitekim dünyadaki etkili olmuş ve uzun süre ayakta kalabilmiş terör hareketlerinin bir azınlık psikolojisine dayandırılmaya çalışıldığı gözlenmektedir. Türkiye'de alevi vatandaşların inanca dayalı farklı kültürlerini kullanarak terör hareketlerinin içerisine çekilmeye çalışılması, marksist temelli terör gruplarının bu insanları kitle tabanı olarak kullanmak istemeleri, bu yönde strateji geliştirmeye çalışmaları, azınlık psikolojisi ve kimliğinin terör açısından istismarının tipik bir örneğini oluşturmaktadır. Azınlık psikolojisi içerisindeki örgütlenmeler birbirlerine sadece ideolojik olarak değil, aynı zamanda bir kimliğin mensubiyetinden kaynaklanan yakınlık ile de bağlandıklarından kolayca örgütlenme, taban-oluşturma ve genişleme imkanı bulabilirler (Barut, 2002, s.219).

Ayrıca, özellikle Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki yerleşim birimlerinde, hayatına yön verecek belirgin bir eğitim, kültür ve sosyo-ekonomik statüye sahip olamayan, bu nedenle uygun bir vasat teşkil eden bir kısım gençlikte kürtlük bilincinin uyandırılması için;

- Kürt olduğu iddia edilen vatandaşlarımızın ayrı bir ırk olduğu,
- Ayrı bir dillerinin bulunduğu,
- Binlerce yıl derinliklere inen bir tarihlerinin olduğu,

- Yaşadıkları toprakların en eski zamanlardan beri kendilerine ait olduğu ve Kürdistan olarak anıldığı,
- Nevruz'un ulusal kurtuluş bayramı olduğu,
- Kürdistan tabir edilen bölgenin sürekli sömürgeciler tarafından istilaya tabii tutulduğu gibi fikirler enjekte edilmektedir.

Bu fikirlerin doğruluğu ve pekişmesi içinde günümüz uygulamalarına ilişkin;

- Kürdistan'ın işgal altında tutularak dört ülke arasında parçalandığı,
- Ana dilleri olan kürtçenin konuşulmasına ve bu dille eğitimlerine müsaade edilmediği, ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördükleri,
- Bilinçli olarak geri bırakıldıkları ve yaşadıkları bölgeye çağdaş hiçbir imkanın getirilmediği,
- Kürdistan olarak tabir ettikleri bölgenin yer altı ve yerüstü zenginliklerinin sömürüldüğü, yağma edildiği,
- Kürt olarak tabir olunan insanlarımızın hor görüldüğü ve aşağılandığı, asimilasyona tabii tutulduğu,
- Baş kaldırımın yok edildiği, tutuklanarak işkenceye maruz bırakıldığı,
- Bölgenin sömürge statüsünde bırakılıp, maksatlı olarak gelişmesinin engellendiği (yol, su, elektrik, sağlık ve eğitim hizmetlerinin yeterince sağlanmadığı) gibi konularda propaganda yaparak halkın duygularını sömürmektedir.

Özellikle terör örgütü PKK bu propaganda faaliyetlerini 28 yayın organı, 11 ayrı dilden 17 radyo, 1 TV istasyonu ve 700-750 kadar propaganda elemanı ile yürütmektedir. Bu vasıtalar ile yürüttüğü propaganda faaliyetlerinde; militanlarına ve milislerine büyük Kürdistan, batı kamuoyuna ezilen halk, Yunanistan, Suriye ve Ermenistan'a Türklere karşı birlik, bölge halkına ise Kürt İslam Devleti temasını işlemektedir. (Erdoğan, 1998, s.121-122)

Apo, kan davalarını kullandı ve PKK hareketini desteklemeyen yerel toprak ağalarını öldürttü. Apo, ayrıca sınıf farklılıklarına halkın dikkatini çekti. Zengin toprak ağaları ve toprak ağalarının tarlalarında çalışan sıradan köylüleri karşı karşıya getirdi. Süreç içinde Kürt kökenli vatandaşlar arasında sadece kendi kimlikleri konusunda değil, ayrıca Türkler ve hükümet konusunda büyük bir ikilik yarattı. Bu

PKK'nın gücünü yerleştirmek için kullanılan planlanmış bir stratejiydi (Volkan, 1999, s.197).

PKK, bölge insanına yönelik olarak dini söylemleri de kullanmıştır. Bu ise tamamen taktik gereğidir. Bu gerçeği Abdullah Öcalan yakalandıktan sonra alınan ifadesinde şu şekilde itiraf etmektedir: “Bir ara da dini duygulardan dolayı dini kullandım. Halep ve Roma’da kendimi İsa’ya yakın hissettiğimi söylemem tamamen taktik gereğidir. Öyle bir Kürt milliyetçiliği oluşturun ki karşı taraf da Türk milliyetçiliğini savunur hale gelsin ve bloklar oluşturulsun dedim. Özgür Gündem’i sürekli olarak destekledik” (Tekin, 1999, s.31).

Terör örgütü PKK, Kürtçülüğü siyâsî arenada kurmuş olduğu siyâsî partiler vasıtası ile yaymaya çalışmaktadır. HEP, DEP, HADEP, DEHAP gibi birbirinin devamı niteliğindeki partiler aracılığı ile Kürtçülüğü Türkiye’de siyâsî arenada savunmaktadır. Adı geçen birbirinin devamı niteliğindeki partiler seçim çalışmaları esnasında meydanlarda ve değişik platformlarda PKK terör örgütünün talimatı doğrultusunda Kürtçülük propagandası yapmaktadırlar. PKK, bu partileri, Türkiye’ye siyâsî çözümü kabul ettirmek için kurdurtmuştur.

Nitekim, PKK terör örgütü “Devlet Kürt sorununun çözümünde bizimle pazarlık yapmıyorsa, legal zeminden ayrılmayan ve yasalara saygılı olan HADEP’le yapsın” tarzındaki düşünceleri bu maksatlarını açıkça ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan Abdullah ÖCALAN, seçimlerde HADEP’i zor durumda bırakmamak için 20 Aralık 1995 tarihinde sözde ikinci bir ateşkes ilan etmiştir.

23.06.1996 tarihinde yapılan II. HADEP Olağan Genel Kurulu’nda Türk bayrağını indirerek yerine PKK terör örgütünün başı olan Abdullah ÖCALAN’ın posterini ve PKK’yı simgeleyen bez parçasının asılması olayı yaşanmıştır (Tekin, 1999, s.204). Tüm bu olaylar birbirinin devamı niteliğindeki bu partilerin, terör örgütü PKK’nın Kürtçülük propagandasını siyâsî arenada yapılmasını sağlamak üzere kurulduğunu açıkça göstermektedir.

PKK terör örgütü ve yayın organlarınca Kürtlerin ayrı bir etnik kökene sahip olduğu propagandası ilmi çalışmaların sonucunda ortaya çıkan hakikatler ile bağdaşmamaktadır. Tarih, etnoloji, sosyoloji, dil, halkiyat, kültür konularında değerli araştırmaları ve eserleriyle tanınmış seçkin bilim adamlarımız düşünürlerimiz; Ziya Gökalp, Prof. Dr. Hüseyin Namık Orkun, Prof. Dr. Zeki Velidi Togan, Prof. Dr. Mehmet Eröz, Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzıoğlu, Prof. Dr. Abdulhaluk Çay, Tuncer Gülensoy, Prof. Dr. Mehlika Aktok Kaşgarlı, Prof. Dr. Aydın Taneri, Prof. Dr. Osman Nedim Tuna, Prof. Dr. Bahaddin Ögel, Prof. Dr. Bayram Kodaman, Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız, Prof. Dr. Şükrü Elçin, Prof. Dr. Tuncer Baykara, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Prof. Dr. Muharrem Ergin, Prof. Dr. M. Altay Köymen, Prof. Dr. Akdes Nimet Kurat, M. Şerif Fırat, Edip Yavuz, Nazmi Sevgen, Muhammet Beşir Ayan, Hilmi Göktürk, Şükrü Kaya Seferoğlu, Hayri Başbuğ, Dr. Mahmut Rışvanoğlu, Halil Kemal Türközü, Dr. Yaşar Kalafat Türk, Arap, Fars soy ve kültürlerinin karşılaşma alanı olan Doğu Anadolu'da Emevi ve Abbasi Arap İslam İmparatorluklarının kuzey sınırlarında, Avasım ve Sugur seyahat eyaletlerinde Türkçe, Farsça, Arapça karışımı kelime yığını değişik ve bütünlükten yoksun mahlut dil ve ağızlarla konuşan halkın İslami inanç ve kültür dairesine ilk giren Türk boyları oldukları görüşünü taşımaktadırlar.

Zazaların, Kurmançların, Kürt adı altında toplanmak istenen toplumların büyük bölümünün Türk soyuna mensubiyetleri siyâsî bir tez ve tercih değil; ilmi, tarihi, sosyolojik gerçeği ifade etmektedir.

Türk Devleti'ne ve Türkiye halkına düşman güçleri Kürt adı altında toplamak ve Türk kimliğinden ayrı bir milliyet duygu ve emeli telkin edebilmek için bölge halkının Türk varlık ve kökeni ile ilgili bağlantılarını kanıtlayan binlerce bilgi ve bulguyu görmezlikten gelerek inkar ve tahrif ederek bu yurttaşlarımıza Ermeni, Gürcü, Fars, Arap, Indo-Germen vs. ata icat etme çabaları, ilmi ciddiyet taşımayan kışkırtıcı propaganda faaliyetleri, saldırgan psikolojik savaş operasyonlarıdır. Günümüzün en önemli olayı, basının medyanın geniş bir diliminin Türk varlığına düşman güçlerin etkisine denetimine girmiş olması ve aziz milletimizin yetkililerinin gaflet ve hamakat ifade eden bu tutumlarıyla varlığının teminatı olan üniter milli devleti, cumhuriyeti yıkmayı amaçlayan çok yönlü saldırılara, tertiplere karşı savunmasız bırakılmasıdır (Özdağ, 2003, s.121-122).

3.2.3. İktisâdi Propaganda

PKK Terör Örgütü, bölge halkına; devletin bu bölgeyi geri bıraktığı, okuma yazma oranının düşük olduğu ve halkın cahil kalmasını devletin istediği yönünde propaganda yapar. Oysa kendisi bölge halkının cahil kalmasını, bu insanları ancak bu şekilde kandırabileceğini bilir. Bunun en önemli kanıtı ise bölge halkını eğitmek üzere gelen savunmasız öğretmenleri katletmesi ve okulları yakmasıdır (KÖKSAV, 1999, s.26-27).

Ekonomik şartların zorluğu, insanları maddî yönden etkilediği gibi psikolojik ve moral yönünden de etkiler. Bu nedenle toplumdaki dengesiz gelir dağılımı, terör odakları için yararlanılması gereken en önemli unsurlardan biridir. Konu propaganda malzemesi yapılarak, mümkün olduğunca istismar edilmeye çalışılmaktadır (Alkan, 2002, s.38). Nitekim terör örgütü PKK'nın Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ekonomik değere haiz kuruluşları, makineleri, tesisleri sabote etmesi, bölgeye yöre halkının hayat seviyesini yükseltici hizmetlerin götürülmesini önlemeye çalışması, örgütün yöre halkı üzerindeki ekonomi eksenli propagandalarını devamlı zinde tutmaya yönelik faaliyetleri olarak görülmektedir (Korkmaz, 1999, s.100). Bu şekilde bölgeye yapılan yatırımlar engellenerek, devletin bölge insanına karşı ayrımcı bir politika benimsediği, bölgenin yer altı ve yer üstü kaynaklarını sömürdüğü propagandasına inandırıcı bir zemin oluşturmaya çalışmaktadır. İlmi olarak yapılan incelemeler, Doğu'nun sömürüldüğü tezini desteklememektedir. Doğu'da askeri harcamalardan arındırılmış kamu harcamaları kamu gelirlerinin hep üstünde olagelmıştır. Sırf yatırım harcamaları ele alındığında da Doğu, kamu yatırımlarından genel bütçe gelirlerindeki payının çok üzerinde pay alagelmıştır. Bölgede yapılan kamu yatırımları, en azından 1960'lardan bu yana Bölge'nin gayri safi hasılası göz önüne alındığında kendi imkânlarıyla, kendi tasarruflarıyla, finanse edebileceğinin çok üzerinde olmuştur (Mutlu, 2002, s.359).

Ekonomik şartların zorluğu, insanları maddî yönden etkilediği gibi psikolojik ve moral yönünden de etkiler. Bu nedenle, toplumda ki dengesiz gelir dağılımı, terör odakları için yararlanılması gereken en önemli unsurlardan biridir. Konu, propaganda malzemesi yapılarak, mümkün olduğunca istismar edilmeye çalışılmaktadır.

Dolayısıyla, eğitim verilmemiş, cahil insanlar ekonomik eksikliklerinden dolayı istismara çok müsaittirler. Araştırmalara göre eylemlere katılan militanların büyük çoğunluğunu bu insanlar oluşturmaktadır.

Komünizm propagandasının alfabesi, yoksulluk edebiyatıyla başlar. Komünist ideologların en çok istismar ettikleri konu ekonomik durumdur. Bu bağlamda sol örgütlerin yaptığı propagandanın kendisini etkilemesinin özel nedenlerini bölücü terör örgütü PKK itirafçısı Abdulkadir Aygan 6. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askeri Mahkemesi Başkanlığına verdiği savunmasında şöyle sıralamaktadır.

- 1- Geçimini amelelik ve ırgatlık yaparak zar zor sağlayan bir ailenin çocuğu olmam,
- 2- Yurdumuzun diğer yörelerine nazaran geri kalmış olan ve kendine has bazı özellikleri bulunan Güneydoğulu olmam,
- 3- Çocukluğumdan beri zaman zaman ailemden kopuk yaşamak zorunda kaldığımdan, kendimi boşlukta hissetmem, dini ve milli düşünce doğrultusunda eğitim alamamış olmam,
- 4- Gençlik döneminin başlangıcında karşılaştığım sorunları yoksul aile çocuğu olmam dolayısıyla çözememiş olmam,
- 5- aşırı duygusal ve arkadaşlığa büyük önem veren bir şahsiyete sahip olmam,
- 6- 16-17 yaş dönemimde her genç insanda olduğu gibi; bir arayış içerisinde olmam diyen Aygan;

“Ailemin ekonomik durumunun çok zayıf olması dolayısıyla çocukluğumda ve çocukluktan gençliğe geçiş döneminde sahip olmayı arzuladığım birçok şeye sahip olamamıştım. Yaşıtlarım okul tatilinde keyfince eğlenirken, ben her yıl okul kapandıktan sonra ailemle birlikte Çukurova'ya göç ederek yazın kavurucu sıcaklığında pamuk tarlalarında ırgatlık yapıyordum. Hem çalışıp, hem okumak zorundaydım. İçerisinde bulunduğum durum fakirlik edebiyatını durmadan işleyenlerin propagandasından etkilenmeme ve onlara yaklaşmama neden oluyordu” demektedir. (Aygan, 1987, s.101-102)

İdeolojik inancından dolayı değil de, şartların zorluğu yüzünden PKK terör örgütüne katılan başka bir itirafçı ise şunları ifade etmektedir.

“Maddî sıkıntı nedeniyle gurbete çalışmaya gitmişim. Mesleğim yoktu. Okuma ve tahsil yapma imkanı da bulamamıştım. Bu nedenlerle inşaatlarda amele olarak çalışmaya başladım. Kazandığım para ile kendime bir yaşam kurabilmem mümkün değildi. Önceleri, aynı şehre yine çalışmak için gelen ablamlarla birlikte kalıyordum. Ancak sonraları onların tavır ve davranışlarından, yük olduğumu hissettim ve yanlarından ayrıldım. Artık inşaatlarda kalıyordum. Bunalımdaydım ve parasal durumum da hiç iyi değildi. İçinde bulunduğum durum beni insanlardan ve yaşamdan nefret ettirmişti. Kendimi toplumdan dışlanmış gibi hissediyordum. İntihar etmek istedim, ancak bunu bir türlü yapamadım. İnsanlardan uzaklaşmak istiyordum. Sonra bir örgüte girmeyi düşündüm. Hangi örgüt olacağı önemli değildi. Hiçbir örgütün benim nazarımda önemi yoktu. Örgüt benim için sadece içinde bulunduğum durumdan kurtaracak bir araçtı (Erdoğan, 1998, s.31).

Bu ve buna benzer örnekleri çoğaltmak mümkündür. Terör örgütü PKK bölgenin kasıtlı olarak geri bırakıldığı propagandasını devamlı şekilde yapmaktadır. Halbuki bir bölgeye yatırım yapılabilmesi için gerekli olan bazı şartlar vardır. Eğitim seviyesi düşük olan bölge insanı bu hususları bilmediği için kısmen de olsa bu propagandalara aldanabilmektedir.

Doğu Anadolu'muzun sarp arazi yapısı ve sert iklimi sebebi ile her türlü yatırım –karşılaşılan güçlükler yüzünden- hem çok pahalı, hem de çok fazla zahmetli olmaktadır. Bırakın büyük yatırım hamlelerini, normal altyapı hizmetlerini gerçekleştirmek bile pek kolay olmamaktadır. Üstelik, devletin gücü de –bir yerde- sınırlıdır. Buna mukabil özel teşebbüs için, Doğu ve Güney-Doğu Anadolu'muz pek cazip bir yatırım sahası değildir. Yani, bütün yük, bütün ağırlığı ile devletin omuzlarında kalmaktadır (Arvasi, 2000, s.51).

İktisâdî faaliyetin değişik dallarında yoğun bir gayret içerisine girebilmenin ön şartları olması gerekiyor. Yani değişik firmalar belirli bir yerde yatırım yapabilmek için bazı şartları göz önünde bulunduruyorlar. Bunlara kuruluş yerleriyle ilgili ön şart dememiz de mümkündür. Firmalar üretimde kullanılacak üretim girdilerinin kolay elde edilebilmesi ve onları üretime yönlendirebilmesi avantajı için uygun kuruluş yerleri arıyorlar. Hammadde, enerji, yol, liman, yükleme boşaltma tesisi, ulaştırma,

haberleşme, bankacılık, sigortacılık faaliyetleri mal ve hizmet üretiminde adeta olmazsa olmaz şartlarıdır. Tabii firmalar kuruluş yeri ararken bunları göz önünde bulunduruyorlar. Öteden beri bunlar ülkenin batı yöresinde çok daha kolaylıkla ulaşılabilen imkanlardır. Bunun tabii sonucu mal ve hizmet üretiminde maliyetlerin düşmesi ve rekabet gücünün artmasıdır. O yüzden herhangi bir şahıs veya kuruluş niye şurada yatırım yapmıyor demesi çok büyük anlam ifade etmez. Piyasa ekonomisinin bütün dünyada bir rüzgar halinde estiği bir dönemde yatırımcıları belli bir yöreye gitmiyor diye suçlamanın fazla bir anlamı yoktur. Çünkü ön şartı var mı yok mu? Kendi değerlendirecek. Bu yatırım maliyeti açısından olduğu gibi mal ve hizmet üretiminden sonra bunların tüketiciye ulaştırılması söz konusu olduğunda da kuruluş yerinin büyük önemi oluyor. Tüketiciye yakınlık, pazara yakınlık, pazarlama kanallarına yakınlık büyük bir anlam ifade ediyor. O yüzden yörede daha ziyade bu güne kadar kamu, bölgeyi ihmal etmeden, ciddi yatırımlar yapmıştır. Cumhuriyetin başından beri gelen bir yatırım birikimi vardır. Ama bütün bunlar o yörede iktisâdî faaliyetin canlanması konusunun yeterli bir noktaya getirilemediği anlamında bir realite olarak karşımızda duruyor. Daha ziyade bölgede bazı kamu alt yatırımları, büyük ölçekli yatırımlar gerçekleştirilmiş oluyor. Örnek: Atatürk Barajı Türkiye'deki elektrik enerjisi üretiminin onda birini tek başına temin eden devasa bir yatırım olarak buradadır. Bölge insanının istihdam edilmesi, işsizliğin azaltılabilmesi, oradan gelir elde edilebilmesi hususunda bu yatırımların ne ölçüde tatminkar düzeyde olduğu tartışılabilir. Fakat bütün bunlar acaba bu yörenin bir terör odağı olmasının haklı sebeplerini oluşturur mu? Bu, sorunun belki cevaplandırılması gereken en kritik yönünü oluşturuyor. Ülkenin ve başka ülkelerde de bu türlü bölgesel dengesizliklerin her yerde, her zaman bir terör ile sonuçlanmadığı açık bir gerçektir. Ülkemizde diğer yörelerin daha kötü şartlarda olan bölgelerinde terörün ortaya çıkmaması, ekonomik boyutun ihmal edilemez bir terör sebebi olmakla beraber yegane ve tek belirleyicisi olmadığı fikrini teyit etmektedir (Yörük, 2003, s.65).

3.3. PKK'nın Yaptığı Propagandayı Etkisiz Hâle

Getirmek İçin Yapılması Gereken Propaganda Faaliyetleri

Terör örgütleri için birinci öncelik hitap ettiği hedef kitlenin desteğini alabilmek ve eylemlerini gerçekleştirebilmek için eleman temin etmektir. Bu amaçlarına ulaşabilmek için başvurdukları yol ise propaganda faaliyetleridir. Toplumun bazı sorunları ve hedef kitlenin yapısına göre terör örgütleri propaganda faaliyetlerini yürütmektedirler. PKK terör örgütü kurulduğu günden bu yana propaganda faaliyetlerine büyük önem vermiş ve bu faaliyetleri koordine etmek maksadı ile ERNK aparatını faaliyete geçirmiştir. Yapmış olduğu propaganda faaliyetleri ile bölge halkının desteğini sağlamayı amaçlamakta, militan temin etme yoluna gitmekte ve uyguladığı şiddeti haklı gösterme çabası içine girmektedir. Propaganda faaliyetlerini sadece halka karşı değil, elemanlarına yönelik olarak ta yapmaktadır. Çünkü militanın eyleme geçebilmesi ve uyguladığı şiddetten vicdan azabı duymaması için örgütün ideolojisine inandırılması gerekmektedir. Bu ise propaganda yolu ile gerçekleştirilmektedir. Terör örgütünün yapmış olduğu propagandadan halkın etkilenmemesi için karşı propaganda faaliyetleri büyük önem arz etmektedir.

Günlük hayatımızı doğrudan etkileyen hemen her konuda üniversitelerin bilgi ürettiği günümüzde, hedefi doğrudan insan olan propaganda olayının gelişigüzel yapılabileceğini düşünmek mümkün değildir.

Kaldı ki propaganda gelişi güzel yapılacak kadar basit bir olay da değildir. Belli bir plan dahilinde ve bilinçli olarak yapılmasının büyük önemi vardır (Özsoy, 1999, s.12).

Etkili bir propaganda belirli noktalara yöneltilmeli ve bunları değişmez bir kalıp içerisinde genelde aynı üslupla ve belirli prensipler içerisinde halka sunulmalıdır ki hedef kitlenin tamamı ileri sürülen fikri anlayabilsin, eğer kitleler çok daha kapsamlı bir fikirle karşı karşıya kalırsa ne kendine sunulan fikri hazmedebilecek ve nede aklında tutabilecektir. Bu nedenle propaganda sınırlı

konulara yönelik düzenlenmeli ve süreklilik göstermelidir. Propaganda da devamlılık ve sabır başarısının anahtarıdır. Kitlelerde en basit konuları bile sürekli tekrar edilmedikten sonra hafızalarda yer etmez.

Propagandanın cephanesi söz ve kelimeler olmakla beraber bu söz ve kelimeler gelişigüzel sarf edilen söz ve kelimeler olmayıp üzerine uzun uzun düşünülmüş, zemine ve zamanına uyularak şekli planlanmış olanlardır.

Yapılacak propaganda alenen olmayıp yazılan, çeşitli yazı ve haberlerin arasına gizlenerek yapılmalıdır. Yazıları okuyan muhatap farkında olmadan yapılan propagandayı okumalı ve kabullenmelidir. Bunlar kuru bir propaganda vasıtası olmayıp aralarında bir kısım malumatta olmalıdır. Aksi takdirde tepeden inme bir propaganda, fertleri tepkiye ve savunmaya sevk eder. Buna hedef olan kitle “dikkat bize propaganda yapılıyor” diyecektir.

Hacminin büyük veya küçük olmasının mahsuru yoktur. Dikkat edilecek husus yazıların az, öz, doğru ve ilgi çekici, alenen propaganda yapıcı olmayacak şekilde hazırlanmasıdır.

Metnin ilk bir veya iki cümlesi temel amacı ifade etmelidir. Teferruat ve gerçekler bunu takiben yazılmalıdır. Gerçekler propaganda mesajının bel kemiğini teşkil eder. Kelime ve metinler hedef kitlenin kültür derecesine uygun olmalıdır.

Karşı tarafın bizim hakkımızdaki iddiaları ancak hakikatlerle çürütülebileceği için yazılarda daima hakikatlere yer verilmelidir. Propaganda da bir konunun ispatı gerekirse fotoğraflar kullanılmalıdır. Fotoğraflar kısa bir şekilde izah edilebilir. Yazısız fotoğraflar okuma yazma bilmeyenler için daha etkili olur (Erdoğan, 1998, s.60-61).

Propagandacı kitlenin sadece bilmediği şeyleri değil, bilip de duymaktan hoşlandığı şeyleri de bulup söylemelidir. Kitleler de psikoloji itibari ile fertlere benzerler. Onların müşterek hayallerini süsleyen emelleri vardır (Özsoy, 1999, s.44).

Demokratik sistemlerde var olan hak ve özgürlük, terör örgütleri tarafından yıkıcı ve bölücü emeller için kullanılmaktadır. Fikir hürriyeti maskesi altında yıkıcı ve bölücü propaganda yapılmaktadır. Demokratik hak ve özgürlüklerin, demokrasiyi yıkma hürriyeti olarak kullanıldığı ülkemizde, bu tür yıkıcı faaliyetlere göz yummaya hiçbir demokrasi kurum ve kuruluşunun, hiçbir millet ve devlet temsilcisinin hakkı yoktur (Bal, 2003, s.308).

3.3.1. Halk Desteğinin Kazanılması

Teröre en elverişli ortam toplumda dayanışmanın zayıfladığı ortamdır. Öyleyse demokratik düzen için zorunlu bulunan toplumsal dayanışmayı engelleyici, bozucu etkenleri, teröre elverişli ortamı oluşturan etkenler olarak teşhis etmek yerinde olacaktır. Baskıcı, eşitliğe aykırı, sömürüye dayalı, vatandaşlar arasında düşünce, inanç, dil ve benzeri özelliklere göre ayırım gözetici ya da onları bu nedenlerle birbirini aleyhine kışkırtıcı sistemler ve tutumlar, toplumda teröristlere karşı ortaklaşa bir tutum takınılmasına ve onların toplumdaki soyutlanarak saklanamaz bir duruma sokulmasına olanak bırakmaz. Bunu bildikleri için terör örgütlerinin kendileri de bu tür kışkırtmalarda bulunurlar.

Görüldüğü gibi terör ortamı, dar anlamda bir güvenlik sorunu, bir polisiye sorun değildir. Toplumsal yapıda, siyâsî kültürde, kamu yönetiminde ve bunun bir parçası olarak güvenlik hizmetlerinde, ekonomik yapıda derin kökleri bulunan bir toplumsal bunalımın durumunun adıdır. Önlenebilmesi için de belirtilen bu belli başlı yönlerinin tümüyle birlikte ele alınması zorunludur.

Hemen belirtmek gerekir ki, teröre elverişli ortamı doğuran toplumsal, ekonomik, kültürel, uluslararası etkenler bulunduğunu söylemek, terörü ve terör örgütlerini mazur görmek anlamına asla alınmaz. Böyle bir yaklaşım ancak terörden yarar umanların ya da teröre başvuranların işine yarar (Ozankaya, 1980, s.172). Fakat bu sorunların çözülmesi için gösterilecek gayretler, halkın güvenini kazanmada ve terörle mücadelede önemli mesafeler kat edilmesini sağlayacaktır.

Terörle mücadelede başarı sağlamada en önemli etken halk desteğinin sağlanmasıdır. Terör örgütleri halk desteğinin bulunmadığı bir ortamda faaliyet alanı bulmazlar. Terörle mücadelede halkın devletin yanında olması, terörle mücadele eden güvenlik kuvvetlerinin de mücadele azminin artmasını sağlayacaktır. Eğer ayaklananlara karşı başarı kazanılmak isteniyorsa, hükümet güçlerinin mutlaka bölge halkını kazanması ve ayaklananları onlardan tecrit etmesi gerekir (Kışlalı, 1996, s.33). Hükümetin gayretleri hakkında sürekli olarak enformasyon ve psikolojik faaliyetler yoluyla halk hükümetin desteklenmesi için motive edilmelidir (Kışlalı, 1996, s.156). PKK eşkiyasını halktan tecrit etmek, buna mukabil halkın tamamını güvenlik güçlerinin yanına almak, başarının en önemli şartıdır (Koçaş, 1990, s.253).

İngiltere'nin Birinci Dünya Savaşı sırasındaki propaganda kampanyalarının tartışmasız en büyük hayranı olan Adolf Hitler, İngilizlerin savaşı İngiliz Hükümetinin vatandaşları üzerinde uyguladığı seçkin propaganda sayesinde kazandıklarını düşünmektedir (Finch, 2002, s.87).

Tarihte birçok devlet, dış güçlerden dolayı değil kendi kusurlarından, halkının zayıflığından ve şahsi kıskançlıklarından dolayı yıkılmıştır. Savaş meydanlarında karşılıklı çıkmaya cesaret edemeyen devletler, psikolojik savaşın hile ve aldatmaları ile kardeşleri birbirlerine düşürerek sonuç almışlardır (Tarhan, 2002, s.75).

Terör örgütleri için halk kazanılması gereken en önemli unsurdur. Bu nedenle halkı kazanmak için her yolu mübah sayarlar. Bu doğrultuda kendileri her türlü halkla ilişkiler ve propaganda faaliyeti yürütürken, devletin bu yöndeki faaliyetine ise her türlü yakıştırmayı yaparlar (Erdoğan, 1998, s.126). Terörle mücadele sırasında izlenecek olan halkla ilişkiler stratejisinde vatandaşın sorunlarına yönelik araştırmalar büyük önem arz etmektedir.

Bu konuda yapılacak bir araştırma ise vatandaşların terör örgütlerinden şikayetlerinin ne olduğudur. Örneğin, vatandaşlarımızın terör örgütü PKK'dan şikayetlerini;

- Evlatlarını zorla dağa çıkardığı,

- Zaten fakir olan, kendilerinin ekmeğini PKK ile paylaşmak zorunda kaldıkları,
- Kendileri üzerinde olan aşırı baskısı,
- Savunmasız masum vatandaşların kadın, çocuk demeden katledilmesi,
- Zorla yadım ve yataklık yaptırması,
- Militanların namuslarına el uzatmaları,
- Bölgeye devletin götürdüğü ekonomik yardımları engellemesi,
- Okulları yakıp yıkması ve öğretmenleri katletmesinden dolayı çocuklarının eğitimsiz bıraktığı şeklinde sıralayabiliriz.

Bu hususların kitle iletişim araçları ile kamuoyuna sürekli işlenmesi sağlanmalıdır. Terör örgütlerinin içyüzü iç ve dış kamuoyuna yönelik olarak sürekli anlatılmalıdır. Bu hususları özellikle sempatizan ve militan kesime ulaştırılması büyük önem arz etmektedir (Erdoğan, 1998, s.150). Örgüte sempati duyan kesim, genelde örgütün iç yüzünü bilmemekte olup, örgüt içindeki yaşam ve uygulanan faaliyetler, özellikle itirafçılar vasıtası ile anlatılarak, sempatizanların gönül verdikleri örgütün gerçek yüzü gösterilmelidir.

Serxwebun'un yayınlarından anlaşıldığı kadarıyla, PKK 3. Kongresi'nin kendisini karşı karşıya hissettiği en önemli sorun, "halkla ilişkiler" sorunuydu. 1986 yılı boyunca birbiri ardına kanlı eylemler yapılmış, yüzlerce insan öldürülmüştü, ancak "halkın desteği" bir türlü sağlanamamıştı (Şehirli, 2000, s.301).

Batı teknolojisinin baskın etkisi altında kalan Türk kültürü, bugün uzun süredir devam eden bir dönüşümün ve yeni bir oluşumun sancısını yaşamaktadır. Yaşamakta olduğumuz her türlü terör de bu sancının ürünüdür (Yediyıldız, 2003, s.7). Terör örgütü PKK, bölge halkına karşı uygulamış olduğu propaganda ile ayrı bir Kürt kültürü oluşturma çabası içine girmiştir. Ortak bir kültürümüz olduğu hakikatini bu şekilde reddederek, ortak kültür değerlerine yönelik olarak her türlü saldırıyı yapmaktadır. 1985 yılında Tunceli ilimizde meydana gelen bir olay bunun en somut göstergesidir.

1985 yılında, Tunceli Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Jandarma Komutanlığından aldığı bir bilgiyi hareket merkezine çekiyordu. Mesaj da

“Tunceli’de, PKK örgüt elemanlarının koç ve koyun başlı mezar taşlarını tahrip ettikleri” belirtiliyordu.

Harekat merkezinde görevli asker ve sivil istihbarat personeli:” Terör insanları hedef almış, taşlarla mı uğraşacağız, kayda değer olmayan bir konu” diye kenara koymuşlardı. Ancak olaya psikolojik hareket istihbaratı gözlüğü ile bakıldığında farklı anlamlar taşıdığı görülebiliyordu.

Koç başı ve koyun başı, Akkoyunlu ve Karakoyunlu Türk devletlerinin milliyet sembolleriydi. Tunceli’de Kürtçülük propagandası yapan ve bir Kürt tarihi uydurmak isteyen PKK terör örgütü Tuncelili vatandaşlarımızın dedelerinin menşeyini ve Türklüğünü ispat eden bu sembolü ortadan kaldırmak istiyor ve mezar taşlarını bunun için tahrip ediyordu.

Konu bu açıdan ele alınmış, tahripleri önlenmiş, içişleri bakanlığı tarafından koç ve koyun baş motifli mezar taşları ve diğer tarihi eserlerin albümleri hazırlanmış, envanteri çıkarılmış, tarihçiler ve diğer bilim adamları tarafından bu konuda eserler yayınlanarak terör örgütünün yaptığı propaganda önlenmiştir.

Terör örgütünün bu tarihten gelen Türklük sembollerini ortadan kaldırarak siyâsî ve Psiko-sosyal alanda bir psikolojik hareket operasyonu yapmak istemiş, ancak bu konuda psikolojik hareket istihbaratı elde edilerek karşı tedbir alınmıştır (Kalelioğlu, 2002, s.106).

Terör örgütünün propagandalarına kanan insanların büyük çoğunluğunun eğitim seviyesinin düşük olduğu görülmektedir. TEMÜH Dairesi Başkanlığı tarafından 1997 yılında PKK terör örgütü üyesi 262 tutuklu üzerinde yapılan bir anket çalışmasında şu istatistikler elde edilmiştir (Alkan, 2003, s.159).

Yaş Gruplarına Göre Dağılımları

% 54 14-25 yaş grubu arasında

% 34 26-37 “

% 12 38-58 “

Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

- % 11 Üniversite
- % 16 Lise
- % 13 Ortaokul
- % 39 İlkokul
- % 12 Okur-yazar
- % 9 Okumaz-yazmaz

Yapılan bu araştırma ve PKK'daki teröristlerle ilgili bu istatistikler ayrılıkçı terör örgütündeki teröristlerle ilgili olarak genel bilgiler vermekte. Kısacası bu terörist grubunun hedefindeki terörist işsiz, eğitim ve kültür seviyesi düşük, hayatta çok fazla umudu olmayan insan grupları (Örgün, 2001, s.30-31). Terör örgütlerinin üzerinde durduğu en büyük hedef kitle gençliktir. Çünkü; gençlik bir insanın hayatındaki en kritik dönemi teşkil etmektedir. Terör örgütleri ise bu dönemi kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istemektedirler. Bundan dolayı bölgede eğitime daha çok önem verilmeli ve gençlerimizi terör örgütlerinin ağına düşürmemek için sosyal aktiviteler düzenlenmelidir.

Bölgeye gönderilen mahalli idarecilerden kaynaklanan bazı hatalar da bölücü örgüt tarafından propaganda malzemesi haline getirildiği görülmektedir. Her hangi bir olumsuzluk durumunda “şer kuvvetler”, derhal harekete geçerek yaraları kanatmaya, acıları istismar etmeye, açıklardan sızmaya, varsa, mahalli idarecilerin hatalarını abartmaya başlarlar; “bölücülük tohumlarını” ekmeye, zehirli filizleri beslemeye ve kıvılcımları körüklemeye çalışırlar. Coğrafi şanssızlıkları ve iklim âmillerini bile “devlet babanın” aleyhine kullanmaya kalkışır, devlet adamlarının “iyi niyetli” olmadıklarını ve kasıtlı hareket ettiklerini propaganda etmeye yönelirler. Hele, bir de mahalli idarecilerin ve bürokratların, şu veya bu şekilde, bir açığı yakalamışlarsa, onların halka ters düşen bir davranışlarını tespit etmişlerse, siz seyreyleyin istismarı (Arvasi, 2000, s.52).

Terörle mücadelede en önemli hususlardan biri de; terörist ile masum kişilerin ayırt edilmesidir. Masum kişileri asilerden ayırma, onlara yanlışlıkla kötü muamele yaparak karşı cephenin büyümemesine dikkat gösterme hususu Düşük Yoğunluklu

Çatışma doktrinlerinin vazgeçilmez kuralları arasında yer almaktadır (Kışlalı, 1996, s.158).

Emekli orgeneral Sabri Yimibeşoğlu Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde PKK terör örgütüne yönelik sürdürülen mücadele ile ilgili olarak şunları ifade etmektedir. "Halkın nabzını iyi tutamadık. Biliyorsunuz bu konularda halkın verdiği destek derecesi çok önemlidir. Dağa çıkmalar 84'ten sonra başladı. Önce yoktu. Sonra lojistik destek arttı. O zamanlar biraz çeşitli sebeplerden, o tarafa kaydığını gördük. Bunlar da önemli konulardı ama üzerinde bilimsel olarak fazla durulmadı. Halkın PKK'ya bakışıyla bağlılığı tam ölçülemedi. Bunlar güzel kalem etme eğilimiyle geçirildi." (Kışlalı, 1996, s.242).

Doğu bölgesinin karakteristik vasfı, iktisâdî ve sosyal bakımdan kendi içine kapalı, cemaatçi ve gelenekçi bir yapı arz etmesidir. Korunma ve savunma, hayatlarını idama için çeşitli ihtiyaçların temini ve devletin kendisini yeterince hissettirememesinden ağalık müessesesi doğmuştur. Manevi bir tesire sahip olduğu için ağalıktan daha müessir olan şeyhlik ise, bölgede bu cemaatçi yapının diğer önemli müessesesi olmuştur. İşte bu müesseselerin temsilcilerinin sahip olduğu bu liderlik rolü ve bölge halkının bunu benimsemesi, bunlara bağlı kitlelerin varlığı, bir kişinin fikrinin ona bağlı olan bütün grup üyelerince kabul edilmesi neticesini doğurmaktadır. Nitekim PKK pişmanı S. Dönmez bunu şöyle ifade etmiştir. "...Aile ya da aşiretten bir kişiyi kazanmayı başardıysak, bütün aile ya da aşiret bizim tarafımıza geçiyordu." (Tatar, 2000, s.288-289).

Bölgede otoriter tek güç olduğunu insanlara kabul ettirmeye çalışan PKK, ailedeki otoritenin tasfiye edilmesi gerektiğinin bilincindedir. Aile; bölgede hâlâ önemini muhafaza eden bir kurumdur. Öcalan'ın deyişiyle "Kürdistan'da kendiliğinden yaprak bile kıpırdamaz, hele aile, namus değerleri konusunda hiç kıpırdamaz". Aile bireylerinin ilişkileri sonucu ortaya çıkan "ailecilik", hayatın hemen hemen ana merkezi durumundadır. Herhangi bir bireyi PKK saflarına katmadan önce, onun ailesiyle ilişkilerini asgari düzeye indirmek gerekmektedir. Fakat sosyal ve kültürel değer yargılarının yoğunlukla yaşadığı aile PKK hareketinin gelişimini dumura uğratan, adeta onu dizginleyen, bağlayan temel bir gerici mihrak

rolünü oynamaktadır. Öcalan'ın ifadesiyle “aile bizi (PKK'ı) en çok zorlayan kurumdur.” (Arslan, 2000, s.104).

Teröristi kontrol altına almak için en etkili metot milletlerin kendi tutumlarında mevcuttur. Burada ortaya çıkan problem milyonlarca masum insanın hürriyetlerini kısıtlamadan terörist gruplarını zararsız hale getirmek ve kamuoyunda katı bir direnmeyle karşılaşmaksızın şiddeti önlemektir. Bunun için halka aydınlatıcı bilgiler vermek gereklidir. Halk, terörist tehdidinin ne olduğunu bilmelidir (Hahlweg, 1993, s.7). Meselelere ilmi açıdan eğilmek gereklidir: Sosyal ve askeri bilimler, ekonomi, felsefe, psikoloji, teknoloji, tabii bilimler ve çatışma araştırması akla gelenlerden birkaçıdır (Hahlweg, 1993, s.20). Kontrgerilla mülahazaları sadece askeri sahaya münhasır kalmamalı, aynı zamanda sivil saha için de iyice planlanmış stratejiler uygulanmalıdır (Tophoven, 1993, s.66).

Emperyalist güçlerin güdümüne girerek ayrı vatan, ayrı devlet, ayrı bayrak hayaline kapılanların göğüslerine, başlarına sardıkları şeritlerdeki, karargâhlarında sallandırdıkları flâmalardaki yeşil, sarı, kırmızı üç renk, açık bir tarih dolandırıcılığını ve bir kısım zavallı yurttaşımızın sürüklendiği ağır yanılgıyı belgelemektedir. İran'lı alim Abdulcelil el Kazvini (Hicri, kameri 504-585) 560 (Miladi 1172) yılında yazdığı Kitab'un Nakz adlı önemli eserinde, Sultan Sencer zamanında Büyük Selçuklu İmparatorluk bayrağının yeşil, sarı, kırmızı renklerle tertip edildiğini kaydetmiştir (Özdağ, 2003, s.39). Bu renklerin ecdadımız tarafından tarihte kullanıldığını, terör örgütünün ise bunu kendine mal etmeye çalıştığı propagandasının yapılması, halkla bütünleşme ve hakikatleri ortaya koyması açısından faydalı olacaktır.

Terörle mücadele için yapılandırılmış olan Geçici Köy Koruculuğu müessesesi, bölgede zamanla dejenere olmuş ve bölge halkı arasında sorunlara yol açmaya başlamıştır. Aralarında meydana gelen kan davaları sonucu işlenen cinayetleri, hasımlarına “terörist” yaftası vurarak, terörle mücadele adına yaptıkları gelen bilgiler arasında yer almaktadır. Bu koruculardan bazılarının uyuşturucu ve silah kaçakçılığı işine de bulaştıkları tespit edilmiştir. Terörle mücadele uzmanı olan A. Cem Ersever Geçici Köy Korucuları ile ilgili olarak: “Birbirleriyle iyi geçinme alışkanlığından yoksun, kendi komşusu ile konuşmayan ve birbirine sırtını dönmeyen insanlara silah

verilerek bütün bir köye koruma görevi yüklenmiş, Geçici Köy Koruculuğu (GKK) adıyla yarım ve eksik bir yapılanmaya gidilmiş, bu spastik teşkilat daha sonra “Bacasız Fabrika” olarak anılmaya başlanmıştır (Ersever, 1998, s.17) demektir.

GKK sistemi, terörün yoğun olduğu bölgelerde, halkın kendisini korumasına yönelik olarak çıkarılmış, fakat daha sonra kuruluş amacından uzaklaşarak hem illegal yöntemlere saptırılmış, hem de yöre halkı arasında huzursuzluğa sebep olmuştur. Halkı devlet adına kazanmak, halka korunması için silah vererek değil, halkın korunması gerçekleştirilerek kazanılacaktır. Terörün yoğun olarak yaşandığı yörelerde, güvenlik önlemleri alınmış merkezi yerleşim birimleri oluşturularak bu sağlanabilir. Böylece hem halkın devlete olan güveni sağlanmış olur, hem de GKK sistemi ile halk arasında oluşan ayrılıklar ve huzursuzluklar ortadan kaldırılmış olur.

Halk desteğinin kazanılmasında en önemli unsur, bölgede otoritenin tamamen devlet elinde bulunmasına bağlıdır. Bölgede zaman zaman halkın PKK'ya yardım ve destek sağlaması örgütün ideolojisinden ziyade, baskın çıkan otoritesinden kaynaklanmaktadır (Pamukoğlu, 2003, s.31). Tam olarak can emniyeti sağlanamayan bölge halkının can korkusu ile bazı dönemler terör örgütüne destek sağladığı görülmüştür. Bu ve buna benzer durumların önüne geçilebilmesi için, bölgede otoritenin tamamen devlet tarafından tesis edilmesi gerekmektedir.

3.3.2. Teröristlerin Mücadele Azimlerinin Kırılması

Terör örgütleri için militan; propaganda yapmak, örgütün giderleri için para temin edilmesi, lojistik destek sağlamak ve silahlı mücadelede bulunmak için en önemli araçtır. Terör örgütleri tarafından uygulanan psikolojik hareket faaliyetlerinin asıl amacı da militan temin etmektir. Nasıl ki terör örgütleri için militan, olmazsa olmaz bir olgu ise terörle mücadele için bu militanların pasifize edilmesi olmazsa olmaz bir olgudur. Silahlı mücadele yolu ile militanların pasifize edilmesi önemli olduğu kadar, ondan daha önemli olan karşı psikolojik hareket faaliyetleri ile bu militanların mücadele azimlerinin kırılmasıdır. Silahlı mücadele yolu ile her ne kadar teröristler imha edilse de, mücadele azimleri kırılmadığı müddetçe terör

örgütleri yeni elemanlar kazanacak ve psikolojik olarak motive ederek onları yeniden faaliyete sürükleyecektir.

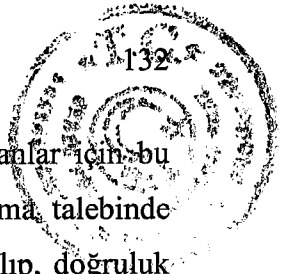
Teröristlerin mücadele azimlerinin kırılmasında en önemli araç; terör örgütlerinin yapmış olduğu propagandayı etkisiz hale getirmek için karşı propaganda faaliyetlerine önem verilmesidir. Teröristlerin mücadele azimlerinin kırılmasında önemli bir etken olan propaganda faaliyetleri, savaşlarda da düşman kuvvetlerinin askerlerinin ve halkının mücadele azimlerinin kırılmasında en büyük etkidir. Düşman askerlerinin ve halkının mücadele azminin kırılmasına yönelik olarak yapılan propaganda faaliyetleri, günümüze dek yapılan tüm savaşlarda kullanılmıştır. 20. Yüzyıl boyunca, kavramın resmi kullanımından kaçınılmasına karşın propaganda savaşın en önemli araçlarından biri olarak fikirlerin, davranışların, sivillerin ve askerlerin tolerans düzeylerinin ve sonuçların manipüle edilmesine yardımcı olmuştur. Birinci Dünya Savaşı boyunca ittifak kuvvetleri düşman saflarına ya da sivillerin olduğu bölgelere toplam 26 milyon broşür dağıtmış ya da başka bir deyişle bombardıman etmişlerdir. 1945 sonunda Kraliyet Hava Kuvvetleri, Avrupa'da 6000 milyon ve ABD Hava Taktik Kuvvetleri de bundan ayrı 8000 milyon broşür attı. Birinci Dünya Savaşı sırasında İngiliz Askeri Kuvvetleri, uçağı, "broşür atmak için kullanılmayacak kadar değerli bir savaş aracı" olarak kabul ediyordu ve bu göreve uygunluğuna karşın, uçak yerine sürüklendikleri yerlere, broşür atmak üzere balon kullanılmaya başlandı. 1944 ve 1945 teki iki filo broşür atmak işiyle görevlendirilmişti ve yalnızca Avrupa'da İngiltere ve ABD toplam 4600 kişiyi özel psikolojik savaş bölümü olarak ana karargâhların emrine vermişti. General Eisenhower'ın de dediği gibi, "kâğıt mermi" "savaşın en özel ve tercih edilen silahı" haline gelmişti (Finch, 2002, s.84).

Türkiye'de meydana gelen terör olaylarında istenen başarıya ulaşılamamasında en büyük etkenlerden biri, terör örgütünün yapmış olduğu propagandaya karşı, devletin terör örgütüne ve teröristlere karşı yapması gereken propagandanın yetersizliğidir. Terörle mücadelede önemli bir yere sahip olan psikolojik hareket faaliyetlerinin önemi yetkili merciler tarafından geç fark edilmiştir. PKK terör örgütü psikolojik hareket faaliyetlerini devletten önce uygulamış ve devlet tarafından psikolojik hareket faaliyetlerine önem verilmeye başlanıncaya kadar belirli bir merhale katetmiştir.

Terörle mücadelede kararlılık önemlidir. Herşeyden önce bir hükümet teröristlerden korkmamalı ve katiyen teröristlerin şantaj ve zorlamalarına taviz vermemelidir (Hahlweg, 1993, s.11). Çünkü, şantaj ve zorlamalarda verilecek olan tavizler teröristlerin mücadele azmini daha da kuvvetlendirecek, şantaj ve zorlamalar artarak devam edecektir. Taviz tavizi doğurur sözünün haklılığı burada kendini gösterecektir. Terör örgütünün şantaj ve zorlamalarına verilecek olan tavizler, terör örgütü tarafından militanlarına ve hitap ettiği kitleye karşı propaganda malzemesi olarak kullanılacak, “örgüt olmasaydı bu tavizler alınamazdı” şeklinde propaganda yapılacaktır. Ayrılkçı terör eylemlerine başvuranların amacı toplumsal hayatı felce uğratmak, insanları şiddet uygulamaları ile korkutarak sindirmek ve böylece dikkatleri kendi mücadelelerine çekerek merkezi hükümetin tutumunu etkilemektir (Gürses, 2001, s.23). Hükümetin, tutumunu taviz yönünde kullanması, teröristlerin ve sempatizanların örgüte olan bağlılığını daha da arttıracaktır.

Terörizm problemi “suç ortakları aleyhine ifade verince cezalandırılmayan şahit” müessesesinin hukuka sokulmasıyla tesirli bir şekilde çözülemez (Hahlweg, 1993, s.20). Türkiye’ de bu sistem “Pişmanlık Yasası” ile zaman zaman uygulanmıştır. Bu sistemin bazı faydaları olmasına rağmen aksi tesirleri daha çoktur. Operasyonlar esnasında hiçbir çıkar yol bulamayıp mecburen teslim olan teröristler, pişmanlık yasasından faydalanma talep edip, ya hiç ceza almamakta, yada az bir ceza ile kurtulmaktadır. Bu yasa bir nevi teröriste mücadele azmi kazandırmaktadır. Çünkü; terörist çatışma esnasında başka çıkar yol kalmadığında bu yasaya güvenip teslim olmaktadır. Az bir cezayla yada hiç ceza almadan kurtulacağını bilmektedir. Bu yasa şehit ailelerinin de tepkisini çekmektedir. Çatışmalarda yakalanıncaya kadar güvenlik kuvvetlerine karşı öldürücü eylemlerde bulunup, zorda kaldığı zaman teslim olup “pişmanım” demesi haklı olarak şehit aileleri tarafından tepkiye neden olmaktadır. Çatışmalarda değil de kendiliğinden teslim olan teröristlerin pek çoğu ise, ya örgütten dışlanmış olan, ya dağ koşullarına alışamayan, ya da örgüte katılmadan önce kendine vaad edilen sözlerin yalan olduğunu anlayanlardır. Pek çok terörist için pişmanlık yasası “zor anda sığınılacak olan bir liman” olarak görülmektedir. İçlerinde gerçekten de pişman olanlar yok değildir. Fakat bunlar azınlıkta kalmaktadır. Bu durumda olanlardan terörle mücadele ortamında istifade de edilmiştir. Bu yasanın teröristler tarafından istismarının önlenip, bir kurtuluş yolu

olarak görülmesinin önüne geçilmelidir. Çatışma esnasında teslim olanlar için bu yasa yürürlüğe konmamalıdır. Kendiliğinden teslim olup, itirafçı olma talebinde bulunanların da sorgularında vermiş olduğu bilgilerin titizlikle araştırılıp, doğruluk derecesi ve işe yarayıp yaramama durumuna göre değerlendirilmesi en uygun yol olarak görülmektedir. Doğru ve işe yarayan bilgiler verip, pişmanlığında samimiyetini ispatlayanlar için özel bir yöntem uygulanıp, terörle mücadelede faydalanılmalıdır.

Terörle mücadelede eleştirel yaklaşımlarda bulunurken, terörle mücadele yöntem ve stratejilerinin yanlışlığını ya da eksikliğini eleştirilmelidir. Fakat, Türkiye’de terörle mücadele edenlerin yanlışları ya da yetersizlikleri eleştirilmektedir. Bu tavırla yola çıkanlar, demokrasinin koruyucusunun terörle mücadele edenler değil de teröristler olduğunu zanneder (Çınar, 1997, s.278-279). Bu durum ise, halkın gözünde güvenlik kuvvetlerini haksız, teröristleri haklı gösterme çabası içinde olanların bir çabasıdır. Böyle bir ortamda teröristler kendilerine daha rahat bir faaliyet alanı bulurlar ve mücadele azimleri daha da artar. Bu yüzden terörle mücadeleye eleştirel öneriler getirilirken, terörle mücadele yöntem ve stratejileri üzerine öneriler getirilmeli, bu öneriler de yapıcı yönde olmalıdır.

Terörle mücadele ciddi bir iştir. Olaylara ciddiyetle yaklaşım, gerekli olan önlemler kararlılıkla uygulanmalıdır. Terörle mücadelede özellikle karar mekanizmasında olan kişilerin ihmalkâr tutum ve davranışları, telafisi mümkün olmayan yada bedeli çok ağır olan sonuçlara sebep olabilir. Terörle mücadelede gösterilecek olan ihmalkâr tutum ve davranışlar, hem vatandaşın devlete olan güven duygusunu zedeler, hem de teröristlerin ve sempatanların mücadele azmini arttırır. Terörle mücadelede bazı dönemlerde bu ihmalkâr tutum ve davranışlar sergilenmiştir. 1995 Mayıs’ında MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş kendisine Hürriyet’in yönelttiği “PKK terörüyle geçen seneler boyunca mücadele de ihmal, maksatlı tutum, yani mücadele ediliyormuş gibi gösterirken beslemek gibi kokular aldınız mı?” şeklindeki soruyu şöyle cevaplamıştır; “O kokular var. Bir defa, meseleyi baştan çok ihmalkarlıkla ele aldık... ANAP dönemi ve daha önce konsey döneminde. Basitmiş gibi mesele ele alındı. Herhalde işin içine kasıt da girmiştir. Şüphelerimiz var. Ama o şüphelerimizi ifade edemiyoruz.” (Kışlalı, 1996, s.25) şeklindeki açıklamaları olayların boyutunu açıkça ortaya koymaktadır.

Propaganda yolu ile ve silahlı mücadele yolu ile teröristlerin mücadelesinin, mücadele azimlerinin kırılması için istihbaratın çok önemli bir işlevi vardır. Teröristlerin barınma yerleri, faaliyetleri, ideolojileri, propaganda yöntemleri gibi bilgiler titiz bir istihbarat çalışmasını gerektirmektedir. Hükümetler için istihbarat, asilerin buldukları yerleri saptamak, onları tecrit ve imha etmek, ya da lider kadrolarını ve örgütlerini etkisiz kılmakta kullanılacak vazgeçilmez bir mücadele boyutudur. İncelemeler, yeterli istihbarat sistemiyle psikolojik vasıtaların yerli yerine konmadığı, dolayısıyla yıkıcı faaliyet, yıkıcı örgüt ve liderlerinin tespit edilip imhalarına gidilmediği hallerde, çatışmaların şu ya da bu şekilde sonsuza kadar sürüp gidebileceğini ortaya koymaktadır (Kışlalı, 1996, s.32).

PKK'ya karşı istihbaratsızlığın yetersizliğinden çok, çeşitli istihbarat teşkilatları arasındaki eşgüdümün tatmin edici olmaması ve elde edilen istihbaratın hemen harekete geçirilerek etkili bir şekilde kullanılamaması öne sürülmüştür. Oysa istihbarat sisteminin bütün ulus boyutunda işlemesi, merkezi bir bilgisayar kayıt sistemine bağlanması, gene merkezi sitemde kaynakların sağlıklı kontrolünün yapılması, ulusal istihbarat ve karşı istihbarat planlarının hazırlanması gerektiğinde de gizli operasyonların uygulanması gerekir. Güneydoğuda hizmet gören istihbarat elemanlarının genellikle birleştikleri noktalardan biri elde edilen istihbaratın bölgedeki ilgili güvenlik birimlerine en hızlı biçimde aktarımıyla gerekli harekâta hemen geçilememesi olmaktadır. Bunda servislerin topladıkları bilgileri öncelikle kendi merkezlerine vermelerinin önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır (Kışlalı, 1996, s.160). Terör olayları ile alakalı istihbarat bilgileri için bir merkezin kurularak, ilgili istihbarat birimlerinin elde ettiği bilgileri birinci elden bu merkeze göndermeleri, iletişimin sağlıklı ve hızlı bir şekilde olabilmesi için de, merkezde oluşturulacak bilgisayar ortamında bir havuz sistemi ile, ilgili istihbarat birimlerinin ellerindeki bilgileri bu havuz sistemine birinci elden göndermeleri gerekir. Bu merkezde terörle mücadele konusunda alanında uzmanlaşmış personel istihdam edilmeli, bu personel gelen bilgileri anında değerlendirmeye tabi tutarak ve aralarında istişare ederek alınması gerekli tedbirler konusunda strateji geliştirmelidir. Şu hakikat hiçbir zaman unutulmamalıdır. "Bir ülkenin bölünmez bütünlüğü ve milletinin bekası, birkaç kişi veya birimin ihtiraslarının kurbanı olamaz."

Teröristlerin barınma ve lojistik destek bölgelerinin imhası da teröristlerin mücadele azimlerinin kırılmasında önemli bir yere sahiptir. Terör örgütünün faaliyetlerini yürütebilmesi ve eyleme geçebilmesi için barınma ve lojistik destek bölgelerine ihtiyacı vardır. PKK terör örgütü Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bu yönde faaliyet bölgeleri bulabilmektedir. Gerçekleştirdiği eylemlerde bu bölgelerde olmaktadır. Zamanla Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerine de sızma girişimleri olmuş, fakat buralarda barınma ve lojistik destek bölgeleri kuramadığı için tutunamamıştır. Bu da gösteriyor ki; bu alanların imha edilmesiyle teröristlerin barınma ve destek alanları da yok edilerek mücadele azimlerine büyük bir darbe indirilecektir. Faaliyet gösterdiği bölgelerde bu alanların boşaltılarak imha edilmesi, terörle mücadelede başarı sağlanabilmesi için zaruridir. Böylesine köy boşaltma ve hatta boşaltılan köylerin bir daha teröristler tarafından kullanılmaması için yakılması yöntemleri kontrgerilla mücadelesi yapılan düşük yoğunluklu çatışma bölgelerinde dünyanın her tarafında, bu mücadeleyi sürdüren ülkelerin güvenlik güçlerince uygulanmıştır (Kışlalı, 1996, s.201).

Burada önemli olan bir husus da, boşaltılan yerleşim bölgelerinde yaşayan insanların barınma ve sosyal yaşam imkânlarının sağlıklı bir şekilde temin edilmesidir. Aksi takdirde bu bölgelerde yaşayan vatandaşlar, ikamet ettikleri yerlerden çıkarılarak başı boş bırakılmalarının sorumlusu olarak devleti görecekler ve bu insanlar terör örgütünün kucağına atılmış olacaktır. Terör örgütü için de bu olaylar “devlet köyleri boşaltıp yakarak, halkı sokağa terk ediyor” diye propaganda malzemesi haline getirilecektir.

Burada önemli bir husus da yetkililerin, niçin bu bölgelerin boşaltılarak imha edildiğini vatandaşa açıklamasıdır. Terörle mücadele konsepti gereğince bu uygulamaların yapıldığı, terörle mücadele eden diğer ülkelerinde bu uygulamaları yaptığı örnekler verilerek açıklanmalı, bu yöntemin terörle mücadelede uluslararası kabul görmüş bir uygulama olduğu kitle iletişim araçları vasıtası ile kamuoyuna duyurulmalıdır. Bu uygulamayı yapıp, daha sonra da inkâr etmek terör örgütünün işine gelmektedir. Çünkü bu uygulamanın yapıldığını bizzat yerlerinden edilen vatandaşlar bilmekte, terör örgütü ise bu uygulamayı propaganda malzemesi haline getirdiği için, vatandaş: “Devlet buraları boşaltıp imha ettiği halde yapmadığını söyleyerek yalan söylüyor. Örgüt ise doğruyu söylüyor” diyerek terör örgütünün

kendi haklarını savunduğu kanaatine sahip olacaktır. Bunun sonucunda terör örgütüne sempati ile bakabilecek, hatta destek bile verebilecektir.

Sadece alanda faaliyet gösteren teröristlerin değil, yakalanarak cezaevlerine konan teröristlerin de mücadele azimlerinin kırılmasının gerekliliği, cezaevlerinden çıkan teröristlerden pek çoğunun tekrar örgüte katılması ile ortaya çıkmaktadır. Cezaevleri terör örgütlerinin eğitim yuvası haline gelmiş, pankart asmadan yada yasadışı bir gösteriye katılmaktan içeri giren bir sempatizan, her türlü ideolojik ve teorik eğitimi almış, bomba uzmanı azılı bir terörist olarak dışarı çıkmaktadır. Bu durumu PKK merkez komite üyesi Kemal Pir'in açıklamaları da teyit etmektedir. 1980 askeri darbesi sonucu yapılan tutuklamalarla dolan Diyarbakır cezaevi PKK'nın kadro genişletme çalışmalarına zemin hazırladı ve yeni kadroların eğitimi çalışmalarında önemli bir rol oynadı. PKK merkez komitesi üyesi Kemal Pir'in, "Kürdistan özgürlük mücadelesinin kalbi Diyarbakır'da, Diyarbakır'ın kalbi de zindan da atmaktadır." ifadesi PKK'luların yoğun olarak buldukları cezaevlerinin birer eğitim merkezi haline getirilmiş olduğunu göstermektedir (Gürses, 2001, s.85).

Örgütün çökertilen bir bölümünde bulunanlar cezaevine gittikten sonra derhal bir araya gelmekte, ideolojinin gereği olan disiplinli yaşamı oluşturmakta, ihtiyaç duyulan dayanışmayı bulmaktadır. Genellikle cezaevlerinde her örgütün bir yapılanması mevcuttur ve kendi anlayışı doğrultusunda yaşamını sürdürmektedir. Böylece, büyük emek ve para karşılığında yakalanan insanların –kafalarındaki ideolojik inanç kırılmadığı için- bir bakıma daha katı ideolojik eğitim alacağı bir ortama konulmaktadır. Bir anlamda terörist bir çalışma alanından alınarak diğer bir çalışma alanına geçirilmekte ve faaliyetleri için her türlü imkân hazırlanmaktadır (Korkmaz, 1999, s.64).

Türkiye'deki cezaevleri; ıslahevi veya cezaevleri vasfından çıkmış sefa evlerine dönüşmüştür. Bu duruma düşülmesinde maddî ihtiyaçlarla birlikte cezaevleri personelinin geçmişte ideolojik tercihlerle işe alınmasının da payı vardır. Cezaevlerinde eroınman eroın ihtiyacını karşılayabiliyor, örgüt lideri, militanlarına içeriden cep telefonları ile talimat verebiliyor. Cezaevi terör okulundan farksız. Sempatizan olarak içeri giren, azılı militan olup çıkıyor. Koğuşlar, bölücü örgüt liderlerinin posterleriyle dolu. İçeride, rahatça tüneller kazıyor. Bunların çoğu da

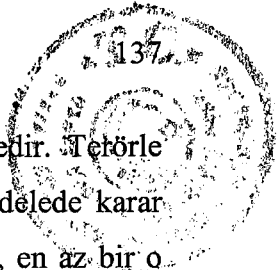
tesadüf eseri ortaya çıkarılıyor. Kesici alet bulundurulması doğal bir hadise. Silahi bile yadırgayan yok (Şehirli, 2000, s.366).

İslah olması için cezaevine konan bir teröristin böyle bir ortamda, değil ıslah olması, cezaevine girdiği andaki ideolojik ve teorik bilgi birikiminin bile aynı kalması beklenemez. Cezaevlerine konan teröristlerin mücadele azimlerinin kırılması için koğuş sisteminden, tek kişilik hücre sistemine geçilmesi mecburiyet halini almaktadır. F tipi cezaevleri olarak adlandırılan bu sisteme terör örgütünün ve yandaşlarının karşı çıkması, militanların eğitimden yoksun kalarak örgüt ile bağlarının kopacağı endişesinden kaynaklanmaktadır.

3.3.3. Dış Desteğin Önüne Geçilmesi

Terör örgütleri finansman, eleman temini, propaganda çalışmaları, barınma, lojistik destek ve eylem yapabilmek için dış desteğe muhtaçtırlar. Ülke içinde bu faaliyetleri yürütmek oldukça riskli olduğu için, bir terör örgütünün ayakta durabilmesi ve faaliyetleri yürütebilmesi için dış destek yaşamsal bir önem arz etmektedir. Dış desteğin, mücadele öncesi ve sonrasında ayaklananlara karşı hükümetler için olduğu kadar ayaklananlar içinde yaşamsal önemde olduğu kuşkusuz (Kışlalı, 1996, s.30).

Terörizm demokraside doğup yaşar. Demokrasinin yasalarından yararlanır, toplumla birlikte var olur ve hedefi onu yok etmektir. Milletlerarası işbirliği, terörizmi önlemede birinci derecede önemli bir önlemdir. Bu ciddi ve samimi olarak yapılmalıdır. Terörizm konusunda uzman yazar Walter Laqueur: “Eğer hükümetler boyun eğmezlerse terörizmin tırmanışı duracaktır, fakat maalesef bütün demokratik hükümetler şu veya bu zamanda aynı şekilde hareket etmişler ve teröristlerin isteklerine boyun eğmişlerdir. İngilizler ve Almanlar mahkum teröristleri salıvermişlerdir. Amerikalılar ve Fransızlar fidye ödemişler, İsraililer bile tuttıkları teröristleri bırakmışlardır. Egemen devletler terörist grupları korudukları, eğittikleri, finanse ettikleri, donattıkları ve ülkelerine kabul ettikleri sürece milletlerarası bir işbirliği hemen hemen imkansız olacaktır” demiştir (Altuğ, 1995, s.14).

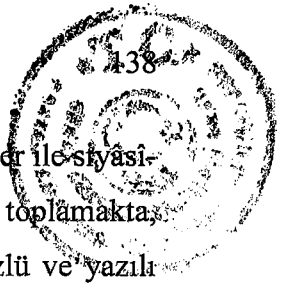

Türkiye 20 yıldır PKK terör örgütüne karşı mücadele vermektedir. Terörle mücadelede istenen seviyede başarı gösterilememesinde, terörle mücadelede karar mekanizmasında bulunan kişilerin taktik ve strateji hatalarının yanında, en az bir o kadar PKK terör örgütüne yapılan dış desteğin de önemi vardır. Uluslararası politikada terör, siyasetin illegal yöntemlerle yürütülmesinde bir araç olarak görülmesinden dolayı pek çok ülke teröre karşı olduğunu vurgulamasına rağmen, milli menfaatleri gereği terör örgütlerini desteklemektedirler. Bunu bizzat Türkiye örneğinde görmemiz mümkündür. PKK terör örgütüne verilen dış destekler istihbarat birimlerinin çalışmaları sonucu ortaya çıkarılmıştır. Barınma, ideolojik ve silahlı eğitim, lojistik destek ve faaliyetlerin organizasyonu için gerekli olan alan temini başta Suriye, Irak ve İran olmak üzere pek çok ülke tarafından karşılanmaktadır. Finansman sorunu da, başta Avrupa ülkeleri olmak üzere pek çok ülke tarafından terör örgütüne destek olarak çözülmektedir. Bir terör örgütünü, terör örgütü olarak kabul edip, el altından destek vermek veya başka yollarla dolaylı olarak destek olmak, uluslararası ilişkiler açısından kabul edilmesi mümkün değildir. Birçok AB ülkesi bu iki yüzlü davranışı uzun süre devam ettirmiştir (Özcan, 2003, s.150).

Yurtiçi ve yurtdışı kamuoyunda, mücadelede tarafsız (nötr) kalmış grupların desteğinin ve terör örgütlerini dıştan destekleyen ülkeler üzerine dünya kamuoyunun baskısının sağlanması büyük önem arz etmektedir.

Ülkemizin bulunduğu jeopolitik, jeostratejik ve ekonomik güç bakımından güçsüz bırakmak isteyen, ülkemize karşı tarihten kaynaklanan düşmanlıkları bulunan, örgüt mensuplarına insan hakları adı altında sahip çıkan, ideolojilerini ve dış politikalarını gerçekleştirmede terörizmi bir yöntem olarak seçen ülkeler ile Ortadoğu petrollerine ulaşmak için ülkemiz üzerinden bir koridor açmak isteyen ülkeler örgüt mensuplarına sahip çıkmışlardır.

Terör örgütleri genel olarak Avrupa ülkelerinin anayasa ve kanunlarının yumuşaklığından ve demokrasi ile yönetilmelerinden istifade ederek, bu ülkelerde dernek ve benzeri paravan kuruluşlar kurmuşlar ve faaliyetlerini meşru hale getirmişlerdir.

Bu ülkelerde, rahatlıkla ülkemiz aleyhinde eyleme yönelik faaliyetler ile siyâsî-kültürel etkinliklerde bulunmakta, vatandaşlarımızdan zorla para toplamakta, festival, gösteri ve toplantılar düzenlemektedirler. Bazı siyâsî parti, sözlü ve yazılı basın-yayın araçları ile çeşitli kuruluşların desteğinde propaganda faaliyetlerinde bulunarak bu kuruluşların ülkemiz aleyhinde çalışmalar içerisine girmelerini sağlamışlardır.

Terör örgütlerine verilen yurtdışı desteği kesmek amacıyla öncelikle;

- Hangi devletlerde neden ve nasıl destekleniyor?
- Destek veren devletlere karşı Türkiye'nin kullanabileceği kozlar,
- Terör örgütleri kendilerini destekleyen ülkelere nasıl zarar verebilir?
- Terör örgütlerinin uluslararası hukuk, kural, ilke ve aykırı düşen uygulamaları,

Ayrıca ülkemiz aleyhine faaliyet gösteren terör örgütlerini destekleyen kişi ve kuruluşları etkisiz kılmak amacıyla;

- Terör örgütlerini destekleyen örgüt ve kuruluşlar, yapıları, kuruluş amaçları.
- Destekleme nedenleri.
- Verdikleri desteğin mahiyeti araştırılmalıdır.

Yapılan bu araştırmalarda elde edilen bilgiler doğrultusunda yapılan değerlendirmeler sonucunda, destekleyen ülke ve kuruluşlara yönelik bir strateji belirlenerek, bir plan dahilinde uygulamaya konulmalıdır.

Terör örgütü PKK başta olmak üzere ülke bütünlüğümüze yönelik faaliyet gösteren terör örgütlerine karşı yürütülen mücadelenin anlayışla karşılanmasını sağlamak amacıyla ise;

- Yabancı devletlerin terör örgütü PKK başta olmak üzere ülke bütünlüğümüze yönelik faaliyet gösteren terör örgütleri ile yapılan mücadeleye gösterdikleri ilgi ve tepki.

- Yabancı devletlerin kamuoylarının konuya bakış açıları.
- Yabancı kamuoylarını kimin nasıl yönlendirdiği.
- Yabancı kamuoylarının terörle mücadeleye karşı hassasiyetleri.
- Terör örgütlerinin yabancı ülkelerde kullandığı motifler.

- Terör örgütlerinin yabancı ülkelerde, o ülkeye zararlı olabilecek faaliyetleri ile ilgili olarak bilgi ve belge temin edildikten sonra faaliyet yürütülmelidir.

Yukarıdaki araştırmalar yapılmadan yürütülecek faaliyetler istenilen ölçüde etkili olmayacaktır. Aksi takdirde yürütülen dış politikada ciddi sıkıntılar meydana gelecek, uluslararası platformlarda haklılığımızı anlatmada zorluklar çıkmasına neden olacaktır. Dolayısıyla haklı durumdan haksız duruma düşmemiz söz konusu olacaktır (Erdoğan, 1998, s.151-153).

PKK terör örgütü dış destek sağlamak için yurt dışı faaliyetlerine büyük önem vermektedir. Bu amaçla yurt dışında temsilcilikler ve bürolar açmakta, yazılı ve görsel basın yolu ile Türkiye aleyhinde propaganda faaliyetleri yürütmektedir. Sözde Sürgünde Kürt Parlamentosu kurarak Türkiye'ye yönelik karalama kampanyalarına uluslararası boyut kazandırma çabası içine girmektedir. Yürüttüğü bu faaliyetler ile Türkiye'de insan hakları ihlalleri yapıldığını, eğitim ve öğretim haklarının gasp edildiği, işkencelere maruz bırakıldıkları, kürtlere karşı ırkçı bir politika yürütüldüğü, göz altında infazların gerçekleştirildiği gibi asılsız propagandalarla ilgili ülkelerin hükümetleri ve kamuoyları etkilenmeye çalışılmaktadır.

Terör örgütünün yapmış olduğu bu propagandalar ile dış desteği sağlamalarının önüne geçmek için, iç ve dış istihbaratın gerekliliği tartışılmayacak bir öneme sahiptir. Yapılacak olan istihbarat çalışmaları ile; yurt dışında örgüte destek veren kuruluşların faaliyet alanları, finansman kaynakları, yurt içi bağlantıları, kullandıkları argümanlar, destek veren ülkelerin hangi sebeple destek verdiği ve verdiği desteğin mahiyeti, terör örgütünün yaptığı faaliyetlerden ilgili ülkenin görebileceği zararlar, yapılan propagandadan yurt dışı kamuoyunun etkilenme durumu gibi pek çok konuda gerekli olan bilgiler toplanarak, toplanan bilgilerin değerlendirilerek ilgili ülkeye karşı faaliyet stratejisi belirlenebilecektir. Ülkemizde stratejik istihbarat üretilmesi ve kullanılması yeterli seviyede bilinmekle beraber ne yazık ki; psikolojik harp konusu gibi, psikolojik harp istihbaratı da hem yeterince bilinmemekte hem de gereken önem verilmemektedir (Kalelioğlu, 2002, s.100). Bunun sonucu olarak, dış ülkelerin hükümetlerinin ve kamuoyunun Türkiye'de cereyan eden terör hadiselerine bakışı, terör örgütünün yapmış olduğu propaganda doğrultusunda olmaktadır.

Yurt içi ve yurt dışında yapılacak psikolojik istihbarat faaliyetleri ile, terör örgütünün içerde ve dışarıdaki durumu daha iyi tespit edilecek, bunun yanında yürürlükte olan mevcut terörle mücadele konseptinde olan aksaklıklar tespit edilerek gerekli düzeltmeler zamanında yapılabilecektir. Bu şekilde hem terör örgütünün yapısı, faaliyetleri, almış olduğu dış destekler daha iyi tespit edilerek örgütün genel bir anatomisi çıkarılmış olacak, hem de terör örgütüne karşı uygulamaya koymuş olduğumuz terörle mücadele yönteminde meydana gelen arızalar daha iyi tespit edilecektir. Çin’li savaş stratejisti Sun Tzu: “Düşmanı ve kendinizi iyi biliyorsanız, yüzlerce savaşa bile girseniz sonuçtan emin olabilirsiniz. Kendinizi bilip, düşmanı bilmiyorsanız, kazanacağınız her zafere karşın yenilgiyle de tanışabilirsiniz. Ne kendinizi ne de düşmanı biliyorsanız, sizin için gireceğiniz her savaşta yenilgi kaçınılmazdır” (Tzu, 2001, s.51) diyerek yurt içi ve yurt dışında yapılacak olan istihbarat çalışmalarının, düşmanla mücadele de önemini belirtmektedir.

Bir ülkede yapılan yıkıcı ve bölücü propagandalar, gerçekte, başka istihbarat birimlerinin yazdıkları bir senaryonun uzantısıdır. Bu senaryolara karşı halkı bilgilendirmek ve bilinçlendirmek istihbarat birimlerinin görevidir. İsterse propagandayı yerli ve itimat edilir basın yayın organları yapıyor olsun. Yıkıcı propagandalar, başlangıç olarak, her kesim tarafından kabul görecek motiflerle ortaya çıkar ve zamanla, propagandayı sunanlarca yönlendirilerek kullanılmaya başlanır. Belirli bir aşamadan sonra, devlet propagandanın etkisinde kalan yığınları kontrol etmekte zorlanır. Belirli bir aşamadan sonra da, bu masum motiflerle başlayan propaganda eylemi ve bunun etkisiyle yapılan muhtemel yürüyüşler devletin ya da iktidarların sonunu getirebilir (ınar, 1997, s.123). Bunu örneğini, Türkiye’yi 1980 ihtilaline getiren sebeplerde görmek mümkündür. 68 kuşağı olarak bilinen gruplar, yaptıkları komünist propagandaları ile ülkeyi terör ortamına sokmuşlardır. Önce masum öğrenci istekleri olarak başlayan olaylar, akabinde boykotları, silahlı eylemleri ve en son Fatsa olayları örneğinde olduğu gibi komünist rejim denemelerini doğurmuştur. 12 Eylül 1980 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri yönetime el koymak zorunda kalmıştır. Halbuki yurt dışında cereyan eden komünist hareketleri hakkında yeterli istihbarat toplanıp, yurt içinde bu faaliyetlerde bulunanlar hakkında gerekli tedbirler alınmış olsaydı ülke terör ortamına sürüklenmemiş ve binlerce insanımız hayatını kaybetmemiş olacaktı.

Aynı durum PKK terörü için de söz konusudur. 12 Eylül 1980 askeri müdahalesine kadar 350'den fazla cinayet ve 350'den fazla yaralama olayına adı karışan terör örgütü PKK, askeri müdahaleyi takiben sınırımızın öbür tarafında, ilk eylemini gerçekleştirdiği 1984 yılına kadar dört yıl boyunca silahlı ve ideolojik eğitim almıştır. 1984'de Eruh ve Şemdinli katliamlarını müteakiben, olay bir çete işi olarak algılanmış, hatta dönemin başbakanı olayı “üç beş çapulcu” nun işi olarak yorumlamıştır. Bütün bunlar o dönemki istihbaratın bir gafletidir.

Terör örgütlerine yönelik olarak yapılan dış desteğin önüne geçilmesinde, karar mekanizmasında yer alan kişilerin kararlı ve tutarlı bir politika izlemelerinin de çok büyük önemi vardır. Bir ülkede cereyan eden terör hareketlerine menfaati gereği destek veren ülkelerin, bu desteği kesmelerinde en büyük etken, muhatabı olan ülkenin izleyeceği politikalardan uğrayacağı zararın, teröre destek olarak elde edeceği menfaatten fazla olduğu durumdur. Teröre destek veren ülkelere yönelik olarak uygulanacak olan yaptırımların önemi büyüktür. Bu yaptırımların uygulanabilmesinde ise ülke olarak kararlılığın etkisi çok büyüktür. 20 yıldır PKK terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan'ı barındıran ve destekleyen Suriye, Türkiye'nin kararlı tutumundan dolayı terörist başını ülkesinden çıkartmak durumunda kalmıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) adına Orgeneral Ateş'in Eylül 1998'de Öcalan'ı elinde Türkiye'ye karşı bir koz olarak tutan Suriye'deki Hafız Esad yönetimine karşı sert uyarısı ve hemen arkasından Orgeneral Kıvrıkoğlu'nun Adana'da, Suriye'deki Hafız Esad yönetiminin teröre destek vermesini kınayan açıklamasıyla, yine ekim ayı başında “sabrımız taşmak üzere, Şam yönetimi ile aramızdaki durum, ilan edilmemiş bir savaş halidir” ifadesi ve Demirel'in “Suriye'ye karşı mukabelede bulunma hakkımızı saklı tutuyoruz” uyarısı Türkiye-İsrail arasında sıkışabileceğini hesap eden Şam yönetiminin tavizkâr bir tutum içerisine girmesini sağlamıştır. Ankara'dan Şam'a karşı olası bir askeri müdahale söz konusu olunca Kahire yönetimi aracılık yapma görevini üstlenmişti. Ankara'dan gelebilecek askeri müdahalenin diğer Arap ülkelerini ve İsrail'i içine çekebilecek bir çatışmaya dönüşme olasılığı İsrail ve ABD yönetimini sorunun çözülmesi sürecine katılmaya ve bu arada bu süreçten kâr sağlamanın yollarını aramaya itmiştir (Gürses, 2001, s.142-143).

Mücadelede tarafsız kalmış (nötr kalmış) grupların desteğinin sağlanması için de çok şey yapılmalıdır. Bu hem yurt içinde, hem de yurt dışında yapılmalıdır. PKK'yı dıştan destekleyen ülkeler üzerine dünya kamuoyunun baskısının sağlanmasının önemi birçok kez vurgulanmıştır. Bir oranda bu kampanyadan sonuç da alınmıştır. Fakat her şeyin tatmin edici olduğunu kim iddia edebilir? (Kışlalı, 1996, s.161). Terör örgütü PKK'nın başta komşu ülkelerde olmak üzere diğer bazı ülkelerde dernek ve büroları halen faaliyette bulunmakta ve Türkiye'ye yönelik olarak propagandalarına devam etmektedir.

Terörle mücadelede dikkat edilmesi gereken önemli bir husus ise, terörün tamamen dış etkilere bağlanıp kolaycılığa kaçılmasıdır. Terör, mevcut veya istismara açık bir zeminin olmadığı yerlerde yaşama imkanı bulamaz. Dolayısıyla bir yerde yaygın olarak terör mevcut ise orada gerçekten bir şeylerin de yanlış gittiğini kabul etmek gerekir. Olayın tamamen dış örgütlere bağlanarak iç dinamiklerin ihmal edilmesi, kendi kendimizi kandırmaktan başka bir şey olamaz. Bunun birde tersini düşünürsek, terörü yorumlarken sadece iç dinamikleri ele alıp, dış dinamikleri dikkate almamakta başka bir hatadır. İç ve dış dinamikler, abartılmadan dikkate alınmak suretiyle terörle mücadele de tedbirler geliştirilmelidir. Ancak, terör olayına çözüm üretilememesi veya başarılı olunamaması karşısında dış güçler sığınılacak bir kale olmamalıdır (Erdoğan, 1998, s.162). Şu gerçek unutulmamalıdır ki; eğer bir ülkede istismara açık bir durum varsa, hasım güçler tarafından bu durum kullanılacaktır. Çünkü dünya siyasetinde "Kurt Kanunu" geçerlidir. Bu kanunda "düşeni yemek hak"tır. Dünya siyaseti bu kanun üzere kurulmuştur. "Hak", her zaman "haklı olan"ın değil, daima "güçlü" olanın olmuştur. Bir ülkedeki terör ortamında dış güçler, imkânları nispetinde, teröre destek vereceklerdir. Burada önemli olan, teröre verilen dış destekten şikayet etmek değil, gerekli tedbirleri alarak dış desteğin önüne geçilmesidir.

Dış desteğin önüne geçilmesinde yaptırım uygulama gücü şüphesiz en önemli rolü oynamaktadır. Yaptırımın uygulanması için süper güç olunması gerekmektedir. Süper güç olmanın şartlarından biri, güçlü bir devlet teşkilatının kurulmuş olmasıdır. Güçlü bir devlet teşkilatı ise; süper liderler, dürüst yöneticiler, güçlü ordular, çok

ileri teknolojiler ve tüm bunlarla uyum içinde olan ahlâklı halk ile mümkündür (Özey, 2000, s.223).

3.3.4. Sempatizanların Örgüte Katılımının Engellenmesi

Terör örgütleri için militan; silahlı eylem yapmak, propaganda faaliyetlerini yürütmek, terör örgütünün faaliyetlerini yürütmek için gerekli olan finansmanı sağlamak gibi işlerde kullanılması açısından örgüt için en önemli ihtiyaçtır. Bir kişinin bu işleri yapabilmesi için öncelikle çeşitli psikolojik yöntemlerin kullanılarak örgüte karşı sempati beslemesi gereklidir. Terör örgütleri militan ihtiyaçlarını bu sempatizan kesimleri içinden karşılamaktadır. Çatışmalarda verdikleri zayıatları, sempatizanları örgüte katarak telafi etme yoluna gitmektedirler.

Terörle mücadele edebilmek için terör örgütünün militan kaynağının kesilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu ise, örgüte karşı sempati duyan kitlenin çeşitli yöntemler kullanılarak örgüte katılımının önüne geçilmesi ile mümkün olacaktır.

Tıp alanında bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilirken önce hastalığı oluşturan mikrop alınır ve mikroskop altında incelenerek tanınmaya, karakteristiği belirlenmeye, tahlil edilmeye çalışılarak tedavi yöntemi belirlenmeye çalışılır. Benzer şekilde terör, terörist ideolojisi, inanç ve fikirleri çok iyi bir şekilde merceğe altına alınarak incelenmeden, kişileri teröre iten nedenler, içinde bulunduğu şartları tahlil edilmeden terörle mücadele edilemez. Teröristin eylemi onun ideolojisinin bir neticesidir. Dolayısıyla ideolojiyle mücadele edilmeden, ideolojisi zayıflatıp çürütülmeden veya ideoloji silahlı eylem neticesini doğurmayacak hale getirilmeden olayların önüne geçilemez. İnsanlar bir hiç uğruna veya basit menfaatler için hayatlarını, geleceklerini, yakınlarını tehlikeye atmazlar. Buna rağmen bazı insanlar her şeyini riske ederek hareket edebiliyorsa bu durumu ciddiye alıp, önem verip çok iyi tahlil etmemiz gerekir. Teröre karışan insanlar neden hayatlarını ve geleceklerini sonuçsuz gibi görünen bir dava uğruna tehlikeye atıyorlar. Hayatlarını bile hiçe saydıran ideolojileri, inançları nedir? Bu konu üzerinde durulmalı, çok iyi düşünülmeli ve tahlil edilmelidir. Ancak bütün bunlardan sonra terörü, terör eylemlerini önleme yol ve yöntemleri üzerinde durulmalıdır (Erdoğan, 1998, s.167).

Bu ise konusunda uzman kişilerin yapacakları ilmi çalışmaların ışığı altında çözüme kavuşacaktır. Hedef kitle tanınmadan uygulanacak olan karşı faaliyetlerin bir faydası olmayacaktır. Hedef kitlenin ideolojik görüşü, içinde bulunduğu psikolojik durum, sosyal ortam, eğitim düzeyi ve yaşam koşulları gibi etkenler tam olarak analiz edilmeli ve uygulanacak olan stratejiler, bu veriler göz önünde bulundurularak faaliyete geçirilmelidir.

Elde edilen veriler sonucunda hedef kitledeki sempatizan kesime karşı propaganda faaliyetlerine geçilmelidir. Başarılı bir propaganda için şu hususların kesinlikle uygulanması gerekmektedir.

- Kitlelerin dikkatini çekebilmek,
- Kitlelerin güvenini kazanabilmek,
- Kitlelerin umut ve beklentileriyle ilgili alternatif sunabilmek, (Oskay, 1985, s.270). Bu propaganda faaliyetleri yürütülürken sempatizanlar tarafından bilinmeyen, PKK terör örgütünün örgüt içinde uygulamış olduğu vahşi yöntemler ve sapık ilişkiler, belge ve tanıklar kullanılarak anlatılmasının, sempatizan kesim üzerinde örgüte karşı bir antipati oluşturacağı öngörülmektedir.

Terör örgütü PKK, militan temini için gittiği bölgelerde örgüt içi kadın erkek ilişkilerini bacı kardeş olarak propaganda etmektedir. Halbuki ele geçen teröristlerin vermiş oldukları ifadelerde bunun hiçte böyle olmadığı, aksine terör örgütü içerisinde kadınların birer cinsel tema haline getirildikleri anlaşılmıştır. Bu gerçek yöre halkı üzerinde yapılacak propaganda da çok etkili olacaktır. Bu sapık ilişkiler terör örgütü elebaşısı Abdullah Öcalan'a kadar uzanmaktadır.

Bu iğrenç olaylardan, Evin adlı terörist kızın başına gelenler gerçeği bütün çıplaklığı ve korkunçluğu ile gözler önüne sermektedir.

Bu militan Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesindedir. 1986 yılının başında Apo, bu kıza cinsel ilişkide bulunmayı dayatır. Baskı sonucunda ilişki kurulur, ancak bu sapık ilişkiye dayanamayan Evin, mevcut ahlâksızlığı yanındaki diğer kadın militanlara anlatır. APO'nun kendisine defalarca tecavüz ettiğini sapık isteklerine artık dayanamadığını ifade eder. Olayların ortaya çıkmasıyla Bekaa Vadisi'ndeki Mahsum Korkmaz Akademisi/Helvi Kampı bu skandalla sarsılır. APO hemen

komple yöntemlerini devreye sokarak Evin'in ajan olduğunu ilan eder ve "Parti önderini yıpratma çabası içindedir" diyerek derhal tutuklatır. Ölüm cezası verilir ve hemen infaz edilir. Olayın kadrolar üzerinde yaratacağı olumsuz etkiyi bilen APO, Evin'in öldürülmesini süslemeye çalışır ancak başaramaz. Militan kadrolar içindeki dedikoduları sonuçlandırmak için Evin'in nasıl ajanlaştırıldığını yalan ve demogojilerle kendisinin lehine olacak şekilde herkese kabul ettirir ve olayın gerçek yönünü gizler (Sükan, 1994, s.144).

Bu ve buna benzer pek çok örnek terör örgütü PKK içinde sıklıkla yaşanmaktadır. Terör örgütü PKK'ya karşı sempati duyan kesim örgüt içindeki bu sapık ilişkiyi bilmediği için kızlarını örgüte rahatlıkla verebilmektedir. Kamuoyu, yazılı ve görsel kitle iletişim araçları kullanılarak, örgüt içinde bu sapık ilişkileri yaşayanların da kullanılması ile bilgilendirilmelidir.

Sempatizanların örgüte katılmasında etkili olan bir diğer husus da ceza müessesesinin yeterli olmayışıdır. PKK terör örgütü yöre halkı üzerinde "PKK'ya ihanetin cezası ölümdür, TC'ye ihanetin cezası ise 15 gün göz altıdır" şeklinde propaganda yaparak hem tehditvari bir şekilde sempatizanlara mesaj iletmekte, hem de Türk ceza sisteminin yetersizliğini ortaya koymaktadır.

Teröristlerle ilgili cezai düzenlemeler ve cezalandırma işlemleri, diğer suçluların tersine, hızlı ve bu konuda uzman mahkemelerin eliyle yerine getirilmelidir. Cezaların kesinleşmesi, itirazlar, yüksek yargı organlarıncı cezaların bozulması gibi hukuki süreç mümkün olan en kısa sürede tamamlanmalıdır. Cezalar hem caydırıcı hem de en kısa sürede infaz edilmelidir. Örnek olarak, ölüm cezaları Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla infaz edilmektedir, fakat meclis bu konuda teröristlere cesaret veren onların daha fazla nefes almasına dolayısıyla da daha fazla terör örgütlerine destek olmaya devam etmektedirler. Bunun önüne geçilmemesi, teröristin hapisshaneden kaçma ya da yeni gelen mahkumlara öğretmenlik yapma ihtimalini arttırmakta ve teröristler için dışarıda örgüt adına faaliyette bulunmakla hapisshanedede yatma arasında ciddi bir farklılık kalmamaktadır. Bu da ister istemez, terör örgütlerine yeni eleman katılmasına yardım etmektedir (Çınar, 1997, s.268-269).

İdam cezasının uygulanması, terör örgütlerine sempati ile bakan kesimin örgüte katılmasına engel olan bir olgudur. Psikolog Ernest Van de Daag ceza fiillerine ağır cezalar konulmasıyla tesadüfi bir iki adaletsizlik yanında çok daha fazla masum canlar kaybedilecek yerde kurtarılacağından bu suretle toplumun kazanacağını iddia etmektedir. Yazara göre teröriste ölüm cezası verilmesi gereklidir (Altuğ, 1995, s.155)

Türkiye'deki cezaevleri şartları sempatzianların terör örgütlerine katılması yönünde oldukça elverişlidir. Pankart asma, izinsiz yürüyüşe katılma gibi suçlardan cezaevine giren bir sempatzian, her türlü ideolojik eğitimi almış, bomba uzmanı azılı bir terörist olarak cezaevinden çıkmaktadır. Cezaevlerinde teröristlerin yeniden topluma kazandırılmaları çalışmalarında yapılması gerekenlerin başında, terörist mahkumlar üzerinde eski şartların, beyin yıkama faaliyetlerinin devam etmesini engellemek gelmektedir. Bunun için, terörist mahkumlara belli bir süre tek hücreli ve başkaları ile iletişim kurmayı fiziken ve teknolojik olarak imkansız kılacak bir hapisane ortamı hazırlanmalıdır. Çünkü, beyin yıkama telkinleri belli bir süre tekrar edilmediğinde etkisi ortadan kalkacaktır (Çınar, 1997, s.270). Böylece hem sempatzianın azılı bir terörist olması önlenmiş olacak, hem de cezaevlerindeki terör örgütünün beyin takımlarının mesajları dışarıya aksettirilmemiş olacaktır.

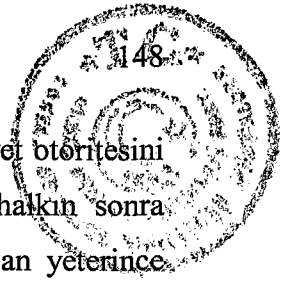
Zaman zaman uygulanan pişmanlık yasası, sempatzianların örgüte katılımının önüne geçilmesi aleyhinde bir rol oynamaktadır. Terör örgütüne yönelik sempati duyan bir militan, örgüte katılma aşamasında ikilemde kalsa bile, örgüt içinde umduğunu bulamadığı taktirde bu yasadan yararlanma hesabı güdebilmektedir. Bu yasanın diğer bir sakıncalı yönü ise, terörle mücadele esnasında yakınlarını kaybedenlerin içinde buldukları psikolojik durumdur. Tüm şehit aileleri dernekleri adına yapılan bir ortak açıklamada: "Pişmanlık yasası için referandum yapılmalıdır." denildi. Açıklamada şu görüşlere yer verildi: "Pişmanlık yasasının her türlüüne karşıyız. Çünkü bugüne kadar yapılan uygulamaların bir faydası görülmemiştir. Amaç, dağdaki kandırılmış diye masum gösterilen gençleri kazanmaksa buna inanmıyoruz. Suç işleyip de pişmanım diyen affedilecekse masum ve namuslu insanların suçları nedir? İnanıyoruz ki pişmanlık yasası ile suçluya prim verilecek ve masum insanlar dahi suç işlemeye teşvik edilecek. Halka inanıp güveniyorsanız pişmanlık yasasını halka götürelim." (Tekin, 1999, s.91).

3.4. PKK'nın Uyguladığı Halkla İlişkiler Yöntemleri

PKK eylemlere başlamadan önce yöre halkı üzerinde çalışmalarda bulunmuş ve taban oluşturma çabası içine girmiştir. Özellikle Irak sınırı boyunca bu çalışmalara ağırlık verilmiştir. Çünkü PKK için Kuzey Irak, Türkiye'ye geçiş konusunda olağanüstü bir rahatlık sağlayacaktı. Cudi dağları buradan başlıyordu ve Şırnak, Hakkari, Siirt, Bitlis, Diyarbakır ve Bingöl üzerinden Munzurlar'a uzanıyordu. 1983 senesi içinde PKK elemanları Türk sınırından geçerek Beytüşşebap, Uludere, Çukurca, Şemdinli ve Şırnak bölgelerinde halkla ilişki kuruyor silah ve erzak depoları hazırlıyorlardı (Özdağ, 1996, s.82-83). Yörede halkla ilişkiler sürecinde belli bir aşamaya gelip, kısmi destek sağlandıktan sonra artık PKK 1984 yılından itibaren eylemlere başlayacaktır.

PKK terör örgütü bir dönem kırsalda sürdürdüğü eylemlerini zaman zaman şehirlere de kaydırarak toplumda huzursuzluğu arttırma çabası içine girmiştir. Millet saflarında yayılmak istidadı gösteren ümitsizlik ve karamsarlık havası haklı bir nedene dayanmamakta, kendiliğinden doğmamaktadır. Bu farkında olmadığımız, fakat Türkiye'ye karşı aralıksız sürdürülen gizli ve tahripkâr bir savaşın sonucudur. Bu savaş psikolojik savaştır. Bu savaşın cephesi yoktur ve bütün ülke savaş alanıdır (Özdağ, 2003, s.79). PKK terör örgütü ise bu alanda kendisi için yazılmış senaryoyu icra etmektedir. Bir devleti zayıflatmak ve yıkmak için bu güne kadar bulunmuş en ucuz yöntem terördür (İlhan, 2002, s.56).

Başlangıçta örgüt topluma saldırmış, bebeğinden dedesine insanları öldürmekten çekinmemiştir. Ancak sonraki uygulamaları ile sempati, hiç değilse korkudan kaynaklanan bir sempati toplayabilmiştir. Mesela gece evlere saldırmış, sabah ev sahiplerine gidip devletin saldırdığını söylemiş, onları devlete karşı koruyabileceklerini bildirmiş, böylece bu insanları kendilerine bağlamayı başarabilmiştir. Aynı şekilde, imalat sahibine giderek işçi için, yüklü miktarda zam istemiş, tehdit neticesinde, bu zammı koparmış, daha sonra işçiye giderek, sağladığı zammın belli bir yüzdesini almış, hem maddî kâr sağlarken hem de sempati toplayabilmiştir.

Örgüt önce eylem yapmakta, sonra ajitasyon çıkarmakta ve nihayet otoritesini temin ederek halkı yanına çekmekte; böylece önce zulüm yaptığı hakkın sonra müdafii kesilmektedir. Bu durumda bile yine de bölge halkı tarafından yeterince kabul gördüğü söylenemez. Örgüt sempatican toplamak maksadıyla ideolojilerini topluma yansıtırken, toplumdaki aksaklıkları abartarak, devlet toplum bağına zayıflatmayı amaçlamaktadır. Buna ilaveten, devleti sarsmayı, otorite bunalımı yaratmayı ve kitleleri umutsuzluğa düşürmeyi de ana gaye olarak seçmektedir (Tatar, 2000, s.294).

Yörede hakim olan yüzlerce aşiret ve kabilenin temsil ettiği nüfus birikimi, belirli kişilerin çıkarı, dünya görüşü ve amaçları istikametinde yönlendirilmekte, ülke topoğrafyası bölük- pörçük duruma getirilmektedir. PKK'nın kabile ve aşiretler arası diyalogu yanında Cizre, Nusaybin yörelerinden gelen bazı etnik kökenli dini temsilcilerin –Sütçü İmam kimliğine bürünürcesine- Kürtçülük akımlarını körüklemeleri de bu yapısal durumun bir görüntüsüdür (Türkdoğan, 1998, s.165). O halde, Doğu ve Güney-Doğu Anadolu'muzda, vaktiyle, ağa, bey, eşref baskısından şikayet edilmişse ve hâlâ yer yer ediliyorsa, orada, o bölgede ve o havzada, “devlet” kendi otoritesini istenen ölçülerde hissettirememiş demektir (Arvasi, 2000, s.47).

3.5. Devletin Uyguladığı Halkla İlişkiler Yöntemleri

Güneydoğuda yıllardır süren mücadelede güvenlik güçlerinin başarılı olamadıkları bir husus, halkla ilişkiler ve enformasyon konuları olmuştur. Böylesine mücadelelerle ilgili olarak yazılmış kitapların hemen hepsinde bir ayaklanma girişimiyle karşılaşılın, özellikle demokratik ülke liderlerinin halkla ilişkiler ve enformasyon konusuna büyük önem vermeleri gerektiği yer alır. Mücadele alanında olup bitenleri iç ve dış dünya kamuoyuna iletecek olan medya ile ilişki Türkiye’de son derece ilkel ve eksik yöntemlerle sürdürülmüş, genellikle olağanüstü hal bölge valilerinin inisiyatifine bırakılmıştır. Kendilerine bu konuda yabancı dil bilen bir uzman bile verilmemiştir. İç kamuoyuna seslenecek medya mensupları bir bakıma görülmeyen sansür altında tutulmuşlardır. Buna bir ara PKK'nın medyaya yönelik yayımladığı “Bölgede faaliyette bulunmayacaksınız. Bürolarınızı kapatacağsınız” tehdidi de rol oynamıştır (Kışlalı, 1996, s.161). PKK'nın bu tehditten maksadı;

medyanın örgüte yönelik olarak yapmış olduğu aleyhte yayınlar nedeniyle halk desteğinin kırılma göstereceği endişesidir.

Terörle mücadelede halkın desteğinin alınması ve mücadelenin haklılığının iç ve dış kamuoyuna anlatılmasının yolunu da halkla ilişkiler ve propaganda faaliyetleri oluşturmaktadır. Terörle mücadelede başarılı olunmak isteniyorsa bu faaliyetlere büyük önem verilmelidir. Bu nedenle devletimiz geçte olsa konuya önem vermiş ve bu bağlamdaki çalışmalara hız verilmiştir. Ancak yürütülen çalışmaların yeterli olduğu söylenemez. Bunun en büyük nedeninin de terörle mücadelede her şeyin devletten beklenmesi ve devlet yapısının hantallığından kaynaklanmaktadır (Erdoğan, 1998, s.169). Halk desteğinin sağlanmasında toplum olarak her kesime görev düşmektedir. Özellikle medyanın bu faaliyetlerde önemi küçümsenemeyecek derecededir. Bunun yanında sivil toplum kuruluşları, yörede görev yapan güvenlik kuvvetleri ve kamu görevlileri, özellikle öğretmen ve din görevlileri halkla ilişkiler sürecinde etkili olabilecek gruplardır.

Ülkemizde terörle mücadele esnasında halkla ilişkilere başlarda yeterince önem verilmemiş, fakat daha sonra halkla ilişkilerin önemi kavranarak bu yöndeki mücadeleye bir ivme kazandırılmıştır. PKK terör örgütü ise eylemlerine başlamadan önce taban oluşturabilmek ve eleman temin edebilmek için halkla ilişkiler sürecine büyük önem vermiştir.

Bir kısım halk desteğinin PKK'ya kayması, PKK'nın uyguladığı acımasız yöntemlerden kaynaklanmıştır. Bu durum "PKK'ya ihanetin cezası ölümdür. Devlete ihanetin cezası ise 15 gün tutukevinde kalmaktır" cümlesiyle özetlenmiştir. Bütün bunlara rağmen halkın çok büyük kısmının PKK'ya destek vermediği doğrudur. Ama bu halk desteğinin devlet yanında olduğu anlamına da gelmemektedir. Bölgede devletten ziyade PKK etkisi hissedilir olunca devletin yanında daha ziyade ekonomik, sosyal ve siyâsî ayrıcalıklara sahip gruplar kalmış, bu durum ancak 1993 sonundan itibaren göreceli olarak PKK güvenlik güçlerince elle tutulur, ağır darbeler yemeye başladıktan sonra değişmeye başlamıştır. Bölgedeki gelişmeleri yakından izleyen bazı devlet görevlilerine göre hata, daha önceki dönemlerde devletin bölgedeki ileri gelenlere, şeyh ve toprak ağalarına dayanmasından kaynaklanmış, yoksul köylüler ve işsiz fakir bölge halkı ihmal edilmiştir. Netice de halk desteği

sağlanmamıştır. Toprak reformu yapılmamıştır. Köy korucuları kurumu temelde yararlı olmakta birlikte daha ziyade aşiret reislerini ayakta tutacak, onlara kaynak sağlayacak bir kurum olarak ta görülmektedir. Hatta bu kaynaklarının kurumamasını isteyenler tarafından karışıklıkların körüklendiği bile iddia edilmektedir (Kışlalı, 1996, s.167).

Türkiye’de kamu yönetiminde kısır döngü oluşmuştur, yönetimin bilgi vermediği-aydınlatmadığı yönetilen; demokratik yollarla zorlama, hesap sorma, bilinç ve isteğine kavuşmamaktadır (Erdoğan, 1998, s.54). Halkın yönetimi desteklemesi, onun kendisi için yararlı ve olumlu çalışmalar yaptığına inanmasına bağlıdır. Bunun yolu da yönetimin gerçekten olumlu işler yapması ve aynı zamanda yaptıklarının halka anlatılmasından geçmektedir. Yalnızca icraat yetmez, icraatın anlatılması da gerekir. Bu nedenle halka belirli bir pencere açmak ve bu konuda kitle iletişim araçlarını ya da yüz yüze ilişkileri kullanmak gerekir (Kazancı, 1995, s.38).

3.6. PKK’nın Kitle İletişim Araçlarını Kullanması

3.6.1. Kitap, Gazete, Dergi Gibi Yazılı Kitle İletişim Araçlarının PKK İçin Önemi

Terör örgütleri için gerçekleştirilen eylemlerden maksat, insan öldürmek yada maddî hasar vermekten ziyade, gerçekleştirilen eylemlerin oluşturacağı korku psikozu sayesinde toplumu sindirmek ve bu korku psikozu ile isteklerini kabul ettirmektedir. Bu etkinin topluma yayılması için kitle iletişim araçları en önemli görevi ifa etmektedir. Ayrıca bir örgütü ayakta tutan temel öge olan ideolojinin yaygınlaştırılabilmesi ve kabul ettirilebilmesi için kitle iletişim araçlarından faydalanılmaktadır.

1450’de matbaanın icadı ile psikolojik savaşta amaçlar farklılaşmıştır. Yakıp yıkmaya ve öldürmeye hedeflenen, basın yolu ile elde edilmeye başlandı. Yazılı propagandayı en iyi kullanan lider, Hitler’di. Savaş öncesi evlenen her çifte, “Kavgam” isimli kitabını hediye ediyordu. Beş milyon adet basılıp dağıtıldığı söylenen bu kitapla halk, Alman ırkının üstün olduğuna, üstün ve güçlüünün hakim

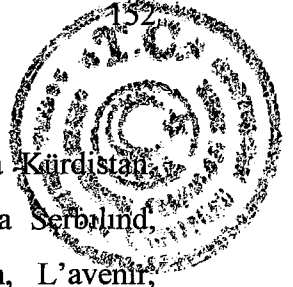

olabilmesi için zayıf olanı yok etmesi gerektiğine inandırıldı. Nazizmi doktrinini geliştiren Hitler, bu şekilde halkını savaşa hazırlamıştır (Tarhan, 2002, s.19).

Örneğin Kızıl Tugaylar örgütü, gazetelerin en çok sattığı günlerin Perşembe ve Pazar olduğunu hesaplayarak, Çarşamba ve Cumartesi günleri eylem yapmayı tercih etmiş, haberlere girebilmek içinse prime time'ı kovalamıştı. Bu şekilde daha fazla insanın konudan haberdar olması mümkün olabilecekti (Arıboğan, 2003, s.95). Dolayısıyla, eylemin oluşturacağı korku ortamı daha geniş kitlelere yayılacak, hedeflenen amaca bir adım daha yaklaşılacaktır.

Ülkemizde faaliyet gösteren terör örgütleri de kitap, gazete, dergi gibi yazılı kitle iletişim araçlarını sıklıkla kullanmaktadır. İdeolojilerin duyurulması ve kabul görebilmesi açısından yazılı kitle iletişim araçları, sesli kitle iletişim araçlarına nazaran daha elverişlidir. Çünkü; sesli kitle iletişim araçlarında verilen haberlerin insan zihninde etkisi ve kalıcılığı geçici olabilmektedir. Fakat yazılı kitle iletişim araçlarında verilecek olan mesaj uzun yıllar muhafaza edilebilecek ve zihinlerde bırakacağı etki sürekli olabilecektir. Geniş halk kitlelerine verilecek olan mesajların kalıcılığı bu araçlar ile daha kolay olmaktadır. Radyo, televizyon gibi sesli kitle iletişim araçları toplumda korku ve panik havası oluşturmada en iyi araç konumunda bulunsa da ideolojinin yerleştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında bu etkisi yazılı kitle iletişim araçlarına nazaran daha az olmaktadır. Çünkü, sesli kitle iletişim araçları ile verilecek olan haber, haberin verildiği süre ile sınırlı kalacak, belli bir süre sonra zihinlerdeki etkisi azalacak ve zamanla kaybolacaktır. Oysa ki yazılı kitle iletişim araçlarında verilecek olan mesajların etkisi, ilgili dökümanlar elde olduğu müddetçe devam edecektir.

Ülkemizde faaliyet gösteren bölücü terör örgütü PKK, yazılı kitle iletişim araçlarından mümkün mertebe yararlanmağa çalışmaktadır. PKK, özellikle üniversite ve lise gençliğini kazanırken kitaplardan, gazetelerden ve dergilerden en iyi şekilde yararlanmaktadır (Alkan, 2000, s.113). Legal ve illegal yollardan sesli kitle iletişim araçlarının kullanılmasının zorluğu karşısında, legal veya illegal olsun yazılı kitle iletişim araçlarının kullanılmasının daha kolay olması, PKK terör örgütünün bu araçları kullanmasına sebep teşkil etmektedir. İlegal olarak çıkartılan bu yayınların el altından dağıtılması da mümkün olmaktadır.

Günümüzde PKK, Almanya'da; Serxwebun, Berxwaden, Feyka Kürdistan, Revşen, Feyka İno, Kürdistan Report, Kurden Prozesz Aktuel, Jina Serhildan, PAK'ın yayın organı Serhildan, Fransa'da; Dossier Du Kürdistan, L'aveni, İsviçre'de; Kürdistan Resiste, Avusturya'da; Kürdiches Information Blatt, Danimarka'da; NYT PRA Kürdistan, Hollanda'da; Kooerdistan, İngiltere'de; Voice of Kürdistan, Kürdistan Liberation, Yunanistan'da; Kürdistan'ın Sesi, Libya'da; Riya Karker, İran'da; Denge Ardeşe Gele, Suriye'de; Savtul Kürdistan, Lübnan'da; Denge Kürdistan, Serkewtin, Kovera Kürdistan,

Yurtiçinde; Denge Amed, Dilan, Qerina Berxwedan, Reperin, Çandına Bexwedan, Tel Örgü, Kürdistan Komitesi, Kadın ve Sanat, Havan, Şoreşa Kürdistan, Denge Şervan, Şere Gel, Tola Agiri, Peşmerge, Eriş, Doza Karker, Toplumsal Diriliş adlı illegal yayınları çıkarmaktadır.

Görüldüğü gibi terör örgütü PKK da örgütlenme ve eleman kazanmada kitap, gazete ve dergilerin gücünü ve kuvvetini en iyi şekilde kullanıyor. Çünkü yeryüzünde henüz kitaplardan, gazetelerden ve dergilerden daha etkili beyin yıkama araçları keşfedilmemiştir (Alkan, 2000, s.114-115). PKK tarafından silahlı mücadelenin askıya alınıp siyâsî mücadeleye ağırlık verdiği günümüzde bu araçların kullanılması daha da artmıştır. Yurtiçi ve yurt dışında bu araçlar ile Türkiye aleyhine faaliyetlere hız veren PKK terör örgütü, psikolojik savaşın en önemli unsuru olan propaganda faaliyetlerini bu araçlar ile yapmaktadır.

3.6.2. Radyo, Televizyon Gibi Sesli Kitle İletişim Araçlarının PKK İçin Önemi

Kitap, gazete, dergi gibi yazılı kitle iletişim araçlarının, örgütlenme, eleman kazanma için beyin yıkamada olan etkisi kadar; radyo, televizyon gibi sesli kitle iletişim araçlarının da toplumda huzur ve istikrarı bozarak korku ve dehşet ortamının oluşturulmasında etkisi büyüktür. Yurtiçinde legal ortamda sesli kitle iletişim araçlarından yararlanma imkanı bulamayan terör örgütü PKK, yurtdışında bu imkanları kullanarak amacına ulaşmaya çalışmaktadır. Ayrıca yurtiçinde yayın yapan

bazı sesli kitle iletişim araçları, kendi yayın politikalarını, ülke politikalarının üzerinde görerek reyting uğruna yapmış oldukları terör ile ilgili haberler ve yayınlar ile bölücü terör örgütü PKK'nın amaçlarına dolaylı yollardan destek vermeleri de, PKK'nın sesini daha çok duyurabilmek için daha çok eylem yapmasına sebep olmaktadır. PKK yurt içinde legal ve illegal olarak kullanamadığı sesli kitle iletişim araçlarını, legal alanda faaliyet gösteren, sorumlu yayıncılık ahlâkından uzak olarak yapmış olduğu eylemleri veren sesli kitle iletişim araçları sayesinde telafi etmektedir.

PKK, yurt dışında legal yayın yapan yabancı sesli kitle iletişim araçlarını da kullanmaktadır. Bu araçlar sayesinde diğer ülkelerde propaganda faaliyetlerine destekçi bulabilmekte ve dış ülkelerin kamuoyunu ülkemiz aleyhine yönlendirebilmektedir. Buna bir misal vermek gerekirse; Alman SAT 1 televizyon kanalının basın yayın ilkeleri ve ahlâkı ile bağdaşmayan tamamen subjektif olarak olaylara bakış açısını yansıtan şu örneğidir:

10 Temmuz 1992'de Hürriyet Gazetesinde yer alan "Alman TV'si PKK ile karakol bastı" başlıklı haberde;

"Alman SAT 1 Televizyon Kanalında Akut adlı haber programında PKK'luların Türk sınır karakoluna yaptıkları baskın bütün çıplaklığıyla gösterildi. 6 Türk askerinin şehit edildiği saldırıda 120 askerinin öldürüldüğü uyduruldu. PKK'nın Kuzey Irak'taki kamplarını görüntüleyen Alman TV muhabirleri teröristlerin elindeki plandan Türkiye'ye yapılacak karakol baskınını baştan sona kadar ekrana yansıttılar. Televizyon muhabirlerinin de katıldığı baskında, önce karakolun çember altına alınması daha sonra yüksek bir tepeden karakol cephaneliğinin havaya uçurulması ekrana getirildi. Saldırdan sonra kamplarına dönen teröristler baskının bilançosunu verirken 120 Türk askerinin öldürüldüğü yalanını atıp 13 kayıp verdiklerini iddia ettiler. Ekranda Abdullah Öcalan'ın kardeşi Ferhat Öcalan'da bir konuşma yaptı. Kardeş Öcalan, giderek güçlendiklerini ve nevrüz olaylarından sonra kendi saflarına 200 kişinin katıldığını ileri sürdü. Ferhat Öcalan öldürdükleri bir Türk askerinin kimliğini de göstererek "Adı Mehmet Keskin olan bu asker gibi daha çok asker öldürdük" dedi. SAT 1 TV muhabirlerinden Matthias Preffer ile kameraman Kai Andersson'nun Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nden ayrıldıktan sonra Kuzey Irak'ta ki bir bölgeye yerleşen PKK kamplarındaki yaşamın bütün detaylarına kadar görüntülerde

ortaya çıktı” (Hürriyet, 1992, s.3). Terörizmi kitlesel haberleşmenin azdirdığına bu haberden güzel örnek olamaz. Habersiz bir terörist eylemini görüntülemek normaldir, fakat bu terörist eylemine katılmak ve görüntülemek artık haber alma hürriyeti değil, tamamen suça iştirak, hatta terörü teşviktir. Teröristler reklam ve propaganda ile yaşarlar, eylemlerini böyle yaşatırlar. Jerry Robin adlı bir yazar: “bir renkli televizyon aygıtı olmadan ihtilalci, terörist olamazsınız, televizyon bir tabanca kadar elzemdir” demiştir (Altuğ, 1995, s.118).

PKK açısından yapılan faaliyetlerin toplumun gözleri önüne serilmesi de ehemmiyet arz etmektedir. Bu gereksinimlerden yola çıkılarak basın-yayın organları oluşturulmuştu. Kürtçe-Türkçe haberler içeren radyo istasyonları kurulmuş, gazete ve dergiler çıkartılmış ve en nihayetinde medya (Med TV) adlı bir görsel iletişim ağı oluşturulmuştu. Bu vasıtalar sayesinde eylemlerin propagandası daha iyi yapılabiliyordu. Bunlar, aynı zamanda Avrupa ve dünya halklarına da PKK'nın mücadelesini, Kürt halkının istemlerinin bütünleyicisi olarak gösterilmesini sağlayan göz boyama oyununu da fazlasıyla başarılı yürütüyorlardı (Demirkıran, 2001, s.236-237). Türkiye'ye yönelik olarak yapılan bu propagandalar ile Avrupa ve dünya kamuoyu etki altında bırakılıyor ve uluslararası arenada Türkiye aleyhine bazı kararların çıkması yönünde çaba sarf ediliyordu. Türkiye'de cereyan eden olaylardan ayrıntılı olarak bilgisi olmayan dünya kamuoyuna PKK'nın Kürt halkının temsilcisi olduğu ve Türkiye'de Kürtlere yönelik olarak şovenist bir baskı uygulandığı propagandası yapılıyordu.

Silahlı çatışmalardaki başarısızlık ve dış yönlendirmeler belli bir süre sonra PKK'yı siyâsî alana kaymaya yöneltmiştir. Televizyon yayıncılığı bu yönelişin doğal bir uzantısıdır ve yönelişin en açık göstergelerindedir. 1994 yılından itibaren artık PKK'nın da bir televizyon kanalı vardır ve propaganda yapması için dağlarda çatışmasına gerek kalmamıştır. Gelişen teknoloji, ayrılıkçı terörü Türk vatandaşlarının evlerine, odalarının en mahrem köşesine kadar taşımış ve böylesine önemli bir gelişme karşısında Türk Devleti kullanabileceği çok az araç bulabilmiştir. PKK uydudan yayıncılık sayesinde benzerleri (ETA, IRA vd.) ile kıyaslanamayacak bir başarıya imza atmış, belki de propagandası için birden fazla ülkeyi, uluslararası alanı ve hatta uzayı rahatlıkla kullanabilen ilk terör örgütü sıfatını kazanmıştır. Bu bağlamda “MED-TV olayı” Türkiye ve benzeri sorunlar ile karşılaşan diğer ülkeler

için “paha biçilmez” tecrübeler içermektedir. MED-TV sadece ayrılıkçı yayıncılık değil, PKK ve Avrupalı bazı devletler arasındaki direkt bağlantıları da ortaya çıkarmaktadır (Laçiner, 2002, s.329-330).

1992 yılında merkezi K. Irak'ta olan bir de radyo istasyonu açılmıştı. Bu radyo istasyonundan yapılan yayın tüm dağlardaki militanların dinleyebilecekleri olanaklara göre ayarlanmıştı. Amaç; zaten öncelikli olarak dağlardaki militanlara seslenmekti. Dağlarda bulunan militanların da en az sivil kitle kadar morale ihtiyaç duyması, böyle bir yola gidilmesini sağlamıştı. Bu radyo, her bölgede yapılan eylemlerin tamamını duyurmakla yükümlü olup, bazen de ölen militanların anısına, yürütülen kirli savaşın haklılığına ve zindanlarda işkencenin açtığı yaralara hitaben derlenmiş türkü ve ağıtlar çalıyor, işleniyordu (Demirkıran, 2001, s.384).

MED-TV PKK'nın 5-15 Mart 1994 tarihleri arasında gerçekleştirdiği kongrede alınan karar doğrultusunda, 1994 yılının Ekim ayında İngiltere'de kuruldu. Kanalın neden bu tarihte kurulduğu sorusu önemlidir. PKK'nın faaliyetleri incelendiğinde silahlı faaliyetlerinin 1990 ve hemen sonrasında zirveye ulaştığı; fakat bu tarihten sonra ciddi bir iniş trendine girdiği gözlemlenmektedir. Terör uzmanı Ali Nihat Özcan'a göre bu gelişmenin en önemli nedeni silahlı mücadelenin istenen sonuçları vermemiş olmasıdır. Silahlı mücadele ciddi fedakârlıklar ister ve maliyeti yüksektir. Bu nedenle sonuçların hızla alınması ve diğer aşamalara geçilmesi gerekir. İşte PKK bu dönüşümü gerçekleştirememiş ve silahlı alandaki kazanımlarını siyâsî kazanımlara çevirememiştir. Bu bağlamda dünyadaki siyâsî gelişmeleri de dikkate alan örgüt, bunu Avrupa ülkelerinin de telkinlerine uyarak faaliyetlerini askeri alandan siyâsî alanlara kaydırmaya başlamıştır. “Akıl hocaları” dışarıda olan yeni stratejinin en önemli parçasını ise “yeni bir Kürt ulusu yaratmak” fikri oluşturmuştur. Daha çok kültürel talepler ile ortaya çıkacak olan örgüt ve taraftarları silahları mümkün olduğunca susturacak, kendisini kültürel ve siyâsî hakları verilmeyen bir azınlığın temsilcisi olarak sunmaya başlayacaktır.

Kanal bu çerçevede 30 Mart 1995'te deneme yayınlarına başlamış, normal yayın akışına ise 15 Mayıs 1995'de geçmiştir. MED-TV temelde Kürtçe (Türkiye Kürtçesi ve Kırmıncı) ve Türkçe olmak üzere iki dilde yayın yapmış ve bunun yanında her hafta çarşambaları İngilizce, zaman zaman da diğer dillerde (Arapça,

Süryanice gibi) ve diğer Kürtçe lehçelerinde haber bültenleri yayınlamıştır. Ağırlıklı olarak Türkçe yayın yapılmasının en önemli nedeni izleyici kitlesinin paylaştığı en geniş dilin Türkçe olmasıdır. Diğer bir deyişle her ne kadar farklı lehçeleri kullansalar da en geniş Kürt izleyici kitlesine Türkçe ile ulaşabilmiştir. Bunun Kürtçü bir hareket için büyük bir çelişki olduğunun kanal yöneticileri de farkındaydı ve Türkçe ile Kürtçe karıştırılarak izleyiciye Kürtçe öğretme çabası da göze çarpyordu. Özellikle küçük yaşta izleyiciler için Kürtçe dersleri yayınlanıyor, örgüte bağlı dernekler de bu çabalara destek veriyorlardı. MED-TV 1999 yılında 18 saatlik bir yayın süresine ulaşmıştır.

Resmi verilere göre kanalın mal sahipleri özel kişilerdir. Abdullah Öcalan'ın ifadelerine göre Hikmet Tabak da sahipleri arasında görülmektedir. Tabak aynı zamanda kanalın uzunca bir süre "direktörlüğü" nü de yapmıştır. Fakat Abdullah Öcalan yakalandıktan sonraki ifadelerinde Tabak'ın "paravan bir isim" olduğunu şu sözler ile açıklar: "Hikmet Tabak MED-TV'nin sahibi olarak görünmektedir. Londra'dadır. Resmi görüşmelerde o bulunur. Aslında paravan bir isimdir." Öcalan'ın ifadelerinden İsmet İmset'in de dahil olduğu bazı Türk-Kürt kökenli kişilerinde MED-TV'nin kuruluşunda PKK'ya yardımcı olduğu, fakat başta hukuki ve mali işler olmak üzere teknik konularda birçok yabancıların bu kuruluşta faal olarak rol aldığı anlaşılmaktadır. Kanalın kameramanlarından Feyzullah Timur'un verdiği bilgilere göre kanalın kuruluş yıllarında teknik işleri gerçekleştiren kadronun yüzde 90'ı yabancı kökenli idi. Hukuki konularda bazı Hollanda'lı avukatlar destek sağlarken Abdullah Öcalan, MED-TV'nin kuruluşunda başta Yunanistan, Kıbrıs Rum Kesimi ve Hollanda olmak üzere bir çok devletten açık ya da gizli destek gördüklerini açıklamıştır. Kanalın bir ortağının da Kanada'lı olduğu bilinmektedir.

MED-TV resmi kurumlar önünde PKK ile olan ilişkisini her ne kadar sert bir dille reddetmişse de, Abdullah Öcalan MED-TV'nin bu özelliğini açıkça itiraf etmiştir:

"Şirket anlaşmasında MED televizyonun ortağı var görünüyor; MED televizyonu bizim televizyonumuzdur ve bizim desteğimiz olmadan yürüyemez." (Laçiner, 2002, s.331-334).

Terör örgütünün başı Abdullah Öcalan, 1995 tarihinde örgüt mensuplarına verdiği talimatta; MED-TV yayınlarında Türkiye aleyhinde propaganda yapabilmek amacıyla kırsal kesimde bulunan örgüt mensuplarının ellerindeki dökümanları derlemelerini, ayrıca bilgi, belge ve doküman temin ederek örgütün Avrupa alanına aktarmalarını istemiştir (Süha ve Örtülü, 1999, s.224).

Abdullah Öcalan'ın Kenya'da yakalanıp Türkiye'ye getirilmesinden sonra MED-TV yayınlarını aralıksız 24 saate çıkarmıştır. PKK mensup ve yandaşlarını eylemlere yönelten kışkırtıcı yayınlara ağırlık vermiştir. Her akşam düzenlenen panel programlarında Abdullah Öcalan'a destek amacıyla kamuoyu oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca üst düzey örgüt mensuplarının da, MED-TV aracılığıyla örgüt mensuplarını kitlesel şiddet eylemlerine yöneltme çabası da devam etmiştir.

Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra 17.02.1999 tarihinde Almanya'da PKK yandaşlarınca gerçekleştirilen gösteriler MED-TV'de canlı olarak yayınlanmış ve bu yayın sırasında MED-TV programcıları, göstericileri, Abdullah Öcalan'ı ve PKK örgütünü destekleyen konuşmalar ve yorumlara yer verilmiştir (Süha ve Örtülü, 1999, s.226).

3.6.3. Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarına Yansıması

Propaganda savaşının asıl silahı, basın-yayın araçlarıdır. Mermi ve cephanesi de belirli bir fikri mesajı taşıyan seçilmiş sözcüklerdir. Hedef, muhataplarının beyni, dimağı, yüreği, kalbidir. Hasma haksız olduğunu, yenilgiye mahkum bulunduğunu telkin eden, korku veren, yandaşa güven, cesaret ve istikamet vermeyi amaçlayan fikir ve üslup kullanır. Yanlış seçilen sözcük etkisiz kalmanın da ötesinde geri tepip kullananı yaralayabilir (Özdağ, 2001, s.463-464).

Psikolojik hareket yöntemleri içinde en önemli yere sahip olan propaganda, terör ortamında ele alındığı takdirde hem terörü uygulayanlar için, hem de terörle mücadele edenler için çok önemli bir yere sahiptir. Propaganda direkt olarak hedef kitle ile yüz yüze yapılsa da, oluşturacağı etki kitle iletişim araçları ile yapılandan daha az olacaktır. Çünkü yüz yüze yapılan propaganda da hitap edilen kitle sınırlıdır.

Fakat kitle iletişim araçları ile yapılacak olan propaganda faaliyetlerinde hitap olunan kitle çok daha fazla olacaktır. Dolayısı ile propaganda için kitle iletişim araçları hayat kaynağını teşkil etmektedir.

Kitle iletişim araçlarının en önemli görevi vatandaşın haber alma ihtiyacını gidermek olduğu göz önünde bulundurulduğunda, terör olaylarının da kitle iletişim araçları vasıtası ile vatandaşlara aktarılması gerekmektedir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus, terör haberlerinin verilirken basın yayın ve etiğine uygun, ülke ve millet menfaatlerinin her şeyden üstün tutulması gayreti içinde olması gerekir. Terör haberleri verilirken kullanılacak olan dil ve üslup çok önemlidir. Kitle iletişim araçları tarafından terör olaylarının vatandaşlara aktarılmasının bazı olumlu ve olumsuz yönleri vardır.

3.6.3.1. Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarına

Yansımasının Olumlu Yönleri

İlk olarak, kitle iletişim araçlarının işlevlerinden birinin kamuoyu oluşturmak olduğu bilindiğinden, terör haberleri de diğer haberler gibi serbestçe sunulurken, hem halkın özgürce haber almasına imkan verecek, hem de kamuoyunun serbestçe oluşumu sağlanacaktır.

Kitle iletişim araçlarının, terör olaylarında yetkililer ile geniş halk kitleleri arasında hayati bir bağ kurduğu yolunda da kanaatler de ileri sürülmektedir. Yine kitle iletişim araçlarında verilen terör haberleri bu konudaki halk arasındaki söylentileri, huzursuzluk doğurabilecek asılsız haberlerin olumsuz etkilerini bertaraf eder. Böylece halkın yönetime ve güvenlik güçlerine güvenleri tazelenir, güvenlerin zedelenmesi engellenir (Erdoğan, 1998, s.111). Terör örgütlerinin yapmış olduğu asılsız propagandalar, konusunda uzman kişilerin vereceği bilgilerin ve terör örgütleri içinde faaliyette bulunup teslim olan teröristlerin itiraflarının kitle iletişim araçları vasıtası ile halka aktarılması sayesinde önlenecektir.

Kitle iletişim araçlarının kargaşaya karşı tepki duyan halkın birlikte harekete geçmesine yardımcı olduğu, ortak bir paydada toplanmalarını sağladığı, yaptırımlar

uygulanmasını kolaylaştırdığı ve toplumsal denetim mekanizmasının daha iyi işlenmesini sağladığı yolundaki görüşler de terör olaylarının kitle iletişim araçlarında haber şeklinde sunumunun olumlu yönleri olarak ifade edilmektedir (Korkmaz, 1999, s.164). Böylece teröre karşı verilecek mücadelede en önemli etken olan halk desteğinin kazanılması büyük ölçüde sağlanmış olacak ve fertlerin verilecek olan mücadelede devlet yanında yer almasının sağlanmasında belirli bir mesafe kat edilmiş olacaktır.

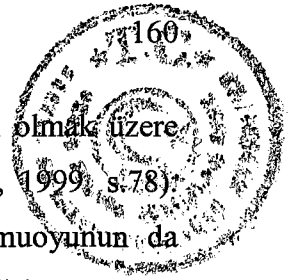
Ayrıca kitle iletişim araçlarına terör haberlerinin yansımaları ile, düzensizliğe karşı tepki göstermekte olan halkın birlikte harekete geçmesine yardımcı olacağı, ortak değerlere birlikte sahip çıkmalarını sağlayacağı, yaptırımlar uygulanmasını kolaylaştıracığı ve toplumsal denetimi pekiştireceği de düşünülmektedir (Avşar, 1992, s.64).

3.6.3.2. Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarına Yansımalarının Olumsuz Yönleri

Halkın haber alma hürriyetine katkıda bulunan medyada terör haberlerinin yer almasının bazı olumlu yönleri bulunmasına rağmen pek çok olumsuz yönü de bulunmaktadır. Bu olumsuzluklar, kitle iletişim araçlarının terör haberlerini aktarırken kullanmış oldukları üsluptan kaynaklanacağı gibi terör odaklarının kitle iletişim araçlarını bizzat kullanmalarından da kaynaklanabilmektedir.

Günümüzde kitle iletişim araçlarında yaşanan hızlı gelişme paralelinde basın-yayın alanını en iyi şekilde kullanarak daha geniş kitlelere mesajlarını iletmeyi hedefleyen terör örgütleri ya eylemlerini kitle iletişim araçlarının dikkatini çekecek tarzda düzenlemekte ya da ekonomik güçleri oranında gazete, dergi, radyo, tv hatta internet ağları oluşturarak bu alanı sonuna kadar kullanmaya çalışmaktadır.

Basın-yayın alanı dışında vakıf, dernek, klüp türü yapılanmalar ile insan hakları, çevre, kadın, öğrenci, işçi, memur, tutuklu yakınları vb. alanlarda da çalışma yürüten terör örgütleri bu alanlarda taban bulmaya yerli ve yabancı ülke siyâsi partilerin önemli isimlerinden, tanınmış aydınlardan, akademik kuruluşlardan ve

kişilerden de yararlanarak, mesajlarının uluslararası platformlar dahil olmak üzere geniş kitlelerde yankı bulmasına gayret göstermektedirler (Korkmaz, 1999, s.78). Böylece yurt içinde yapmış oldukları propagandaya, yurt dışı kamuoyunun da desteğini alarak haklılık ve doğruluk kazandırma çabası içine girmektedirler.

Türkiye’de terör, kitle haberleşme araçlarının sırtına binerek ve açıkçası hür demokratik Türkiye’nin özgürce yayın yapan kitle iletişim araçlarını istismar ederek belirli bir kamuoyu oluşturabilmiştir. Devleti yıkmak için harekete geçmiş gizli örgütlerin, terör odaklarının gerçek gücünü ve kuvvetini tam olarak bilmiyoruz. Ama, öyle bir kamuoyu meydana gelmiştir ki, rahat ve korkusuz yaşamaktan başka talebi olmayan milyonlarca vatandaşımız bu kamuoyunun etkisi altına girmiştir. Terörün başlıca yöntemlerinden biri halkı, devlet organlarını, devlet görevlilerini, yargı organlarını ve hatta kolluk kuvvetlerini tedirgin etmek, yıldırım ve giderek korkutmaktır. Bu sağlanabildiği takdirde, bir avuç azınlık çoğunluğa hakim olabilecektir. Bu yoldan da terörün amaçladığı politik sonuca ulaşılacaktır (Bostancı, 1980, s.165).

Kitle iletişim araçlarında terör haberlerinin duyurulmasında kullanılan dil ve üslûbun da terörü artırıcı veya azaltıcı etki yaptığı yolunda çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Giritli, “Basın yayın kuruluşlarının kadın veya masum çocukları öldürenlere “komando” veya “gerilla”; “sağcı” veya “solcu” adını vermesi, güvenlik güçleri ile sivillerin katledilmesine “cezalandırma” işkence edilmelerine ise “soruşturma”, “duyurma” kelimelerinin kullanılması tek kelime ile skandaldır” demektedir (Avşar, 1992, s.64).

Dünyanın çeşitli yerlerinde her gün birçok terör olayı gerçekleşmektedir. Bu olaylar anında bütün ayrıntılarıyla kitle iletişim araçlarında yer almakta ve yeryüzünün en ücra köşelerine kadar duyurulmaktadır. Kitle iletişim araçları açısından büyük haber değeri olan terör olaylarının kitle iletişim araçlarında sık ve uzun süreli olarak yer alması ise teröristleri kamuoyunda “tanınan” hatta yaptıkları şiddeti haklı ve kendilerini de “kahraman” durumuna getirebilmektedir. Nitekim gazetelerde sık sık manşetlere çıkmak, çeşitli yakıştırma ve yüceltmelerle edebi eserlerin kahramanı olmak teröristlerin rüyaları arasındadır. Kaldı ki teröristler tüm

eylemleri önceden bir plan dahilinde hazırlayıp adeta sahneye koymaktadırlar. Terörizm onlar için düpedüz bir tiyatro oyunudur.

Terör olaylarına ilişkin haberlerin sık ve uzun süreli olarak verilmesinin bir diğer olumsuz yönü de terör örgütlerine “ülke gündemine hakim olma” duygusu ve inancını vermesidir. Haberin gündemde kalma süresi uzadıkça örgütlerin bu inancı da artmaktadır. Öte yandan bu durum örgütler arasında rekabete sebebiyet vererek yeni eylemlere zemin hazırlamaktadır. Çünkü kitle iletişim araçlarının fazla ilgisi, eylemi yapan örgütle aynı çizgide olan diğer terör örgütlerinde “geride kalmama” karşıt görüşlü örgütlerde ise “misilleme yapma” duygularını harekete geçirmektedir (Korkmaz, 1999, s.168-169). Terör haberlerinin verilmesinde sorumluluktan uzak bir haber anlayışı, terör örgütleri arasındaki mücadelede kitle iletişim araçlarına dolaylı olarak teknik direktör rolünü biçmektedir.

Terör örgütlerinin propaganda amaçlı eylemlerinin duyurulmasında kitle iletişim araçlarını başarılı bir şekilde kullanmaları, medyanın yeterli sorumluluk bilincinden uzak, sırf habercilik anlayışı ile hareket etmesi terör örgütleri için aradıkları zemini fazlasıyla sağlamaktadır. Terör örgütleri en büyük desteği kitle iletişim araçlarından elde etmektedirler. Medyada da etkin bir şekilde yer almak örgütler için büyük önem taşımaktadır. Varlıklarının devamını sağlama ve davalarını kitlelere duyurabilmek için medyanın desteğine ihtiyaçları kaçınılmazdır.

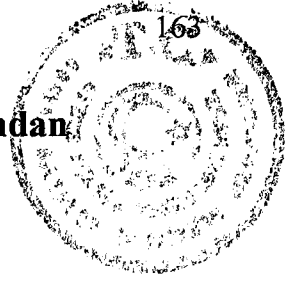
Silahlı propagandayı bir mücadele biçimi olarak benimseyen örgütler; bunun için çok çeşitli ve çaplı eylemlere başvurumaktadırlar. Örgütlerin silahlı propaganda ile ulaşmak istedikleri hedefleri genel olarak şu şekilde özetlenebilir.

- 1- Yürütülen politik propagandanın etkinliğini arttırmak ve kitlelere duyurmak.
- 2- Örgütün başa çıkılması imkansız bir güç olduğu ve amacına ulaşabileceği kanaatini toplum üzerinde oluşturmak.
- 3- Mücadeleye karşı olan kişi ve kuruluşları ortadan kaldırmak, pasifize etmek.
- 4- Halkın örgüte sempatisini arttırmak ve giderek aktif desteğini sağlamak.
- 5- Bir yerde eylem yapmak suretiyle başka yerlerde eylem yapmış gibi netice uyanmasını sağlamak (Kuyaksil, 2000, s.607-618)

Silahlı propaganda çeşidi olarak görülen terörün reklamını medya yapmaktadır. Teröristleri motive eden elementlerden birisi de kendisinden bahsedilmesidir. Terörist medyada ruhsal gıdası olan kahramanlığı bulur. Medya devlete bilgi sağladığı gibi teröristlere de bilgi sağlar. Yazı, görüntü ve sesle medya terörü daha etkili kılmaktadır. Terörün amacı dehşet salmaktır, medya da bunu yapar. ABD, Ladin ve Taliban sözcülerinin konuşmalarını, görüntülerini yaydığı için El Cezire televizyonu konusundaki rahatsızlığını açıkça dile getirmiştir. İngiltere IRA örgütünün bırakın görüntülerini seslerini dahi vermemektedir. Bizim medyamız ise en ilgisiz bir haberde dahi PKK kamplarını, eğitimlerini, konuşmalarını vermektedir (Göksu, 2002, s.363). Kamuoyunu bilgilendirme adına yapılan bu yayınlarda, ülke ve millet menfaatinden daha ziyade reyting yükseltme çabası ve hatta basın özgürlüğü maskesi altında örgüte yönelik destek söz konusu olmaktadır.

Terörist, stratejinin vazgeçilmez bir parçası olan kitle iletişim araçlarını kendi amaçları doğrultusunda kullanabilmektedir. Çünkü terör; bütün toplum genelinde korku ve endişenin yayılmasını, duygu ve düşünce amaçlarının kamuoyunun her biriminde konuşulmasını, konu ile ilgili tez ve anti-tezlerin tartışılmasını ve böylelikle kendi fikirlerinin açıklanmasına zemin hazırlanmasını, gün geçtikçe örgütlerinin daha da yasal ve hoş görülebilecek gruplar olduğu fikrinin kamuoyunda uyanmasını ve neticede halkın desteğinin kazanılmasını kitle iletişim araçları ile sağlayabileceğini öngörmektedir (Korkmaz, 1999, s.165).

İdeolojik, stratejik, politik, ekonomik ve askeri olarak başarı elde ederek üstünlüğü ele geçirmeye çalışan terör örgütü PKK, bu amaçlarına ulaşabilmek için kitle iletişim araçlarından yoğun bir şekilde faydalanmaktadır. Terör olaylarının kitle iletişim araçlarına yansımından kaynaklanan olumsuzlukları iki katogoride ele almak mümkündür. Bunlardan en önemlisi PKK terör örgütü tarafından kitle iletişim araçlarının kullanılmasıdır ki; bu yolla PKK açık olarak ideolojisini ve eylemlerini yayabilmekte, propagandasını hiçbir gizlilik kaygısı taşımadan açıkça yapabilmektedir. Diğerisi ise kitle iletişim araçlarının sorumsuz yayıncılık anlayışı çerçevesinde, terör olaylarını aktarmalarından kaynaklanan olumsuzluklardır.

3.6.3.2.1. PKK'nın Kitle İletişim Araçlarını Kullanmasından Kaynaklanan Olumsuzluklar

Terör örgütleri propaganda amaçlı eylemlerin duyurulmasında kitle iletişim araçlarını başarılı bir şekilde kullanmaktadırlar. Medyanın yeterli sorumluluk bilincinden uzak, sırf habercilik anlayışı ile hareket etmesi terör örgütleri için aradıkları zemini fazlasıyla sağlamaktadır. Terör örgütleri en büyük desteği kitle iletişim araçlarından elde etmektedirler. Medyada etkin bir şekilde yer almak örgütler için büyük önem taşımaktadır. Varlıklarının devamını sağlamak ve davalarını kitlelere duyurabilmek için medyanın desteğine ihtiyaçları kaçınılmazdır (Erdoğan, 1998, s.117). Bir cinayette esas amaç öldürmek iken, teröristin insan öldürme eyleminde amaç, birini öldürmekten çok belirli mesajlar vermek, kitlelere korku salmak, insanları terörize etmektir. Bu, terörizmin çok önemli bir unsurudur. Terörizm sadece bir grup militanın şiddet eylemleriyle oluşmaz, bu eylemler sonucunda doğan panik, belirsizlik, korku atmosferi de terörizmin parçalarındandır (Yayla, 1990, s.2). Terör örgütü açısından gerçekleştirdiği eylemlerin nedenlerini ve iddialarını aktarabileceği bir kanala sahip olması, özellikle izleyici potansiyeli varsa, kuşkusuz çok kolaylaştırıcı bir faktör olmaktadır (Arıboğan, 2003, s.96).

PKK terör örgütü de her türlü kitle iletişim araçlarını kullanmaktadır. Yurt içi ve yurt dışında bu araçlar sayesinde propagandasını yapmakta, ideolojisini duyurmakta, eleman teminini kolaylaştırmakta ve maddî gelir ağını genişletmektedir.

PKK terör örgütü afiş, poster, pul, bildiri gibi yayın malzemelerini propaganda ve ajitasyon amaçlı olarak kullanmaktadır. Bu alanda kullandığı bir diğer malzeme de video ve teyp kasetleridir. Özellikle video kasetleriyle yurt içinde ve yurt dışındaki kitlelerde yaygın propaganda, çarpıtma ve ajitasyon çalışmaları sürdürmektedir. Lübnan kamplarında askeri eğitim sonrası yapmış olduğu tatbikatları görüntüleyerek, bunlara Kuzey Irak'ın yeşil vadilerindeki grupların yürüyüşlerini, istirahatlarını, halay çekişlerini, zaferle sonuçlanan hayali çatışmalarını da ekleyerek halka sıcak odalarında seyrettirmekte, eleman temini ve kitle desteği yolları araştırmaktadır (Ersever, 1998, s.174-175).

Yurt içinde kitle iletişim araçları olarak; kitap, gazete, dergi, afiş, poster, gibi yazılı kitle iletişim araçlarını kullanabilen PKK terör örgütü radyo, televizyon, gibi sesli kitle iletişim araçlarını yurt dışında kullanmaktadır. Fakat bu araçların ulaşım ağı yazılı kitle iletişim araçlarına göre daha fazla olmaktadır. Dolayısı ile etkisi de daha fazla olmaktadır.

Televizyon yayıncılığında MED TV en önemli araç olarak karşımıza çıkmaktadır. MED TV yayınlarında, PKK propagandası en önemli amaçlar arasındadır. 1995 yılında Abdullah Öcalan örgüt üyelerine yaptığı çağrı ile MED TV'yi desteklemelerini, kırsal kesimde MED TV'de kullanılacak materyallerin toplanarak Avrupa'ya ulaştırılmasını istedi. Böylece örgüt elemanlarının çektikleri filmler her akşam MED TV'de boy göstermeye başladı. Aslında bu tür filmler MED-TV'den önce de çekiliyor ve Avrupa'daki birçok kültür merkezi ve kahvehanelerde "kültür gecesi" gibi isimler altında gösteriliyor, Türkiye'de de propaganda amaçlı bu kasetlerin dağıtımını el altından yapıyordu. Fakat MED-TV ile bu faaliyetler hem bir düzene girdi, hem de etkinliği artmış oldu (Laçiner, 2002, s.342). MED TV yayınlarında başta terörist başı Abdullah ÖCALAN olmak üzere üst düzey sorumlularınca canlı telefon bağlantıları ile örgüt sempatanlarına ve müzahir çevrelere eylem ve faaliyetlere ilişkin talimatlar verildiği ve sürekli PKK terör örgütünün propagandasına yönelik yayınlar yapıldığı gözlenmiştir (Bal, 2003, s.176).

PKK, MED-TV örneğinde görüldüğü üzere amaçladıkları hedeflere ulaşmakta uzun bir yol kat etmiştir. Hatta denebilir ki bir dönem sonra PKK'nın en önemli aktivitelerinden biri de yayıncılık haline gelmiştir. Özellikle Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra hedef olarak belirlenen "siyâsîleşme" de televizyon yayıncılığı, (tek değilse) belki de en önemli araç halini almıştır (Laçiner, 2002, s.371).

PKK'ya karşı verilen mücadelede örgüte yönelik dış desteğin kesilerek, ilgili ülkelerin Türkiye'nin terörle mücadelesine desteğinin kazanılmasının önemi göz önünde bulundurulduğunda, terör örgütü PKK'nın bu ülkelere yönelik olarak kitle iletişim araçları vasıtası ile yapmış olduğu propagandanın olumsuz yönleri daha iyi anlaşılacaktır. Bu yayınlar sayesinde PKK, ilgili ülke kamuoylarını Türkiye aleyhine kışkırtmakta, ilgili ülke yöneticileri Türkiye'ye de yürütülen terörle mücadele

üzerine menfi tavır takınabilmektedirler. Ayrıca yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları PKK'nın bu propagandasından daha kolay etkilenebilmektedir. Çünkü, Türkiye'de PKK'ya karşı yapılan propagandalardan bu vatandaşlar direkt olarak etkilenmemektedirler, fakat PKK bu vatandaşlara direkt olarak ulaşabilmektedir. Bu ise Türkiye aleyhine bir durum ortaya çıkarmaktadır.

PKK terör örgütü militanlarının da mücadelelerine olan inancını tam temin etmek için, kitle iletişim araçlarını kullanmaktadır. Çeşitli vesilelerle örgüte katılan bu kişiler örgütün ideolojisini, amacını, eylem yöntemlerini öğrenmede kitle iletişim araçlarının etkisi altında kalmaktadırlar. Militanlarda örgüte bağlılığın sağlanmasında ve sempatanlarda desteğin devamının sağlanmasında kitle iletişim araçlarının kullanılması PKK için en önemli vasıtalarından biridir.

3.6.3.2.2. Kitle İletişim Araçlarının İzledikleri Aktarma Yöntemlerinden Kaynaklanan Olumsuzluklar

Terör örgütlerinin yaptıkları eylemlerden maksat; eylemin oluşturacağı korku ortamı ile kitleleri sindirmek olduğu düşünüldüğünde, bu ortamın oluşturulmasına en büyük katkıyı sağlayan kitle iletişim araçlarının terör eylemleri ile ilgili haberleri aktarırken kullanacakları üslubun ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Maalesef ülkemizde basın yayın faaliyetlerini yürüten kitle iletişim araçlarının bu konuda gereken hassasiyeti gösterdiği söylenemez.

1984 yılından günümüze Türk toplumunu, Türk Devleti'ni hedef alan bölücü silahlı eylemlerin propagandasını genelde farkında olmaksızın basınımız, kamu görevlilerimiz, devlet ve siyaset adamlarımız yapmıştır.

Teröristin amacı çıkardığı gürültü ile varlığını göstermektir. Bu tip savaşa silahlı propaganda denmesinin sebebi de budur. Olay silahın gürültüsünün duyulabileceği noktadan öteye haberleşme yoluyla iletilir. Hazin olan husus, bu iletme, çoğaltma, yayma, duyurma işini, propagandanın teröristin dileğinden, ümit ettiğinden daha büyük ebatta gönüllü olarak Türk basınımızın, kamu görevlilerinin yüklenmiş olmasıdır.

Teröre karşı mücadele eden devlet güçlerini tezyif eden, kınayan, teröristi haklı bir davanın takipçisi olarak gösteren, teröristin talep ve iddiaları doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş esaslarının değiştirilmesini savunan, bölge halkına yasal hak ve hürriyetleri savunur görünerek teröriste karşı alınan tedbirlere karşı çıkan, halka ayrılık duygusu ve devlete karşı husumet telkin eden haber ve makalelerin yer aldığı dergi ve gazetelerin bu tutum ve içerikleriyle terörist grupların illegal organlarından farkı olmadığı, sadece psikolojik savaş uzmanlarınca değil akıl sahibi herkesçe anlaşılabilir. Teröriste yapılan propaganda hizmeti bundan ibaret değildir.

Terör örgütlerini amaçlarına erişmeye muktedir gösterecek tarzda basit bir vurkaç eylemini sekiz sütun manşete çıkarmanın, günlük haber bülteninde baş haber yapmanın, hükümetin tedbirde yetersizliğini tenkit konusu yaparken devleti güçsüz, aciz ve çaresiz göstermenin terörle mücadeleye hizmet etmediği; bilakis –amaç bu olmasa da- teröristin propagandası haline geldiği sürekli olarak dikkatten kaçmıştır.

Parti sözcülerinin, devlet adamlarının, hükümet üyelerinin, yüksek rütbeli kamu görevlilerinin basında yer alan çelişkili demeçleri de terörist eylem gruplarının silahlı propagandalarına karşı devletin rasyonel bir savunma plan ve stratejisi olmadığını ortaya koymakta; hatta ilgililerin zihninde ve ihtisas servislerinde böyle bir kavram oluşmadığı için aynı sonucu yaratmaktadır.

Devlet ve siyaset adamlarımız terörizme, terör örgütlerine açıkça destek olma anlamını taşıyan yayınların fikir, vicdan, basın hürriyeti, demokratik haklar kavramının himaye zırhından yararlanamayacağını, teröristi açık kapalı destekleyen kalemin teröristin elindeki katil silahtan daha fazla tahribat yaptığını, teröriste karşı gece gündüz mücadele verenleri kurşundan çok bu kalemin yaraladığını dikkatten kaçırmaktadırlar (Özdağ, 2003, s.169). Terörle mücadelede en önemli unsur olan halk desteğinin sağlanmasında kamuoyunun tek vücut olması gerekirken, kamuoyunu bilgilendirme görevini üstlenen kitle iletişim araçlarının sorumsuz yayıncılığı, bu birlikteliğin önünde en büyük engeli teşkil etmekte ve terörle mücadele edenlere karşı en büyük darbeyi vurmaktadır.

Terör şiddet kullanarak korku yaratma peşinde olduğundan bunun için yazılı basın, özellikle de televizyon çok uygun araçtır. Terör haberinin bütün sahnelerinde korku yaratan unsurlar vardır. Toplum psikolojisinin şekillenmesinde asıl işlevi basın yüklendiğinden terör planlı olarak basını kullanmaya çalışır, basın önce doğası, yapısı gereği bu etkiye hazır ve yatkındır. Bazen, teröristlerce televizyon kanallarına çeşitli dokümanlarla, video kasetleri gönderilir (Örneğin: Show TV, Med TV kaynaklı, A. Öcalan'ın Şemdin Sakık'ı sorgulama haber-görüntüsünü tekrar tekrar yayınlamış, Öcalan'ı muzaffer bir komutan gibi yansıtmıştır). Basının direnci topluma karşı olan sorumluluk duygusu ile güçlenir. Basın, haberi sunuş tarzı ile kendi fikrini ortaya koymaya başlar; yorumu ile yargılar, yönlendirir, hatta bir tarafı suçlayabilir. Olayları geniş ve yaygın psikolojik etkiye kavuşturma, zaman zaman da şiddete döndürme gücündedir. Bu sebeple terör ortamında görülebilecek yükseliş ve düşüşlerde basının katkısı ve payı tartışılmaz.

Türkiye'de son 20 yılda yaşanan -hatta daha eskiye uzanan- ayrılıkçı terör örgütü ile ilgili haber ve yorumlarla ilgili bir özeleştiri yapılırsa, görsel, işitsel ve yazılı basın tarafından teröre isteyerek yada istemeyerek büyük bir destek verildiğini söylemek haksızlık olmaz. Terör örgütü hemen her gün yaptığıyla, yapamadığıyla Türk kamuoyunun gündemine getirilirken maalesef terörle mücadelenin olumlu boyutunun ve güvenlik kuvvetlerimizin üstün gayretlerinin aynı oranda kamuoyuna aktarılmadığı bilinmektedir. Bu konuda çok büyük yanlışlıklar yapılmış, bu yanlışlıklara da etkin önlemler getirilememiştir (Özdiker, 2003, s.109-110).

Olaya terör penceresinden baktığımızda ise karşımıza reklam ve propaganda çıkıyor. Terör örgütleri ve teröristler seslerini, amaçlarını, isteklerini duyurabilmek ve savundukları fikir sistemlerini büyük kitlelere ulaştırabilmek için eylem yaparlar (Örgün, 2001, s.96). Yapmış oldukları eylemlerde asıl maksatları, eylemin oluşturacağı psikolojik etki ile kitleleri korkuya sevk etmek, toplumda huzur ve sükuneti baltalamaktır. Bir Çin atasözüne göre, "bir kişinin öldürülmesi on bin kişinin korkutulup, yıldırılmasına neden olur". Aynı söylemi terörizm içinde kullanmak doğru olacaktır. Aslında günümüzün teröristleri ve terörist eylemleri, on binlerce değil, belki de milyonlarca kişinin korkutulmasına ve yıldırılmasına neden olmaktadır. Teröristler bu sonuca, özgür basının teröristler ve bunların eylemleri ile ilgili haberleri diledikleri gibi topluma ulaştırmaları ile kavuşmaktadırlar (Örgün,

2001, s.97). Terörizm gerçekte kurbanları değil, izleyenleri hedef almıştır. Terörizm bir tiyatrodur. Eğer kamuoyu sıkılırsa dikkatleri yeniden çekebilmek için teröristin yapacağı şey tedhiş dozunu arttırmaktır (Avşar, 1992, s.11). Çünkü, “daha fazla tedhiş, daha fazla reyting” mantığı ile hareket eden kitle iletişim araçları Türk medyasında fazlasıyla bulunmaktadır.

Ülkemizde terörizmle mücadele bakımından en önemli unsurlardan birisi de terim birliği sağlanamamış olmasıdır. Uzun bir süre devleti yönetenler dahil, terörizm ve terörist unsurlarla ilgili olarak kullanılan terimlerde, farklı ve mahzurlu bir takım kelimeler kullanılmışlardır. İçişleri Bakanlığı Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı'nın 26 Nisan 1999 tarih ve 096 sayılı yazısında belirtilen “mahzurlu” olan ve bunların yerine “kullanılması gereken” terimleri içeren genelgeyi (Ek) TRT ve Anadolu Ajansı'na da gönderilmiştir. Bu çalışma, terörizmle mücadelede önemli unsurlardan birisi olan terminoloji sorununun çözümü yolunda önemli bir gelişmedir (Özdiker, 2003, s.111). Terminoloji sorununun çözümü, terörle mücadele yöntemi ve terörle mücadele edenler açısından oldukça önemlidir. Terör, terörizm, terörist, terör eylemi gibi kavramlarda ortak bir tanım yapılmadığı takdirde, ortaya çıkacak bir durum karşısında ortak tavır alma ve ortak bir tavır ortaya koyma mümkün olmayacaktır. Bu ise terör odaklarının işine gelecek bir durumdur.

Teröristlerin kitle iletişim araçlarından “kahraman”, “özgürlük savaşçısı” olarak sunulmaları, yüceltilmeleri yada bunlara karşı önlem almaya çalışan güvenlik güçlerinin yıpratılmaya çalışılması şüphesiz ki, habercilik boyutunu aşan; haberlerin yansızlığı ve tarafsızlığı ilkesini yok eden ve hele haberde olması gereken “kamu yararı”nı hiçe sayan bir anlayıştır (Avşar, 1992, s.64-65).

Basında terör haberlerini sunarken meydana getirdikleri olumsuzlukları anlatan itirafçı bir PKK'lı terörist, Hürriyet gazetesinde yer alan “PKK Gerilla Ordusu Kuruyor” başlıklı haberde (13 Mayıs 1987 tarihli Hürriyet Gazetesi) yazılanların PKK ve halkta ne gibi duygulara yol açtığını şu şekilde anlatmakta:

“Hatırlanacağı gibi PKK'nın 15 Ağustos 1984 tarihinde Şemdinli ve Eruh baskınlarıyla HRK'nin kuruluşu kamuoyuna duyurulmaya çalışıldı. HRK denilen askeri kuruluş, PKK'nın kurmayı kararlaştırdığı sözde halk ordusunun “Kurtuluş

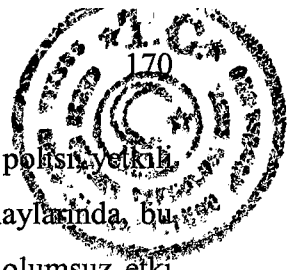
Ordusunun” ilk başlangıç nüvesidir. Bu konuda daha önce basında yer aldığı yıllarca önce kamuoyuna aksettirilen bu haberleri tekrar tekrar manşete çıkarıp yeni bir olaymış gibi kamuoyuna sunmak hangi basın ahlakıyla bağdaşır? Hangi milli menfaatlerle çakışır? Sansasyonel bir tarzda manşete çıkarılan ve zararlı etkisi olan bu haberleri sık sık yayınlamakla bölücülerin yapmayı arzulayıp da muvaffak olmadıkları ajitasyon –propaganda faaliyetlerini ifa etmiş olmuyor muyuz?

PKK Gerilla Ordusu Kuruyor başlığı altında “Eğitiliyorlar” alt yazısıyla renkli olarak yayınlanan fotoğrafa gelince...

Yıllarca önce çekilmiş bir “gerilla” fotoğrafını şu an yayınlayarak hâlâ eğitiliyorlarmış imajını yaratmak hangi basın ahlakıyla bağdaşır? Sağlam kaynaklara dayanmadan, sadece söylentileri kaynak alarak, PKK’nın militan gücünü kat kat abartarak, “3 Bin dolayında” göstermek hangi basın ahlakıyla bağdaşır?” (Aygan, 1987, s.38).

Terörizmin, terör düşmanı olduğu kabul edilen/olması gereken bazı kurumların desteğine ihtiyacı vardır. Terörist en büyük desteği kitle iletişim araçlarından bekler. Gazetelerde sık sık manşetlere çıkmak, çeşitli yakıştırmalar ve yüceltmelerle edebi eserlerin kahramanı olmak teröristin en büyük rüyasıdır. Bu yüzden, kimi yazarlarca dile getirilen “Terörizm bir tiyatrodur, teröristler eylem anında birer aktör gibi davranırlar. Kitle iletişim araçları da genellikle bu aktörleri bekledikleri ilgiden mahrum bırakmazlar” yargısına hak vermemek mümkün değildir (Avşar, 1992, s.53).

Terörist kendini gerilla olarak tanımlar. Fakat gerillalar terörist değildir. Bunlar, sivillere karşı değil askeri birliklere karşı savaşılan düzensiz savaşçılardır. İlk defa bu kavram 1810 da Napolyon’un askerlerine karşı savaşmak için oluşturulan birlikler için Spaniards tarafından kullanıldı. Aslında, gerilla teröristin tam karşıtıdır. Çünkü, teröristler eylemlerine hedef yapmak için askerlerin dışında savunmasız sivilleri: yaşlılar, kadınlar, çocukları seçmektedirler. Siviller teröristlerin stratejilerinde anahtar durumundadırlar. Buna karşılık, gerillalar savaşçılara karşı mücadele ederler (Çınar, 1997, s.211).

Kitle iletişim araçlarında terör olaylarının verilmesi zaman zaman polisi yetkilî kurumları ve yargıyı etkileyebilmektedir. Bilhassa, uzun süren terör olaylarında, bu konuda verilen haberler, terörle mücadele kurumlarının çalışmalarına olumsuz etki yapabilmektedir (Avşar, 1992, s.60). Medya organlarının sorumluluktan yoksun bazen doğrudan bazen de dolaylı olarak –bilerek ya da bilmeyerek- polisi hedef göstermektedir. Örneğin 24 Ocak 2001 tarihinde (Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan'ın şehit edildiği gün) Star televizyonu Cumhurbaşkanı A. Necdet Sezer'in kulak muayenesi için Hacettepe Üniversitesine sivil plakalı bir araçla gittiğini haber yapıp ısrarla sivil aracın plaka numarasını göstermektedir. Sivil araçla hastaneye gitmenin görünen temel iki nedeni vardır: Birincisi; resmi-aleni gidiş halinde, bir sürü protokol işlemekte, tüm emniyet ve koruma alarmına geçirilmekte, her yer tutulmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanı böyle bir olağan üstü hale meydan vermemek için bu işi yapmış olabilir. İkinci olarak ise yine güvenlik nedeni ile cumhurbaşkanının sivil araçlarla gezmeyeceği düşün(dür)ülerek, kötü niyetli kişilerin niyetlerini gerçekleştirmelerine fırsat vermemek için sivil araçların kullanımı yoluna gidilmemektedir. Televizyonların bilerek veya bilmeyerek bu şekilde yayın yapmaları alınan güvenlik önlemlerini sekteye uğratmaktadır. Terör örgütleri kurbanlarına arabanın içindeyken yapacakları suikastlerde daha ziyade araba plakalarına göre takip yapmaktadırlar. Yine aynı televizyon kanalında Diyarbakır'da Gaffar Okkan'ın katil zanlılarına yönelik, olay yerine yakın apartmanlara yaptıkları operasyonları gösterirken, polislerin kırmızı bir sivil otomobilin bagajından silah, yelek gibi mühimmatları aldıklarını, arabanın plakası da dahil olmak üzere yakın çekimle tüm seyircilere göstermektedir. Bu çeşit işi yapan sadece bu televizyon kanalı olmayıp ne yazık ki diğer birçoğu da yapmaktadır. Medyanın bu yayınları polisin yaşama hakkına doğrudan bir tehdittir. Özellikle hassas görevlerde çalışan meslek mensupları emekli olduktan sonra bile hayatı tehlikede olan insanlardır. Terör örgütlerinin 20-30 yıl sonra bile intikam peşinde oldukları düşünülürse, bu çeşit sorumsuz yayınların yaşam hakkına ve görevini serbestçe yapma hakkına tecavüz olduğu açıkça görülmektedir (Göksu, 2002, s.364).

Terör örgütü PKK yaptığı bazı eylemlerin kendisi için olumsuz bir sonuç getireceğini anladığında bu eylemleri güvenlik güçlerinin yaptığını iddia etmekte, bazı kitle örgütleri ve yayın organları da derinlemesine araştırmadan bu iddiaları destekler mahiyette tavır alabilmektedir.

Sonuçta bu eylemin PKK'ya ait olduğu kanıtlanırsa bile zihinlerde bazı soru işaretleri kalmaktadır. Nitekim PKK terör örgütü Diyarbakır'da dört öğretmenin öldürülmesi eylemini güvenlik güçlerinin üstüne yıkmaya çalışmıştır. Olaydan kısa bir süre sonra, eyleme katılan bir PKK'lı yaptığı itiraflarda eylemin PKK tarafından yapıldığını açıklamıştır. PKK ve terör örgütleri bu taktiği birçok olayda kullanmakta, güvenlik güçleri üzerinde şüpheler uyandırmaya çalışmaktadır (Korkmaz, 1999, s.175).

Olayların kitle iletişim araçlarıncı sık sık verilmesinin bir diğere olumsuz neticesi de, şiddetin yığılımcı etkisinin oluşmasıdır. Gerek aynı olayın uzun süre yinelenerek olayların gelişimine bağılı olarak verilmesi; gerek aynı anda meydana gelen diğere şiddet olaylarıyla ilgili haberler genelde şiddet, zorbalık ve terörle ilgili kamuoyundaki huzursuzluğun kaynağı olmaktadır. Bu etki özellikle çocuklar üzerinde daha çok kendisini göstermektedir (Avşar, 1992, s.62).

Türk kamuoyunun bütün sıcaklığı ile hatırlayacağı 'cezaevlerinde ölüm oruçları'na Türk medyasında geniş yer verilmiş, kimi gazete ve televizyonlarda 'Ölüm oruçlarında 1. Gün' diye başlayan haberler, '79'uncu, 80'in, ... 105'inci gün...' sansasyonel sunumlarıyla ve hatta inandırıcılığın tartışıldığı bir ortamda sürdürülmüştü. Bu eylemlere ilişkin olarak, cezaevlerinden ve örgüt evlerinden 'örgüt kameraları' tarafından tespit edilen görüntüleri 'dramatik bir dille' haberleştiren televizyonlara RTÜK tarafından yapılan uyarılar da çözüm olmamış, bazı televizyonlar ısrarla bu tür görüntüleri verirken, yazılı basında da önemli ölçüde örgütün istediğı biçimde haberler aktarılmıştı. Akabinde ceza ve tutukevlerinde örgütlerin egemenliğini kırmak ve F tipi cezaevi uygulamasına geçmek amacıyla başlatılan çalışmalara karşı mahkum teröristlerin şiddetle karşılık vermeleri ve 'isyan' etmeleri üzerine ceza ve tutukevlerine yapılan operasyonlara karşı da medyanın yoğun bir ilgisi olmuştu (Avşar, 2002, s.124).

Kitle iletişim araçlarında terör olaylarının geniş olarak verilmesi, birey ya da gruplarca yapılan şiddet olayları ile ilgili tekniklerin çok geniş kitlelerce öğrenilmesine yol açmaktadır. Bir anlamda terörün nasıl yapıldığı konusundaki bilgiler, bu araçlarla bu teknikleri bilmeyenlere ulaşmakta; bu haberlerin arkasından

daha çok bombalama, daha çok uçak kaçırma, daha çok tedhiş olaylarına neden olunabilmektedir. Bunun özellikle ruhsal bozuklukları bulunan kişiler üzerinde daha fazla etkisi olduğu konusunda çeşitli bulgulara rastlanılmaktadır (Avşar, 1992, s.57)

DHKP-C tarafından gerçekleştirilen Özdemir Sabancı suikastında, çok etkin güvenlik kordonlarının nasıl aşılarak Sabancı Center binasına girildiği, silahların binaya nasıl sokulmuş olabileceği, binanın güvenlik sistemindeki zayıf noktalar vs. hiç de gereği yokken bütün kamuoyunun önünde bütün incelikleriyle tartışılmış, bu konuda hiçbir fikri, bilgisi olmayan insanlar adeta “iyi bir suikast nasıl işlenebilir?” eğitimine tabi tutulmuştur (Avşar, 2002, s.129).

Kitle iletişim araçlarında terör haberlerine ilişkin izlenen siyaset zaman zaman polisi, yetkili kurumları, yargıyı zor durumda bırakabilmektedir. Bu zorluk gerek moral gerekse çalışmalar boyutunda kendini göstermektedir. Bilhassa uzun süren terör olayları esnasında verilen haberler terörle mücadele kurumlarının çalışmalarına olumsuz yönde etkide bulunabilmektedir.

Uzun süreli rehin alma olaylarında kitle iletişim araçlarının kendi imkanları ile olayları aktarmalarının bu yayınları izleyen teröristlerin cesaretlerini arttırdığını veya bilgileri dışında gerçekleşen bir takım durumlardan haberdar kıldığını, bu şekilde olayların akışını teröristlerin lehine çevirdiğini ve olaylarda hedef alınan kişilerin aleyhine durumlar doğduğunu da görmekteyiz. 1977 Mart ayı içerisinde bir grup siyah müslümanın ABD'nin başkenti Washington'da valilik dahil üç binayı işgal edip, binalarda bulunan insanları rehin aldıkları olaylar sırasında radyo ve televizyonlarda yapılan yayınlarda binanın 5. Katında bulunan ama orada buldukları teröristler tarafından bilinmeyen insanlardan bahsedilmiş, bunun üzerine teröristler bu insanları da rehin almışlardır. Yine aynı olayda, bir radyo muhabirinin teröristlerle görüşmesi esnasında, rehinelere için son tarihin tespit edilip edilmediğini sorması üzerine o ana kadar akıllarında böyle bir şey bulunmayan teröristler rehinelere serbest bırakılması, eylemin bitirilmesi şartlarını bir süreye bağlamışlardır. Bu olay sırasında rehinelere kurtarmak için binanın üst katından aşağıya doğru indirilen sepet olay mahallinden yayın yapan radyolar tarafından duyurulunca teröristler tarafından da öğrenilmiş, bunun üzerine rehinelere hayatını riske atmamak için bu yöntemden de vazgeçilmiştir.

Bir başka örnek ise terörist eylemler sırasında medyanın tutumunun acı sonucunu göstermesi açısından ilginçtir. 1977 Ekim ayında Lufthansa Havayolları'na bağlı bir uçağın kaptanının kendi özel vericisi ile uçaktaki durumu ve gelişmeleri yetkililere ulaştırdığını radyo haberlerinden öğrenen teröristler, derhal uçağın kaptan pilotunu öldürmüşlerdir.

Nitekim, Avrasya Gemisi'ni kaçırانların elebaşı olarak tanınan Muhammed Emin Tokcan da olay esnasında bilmediği bir durumdan televizyonlar sayesinde haberdar olduğunu söylemiştir. Tokcan, "Emniyet Şube Müdürü'nün ayağından vurulduğunu, feribotta olduğunu televizyondan öğrendim" derken, gemide bulunan Türk yolcuları Samsun'da bırakmayı planladıklarını ancak televizyonlardan kendilerine karşı bir operasyon yapılacağını öğrendikleri için vazgeçtiklerini söylemektedir. Türkiye ile bir sorunları bulunmayan, dolayısıyla Türk yolcuların hayatlarının zaten tehlikede bulunmadığını da kendileri açıkça ifade eden bu grup yerine bir başka grup, mesela bölücü örgüt PKK'nın bu eylemi gerçekleştirmiş olduğunu düşünecek olursak bu örgütün şimdiye kadar hedef aldığı kişileri de hesaba katarsak, (sivil, üniformalı ayırımı yapmaksızın hemen oracıkta insanları öldürebilecekleri ortadadır) eylem yaptıkları gemide bir emniyet şube müdürünün bulunduğunu bilmelerinin o emniyet şube müdürünün hayatının bitmesi anlamına geleceği de açıktır (Avşar, 2002, s.130-131).

Kitle iletişim araçlarının en önemli işlevlerinden birisi de haber vererek kamuoyunu bilgilendirmektir. Terör eylemleri de haber değeri taşıdığına göre, hür rejimlerde kitle iletişim araçlarıncı terör haberlerinin kamuoyuna sunulması kaçınılmaz olacaktır.

Ne var ki, teröristlerin eylemlerini gerçekleştirirken üzerinde durdukları en önemli hususlardan birisi de gerçekleştirilen eylemin kamuoyuna aktarılarak, insanlar üzerinde hedeflenen korku, panik ve yılgınlık ortamının oluşturulmasıdır.

Terör haberlerinin hem toplumda uyandırdığı tedirginlik, yılgınlık etkileri bakımından hem de teröristlerin amaçlarına ulaşabilmelerine yardımcı olmaları bakımından birçok olumsuz yönleri vardır.

Gazeteciler Cemiyetinin eski başkanı ve Dünya Gazetesinin sahibi Nezhir Demirkent; “özellikle fraksiyon basının doğrudan eyleme geçtiğini, propaganda görevini üstlendiğini, hedefler tayin ettiğini, insanların başka insanlara düşman gözüyle bakmalarını sağladığını” söylemektedir. Demirkent, gerçek basının da bilerek ya da bilmeyerek haber ölçülerinin dışına taşıdığını, örgüt isimleri vererek propaganda yaptığını, hatta örgüt liderleriyle gizli görüşmeler sağlanarak onların çok güçlü kimseler olduğu izleniminin uyandırıldığını belirterek, olaylardaki ölü ve yaralı sayısının abartılması, düzene karşı yapılan gösterilerde kalabalığın büyütülmesi ve genç muhabirlerin teröristlerin arzuları doğrultusunda yayın yapma heveslerini terörün belirli ölçülerde güçlenmesine yol açtığını; tahriklere karşı ortak tavrın ne olduğunun saptanamadığının, bazen teröristlerin masum insan olarak topluma yansıtılmaya tanık olduğunu ifade etmektedir. Demirkent şöyle devam etmektedir:

“Şunu itiraf etmek isteriz ki, dünyadaki pek çok terör olayında gelişmiş batı ülkelerinin basını da aynı yanlışı yaptılar, yapmaya devam ediyorlar. Yılgınlığın artması insan topluluklarının çaresizliğini sergilemek için işlenen cinayetler, adam kaçırmalar, günlerce basının tek malzemesi olmuş, bu arada düzenin korunması gereği göz ardı edilmiştir. Heyecanın akli selime galebe çalması her ülkede olmadık güçte yer altı örgütlerinin güçlenmesine yol açmış ve toplumlarda yılgınlığı arttırmıştır.” (Erdoğan, 1998, s.104-106).

30.06.1996 tarihinde Tunceli’de intihar eylemini gerçekleştiren PKK terör örgütünün kadın militanı ile ilgili olarak medyaya yansıyan haberler düşündürücüdür. Medyada insanların nasıl olup ta kendilerini bu şekilde öldürmeye karar verdiği sorusu sorulmuş, birçok varsayımlar ortaya atılmıştır. Bununla da yetinilmeyerek bu kişinin eyleminin sebebini anlattığı bir bant yayınlanmış ve “aslında kimseyi öldürmek istemediklerini, ancak başka bir yol bırakılmadığı için ve davasına olan haklılığın inancından dolayı bu eyleme karar verdiği” yolundaki propagandasını yapmasına izin verilmiştir.

Görünüşte davası için ölmeye karar vermiş bir kişinin son sözlerinin canlı olarak verilmesi, birçok insanı derinden etkileyerek zihninde birçok soru işareti

175

kalmasına neden olmuştur. Kadın militanın ruhsal bozukluğu, uyuşturucu hap kullandığı yolunda sonradan yapılan haberler dahi bu etkiyi hafifletmemiştir (Korkmaz, 1999, s.172).

Teröristlerin kitle iletişim araçlarında kahraman, özgürlük savaşçısı olarak sunulmaları, yüceltilmeleri ya da bunlara karşı önlem almaya çalışan güvenlik güçlerinin yıpratılmaya çalışılması şüphesiz ki, habercilik boyutunu aşan; haberlerin yansızlığı ilkesini yok eden ve hele haberde olması gereken kamu yararını hiçe sayan bir anlayıştır.

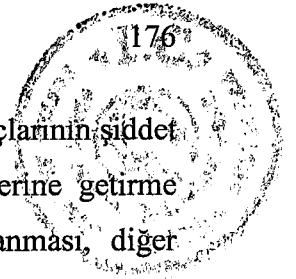
Haber sunumunda terör eylemini gerçekleştiren örgüt veya teröristin kimliği duyurulmamalıdır. Nedeni de birçok eylemin sırf örgütün veya bu kişilerin varlıklarını duyurmak için gerçekleştirilmiş olmasıdır.

Eylemin sonuçlarının ve özellikle etkinliğinin belirtileceği bir üslupla haberin verilmemesi de bir diğer öneridir. Çünkü etkinlik, şiddet örgütlerinin en büyük amacıdır.

Diğer bir nokta da felsefi, ideolojik, siyâsî haklılık gerekçelerine zemin hazırlamamaktır. Yani haberin sunumunda terörden dolayı insanların, kurumların ve rejimlerin yıpranmamasına dikkat etmek ve terör eylemini gerçekleştirenleri haklı konuma yükseltmemektir (Erdoğan, 1998, s.112-113).

3.7. PKK'ya Karşı Kitle İletişim Araçlarının Kullanılması

Kitle iletişim araçlarınca “gerçeklerin” kamuya aktarılması günümüz haberciliğinin en temel ilkesidir. İster devletin ister özel kesimin elinde bulunsun, kitle iletişim araçları ile verilen haberler doğru, eksiksiz, yansız ve hızlı olmalıdır. Ancak “şiddetin amacının eylemin gerçekleştirilmesi veya sessizce gerçekleştirilmesi değil, mümkün olan en büyük yankıyı yapması” olduğunun hesaba katılarak şiddetin yerleştirmek istediği korkudan kurtulma yolunun “şiddet” olayını tanımadan geçtiği gözden uzak tutulmamalıdır.

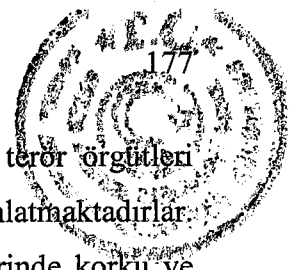
Bu noktadan itibaren büyük sorumlulukları olan kitle iletişim araçlarının şiddet olaylarını abartısız ve tarafsız olarak kitlelere ulaştırma görevini yerine getirme mecburiyeti vardır (Avşar, 1992, s.56). Terör haberlerinin yayınlanması, diğer günlük haberlerin yayınlanması gibi algılanmamalı, terör haberlerinin yayınlanmasında ülke menfaati gözetilerek teröre karşı ortak tavır almaya yönelik yayınlar yapılmaya özen gösterilmelidir.

İlk olarak kitle iletişim araçlarının işlevlerinden birinin kamuoyu oluşturmak olduğu bilindiğinden, terör haberleri de diğer haberler gibi serbestçe sunulacak, hem halkın özgürce haber almasına imkan verilecek, hem de kamuoyunun serbestçe oluşumu sağlanacaktır.

Kitle iletişim araçlarının, terör olaylarında yetkililer ile geniş halk kitleleri arasında hayati bir bağ kurduğu yolunda da kanaatler ileri sürülmektedir. Yine kitle iletişim araçlarında verilen terör haberleri bu konudaki halk arasındaki söylentileri, huzursuzluk doğurabilecek asılsız haberlerin olumsuz etkilerini bertaraf eder. Böylece halkın yönetime ve güvenlik güçlerine güvenleri tazelenir/güvenlerin zedelenmesi engellenir.

Diğer bir nokta da felsefi, ideolojik, siyâsî haklılık gerekçelerine zemin hazırlamamaktır. Yani haberlerin sunumunda terörden dolayı insanların, kurumların ve rejimlerin yıpranmamasına dikkat etmek ve terör eylemini gerçekleştirenleri “haklı” konumuna yükseltmemektir (Avşar, 1992, s.63-65).

Batı ülkelerinde de terörün amacının gittikçe ürkütücü bir kamuoyu oluşturmak olduğu sezilmiştir. Bunun üzerine kitle iletişim araçları, silahlı teröristlerin modern Robin Hood’lar olmadığını kamuoyuna yeteri derecede anlatmışlar ve bir karşı kamuoyu oluşturulmuştur. Bu arada kitle iletişim araçları terör balonunu söndürmenin yollarından birinin de, bunlardan fazla söz etmemek olduğunu tespit etmişlerdir. Yöntem, haberi vermek, fakat ölçüyü kaçırmamak ve teröre karşı görüşleri her vesile ile yayarak terörün yaşayıp gelişmesine fırsat vermemek olmuştur (Bostancı, 1980, s.166-167).

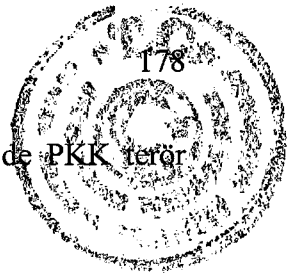

Medya-terör ilişkisi, özellikle, Türkiye ve benzeri ülkelerde, terör örgütleri kendilerini ve eylemlerini medyayı kullanarak geniş kitlelere anlatmaktadırlar. Terörün amaçlarından olan ‘geniş kitleleri etkileme, bu kitleler üzerinde korku ve dehşet salma’ prensibi medya aracılığı ile daha da kolaylaşmaktadır.

Medyanın siyâsî şiddet eylemlerini aktarırken kullandığı dilin, sadece devlet organları için değil haberi kullananlar için de hayati bir önemi vardır. Terörle mücadele eden ya da terör eylemlerine maruz kalmış siyâsî sistemlerde medyanın kullandığı dil terörün yanında olduğu işaretlerini veriyorsa, terörle mücadele de sonuç alınmaz (Çınar, 1997, s.223). Bu nedenle kitle iletişim araçlarında verilen terör haberlerinde kullanılan kelimelerin örgüt terminolojisini içermemesi ve onları masum ve güçlü gösterecek uygulamalardan kaçınılması gereği vardır. Terör örgütleri tarafından bilinçli bir şekilde hazırlanarak medya kuruluşlarına gönderilen yazılı ve görsel materyalin dikkatle tetkik edilmeden aynen yayınlanmamasının da altı önemle çizilmelidir. Ancak örgütler açısından her birinin ayrı anlamı ve mantığı olan kelimeleri içeren bu tür materyalin yapılan yayınlarda bazen aynen kullanıldığı görülmektedir. Özellikle kullanılan “Komando”, “Gerilla”, “Özgürlük Savaşçısı”, “Ordu”, “Cezalandırma” gibi kelimelerin terör örgütlerinin lehinde değerlendirildiği bilinmektedir (Korkmaz, 1999, s.177).

Örgütler, ideolojilerini yayma ve kitleleri ikna etmede propaganda faaliyetlerini, silâhlı eylemlerle desteklemektedirler. Silâhlı eylemlerde amaç, insanların korku, panik ve yılgınlık duygularından faydalanarak, birinci aşamada onlara çaresiz, sahipsiz ve yalnız oldukları düşüncesini aşılmasıdır. İkinci aşamada ise, çözümün kendilerinde olduğu düşüncesini hedef toplumun bilinçaltına yerleştirebilmektir.

Eski bir Çin Atasözü, “bir kişiyi öldür, onbin kişiyi korkut” demektir. Günümüzde ise terör örgütleri, kitle iletişim araçlarını kullanarak, “bir kişiyi öldürüp, milyonları korkutmaktadırlar.” Bu vasıta ile kitleleri ikna etmede silâhlı ve silâhsız her türlü propaganda yönteminden faydalanmaktadırlar. Bu nedenle, kitle iletişim araçlarının terörizmi önlemede, çok ciddi görev ve yükümlülükleri bulunmaktadır (Alkan, 2002, s.212-213). Şiddet olayları ve cinayetlerin kamuoyuna duyurulmasında kitle iletişim araçları gerekli itina göstermek mecburiyetindedir. Gösterilecek olan

itina sayesinde hem teröre karşı ortak tavır alınmış olunacak, hem de PKK terör örgütünün propagandası dolaylı olarak ta olsa yapılmamış olacaktır.

Ülkemizde yıllardır devam etmekte olan ve büyük miktarda can ve mal kaybına sebep olan PKK terörünün önüne geçilebilmesi için, hem yazılı, hem de sesli kitle iletişim araçlarının yayınları vasıtasıyla PKK terör örgütüne karşı yürütülen mücadeleye destek vermeleri gerekmektedir. Terör örgütüne karşı, medyanın tüm kolları ile konacak ortak bir tavır, alınacak olan diğer önlemler ile beraber terör örgütünün kısa zamanda sonunu getirecektir.

3.7.1. Kitap, Gazete, Dergi Gibi Yazılı Kitle İletişim Araçlarının PKK İle Mücadele İçin Önemi

Kitap, gazete, dergi gibi yazılı kitle iletişim araçlarının bir ideolojinin benimsetilmesi ve beyin yıkama faaliyetlerinde önemli bir yere sahip olması bakımından terör örgütleri açısından en sık kullanılan araçlardır. Basılı kâğıt geçmişten günümüze en mükemmel psikolojik silah olagelmıştır ve bugün radyo ile televizyon onun yerine geçmiş olmasına rağmen, itibarı hâlâ bilinçaltımızı etkilemektedir (Megret, 1972, s.17). Terör örgütü PKK'da bu araçları en fazla kullanan terör örgütleri arasında yer almaktadır. Üstelik bu araçların illegal olarak çoğaltılması ve el altından dağıtımının yapılabilmesi, bu araçların sıkça kullanılmasının bir diğer nedenidir.

Terör örgütü PKK için çok önemli bir yere sahip olan yazılı kitle iletişim araçların oluşturacağı beyin yıkama ve propagandanın etkisini kırmak için de aynı yolla mukabelede bulunmak mantıklı görünmektedir. Yeryüzündeki olumlu-olumsuz tüm hareketlerin, ideolojilerin ve büyük inkılapların önce fikri planda kitaplarla gazetelerle ve dergilerle toplumların içerisinde yayıldığı görülmektedir. Çünkü davranışların görünmez dünyası düşüncelerdir. Releksif ve otomatik davranışlar haricindeki tüm davranışlar bir düşüncenin ürünüdür. Bir insanın herhangi bir davranışta bulunabilmesi için önce düşünmesi gerekmektedir. Bir toplumu harekete geçirebilmenin yolu da yine düşüncelerde gerekli operasyonun yapılmasından geçmektedir (Alkan, 2000, s.100).

Basılı kağıt en mükemmel psikolojik silah olagelmıştır ve bugün radyo ile televizyon onun yerine geçmiş olmasına rağmen, itibarımızı hala bilinçaltımızı etkilemektedir (Erdoğan, 1998, s.76). Ülkemizde faaliyet yürüten terör örgütlerinin örgütlenme ve eleman kazanma aşamaları bir yayınevini etrafında bir araya gelen insanların yazdığı kitaplar ile çıkardıkları gazete ve dergilerle başlamakta ve devam etmektedir. Bunun en önemli nedeni ise; bir örgütün faaliyet yürüttüğü toplumun içerisinde taban bulabilmesi ve eleman kazanabilmesi için ideolojik olarak kabul görmesi gerekir. Bu bağlamda bir insana arzulan istikamette davranışta bulundurmak için düşüncelerinde gerekli değişikliğin yapılması gerekmektedir (Alkan, 2000, s.103-104).

Basılı yayınlar, iletiyi tekrar tekrar okuma olanağı verdiği için , diğer araçlara kıyasla öğrenme akılda tutma açısından daha üstündür denilebilir. Basılı yayınlara başvurma ve basılı yayından öğrenme, öğrenilenlerin akılda tutulması bakımından yapılan araştırmalar bu aracın daha çok eğitim düzeyi yüksek olan kişiler tarafından kullanıldığını ortaya koymuştur (Özakgün, 1984, s.13).

Gazeteler eskiden beri halkla ilişkiler alanında en çok kullanılan ve kamuoyunu oluşturmada etkileri oldukça önemli olan araçlardandır. Çok farklı hedef kitlelere her gün seslenmemize yardımcı oldukları için bu konuda yararlanılabilecek araçların başında gelir. Gazetelerin gerek toplum gerekse toplumu yönetenler üzerindeki etkileri dikkate alındığında, okuma alışkanlığı olmasa bile pek çok kişinin ya satın alma ya da başkasından temin suretiyle muhakkak bir gazete okuduğunu düşünecek olursak gazeteciliğin toplumu etkilemedeki önemi ortaya çıkmaktadır (Erdoğan, 1998, s.76). Gazetelerin bu özelliğinden, terörle mücadele etmede yararlanmak gerekmektedir. Gazeteler toplumu yönlendirmenin yanında, kamuoyu araştırmaları adı altında yapılan çalışmalarıyla da kararsız kitlenin tarafını belirlemede etkili olmaya çalışırlar (Erdoğan, 1998, s.78). Gazetelerin vermiş olduğu haberler, terörle mücadele konsepti doğrultusunda olduğu takdirde hem devlete ve devletin güvenlik güçlerine güvenenlerin güvenleri sağlanmış olacak, hem tarafsız kitlenin desteği sağlanacak ve hem de örgüt sempatanlarının örgüte bağlılığın devamı konusunda yeniden kendi içlerinde bir iç hesaplaşma yapmaları sağlanmış olacaktır.

Halkla ilişkiler ve propaganda araçları içerisinde önemli bir yeri olan kitaplar, son zamanlarda halkla ilişkiler ve propaganda amaçlı olarak sık sık kullanılmaya başlamıştır. Bu kitaplar okuyuculara örgüt üyelerine ve ilgili kişi gruplara bedava dağıtılabileceği gibi düşük bir ücret mukabilinde piyasaya sürülebilir. Kitapların daimi bir değeri vardır. Gazete okunur ve sonra atılır, fakat kitap muhafaza edilir ve belki de tekrar okunur. Bir kitabın fazla okunmaması, onun halk düşüncesi üzerinde hiç etkisi yoktur anlamına gelmez (Erdoğan, 1998, s.79). İlk, orta ve yüksek öğretimde okuyan öğrencilere yönelik olarak, konusunda uzman kişilerce hazırlanmış, terör örgütünün içyüzünü anlatan, terör örgütünün yapmış olduğu propagandalar ile örgüt içinde yaşananların birbirini tutmadığı, örgüt içinde faaliyet göstererek itirafçı olanların beyanatlarına göre kitaplar hazırlanarak öğrencilere okutulabilir. Kitabın kalıcılığı ve ihtiyaç duyulduğunda tekrar okuma imkânı olması kitabın zihinlerde uyandıracığı etkiyi daha kalıcı kılacaktır.

3.7.2. Radyo, Televizyon Gibi Sesli Kitle İletişim Araçlarının PKK İle Mücadele İçin Önemi

Terörle mücadelede en önemli unsur olan halk desteğinin kazanılmasında, terör örgütlerinin halka uygulamış olduğu propagandaları etkisiz hale getirecek karşı propaganda faaliyetlerinin yürütülmesinin zarureti tartışılmaz bir gerçek olarak karşımızda durmaktadır. Karşı propaganda faaliyetlerinin yürütülmesinde en önemli araç kitle iletişim araçlarının kullanılmasıdır. Radyo, televizyon gibi sesli kitle iletişim araçlarının terör örgütü PKK ile mücadelede çok önemli bir işlevi vardır. Kitap, gazete, dergi gibi yazılı kitle iletişim araçlarının PKK terör örgütüne yönelik olarak yapılacak olan karşı propaganda faaliyetlerinde önemli bir yere sahip olmasına rağmen, bölge halkının eğitim seviyesi göz önüne alındığında radyo, televizyon gibi sesli ve görsel kitle iletişim araçlarının daha çok işe yarayacağı ortadadır. Yapılan bilimsel araştırmalarla, yeni bir bilginin sunumunda ve mesajın algılanma sürecinde etkili olan noktalar belirlenmiştir. Buna göre, bir mesajın algılanmasında görmenin yüzde 75, duymanın yüzde 13, dokunmanın yüzde 6, koklamanın yüzde 3, tat almanın da yüzde 3 oranında etkili olduğu görülmüştür. Bu rakamlar mesajın algılanma sürecinde görselliğin ne kadar önemli olduğu gerçeğini gözler önüne sermiştir (Özsoy, 1999, s.VII).

Günümüzde en etkili propaganda araçları arasında televizyon baş sırayı almış bulunmaktadır. Televizyonun kamuoyu oluşumundaki etkisi, en çok sayıda insana en kısa sürede ulaşma imkanı sağlamasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca onun görselliği ve kameranın kaydettiğini olduğu gibi izleyicisine yansıtması televizyonu günümüzdeki en etkili kitle iletişim araçlarından biri haline getirmiştir (Özsoy, 1999, s.62). Görselliğin iletilmek istenen mesajı algılamada ne denli etkili olduğu göz önüne alındığında, televizyonun kamuoyu oluşturmada yakalayacağı başarı şüphesiz çok önemlidir.

Günlerce, haftalarca televizyonlar, en çok izlendikleri zamanlarda, terörle ilgili konuları ve eylemlerini gündeme getirmekte izleyicilerine sunmaktadır. Medyaya göre teröristlerin kim olduğu ise yalnız medya kuruluşları için değil aynı zamanda medyanın haberleri ile kendini besleyen vatandaşların da terörist konusunda imaj edinmeleri için de önemlidir. Bu nedenle medyanın teröristi ve terör eylemlerini iyi tanıması ve ona göre ekranlarında, sayfalarında ya da radyolarında yer vermesi gerekmektedir. Zira, terörle ilgili kavramların bile tam olarak net olmadığı ve net olarak anlaşılmadığı bir ortamda medyanın hata yapma olasılığı artacaktır. Bu nedenle de, 'terörist', 'gerilla', 'komando', 'yandaş', 'şehir gerillası', 'silahlı adam', 'özgürlük savaşçıları', 'isyancı' ve bir düzine başka kavramlar çoğu zaman birbirinin yerine kullanılmaktadır. Söz konusu kullanım ise, olayların ve kişilerin eylemlerinin yanlış anlaşılmasına neden olmaktadır.

Teröristler radyo ve televizyonu zorlayarak kendi kasetlerini ve mesajlarını yayınlamasını isterler. Zira, televizyon, bir dereceye kadar, hükümet gibi bir güçtür. Bunu açıklamak için, eski bir psikolojik savaş tekniği olarak adlandırılan terörizm hakkında söylenmiş, 'birini öldür, on bini korkut' Çin atasözü ile Amerikalıların 'terörist birçok insanın ölmesi yerine daha çok insanın seyretmesini istiyor' sözünü vermek istiyoruz. Günümüzde, artık bir insan öldürülüp on bin insan korkutulmuyor, belki milyonlar korkutuluyor. Bu sonuca hiçbir terör eylemi, medya araçlarından yararlanmaksızın ulaşamaz. Zira, kitle iletişim araçlarından yararlanarak, terörist, oyununu sahneler ve mesajını iletir. Oyunun zoraki figüranı, kaçırılan veya tutsak alınan rehine, artık bir kişi değil, bir propaganda aracıdır (Çınar, 1997, s.223-224). Bu gibi durumlarda terör örgütüne ve teröriste propaganda imkânı verilmemeli, kamu

yararını önde tutan ilkeli yayın anlayışı şiar edinilmelidir. Bu gibi eylemlerde maksat, propaganda olduğuna göre, medya üzerine düşen sorumluluk bilinci dahilinde propagandaya sebebiyet verecek yayınlardan kaçınmalıdır. Bir görüşe göre terörist eylem gerçekleştiği zaman, medya haber yapmak için olay yerinde değilse ve medya, eylemi yapan teröristlerin politik ve sosyal taleplerinin neler olduğunu açıklamazsa, terörist eylemin amacına ulaşması önlenmiş olacaktır (Örgün, 2001, s.94).

Televizyondan terör ve genel şiddete ilişkin verilen haberler üzerinde çok daha hassas davranılması gerekmektedir. Teröristlere sağlayacağı imkanı göstermesi açısından Amerika'lı yazar Jerry ROBIN'in "bir renkli televizyon aygıtı olmadan ihtilalci, terörist olamazsınız, televizyon bir tabanca kadar elzemdir" sözü de göz önünü alındığında televizyon haberciliği üzerinde gösterilmesi gereken özen kendiliğinden ortaya çıkmaktadır (Korkmaz, 1999, s.201).

Televizyonun terör eylemleri üzerindeki etkisine en güzel örnek, terör örgütü PKK'nın yayın organı olan MED TV olayıdır. PKK lideri Abdullah ÖCALAN'ın 16.02.1999 günü Kenya'da yakalanarak ülkemize getirilmesinden 22.03.1999 tarihinde MED TV'nin kapatılmasına kadar geçen sürede ortalama olarak bir günde 18.6 terör eylemi meydana gelirken, 23.03.1999 gününden 06.04.1999 gününe kadar bir günde ortalama 4.1 terör eylemi meydana gelmiştir. Bu rakamlardan MED TV'nin kapatılması ile terör eylemlerinin yaklaşık olarak %80 azaldığı görülmektedir (Bal, 2003, s.177). Bu olay görsel yayıncılığın terörle mücadele de önemini teyit eder niteliktedir. Televizyonun Türkiye'de cereyan eden PKK terörüne karşı kullanılması, fayda açısından diğer kitle iletişim araçlarına nazaran çok daha fazla olacaktır. PKK terör örgütünün propagandasına maruz kalan yöre halkının eğitim seviyesi düşüktür. Dolayısı ile propagandaya da daha elverişli bir kitle konumunda bulunmaktadır. PKK propagandasına karşı yürütülecek olan karşı propaganda faaliyetlerinde sesli ve görsel kitle iletişim araçlarının daha çok işe yarayacağı muhakkaktır. Ayrıca konusunda yeterli eğitimi almış kişilerin yöre halkı üzerinde yapacakları propagandanın da etkisi büyük olacaktır. Sözlü propaganda her zaman için yazılı propagandadan daha etkili olmuştur. Sözü, dinleyicileri konuşmacıyla birleştiren büyüleyici bir gücü olduğu, büyüklü küçüklü her türlü toplantıların insan kitlelerini etkilemenin güçlü bir yolu olduğu, kitle haberleşme araçlarıyla sözün her yere

ulaşacağı artık bilinen gerçeklerdir. Sözlü propaganda propagandanın en başarılı yöntemi kabul edilmiştir (Özsoy, 1999, s.42). Üstelik bu yöntemle vatandaş, devletin kendisi ile ilgilendiğini ve yalnız olmadığını da hissedecek, devlete olan bağlılığı daha da kuvvetlenecektir. Sempatizan konumunda bulunan kişilerin de, yapılacak olan karşı propaganda faaliyetlerinin gücü nispetinde fikirlerinde değişime uğrayacakları düşünülebilir.

Günümüzde özellikle televizyon en yaygın haberleşme aracı haline gelmiş olup, ses, görüntü ve hareket gibi üç ana özelliği ile diğer haberleşme araçlarının etkilerini tek başına karşılayabilmektedir. Bunların etkileme ve öğretmedeki başarıları yüksektir. İletinin akılda tutulması, unutulmaması açısından da güçlü oldukları ortaya çıkarılmıştır.

Televizyonun demokratik ülkelerde bile doğrudan ya da dolaylı olarak yönetim tarafından veya belli merkezler tarafından kontrol altında tutulduğu ve ne isteniyorsa kamuoyuna onun verildiği ve özellikle kültür ihracında kullanılan televizyon ve video ile gelişmekte olan ülkelere yönelik yoğun bir propagandanın yapıldığı gözlenmektedir. Televizyon programları ile özellikle gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerin etkilenmesi ve yönlendirilmesi oldukça kolaydır. İnsanların neredeyse günün 24 saati beraber olduğu, çoğu zaman da sıkıntısını giderdiği bir aracın insanlar üzerindeki etkisinin ne olacağını tahmin etmesi zor olmasa gerekir.

Çağımızın insanının işinin dışındaki zamanını evinde geçirmesi dünya ile ilişkisini televizyon ile kurması nedeni ile çok daha sık ve çok daha uzun bir süre kullanılmaktadır (Özakgün, 1984, s.21). Bu ise, yapısı gereği etkiye açık olan insana, verilecek olan iletinin çok daha kolay ulaştırılmasını sağlayacaktır. Televizyon büyük kitlelere hitap ederek, okur-yazar olmayan hedef kitlelere de mesaj iletebilmekte, birbirinden uzak bölgelerde yaşayan insanları görüntülemek suretiyle düşünce ve görüş birliği oluşturmakta, göz ve kulak gibi iki önemli duyuya aynı anda hitap etmektedir (Erdoğan, 1998, s.82).

Radyo da, televizyon gibi kitlelere ulaşmada, onları etkilemede ve mesaj aktarımında çok önemli bir konuma sahiptir. Radyoda dinleyenler diğer kitle iletişim araçlarında olduğu gibi özel bir zaman ayırmak zorunda değildirler. Kişi başka

işlerini yaparken de radyodan yararlanabilmektedir (Özalgün, 1984, s.15). Bu özelliği ile radyo, daha fazla kişi tarafından kullanılan kitle iletişim aracı olmaktadır. Bu aracın etkin ve akılcı bir şekilde kullanılması ile, kitlelere ileilmek istenen mesaj daha fazla kişiye ulaştırılabilecektir. Hitler, Goebbels veya Göring radyodan hitap ederken, Almanya'da derin bir sessizlik hakim olur ve görölmeye değer bir manzara oluşurdu. Dükkanlar kapanır, nakil vasıtaları yavaşlar, fabrika işçileri salonda toplanır ve halk büyük meydanlarda bu kişileri dinlemek için hıncahınc dolardı. Radyodan bu insanların ateşli konuşmalarını dinlemek öylesine tutkulu bir hâl almıştı ki, Almanya'da 1935'te bir milyon civarında olan radyo sayısı bir yıl içinde tam altı milyona yükselmişti. Hitler' in gerçek gücü, elindeki silahlardan çok, kitle psikolojisini iyi yönlendirebilmenin de etkisiyle Alman insanını yönlendirmesi oldu (Özsoy, 1999, s.42).

Terörle mücadele kapsamında radyo, akılcı ve tutarlı bir şekilde kullanılırsa terör örgütü PKK'nın yapmış olduğu propagandayı etkisiz hale getirmek için yapılacak olan karşı propaganda faaliyetlerinde önemli bir görevi yerine getirecektir. Radyoda yapılacak program hedef kitlelere uygun mesajlar ile donatılmış, bilgi verici, aydınlaticı, eğitici-öğretici, eğlendirici olabileceği gibi stüdyo dışı canlı yayınlar biçiminde de olabilir. Halkla ilişkiler uzmanının radyo programında en çok ilgilendiren bir türde özel dinleyici kitlesi için hazırlanan programlardır. Bu programlar eğitici ve öğretici niteliği olan ancak özel dinleyici gruplarına (kadın, gençlik, çocuk, işçi, hasta ve yaşlılar gibi) mesajlar ileten programlardır. Dinleyicisini en çok etkileyecek bu programların başarısı titiz bir araştırma ve planlamaya bağlıdır (Ertekin, 1995, s.110).

Yapılan araştırmalara göre başta sürücüler olmak üzere el ve göz emeği yoğun çalışma alanlarında sözgelimi konfeksiyon atölyeleri çalışanları, esnafın büyük bir bölümü, öğrenciler ve ev hanımları çok önemli bir radyo dinleyicileridir. Bu kesim için radyolar arası bir rekabet vardır. Radyodan yararlanırken yayın zamanının çok iyi sečilmesi gerekir. Yapılan araştırmalar ışığında hangi saatlerde hangi toplumsal kesimin radyoyu daha çok dinlediği bilindiğine göre programların bu değişkenlere göre saatlendirmek mümkündür (Kazancı, 1995, s.262). PKK terör örgütünün hedefindeki kitle konumunda bulunan gençliğin de, radyo dinleyicileri arasında önemli bir yere sahip olduğu göz önüne alındığında, karşı propaganda vasıtası olarak

radio çok önemli bir görevi yerine getirecektir. Ayrıca dağdaki teröriste ulaşmada radyo, tek araç konumundadır. Dağdaki teröristlere yönelik olarak yapılacak olan propaganda için tek araç olması da radyo yayıncılığını, terörle mücadele yöntemleri arasında önemli bir yere sahip olan teröristin mücadele azminin kırılmasında en etkili yöntem olarak karşımıza çıkarmaktadır.

3.8. PKK'nın Gençliği Kazanmada Uyguladığı Psikolojik Süreçler

Gençlik, terör örgütleri için öncelikli hedef kitle konumundadır. Olaylara akılcı yaklaşımdan daha ziyade heyecan cereyanına göre olaylara kapılan, aktif, dinamik ve sorunların çözümünde aktiviteyi ön planda tutan gençlik, bu psikolojik özelliklerinden dolayı terör örgütlerinin propagandalarına daha kolay inanabilmektedirler.

Terör örgütleri için kullanılabilir en dinamik kitle de gençliktir. Bir terör örgütünün ayakta durabilmesi için gerekli olan eylem, propaganda ve finansman temininde kullanılabilir kitle yine gençliktir. Terör örgütlerinin militanlarının yaş ortalamasına bakıldığında bu gerçek ortaya çıkmaktadır. Tüm bu sebeplerden dolayı hedef kitle konumunda bulunan gençlik, terör örgütlerinin eleman temin etmek için uygulamış oldukları psikolojik süreçlere en fazla muhatap olan kitle durumundadır.

PKK terör örgütü, yıllardır Türkiye'de gerçekleştirdiği terör eylemlerinin devamı, çatışmalarda imha olan veya yakalanan militanlarının yerine yeni militanları ikame etme ve maddî finansman temin etmede genç kesimi yoğunluklu olarak kullandığı için, gençlik üzerinde en fazla duran ve en fazla propaganda yapan terör örgütüdür. PKK terör örgütü, öncelikle propaganda yöntemlerini kullanarak genç beyinler sulandırılmakta, içinde bulunduğu olumsuz şartlar istismar edilmekte, belirli, bir aşamaları kat ederek sempatizan konumuna getirilmektedir. Akabinde yoğun bir ideolojik eğitime tabi tutularak eylem yapacak kıvama gelinceye kadar devam edilmektedir. En son aşama ise pratik eğitimidir. Bu eğitimden de geçirildikten sonra genç artık, kundaktaki bebeğe bile kurşun sıkacak kadar canî bir ölüm makinesi haline gelmektedir.

3.8.1. Gençliğin Tanımı

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün tanımına göre, "Genç, 15 ile 25 yaşları arasında, öğrenim gören, hayatını kazanmak için çalışmayan ve ayrı bir konutu bulunmayan kişidir." (Yörükoğlu, 1993, s.13).

Devlet Planlama Teşkilatı ve Milli Eğitim Bakanlığı ülkemizde 12-24 yaş arasındaki grubu gençlik olarak tanımlamaktadırlar (Büyükkaragöz, 1987, s.21).

Kısacası gençlik, genellikle öğrenim gören, yaşamını sürdürmek için çalışmayan, içinde yaşadığı toplumun sorunlarına duyarlı olan, demokratik açıdan 14-25 yaş arasında yer alan bir sosyal kategoridir (Kızılcılık ve Erdem, 1996, s.230).

3.8.2. Gençliğin Psikolojik Özellikleri

Çocukluktan ergenliğe adım atan gençlerde ilk değişiklikler önce fizyonomilerinde başlamaktadır. Fizyonomideki bu ani değişiklikler, ellerin, ayakların büyümesi, burnun ve çenenin büyümesi, vücuttaki kıllanma, sesteki değişiklikler vs. genci tedirgin etmeye başlar. Özellikle fizyonominin orantısız bir görünüm arz etmesi gencin psikolojik yapısını da etkilemektedir.

Bu çağdaki gençler ;

- Fizikî özelliklerinde meydana gelen ani değişikliklerden dolayı kendilerini değersiz görürler ve güvensizlik duygusu taşırlar.
- Duyguları çabuk iniş çıkış gösterdiğinden çabuk sevinir, çabuk üzülür, birden sinirlenir, olur olmaz şeyleri sorun yaparlar. Bu nedenle tepkileri önceden kestirilemez.
- Alıngan davranıp hiç eleştiriye gelemezken ana-babalarını yerli yersiz eleştirmeye başlarlar.
- Sürekli bir geliş gidiş içerisinde maceracı ve kabına sığmaz bir ruh yapısına sahip olduklarından gel geç hevesleri çoğalmıştır.

- Bencilleşir, istekleri artar, konan yasakları saçma, kendine tanınan hakları yetersiz bulurlar.
- Ana-babadan devlete varana kadar otoriteyi temsil eden herşeye baş kaldırma eğilimi taşırlar.
- Coşkulu, hayalci ve idealisttirler. Duygu ve düşüncelerini inançla savunur, haksızlıklara karşı acımasız bir tutum takınır, yaşanan gerçeklere aldırmadan toplum düzeni birden değişsin, eşitsizlikler ortadan kalksın isterler (Alkan, 2000, s.37-38).

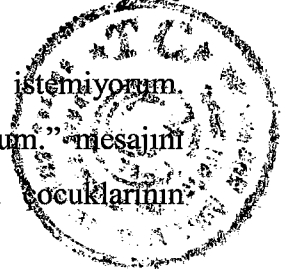
3.8.3. Ana-Babalardan Terör Örgütlerine

İlkokul yılları uyumlu geçen bir çocuğun ergenlikte tepkilerinde ve davranışlarında beliren değişimler pek çok ana-babayı hazırlıksız yakalar ve şaşırır. Çünkü ana-babalar çocuk büyüdükçe daha uslanır, daha az sorun çıkarır sanırlar. Herşeyin yoluna girdiğini sandıkları bir dönemde birden ortaya çıkan huysuzluklara, tedirginliklere ve nedensiz öfke patlamalarına bir türlü anlam veremezler. Eve dilediği gibi girip çıkan, hiçbir şeyi beğenmeyen, en ılımlı uyarılara sert karşılıklar veren genç karşısında soğukkanlı kalamazlar. Çünkü gençteki değişmeyi ergenlik çağına bağlamak istemezler. Ana-babalar bu yüzden çocuklarını problemlili görmeye başlarlar.

Halbuki bu dönemde gençlerin gösterdiği tutarsız davranışlar gelişim psikologlarınca bir hastalık olarak değil, olağan bir bunalım olarak değerlendirilmektedir.

Gençlerin göstermiş olduğu bu bunalım kendi benliğini, kişiliğini bulma bunalımıdır. Genç yeni savunma yolları geliştirmekte, özgür denemeler yapmakta, iç ve dış baskıların üstesinden gelmeye çalışmaktadır. Bu nedenle gencin bocalaması, değişkenliği, çelişkili davranışları bir hastalık değil, doğal ve gelişimsel bir bunalımdır.

Genç kendi kendini yeniden keşfetmenin, kabuk değiştirmenin sancılarını çekmektedir. Çünkü başkalarından farklı olmak kolay değildir. Özgür ve bağımsız olmayı istemek kolay, ancak bağımsızlığını nasıl kullanacağını bilmek güçtür. Bu

yüzden genç ana-babasına baş kaldırarak “Ben sizin tıpkınız olmak istemiyorum. Kendime has benliğimin, kişiliğimin ve kimliğimin olmasını istiyorum.” mesajını vermektedir. Bu mesajı anlamak istemeyen ana-babalar bir türlü çocuklarının büyüdüğünü kabullenmek istemezler.

Tüm bunlarla birlikte ana-babanın kendini sürekli çocuk yerine koyması, baskıcı ve katı tutumları, anlayışsızlıkları ve hoşgörüsüzlüklerinden bıkan genç kendini adam yerine koyan, sözünü dinleyen, ona anlayışlı ve hoşgörülü davranan bir ortam aramaya başlar.

Gencin bu kritik dönemde gösterdiği ruh haletinden terör örgütleri yararlanmak için beklentilerine cevap verecek ortamları en iyi şekilde hazırlamaktadırlar (Alkan, 2000, s.39).

Terör örgütleri gençleri kazanmada yüz yüze propaganda metotlarını kullanmaktadırlar. Yapılan propagandalardan etkilenen genç, kendini kanıtlamanın en kolay ve en tehlikeli yoluna girerek kendi gibi öfkeli ve beklemeye tahammülü olmayan gençlerle yasadışı örgütlerde yazgısını birleştirmiş olur.

Terör olaylarının yoğun olarak yaşandığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sosyal yaşam, toplum ve aile de içe kapalı, baskıcı bir seyir izlemektedir. Dolayısı ile böyle bir toplum ve ailede yaşayan genç, PKK terör örgütünün propagandalarına daha rahat bir şekilde inanabilmektedir. İçinde yaşadığı toplumun ve aile ortamının baskısından kurtuluş yolunu, örgüte katılmakta bulmaktadır. İçinde yaşadığı toplumda ve ailede yer edinemeyen genç, örgüte katılarak eline silahı alacak ve değer görmediği toplum kesiminde korku oluşturarak kendinden söz ettirecektir. Böylelikle, ailesinde ve içinde yaşadığı toplum içerisinde kendince göremediği sosyal statüyü, zor kullanarak ve korku ortamında elde etmeye çalışacaktır.

3.8.4. PKK'nın Eleman Temininde Kullandığı Psikolojik Aşamalar

Her genç ergenlik dönemini farklı düzeylerde geçirmektedir. Kimi gençler bu dönemi ana-babasının ve çevresinin anlayışsızlıklarından dolayı çok sıkıntılı geçirirken, kimi gençler de sıkıntısız atlatabilmektedirler.

Ülkemizde faaliyet yürüten terör örgütleri öğrenci, işçi, kamu kesimi ve vatandaşlarımız içinde kurdukları sistemle, kaybettikleri her militanın yerine yeni bir militanla besleyerek ayakta kalmayı başarmaktadırlar. Bu bağlamda, örgütler kazanmayı hedefledikleri kişileri birtakım psikolojik süreçlerden geçirmekte, daha sonra ideolojik ve pratik eğitime tabi tutmaktadır (Erdoğan, 1999, s.94).

Psikolojinin süreçlerini kısaca şöyle açıklayabiliriz.

3.8.4.1. Grup Dinamiği

Terör örgütlerinin militan kazanmada kullandığı psikolojik süreçlerin ilk adımı örgüte kazandırılacak şahsın sahnesi, dekoru, senaryosu, oyuncularını önceden hazırlanmış bir grubun içerisine çekilmesidir.

Çünkü bir terör hareketinin başarılı olabilmesi için daha ilk anlardan itibaren kapalı bir teşkilat kurması ve bütün taraftarlarını bu örgüt içerisinde eriterek örgütün ayrılmaz bir parçası haline getirebilecek bir güce sahip olması gerekmektedir (Hoffer, 1980, s.63).

Bundan dolayı grup ve grup dinamiği hakkında kısaca bilgi verelim.

Bireyler gruplar içinde yer alır; çoğu kez kendi başlarına yaşayamaz, çalışamaz ve öğrenemezler. Grup, bireyin yaşantısının geçtiği başlıca toplumsal birimdir. Başka deyişle, grup, toplumsal sistemin küçültülmüş bir örneği olarak düşünülebilir.

Günlük konuşmada kullanılan "grup" sözcüğü en genel anlamda çoğul olmayı belirler. Sosyolojide ve sosyal psikolojide ise grup kavramı çeşitli şekillerde

tanımlanmıştır. Bu tanımlara göre bir kalabalığın grup olabilmesi için ortak amaçlar, ortak normlar, kendilerini bir grup olarak hissetmeleri gibi koşullar öne sürülmüştür. Gruplar şüphesiz bu özellikleri göstermekle beraber, bir topluluğun grup olabilmesi için bir “etkileşim” in olması gerekmektedir. Buna göre grup, “Etkileşim halinde olan birden fazla insan” demektir (Kâğıtçıbaşı, 1980, s.200).

Yukarıda değinildiği gibi, bir grubun varlığından söz edebilmek için en az iki kişinin karşılıklı tutum ve davranışlarla birbirini etkilediği, zamanla güçlenip köklenen karşılıklı ilişkiler içinde bulunduğu bir durumun ortaya çıkmış olması gerekir. Buna göre, grubu doğuran iki temel öge vardır. Birincisi, üyeler arasında ortak amaç ve çıkarlara dayalı belirli ilişkilerin bulunması; ikincisi ise ilişkilerin süreklilik göstermesidir. Bu iki öge, grubu gelişigüzel kalabalıklardan, insan yığınlarından ayırıcı kılan temel ölçütleri oluştururlar.

Bu bağlamda; stadyumda futbol maçını izleyen insanlar, durakta otobüs bekleyen kimseler, bir trende birlikte seyahat eden yolcular, çocuklarını akşam okuldan almak üzere okul önünde bekleyen veliler birer grup değildir. Daha çok bireyler toplamını anlatan yığınlara kimi zaman fiziksel grup adı verilse de bunlar psikolojik içerikten, dolayısıyla da niteleyici grup özelliklerinden yoksundurlar. Çünkü, bunlar gelişigüzel biçimde ve geçici olarak bir araya gelmiş, aralarında kalıcı ilişkiler olmayan dolayısıyla da psikolojik olarak grup özelliği taşımayan yığınlardır. Yığınlarda karşılıklı etkileşim ve ortak grup bilinci yoktur. Öte yandan, anılan kavramın çok yalın biçimindeki kullanımlarında ise, yalnızca iki kişi arasında geçici süreli bir “etkileşimin olması” da grup tanımlaması için yeter sayılabilmektedir (Uluğ, 1999, s.63).

Grup dinamiği ise, bir grup içinde oluşan sebep-sonuç ilişkileri, grupların oluşması ve işleyişini ifade etmektedir (Kâğıtçıbaşı, 1980, s.203).

Gruplar insanların rastgele bir araya geldikleri topluluklar değildir. Onları bir arada tutan normlar ve değerler sistemi vardır.

- Her insan istediği gruba giremez. Çünkü grubun yazılı olmayan yasaları vardır.
- Her grubun bir işleyişi, kalıplaşmış değerleri, amaçları ve ilişki düzeni vardır.

- Her grupta bir dayanışma, birlik, iş bölümü ve üyelere ayrı beklentiler vardır.
- Her grubun ortak bir aklı, tavrı, tutum ve davranış şekli vardır (Alkan, 2000, s.44).

İşte terör örgütleri, “grup dinamiği”ni örgüte militan kazanmada ilk süreç olarak kullanmaktadırlar.

Liselerde, üniversitelerde, işçi sınıfı içerisinde, kamu sınıfı içerisinde örgüt adına sorumlu militanlar örgüte kazanmayı planladıkları kişiler hakkında teferruatlıca bilgi toplarlar. Bu bilgiler örgüte kazanılmak istenen kişinin;

- Aile yapısı,
- Zaafları,
- İrtibatta olduğu arkadaşları,
- Ekonomik düzeyi hakkında yapılmaktadır.

Örgüte kazanılması planlanan kişinin hakkında gerekli bilgiler toplandıktan sonra insan psikolojisini iyi bilen örgüt militanları bu bilgilerin ışığında harekete geçmektedirler.

PKK terör örgütü, bu işleri yapmak için siyâsî kanadı olan ERNK’yı kullanmaktadır. ERNK içinde faaliyet yürüten örgüt militanları genç kesimleri öncelikle grubun içine çekerek sempatican yapmakta, daha sonra beyin yıkama faaliyetleri ile militan aşamasına geçirmektedirler. Yapılan tüm bu faaliyetler belirli propaganda teknikleri kullanılarak ve belirli merhaleler izlenerek gerçekleştirilmektedir. İlk merhale ise genci, grubun içine çekebilmektir.

Terör örgütlerinin gençleri, birebir propaganda yöntemlerini kullanarak sosyal ve psikolojik yöntemler vasıtasıyla kazandıkları görülmektedir. Bu bağlamda bir genç, arkadaş ilişkisi, akraba ilişkisi, hemşehrilik, sosyal ve kültürel aktiviteler vasıtasıyla, fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları kullanılarak bir grup dinamiğinin içerisine çekilmektedir. Grup dinamiğinin içerisinde, o güne kadar çevresinden aldığı toplumsal kimliği ve kişiliği silinerek, militan kimliği ve kişiliği kazandırılmaktadır. Toplumsal kimlik ve kişilikleri silinen gençler ise, kapalı kolektif bir topluluğun ayrılmaz bir parçası haline getirilmektedir. Ait oldukları örgütten ayrılmak isteseler de bu defa örgütler izin vermemektedirler (Alkan, 2002, s.224).

Örgüt içine giren kişi, artık kişiliğini kaybetmiş, örgüt kişiliğine bürünmüştür. Kendi kişiliği artık örgüt kişiliği içinde erimştir. Örgüt disiplini adı altında uygulanan ve dikte edilen ceza yöntemleri ise militanların örgütten ayrılmasında caydırıcı bir rol oynamakta, grup kişiliğinden kendi kişiliğine geçebilmesi için canını ortaya koyması gerekmektedir. Nitekim PKK terör örgütü içerisinde firar girişiminde bulunan militanların pek çoğunun akıbetinin idamla sonuçlandığı, ele geçen militanların ifadelerinden ve örgüt tarafından yapılan sorgulama tutanaklarından anlaşılmaktadır.

3.8.4.2. Güdüleme

Terör örgütleri gerekli bilgileri topladıktan sonra, bir bireyi örgüte kazanırken nasıl güdülemektedirler?

Güdü ve güdülenme kavramları psikolojinin keşfetmiş olduğu en önemli kavramlardan biridir. İnsanların ve hayvanların davranışlarının temelinde güdüler vardır. Güdüler ya bugün bilinen ve rahatlıkla anlaşılabilen ya da henüz pek açık seçik anlaşılabilen türden olabilir. Nerede olunursa olunsun ve ne yapılırsa yapılsın, her davranışın altında bir güdü veya güdüler zincirinin yattığı unutulmamalıdır (Cüceloğlu, 1991, s.230).

Örneğin bir çocuk her sabah okula gider, bir üniversite öğrencisi doktor olmak için çalışır, bir politikacı seçimlere katılır, bir genç kız arkadaşı ile çıkmak ister, bir hırsız banka soyar. Bütün bu ve diğer adlandırabileceğimiz davranışlar güdülenmiştir. Biz sadece kişinin yaptığı davranışı görürüz. Ancak, kişiyi harekete geçiren güdü gizlidir. Yapabildiğimiz ise en azından gündelik yaşamda, bir davranışın ardında hangi güdünün yer aldığını tahmin etmektir. Sıklıkla “Keşke onun bu davranışı neden yaptığını bilebilseydim!” gibi sözler söyleriz. Bununla davranışın ardında yatan güdüyü öğrenmek isteriz (Morgan, 1989, s.190).

Peki güdü nedir? Psikolojide güdü, istekleri, ihtiyaçları, dürtüleri kapsayan genel bir kavramdır. Güdüler çoğunlukla iki ana bölüme ayrılır. Açlık, susuzluk, cinsellik gibi fizyolojik kökenli güdülere “dürtü” veya “birincil güdüler” adı verilir. Merak, başarı gibi daha üst düzeyde sayılabilecek güdülere ise “sosyal güdüler” adı

verilir. Adlandırma her ne olursa olsun, güdünün, “Organizmayı davranışta bulunmaya iten güç” olduğunu söyleyebiliriz. Susadığımız zaman su ararız, para ve statü elde etmek istediğimizde iş ararız, yakınlık kurmak istediğimiz zaman da dost ararız. Kısacası, sahip olduğumuz güdüler doğrultusunda birtakım davranışlarda bulunuruz.

Güdülerimiz davranışlarımızı yönlendirdiğine göre, insanlarla kuracağımız iletişimlerin ve yaratacağımız çatışmaların niteliğini belirleyen faktörlerden birisi de güdülerimiz olacaktır. Bazı güdülerimizin etkisiyle birtakım çatışmalara girişebiliriz ya da bazı ihtiyaçlarımızı gidermemiz engellendiğinde saldırgan olabiliriz. Örneğin çevredekiler bizi “ağzının payını ne güzel verdin” diye arada bir pekiştiriyorlarsa, sosyal onay almak için yeni kavgalara girişebiliriz (Alkan, 2000, s.45).

Terör örgütleri kazanmak istedikleri bireylerle gerekli diyalogu sağlayabilmek için, özellikle öğrenci olup da ekonomik sıkıntıda olanlara burs ve kalacak yer temin etmektedirler.

Bunun yanında bir çay, sinema, tiyatro ve konser daveti, kız arkadaşı yoksa kız arkadaşı bulma kurulacak olan sıcak bir diyalogun ilk adımları olabilmektedir.

Hepimiz biliriz ki, her insanın hayatta karşılıksız bir sevgi ve karşılıksız bir ilgiye ve samimiyete ihtiyacı vardır. Örgüt militanları yaptıkları işi ideolojik amaçlar uğruna gerçekleştirdikleri için kazanmayı planladıkları kişiye sözde karşılıksız arkadaşlık ve dostluğu uzun vadede bedelini almak üzere sunmaktadırlar. Dolayısıyla bu davranışları, anında muhataplarının kalplerini kazanmalarına vesile olmaktadır.

Örgüte kazanılması planlanan genç, kurulan bu sıcak diyalogdan sonra kendini olduğu gibi kabul eden, kendine değer vererek adam yerine koyan, senaryosu, sahnesi ve oyuncuları önceden planlanmış bir grubun içerisine çekilir.

Bu bağlamda, terör örgütleri tarafından bir grubun içerisine çekilen birey, artık kendi aklıyla düşünüp hareket edememektedir. Zira bireyin düşünce, duygu ve davranışlarının tek hakimi, tek yönlendiricisi ait olduğu grup olmaktadır.

Terör örgütü PKK'nın içerisinde 3,5 yıl faaliyet yürüttükten sonra güvenlik güçlerine teslim olan Sami Demirkıran "Ürperten İtiraflar" isimli kitabında örgütün eleman kazanırken bireylerin hangi güdülerine hitap ettiğini şöyle yazıyor:

"...Peki neden örgüte katılım sağlanıyordu? Güneydoğu'da işsizlik yüzünden örgütün eleman topladığı bir dereceye kadar doğru idi. Kimi macera yaşamak, kimi gerçekten devlet kuracaklarına inandığı için PKK'ya katılıyordu. Gerilla romantizminin yükseltilmesi de özellikle büyük şehirlerde etkili idi.

Ezilmişlik ve romantizm bayanları dağa çeken en önemli faktörlerdir. Örgüte katılanların çoğunun daha ilk günlerinde pişman oldukları gözlerinden okunabiliyordu. Çünkü kimine örgüte katıldıktan sonra iş verileceği ve ailesine maaş bağlanacağı; kimine dağdaki insanların tamamı Müslüman diye tanıtılıp bu mücadelenin vatani bir vazife olduğu; kimine devlet kurulunca subaylık, kaymakamlık verileceği; kimine ise örgütün kobraları, savaş uçakları v.s. bulunduğu söylenmiş. Hatta bazıları dağda otellerde kalacaklarını sanıyorlarmış. Önerine altı yanmış, üstü hamur sac ekmeği konduğunda gerçekleri kavramaya başlıyorlar. Asıl gerçeği kavramaya başlamaları ise çatışmaya girmelerinde oluyor. Yanıbaşında arkadaşları patır patır ölmeye başlayınca umutsuzluk girdabına düşüyorlar." (Demirkıran, 1996, s.222).

Görüldüğü üzere örgütlenme ve militan kazanmada terör örgütleri tarafından planlı ve devamlı aksiyonlar şeklinde uygulanan psikolojik harekât faaliyetleri, insanın fizikî bütünlüğünü değil zihnini, kalbini ve ruhunu hedef almaktadır. Planlayıcısı, uygulayıcısı ve hedefi insan olan bu mücadele türü oldukça karmaşık bir şekilde cereyan etmektedir. Öyle ki çoğu zaman hedef haline gelen bireyler kendi düşünce, duygu ve davranışlarında meydana gelen değişikliklerin farkına bile varamamaktadırlar (Ergene, 1993, s.122).

3.8.4.3. Tutumlarda Operasyon

İnsan psikolojisinden istifade ile grubun içine çekilen bireye gruptaki militanlarca örgüte ait kitap, gazete ve dergiler okutturulmaya başlanır. Çünkü,

kitaplar, gazeteler ve dergiler, beyin yıkamanın ve şartlandırmanın en acımasız araçlarıdır.

Çağımızda yaygın olarak kullanılan dergi, gazete, kitap gibi basılı, radyo, sinema, TV gibi görüntülü ve sesli iletişim araçları, insanlara aktardıkları bilgi ve neden oldukları davranış değişikliği ile ortak amaçların, beklentilerin, değerlerin, inançların, duygu ve düşüncelerin oluşmasında önemli rol oynarlar (Köknel, 1986, s.434).

Grupta örgüte kazandırılmak istenen bireyin tutum ve davranışlarının değişimine kitap, gazete ve dergi ile başlanmasının nedeni tutumların oluşumundaki üç öğedir. Bunlar düşünce, duygu ve davranıştır.

Bilindiği gibi tutum; “Bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir.” (Kâğıtçıbaşı, 1980, s.84).

İşte kitaplar, gazeteler ve dergilerle yapılmak istenen, tutumların oluşumunda birinci süreç olan düşünce boyutunun beslenmesidir. Bu boyut beslenirken grupta özellikle gruba yeni katılmış bireyin okuduklarını hazmetmesi için sözde tartışmalar ve münazaralar yapılır. Aslında bu münazara ve tartışmalar genellikle cevapları kendinden menkul, güdümlü sorular ve bunlara verilen cevaplardan oluşur. Bu arada bireye okuduklarına dair görüşleri sorulur. Grup halinde örgütün planlı ve programlı olarak hazırladığı seminer ve toplantılara gidilir. Bitirilen her yeni kitabın yerini ise başka bir kitap alır.

Bu arada bireyden sadece örgüte ait kitap, gazete ve dergileri okuması istenir. Ve doğruların sadece örgütün yayınlarında yer aldığı empoze edilir. Bunun amacı bireye bir at gözlüğü kazandırabilmektir.

Evet, düşünce boyutuyla birlikte aynı zamanda duygu boyutu da beslenmeye başlanır. Bunun için de örgüt tarafından hazırlanmış sloganlar ve müzikler kullanılır. Bilindiği üzere insan düşündüğü gibi duygulanan bir varlıktır.

Düşünce ve duygu boyutu her geçen günle birlikte beslenen bir bireye davranış boyutu olan silahlı eylemlere bir hazırlık teşkil etmesi için, içine çekildiği grupla beraber bildiri dağıtma, afiş asma, mitinge katılma gibi faaliyetlerde görev verilir. Hatta örgütü sahiplenmesi açısından militan adayına örgüt içerisinde küçük küçük sorumluluklar verilir. Grup sorumluluğu, sınıf sorumluluğu gibi...

Grup psikolojisinin etkisiyle örgüte kazanılmak istenen birey, yapılan işlerin yanlış olduğunu düşünse bile artık itiraz edemez. Baş tarafta da grubun özelliklerini sıralarken grubun, ortak değer yargılarının, yazılmamış yasalarının, ortak tavır, tutum ve davranışlarının olduğundan bahsetmiştik. İşte bu psikolojik süreç tüm ağırlığı ile bireyin üzerinde ağırlığını hissettirmeye başlamıştır.

Çünkü terör örgütleri, bir kimseyi savaşmaya ve ölmeye hazır hale getirebilmek için o kimsenin kişiliğini bedeninden ayırmaktadırlar. Diğer bir ifade ile onun kendi gerçek kişiliğine sahip olmasını önlemektedirler. Bu işlemi o kimsenin kapalı kollektif bir topluluğun içinde eritilerek o topluluğa uydurulması ile; ona hayali bir kişilik tanımak; şimdiki zamanın küçümsenmesini ona aşılacak ve onun ilgisini henüz var olmayan şeylere kaydırmak suretiyle ve nihayet onunla gerçek arasında bir perde (doktrin) germek ve ihtiraslar enjekte ederek o kimseyle nefsi arasındaki dengeyi önlemek suretiyle yapmaktadırlar (Hoffer, 1980, s.85). Bu aşamayı gerçekleştiren terör örgütü PKK, normal hayatta kendi kişiliğine sahip iken bir karıncayı dahi ezmeye gayret gösteren bir militanı, örgüt kişiliğine sokarak kundaktaki bebekleri dahi öldürebilecek bir cani haline sokmaktadır.

Düşünce ve duygu boyutu örgütün yaşam felsefesi doğrultusunda beslenmiş bir birey, artık silahlı eylemlere katılmayı kendi ister hale gelmiş olur. Bu arzuyu fark eden örgüt ilk başlarda yeni kazandığı militanına görev vermeye pek istekli görünmez. Tabii ki bu yeni kazandığı militanına bir manevradan başka bir şey değildir. Örgütün böylesi bir tutum sergilemesi yeni kazanılan militanı davasına daha da motive eder (Alkan, 2000, s.53).

Ve silahlı eylemler devri başlar.

Evet, davranışlarımızın itici gücü düşüncelerimizdir. Düşüncelerimizin besin kaynağı ise kitaplar, gazeteler ve dergilerdir vs. Bu yüzden kitapların, dergilerin ve gazetelerin insan zihninde, kalbinde ve ruhunda bıraktığı izleri yeryüzünde hiçbir güç silemez, açtığı tahribata da hiçbir çare kolay kolay çözüm olamaz.

3.8.4.4. Algılama

Terör örgütleri, ruhları dahi duymadan kazandığı militanlarının beyinlerini ve ruhlarını, örgütün amaçları doğrultusunda, şartlandırma faaliyetlerini bu kadarlarla da bırakmamaktadır. Ayrıca, yeni kazandığı militanın algılama dünyalarına da nüfuz ederek, örgütün idealleri ve amaçlarından başka herhangi bir şey düşünmemelerini de sağlamaktadırlar.

Sol örgütlerin örgüt içinde militanları için yayınladıkları yayınlarda, “Devrimcinin şahsi hayatı olmaz” sözünden bunu çok iyi anlıyoruz.

Bu arada kısaca algıyı tanımlayacak olursak, algı; “Duyu organlarından beynimize ulaşan verilerin örgütlenmesi, yorumlanması, anlamlandırılması sürecine verilen addır. Duyu organlarımıza ulaşan veriler, algılama olmaksızın tek başlarına fazlaca bir değer taşımazlar. Duyusal verilerin algılanması, yani anlamlandırılması gereklidir. Bize ulaşan duyuumlara ne tür tepkilerde bulunacağımızı ancak algılama sonucunda kararlaştırabiliriz.” (Dökmen, 1994, s.84).

Tanımdan da anlaşılacağı üzere, her şey nasıl algıladığımızda başlıyor ve nasıl algıladığımızda devam ediyor. Bu konu toplumsal hayatta yaşayan insanlar için ne ise terör örgütlerinin bünyelerinde bulundurduğu teröristler açısından da aynıdır.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi terörist örgütler, militanlarını önce ideolojik olarak düşünce boyutunda yetiştirirler. Nedeni de, “algılama”nın olabilmesi için bir insanın önce düşünmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Ancak düşünce sistemi geliştikten sonra bir insan duyu organları aracılığı ile gelen uyarıcıları örgütleyip, anlamlandırabilir. Yani algılayabilir.

Bir insanın “algılama dünyası”nı psikolojik süreçler vasıtasıyla eline geçiren terör örgütleri o insanı bir robot haline getirip istedikleri her şeyi çok rahatlıkla yaptırabilmektedir.

Bu bağlamda, bir örgüt militanının bu evrelerden geçtikten sonra kendi duyu organları ile algılayabilmesi ve kendi beyniyle düşünebilmesine imkan yoktur. Çünkü beyin yıkama ve şartlandırma süreci profesyonelce gerçekleştirilmiştir.

Yoksa bir militanın kundaktaki bebeleri gözünü dahi kırpmadan öldürebilmesini, üzerine bomba bağlayarak intihar girişiminde bulunmasını nasıl izah edebiliriz ki?

3.8.4.5. Militan Kimliği ve Kişiliği

Terör örgütlerinin bir genci psikolojik olarak beynini yıkayarak ideolojileri yönünde şartlandırmalarının en önemli nedeni “kesin inanç” adamı haline getirmektir. Nitekim bir gencin örgüte gelene kadarki ailesinden ve çevresinden aldığı kimlik ve kişilik silinerek yerine yeni bir kimlik ve kişilik kazandırılmaktadır. Bir terör örgütünün militanlarına yeni bir kimlik ve kişilik kazandırmasındaki amaç ise, işleteceği cinayetlerin meşrutiyet dayanağını o kişinin iç dünyasına yerleştirebilmektir. Sıradan bir insanın bile yanlışlıkla birini öldürdüğünde vicdani olarak çektiği acı ve ıstıraptan dolayı yaşamı altüst olmakta, hatta bazıları yaşamlarını devam bile ettirememektedirler. Bunun yanında örgüt, elemanlarının beyin yıkama işlemlerini tam manası ile gerçekleştirdiğinde bir militan işlediği cinayetlerden dolayı vicdani her hangi bir sıkıntı duymamaktadır. Zira bir zaman sonra örgütün ideolojisi doğrultusunda beyni yıkanan, ruhu şartlandırılan bireylerin robotlardan hiçbir farkı kalmamaktadır.

Tufan Türeñç günlük makalelerinden birinde buraya kadar anlatmaya çalıştıklarımızı özetleyecek şu örneği anlatıyor:

“1996 yılının 1 Mayıs’ından geriye kalanların içerisinde en fazla dikkati çeken husus hiç şüphesiz beyni yıkanarak bir robot haline getirilmiş ve çevreye güzellik katmaktan başka hiçbir suçu olmayan lalelere hınçla saldıran bayan göstericiydi.

Kot pantolonlu, kot yelekli, boynunda da örgütün eşarbi olan bir genç kız elindeki sopayı var gücüyle lalelere indiriyor. Bin bir emekle yetiştirilmiş pembe lalelerden darbeyi yiyenlerin çiçekleri darmadağın olmuş, sadece sapsarı kalmış. Ötekiler de idama mahkum insanlar gibi sıralarını bekliyor. Belli ki genç kız, o hızla hepsinin kellelerini uçuracak.

Eminim o genç kız da, kadınlık duygusunu normal yaşadığı bir dönemde çiçek yetiştirmiş, onları sulamış, onlarla bir anne gibi konuşmuştur. Ama terör insanları vahşileştiriyor. Örgütler, militan olarak yetiştirdikleri gepegenç insanları bir robot haline getiriyor. O genç kız, o sırada önünde yatan insan da olsa aynı hırsla öldürmek için vuracak, çünkü o noktada grup psikolojisiyle sadece yakmayı, yıkmayı, vurmayı ve öldürmeyi düşünüyor. Ona göre programlanmış. O sırada ne yazık ki, o bir insan değil, acımasız bir robot.” (Türenç, 1996).

İşlenen cinayetlerden, yakılan köylerden, dağıtılan ailelerden vicdani bir sorumluluk duymaması için militanların, militan kimliğine ve kişiliğine büründürülmesi, terör örgütü PKK için militanlar üzerinde uygulayacağı en önemli görevdir. Aksi durumda bir militan kendi kişiliği altında yapılan eylemi sorgulayacak, haksızlıkları eleştirecek ve grup içinde örgüt için fitne oluşturacaktır. Bu ise örgütün sonu manasına gelmektedir. Örgüt çeşitli propaganda teknikleri ile kazandığı kişilere militan kimliği ve kişiliğini kazandırmakta, böylece yapılan eylemlerin sorgulanmasının önüne geçmekte, hatta yapılan eylemlerin militanların gözünde meşruluğa kavuşmasını sağlamaktadır.

3.8.5. Militanın Eğitim Aşaması

Terör örgütlerinin, insan psikolojisinin bazı dinamiklerinden faydalanarak temin ettikleri elemanlarına verdikleri eğitimi, ideolojik-teorik eğitim ve pratik eğitim olarak ikiye ayırabiliriz.

3.8.5.1. İdeolojik Eğitim

Terör örgütleri, başlangıcından itibaren her aşamada ideolojik eğitime önem verirler. Örgüte yeni giren bir sempatizan, yoğun bir şekilde örgütün ideolojisi, felsefesi ve stratejisi üzerine bir eğitime tabi tutulur ve bir çeşit beyin yıkama ile karşı karşıya bırakılır. Örgütlerin özelliğine göre, belirli yayınlar, temel eğitim kitabı olarak okutulmak ve üzerinde tartışılmak suretiyle öğrenilenler pekiştirilmeye çalışılır. Örgütler kendi ideolojilerini pekiştirecek kaynak kabul ettikleri yazarların eserlerini belirlemekte ve bunların belirli bir düzen içerisinde okunması için tavsiye ve zorlamalarda bulunmakta, bu doğrultuda eğitim programları hazırlanmaktadır.

İdeolojik eğitim kişilere kitaplar tavsiye etmek ve okunduktan sonra üzerinde tartışılmak suretiyle yapılabildiği gibi, toplu olarak bir araya gelmek suretiyle de gerçekleştirilebilir. Pratik eğitime tabi tutulmak üzere eğitim kampına gönderilen militanlar öncelikle ideolojik-teorik eğitimden geçirilir, daha sonra pratik eğitime geçilse bile teorik eğitim mutlaka devam ettirilir. (Dilmaç, 1997, s.55)

3.8.5.2. Pratik Eğitim

İdeolojik olarak iyi bir eğitim almış, belirli bir güven vermiş ve yeterli olgunluğa kavuşmuş örgüt mensupları, silahlı mücadelenin gereği olarak, bu yönden temel eğitime tabi tutulmaktadırlar. Temel eğitim içerisinde, örgütün elde edebileceği her türlü silahın kullanımı, nasıl eylem ve suikast düzenleneceği, fizikî kondisyon ve zor şartlara mukavemet sağlamaya yönelik eğitimlerin yanı sıra, bomba yapımı, bombalı eylemin nasıl düzenleneceği gibi daha teknik ve ileri seviyede eğitim de verilmektedir.

Fizikî kondisyon kazanma, pratik eğitimin temelini oluşturur. Zor şartlarda hayatı idame ettirme, eğitimin bir diğer önemli basamağını oluşturur. Kampa katılan kişi belli bir kondisyon kazandıktan sonra silahlı eğitimlere tabi tutulmakta, silahların tanıtılması ve kullanılması en iyi şekilde öğretilmektedir. Bunun yanı sıra, temel ilk

yardım bilgileri ve fizikî bir baskıya marûz kaldığında direnebilmenin de eğitimi verilmektedir.

3.8.6. Bir Teröristin Yetiştirilmesinde İzlenen Aşamalar

Bir teröristin yetiştirilmesinde izlenen aşamaları özetleyecek olursak aşağıdaki sıra takip edilmektedir:

- Fikirlerin hedef kişi, grup veya toplum kesitine ulaştırılması, böylece sempatzan kazandırılması.
- Sempatzanların fikri düzeylerinin yükseltilmesi: Broşür, gazete, kitap, dergi vb. yayınların okutulması.
- Eylem için gerekli malzemenin taşıtılması.
- Eylem için gerekli malzemenin sağlanması.
- Eylem sırasında gözcülük yaptırılması.
- Eylem sırasında silahlı koruyuculuk yaptırılması.
- Yazı yazma, afiş asma eylemlerine katılmasının sağlanması.
- Legal gösterilere katılmasının sağlanması.
- Korsan gösteri ve direnişlere katılmasının sağlanması.
- İhtisas gerektirmeyen toplu olay ve çatışmalara yöneltme.
- Silahlı eylemlere katılmasının sağlanması.
- Bütün bu faaliyetlere paralel olarak fikri düzeyinin terörist eylem planında yükseltilmesi. (Soyvural, 1997, s.51)

İcracı kadrolar olan militan kadroların, örgüt adına gerçekleştirdikleri bombalama, adam kaçıırma, suikast, sabotaj v.b. şiddet eylemlerinden olumsuz olarak etkilenmemeleri ve örgüte bağlılıklarını en üst noktada tutmalarını sağlamak amacıyla yaptıkları eylemlerinin doğruluk ve gerekliliğine bir program dahilinde sistematik olarak inandırılırlar. Program gereğince; kendilerine yurtsever, özgürlük savaşçısı, anti-emperyalist veya din savaşçısı (mücahit) olarak takdim etmeleri, kişinin başta aile olmak üzere düzen ile tüm bağlarını kesmeleri ve örgütü hayatlarının en önemli değeri olarak görmeleri sağlanmaya çalışılır (Korkmaz, 1999, s.73-74).

3.8.7. Sosyal Psikolojik Açıdan İntihar Bombacılarının Analizi

İntihar saldırılarını terörist eylemler açısından, terör örgütlerinin çözülme sürecine girdikleri dönemlerde başvurdukları sansasyonel bir eylem şekli olarak kabul edebiliriz.

İlk intihar saldırıları Hasan Sabbah tarafından yaptırılmıştır. Hasan Sabbah, 11. Ve 12. Yüzyıllarda üs haline getirdiği Alamut kalesinde yetiştirdiği fedailerle, başta ünlü Selçuklu Veziri Nizamülmülk olmak üzere, pek çok siyâsî cinayetin altına imza atmıştır (Kongar, 2001, s.78). İntihar saldırısı yapacak olan kişiye uyuşturucu vererek kurbanın üzerine salan Hasan Sabbah, böylece intihar saldırısı yapacak olan kişinin kendine gelerek saldırıdan vazgeçmesi ihtimalini ortadan kaldırmıştır.

Eylül 1995'te Bitlis kırsalında, güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlarda, PKK terör örgütü mensuplarınca Ağustos 1995'te yapılan sözde Garzan eyalet toplantısına ait dökümanlar ele geçirildi. Sözde 5. Kongre kararlarının da içinde bulunduğu dökümanlarda, "Bir önceki dönemin değerlendirilmesi" başlığı altında yasadışı örgütün eylemsizlik sürecinin uzun uzun anlatıldığı ve bu sıkıntılı dönemden kurtulmak için yeni birtakım kararların alındığı görülmektedir. Daha sonra ele geçen bu kararlarla ilgili olarak alınacak tedbirler ve geliştirilecek stratejiler konusunda, bütün valiliklere genelge yapıldı.

Yine sözkonusu kararlarının "Temel Hedefler" başlığını taşıyan bölümünde; yasadışı örgütün stratejik savunma aşamasından kısmen de olsa stratejik saldırı aşamasına geçmenin şartlarının oluştuğu, bu nedenle devletin ekonomik, siyâsî, askeri, sosyal, kültürel tüm kurum ve kuruluşları ile bu kuruluşlarda görevli personelin hedef alınmasının en temel görev ve eylem hedefi olarak ortaya konulduğu, planlanan hedeflere ulaşılması için " Hamas türü intihar saldırıları" dahil her türlü eylem tarzının denenmesinin kararlaştırıldığı görülmektedir.

Bu şekilde, 30 Haziran 1996 günü Tunceli'de bayrak merasimi yapan askerlerin arasına, hamile kadın kılığında giren ve üzerindeki bombayı patlatarak 8

askerimizin şehit olmasına, 29 askerimizin ise yaralanmasına neden olan PKK terör örgütü mensubu Zeynep KINACI'nın gerçekleştirdiği eylemin ilk intihar saldırısı olarak karşımıza çıktığı bilinmektedir (Karademir, 2000, s.8).

Bu şekilde başlayan intihar saldırılarının psikolojik boyutunu "Terör Örgütlerinin İntihar Eylemlerindeki Psikodinamik Gerçekler" isimli makalesinde inceleyen Necati ALKAN'a göre PKK'lı teröristlerce gerçekleştirilen bu tür eylemlerin psikolojik sebeplerinden bazıları şunlardır:

- Örgüt, küçülme kompleksine girdi. Bu kompleks, kendini güçlü gösterecek her yolu deneme psikolojisi taşımaktadır.
- Örgüt, dağılma psikolojisine kapıldı. Bu psikoloji her türlü çılgınlığa yol açabileceği gibi aynı zamanda örgütü moral yönünden çöküntüye uğratmaktadır.
- Örgüt, taban desteğini kaybetmek korkusunu derinden yaşar hale geldi. Bu korku, örgütü yeni eylem yöntemleri bulma arayışına itmektir.
- Örgüt, legal-illegal yürüttüğü faaliyet kanallarında istediği sonuçlara ulaşamadığını, mevcut kanalların tıkanıp hissetmeye başladı. Bu tıkanış kontrolsüz bir patlamaya neden olmaktadır.
- Örgüt, demoralize olup, sinir bunalımına girdi. Bu nedenle ölüm, güç gösterisinin bir aracı haline getirildi.
- Örgüt, kendi kadrolarına ve taraftarlarına psikolojik tehditte bulunmayı en üst noktaya ulaştırdı. Bu tehdit, gerektiğinde intihara hazır olun! emir ve mesajını taşımaktadır. Örgüt, bu eylemle birçok şeyin yanında, devletin teröre karşı olan tavizsiz politikasını şiddet yöntemi ile kırmayı ummaktadır. Bu nedenle hedefi büyütmek için şiddeti de kontrolsüzleştirmeyi amaçlamaktadır (Karademir, 2000, s. 19-20).

Teröristbaşı A. ÖCALAN'ın 12 Kasım 1998 tarihinde İtalya'da yakalanması ve ülkemize iade talebiyle başlayan süreç içerisinde, söz konusu yakalanma ve iadeyi protesto etmek amacıyla, cezaevlerinde bazı PKK terör örgütü militanları kendilerini yakarak intihar ettikleri görülür. Kendisinin yakalanmasıyla birlikte yasadışı örgüt mensuplarının bunalıma girdiğini ve bu tür intiharla kendilerini imha ve dağılmaların artacağını gören terörist başı, MED T.V. yayınları vasıtasıyla, "..Burada kesinlikle

yakmayı kabul etmiyorum. Kendini yakanlara ben kızıyorum, öfke duyuyorum, bunu terk etmelerini önemle vurguluyorum. Yakılacak bir şey varsa o kutsal canınız değil, yakılması gereken kişilerdir, kurumlardır ve onlar da gözümüzün önündedir. Onlara hazırlanalım, kendimizi böyle yakmaya son verelim, yakılması gerekenler için de kendimizi bilelim, örgütleyelim, hazırlanalım, çok ciddi bir hazırlıktan bahsediyorum.” diyerek, örgüt mensuplarının kendilerini yakma yerine intihar saldırılarına yönelmeleri talimatını verir. Bunun hemen arkasından 24.12.1998 günü Hamdiye KAPAN isimli PKK terör örgütü militanının, Van’da Askeri servis aracına yönelik olarak intihar saldırısı gerçekleştirdiği görülür (Karademir, 2000, s.13-14). Ayrıca örgüt lideri Abdullah ÖCALAN, Aralık 1996 tarihli Serxwebun dergisine verdiği beyanatta “Kentlere ineceğiz, kent çatışmaları başlayacaktır. Neye mal olursa olsun bir otobüse binmek zor değildir.. bir uçağa binmek zor değildir. Kendine bomba sarıp gidecek binlerce insanımız var.” Şeklinde sözler sarf etmiştir (Tekin, 1996, s.183).

İntihar saldırıları seçilmiş hedeflere ulaşma ve mümkün olan en fazla tahribata sebep olması açısından başarılı bir eylem türüdür. Medyanın ilgisini çekecek ve geniş kitlelere duyurulacak sarsıcı bir eylem türü olması, başarı şansının yüksek olması, engellenme riskinin düşük olması ve propaganda etkisinin yüksek olması bu eylemin örgütlerce hem bir eylem tehdidi, hem de eylem olarak kullanılmasının en başta gelen sebeplerindedir. Terörist amacın başarılması açısından intihar saldırıları tamamen akılcı bir temele sahiptir. Ayrıca, intihar eylemcileri ekonomik açıdan ucuz, canlı güdümlü füzeler olarak da nitelendirilmektedir (Tavas, 2000, s.102). Ayrıca terör örgütü PKK’nın ulusal ve uluslararası kamuoyunda, mensuplarının kendilerini imhayı göze alacak kadar davalarına sadık oldukları propagandasını yaparak ve bu tür eylemleri özellikle güvenlik kuvvetlerine yönelterek halkta yılgınlık, dehşet ve korku yaratmayı hedeflediği gözlenmiştir (Tavas, 2000, s.114).

PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirilen intihar eylemlerinin organizasyonu sözde Dersim Eyaleti olarak bilinen Tunceli ili ve kırsalında faaliyet gösteren örgüt sorumlularınca yapılmıştır. İntihar saldırı eylemlerinde genelde, örgüt tarafından çıkarılmış, örgütün güvenini kaybetmiş kimseler arasından seçilmiştir (Tekin, 1999, s.181).

Terör örgütlerinin intihar eylemlerine başvurmalarının nedenlerini şöyle sıralayabiliriz. Örgüt olarak;

- Küçülme kompleksine düşmek,
- Yok oluş psikolojisini yaşamak,
- Faaliyet kanallarının tıkanıklığını hissetmek,
- Kitle desteğini kaybetme korkusuna girmek,
- Muhatap alınmama doğan panik ve tedirginlik içine sürüklenmek,
- Demoralize olup, sinir bunalımına girmek,
- Ölümü güç gösterisinin bir aracı haline getirmek,
- Kendi kadrolarını ve taraftarlarını psikolojik tehdide tabii tutmak,
- Masum görünüp kamuoyunun desteğini almak.

Bu ana başlıklardan tamamı ya da bir kaçını bir araya geldiğinde intihar yöntemi için gerekli zemin oluşmuş demektir (Erdoğan, 1998, s.124-125).

3.8.7.1. “Sosyal Psikoloji” Kavramı

Öncelikle sosyal psikolojinin bazı bilim adamlarına göre tanımlarını verelim. Sosyal psikoloji, her kişinin insancıl refahı ve mutluluğu bakımından amacın toplumsal mutluluğa uyması ve katılmasını öngören bir prensiptir (Adasal, 1979, s.18).

Sosyal psikoloji, kişinin; davranışlarının, hislerinin, düşüncelerinin başkalarının davranış ve/veya özelliklerinin etkilenme şekillerini ve onlar tarafından belirlenme şekillerini inceleyen modern bir psikoloji dalıdır (Arkonaç, 1998, s.22).

Bu tanımlardan hareket ederek, terör örgütleri içindeki teröristlerin ve intihar bombacılarının sosyal psikoloji açısından analizleri yapılacaktır.

3.8.7.2. Terör Örgütlerinde Psikolojik Faaliyetler

Ünlü düşünür Gustave Le Bon, günümüzde uygulanan psikolojik harekât faaliyetlerinin önemini “Kullanılması bilirse psikolojinin tersanelerinde dünyanın en kudretli toplarından daha etkili silahlar vardır.” sözüyle ifade etmektedir (Bardakçı, 1968, s.18).

Bireylerin fizikî bütünlüğüne değil de zihnine, kalbine ve ruhuna; toplumların ekonomik, politik, kültürel ve askerî yönlerine etki edebilen ve daha az maliyetle uygulanabilen psikolojik harekât faaliyetleri, Lenin ve Hitler’in sosyal bilimlerden istifâde ile geliştirdikleri yeni tekniklerle bugünkü gücünü kazanarak sıcak savaşların yerini almıştır (Alkan, 2000, s.5).

Terör örgütleri, eleman kazanımlarını sekteye uğratmamak için, öngörülen psikolojik harekât faaliyetlerini militanlar üzerinde uygulamaktadırlar. Özellikle intihar saldırısı düzenleyecek olan militan üzerinde ağır bir psikolojik baskı oluşturulmaktadır.

İntihar saldırısını düzenleyecek olan teröristin hazırlanması kolay bir iş değildir. Her ne kadar bu insanlar deli gibi davransalar da deli değildirler. Kendi canlarına kıymak dışında beraberlerinde birçok insanın da ölümüne sebep olmaları açısından psikologların da dikkatlerini üzerlerine çekmişlerdir. İntikam ve nefret duyguları bu insanları bu tür eylemler yapmaya sevk etmektedir.

Diğer saldırı türlerinde istedikleri ölçüde tahribat yapamamaları, kısmen de bu tür olaylardan sonra saldırganların kimlik tespitinin kolaylığı ve güvenlik güçlerinin etkili karşılık verebilmesi neticesinde terör örgütleri bu tür eylemlerden uzaklaşmışlar; daha iyi bir alternatif olarak intihar saldırılarına yönelmişlerdir.

Bir saldırı öncesinde intihar bombacısının; büyük bir stres içerisinde olduğu, bir arkadaşının, aile fertlerinden birinin ya da bir teröristin ölümünün öcünü almak istediği, ekonomik zorluklar neticesinde ya da ailedeki çekişmelerden dolayı evi terketmek zorunda olabileceği, güvenlik kuvvetleri tarafından uzun süredir aranıyor ise daha fazla kaçmamak ve saklanmamak için bu eylemi yapmış olabileceği veya kendisi hakkında işbirlikçi-ajan suçlamaları var ise ismini temize çıkarmak için bu saldırıyı yapmış olabileceği düşünülebilir.

Ayrıca bu şahıs, örgütü tarafından, karşılığı ölüm olan bir suç işlediği gerekçesi ile cezalandırılmış olabilir. Şahıs örgüt tarafından öldürülürse hain damgası yiyeceğini, fakat eğer intihar saldırısı düzenleyerek ölürse, kahraman ilan edileceğini bilir. Her halükârda öleceğini bilen şahıs doğal olarak intihar saldırısını seçecektir.

İntihar saldırısı düzenleyecek olan şahısların eylem öncesinde uyuşturucu madde kullandıkları ve bu sayede aşırı derecede cesaret kazandıkları gerçeği, yakalanan birçok örgüt mensubunun ifadelerinde de yer almaktadır. Uyuşturucu maddelerden çok etkili olduğu için özellikle kokain tercih edilmektedir. Zaten terör örgütlerinin birçoğu maddî sıkıntılarını sahte para basarak, kadın ve uyuşturucu ticareti yaparak v.b. yollarla gidermektedir (Hürriyet Gazetesi, 06.04.1999, s.4).

İntihar saldırısı düzenleyecek olan kişiler şu şekilde tespit ediliyordu. Bayan ve erkek katılımlardan bu göreve müsait olanlar ERNK tarafından tespit edilerek, önce kırsala gönderilmekteydiler. Kırsalda belirli testlere tabi tutulmaktaydılar. Her ne kadar iyi bir militan olma gayretine girseler dahi yapacakları iş belli olduğundan sürekli aşağılanırlar ve bir işe yaramadıkları söylenerek rencide edilirdi. Bu davranışlar bilinçliydi. Amaca ulaşana dek bu baskı kıskacı uygulamalı bir şekilde devam ederdi. Yapılan baskılar bir müddet sonra hedef alınan kişi veya kişileri bunalıma sürüklerdi. Bunlar bir şey yapamadıklarını, örgüt için yaramaz bir konumda olduklarını sanırlardı. Zaman olur bıkkınlık, bazen pişmanlık içinde olurlardı.

İşte bu noktada akıllı ve şanslı olanlar tüm bunların yok olma sürecinin başlangıç senaryosu olduğunu hissederlerdi. Şansları varsa ayrılır, kurtulurlardı. Onlara, aşağılanma hissiyatının yanı sıra, birde kahraman olmanın yolları açıyordu. Tezgahın ağında bulunan hayatının baharındaki gençler bu senaryo karşısında ben de iyiyim diyebilmenin, komutanının ya da arkadaşlarının gözüne girebilmenin gereği olarak kendilerini ispata koşarlardı. İşte bu, son merhalenin aşılmasıydı. Artık birer AMİT görevlisi oluyorlardı. Yani canlı bir bomba! Nerede patlayacakları ise meçhuldü. Onlar sanırlardı ki, öldükten sonra kahraman olacaklar (Demirkıran, 2001, s.66-67).

Ayrıca çatışmalarda öldürülen teröristler için bestelenen şarkıların da militanlar üzerinde büyük etkisi olmaktadır. 1986 yılında Gabar Dağı'nda vurularak öldürülen Mahsun Korkmaz için bestelenen "Heval Agit", Mazlum Doğan için uyarlanan "Şere Kuran", Hayri Durmuş için söylenen "Heval Xeyri" vb. yüzlerce şarkı basit birer örneklerdir.

Bu tür şahıslar üstüne bestelenen ve örgüt ile militanlar arasında köprü olarak kullanılan bu şarkılar, kabul etmek gerekir ki, olabildiğince ateşleyici olmuştur. Nedeni ise; militanlardaki inancın duygu ile bütünleşmesidir (Demirkıran, 2001, s.437).

3.8.7.3. Gerçekleştirilen Bazı İntihar Saldırıları ve Teröristlerin Psikolojik Durumları

Örgüt tarafından yapılan bombalı saldırılarda göze batan noktalardan biri de canlı bombaların üniversite öğrencisi ya da okuldan ayrılmış genç kızlardan seçilmesidir. 1998 yılının Kasım ayında Yüksekova Jandarma Komutanlığı binası önünde gerçekleşen saldırının fâili "Rojbin" kod adlı Fatma Özen'di. Fatma Özen'in Dumlupınar Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi'nde okurken örgüte katıldığı tespit edildi. Yine aynı şekilde Sivas kırsalında canlı bomba olarak eylem yapmaya hazırlanan bir başka kadın militan Melike Acar da ele geçirilmiştir. PKK'nın komşu bir ülkede eğittikten sonra sabotaj için Bodrum'a gönderdiği Kudret

Denktaş adlı terörist kız da geceyarısı eyleme hazırlanırken elinde patlayan bomba ile parçalanıp öldü. Kudret Denktaş da Fatma Özen gibi üniversitede okurken okulundan ayrılan örgüt militanlarındandı. Saldırıyı düzenleyen de hayatını kaybetmesi kesin olan intihar saldırılarından önce örgüt militanlarının uyuşturucu aldıkları bilinmektedir (Aksiyon Dergisi, 17-23 Nisan 1999, s.5).

Kasım 1998'de Yüksekova'da gerçekleştirilen bombalı saldırıdan sonra olayla ilgili açıklamada bulunan kaymakam Taceddin Özerin "Militanın uyuşturucu aldığı kesinleşti." şeklinde bir açıklama yapmıştı. Görgü şahitleri kadının aldığı uyuşturucunun etkisi ile sarhoş gibi davrandığını, üzerinden şalının düşmesine rağmen tepki göstermediğini, ancak askerler kendine doğru yönelince bombanın pimini çektiğini anlatıyorlardı.

Adana Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'ne intihar saldırısı düzenleyen Leyla Kaplan, eylem öncesi yaptığı konuşmada "Hiçbir baskı altında kalmadan intihar eylemi gerçekleştireceğim. Gerçekleştireceğim bu eylem ile Abdullah Öcalan'a kendimi feda edeceğimi göstereceğim. Bununla bile birşey yapabileceğim söylenemez..." demiştir.

Kaplan, konuşmasında baskı altında kalmadan eylemi yaptığı konusunu özellikle vurgulamıştır. Burada terörist örgütün eylem sonrası, eylemlerin örgüt tarafından zorla yaptırıldığı şeklinde kamuoyunda oluşacak düşünceleri bertaraf etmeye yönelik kaygılarının olduğu sezilmektedir. Bunların dışında, fedakârlık ve grup kimliği olgularına vurgu yapılmaktadır.

Terörizmde ideoloji, bir tür meşrutiye kaynağı, çıkış noktası ve rehber işlevi görmektedir. Bu sebeple "ideoloji" terörizm olgusunun en önemli unsurunu oluşturmaktadır. Teröristlerin, ölümü göze alabilmek ve göz kırpmadan masum insanları öldürebilmek için bir ideolojiye ihtiyaçları vardır. İdeolojinin etkinliği nispetinde terörizm faaliyetinde bir süreklilik ve yaygınlık söz konusudur. Terörizmin ideolojik temelleri arasında Marksist-Leninist, milliyetçi, ayrılıkçı, faşist, yayılmacı

ve dinî ideolojiler sayılabilir. Mesela, intihar bombacılarının ideolojik bağlılıkları, genellikle fanatik dinî inançlar ve fanatik milliyetçiliktir.

Motivasyon ne olursa olsun, tıpkı sıradan intihar olaylarında olduğu gibi intihar eylemcilerinin içinde yaşadıkları zorluklardan, sefâletten ve yasadışı örgüt psikolojisinin dayattığı gerginliklerden kurtulma ve kaçma isteğinin de önemli bir faktör olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Terör örgütleri, teröristler için hiçlikten kurtulma ve tatmin edilmemiş beklentilerini gerçekleştirme aracı olma işlevi görmektedir. Bu durumdaki bir teröristin grubun dışına çıkarılması, hayatının yok olmasıyla, yaşama umudunu yitirmesi ile eş anlamlıdır.

PKK örgütü içinde kendisine intihar saldırısı düzenleme talimatı verilen Türkan Adıyaman adlı kadın terörist, saldırıyı reddedince örgüt tarafından Adana'da intihar saldırısı düzenleyen Leyla Kaplan'ın gözleri önünde öldürülmüştür. Bu örnek PKK içinde militanların intihar eylemlerine zorlandıklarını göstermektedir. Ayrıca bu saldırılarda sadece kadınların yer alıyor olması da önemlidir. Örgüt içindeki cinsel istismarlar ve bayanların tasfiye edilmesi ile ilgili çabalar yakalanan örgüt mensuplarınca bizzat itiraf edilmiştir.

Tunceli saldırısı üzerine 21.09.1996 tarihinde Almanya'nın Köln şehrindeki bir stadyumda Zeynep Kınacı 4. Uluslararası Barış Festivali adlı bir program düzenlenmiş ve MED-TV tarafından canlı olarak yayınlanmıştır. Bu tarz toplumsal olay ve özendirme, bugüne kadar silik kalmış, kişiliklerini ön plana çıkaramamış ancak kişiliğini vurgulama isteği içinde olan potansiyel bombacıları motive etmektedir.

İntihar eylemi gerçekleştirecek saldırgan kendine bu görev talimatı verildikten sonra tecrit edilmektedir. Aileye ve yakın arkadaşlara veda mektupları yazılmaktadır. Bu safhadan sonra eylemde başarısız olmak, saldırgan için onuruna vurulmuş bir darbedir ve saldırganın kendine olan saygısının kaybına yol açar. Bir terörist örgütte aranan ilk şart, tutarlılık ve mutlak itaattir. Yani eylemci, intihar saldırısı gerçekleştirme fikrinden vazgeçmek istese bile vazgeçemeyecektir. Çünkü, örgüt içinde kötü örnek oluşturma ihtimali vardır. Örgüt tarafından ibret için cezalandırılacaktır. Ölümle hayat arasında seçim yapma şansı yoktur. Ancak, ölümünün şekli arasında seçim yapabilecektir. Ya intihar saldırısını gerçekleştirerek örgüt nazarında kahraman olacaktır ya da davaya ihanet etmiş, korkak bir hain olarak ölecektir.

Nitekim, canlı bomba olmayı reddeden Türkan Adıyaman'ı başından üç kurşunla vurup öldüren Bayram Yaruk adlı terörist, cinayeti nasıl işlediğini şöyle anlatmıştır. “ Türkan Adıyaman'ı Leyla Kaplan'ın gözleri önünde öldürdüm. Görevi de Leyla'ya verdim ve; ‘Ya kahraman ya da korkak gibi ol!’ dedim. Sonra onu silahla tehdit edip uyuşturucu vererek bombayla olay yerine gönderdim.” (Sabah Gazetesi, 08.11.1996, s.7).

Terörist gruba üye birisinin belirlenen hedefi, mücadelesini verdikleri davayı veya eylem kararlarını sorgulaması, grup içindeki yerini tehlikeye sokması ve ortak zihniyetle hareket eden diğer mensupların kızgınlığını arttırması demektir. Terörist grup üyelerinin bağlı buldukları grubu terketmeleri pek kolay değildir. Hatta bu, sadece ölüm yoluyla gerçekleşebilir. Böyle bir ortamda şüpheleri ortadan kaldırmanın en iyi yolu, şüphelileri ortadan kaldırmaktır.

PKK terör örgütünün Tunceli, Adana, Sivas, Lice ve Yüksekova'da gerçekleştirdiği intihar saldırılarının ve Bodrum'daki intihar saldırısı girişiminin fâilleri bayandı. Zeynep Kınacı 24, Leyla Kaplan 17, Güler Otaş 29, Kudret Denктаş 24, Lice fâili 22, Yüksekova ve Van saldırılarının fâilleri yirmili yaşlarda idi.

Haklarında PKK terör örgütü adına intihar saldırısı gerçekleştirecekleri idyumu alınan altı teröristin yaşlarının da 18 ile 28 arasında değiştiği ifade edilmiştir.

Teröristlerin 5'inin de bayan olması manidârdır. Bu saldırganların hemen hepsi de çok çocuklu ailelere sahiptir.

PKK içinde intihar saldırılarında bayanların yer alması, bayanların örgüt içinde problem teşkil etmesi ve tasfiye edilmek istenmelerinin yanısıra bayan olmalarından ötürü hedeflere şüphe uyandırmadan erişebilmeleri, patlayıcıları gizlemelerinin kolay olması sebepleri ile de izah edilebilir. Zirâ, saldırganların kendilerine hamile süsü vererek bombaları gizleyecek tarzda giyindikleri gözlenmiştir.

Terör örgütleri tarafından yürütülen psikolojik harekât faaliyetleri, örgütlenme ve militan kazanmak için müracaat edilen tek ve eşsiz bir mücadele yöntemidir (Alkan, 2000, s.11).

Terörizm ile mücadelede bazı teröristler ölü veya sağ olarak ele geçirildikleri hâlde terör örgütleri tekrar eleman temin edebiliyorlar. Bu ise öğrenci, işçi, memur ve halktan bazılarının terör örgütleri tarafından uygulanan psikolojik tekniklerle kandırılmalarından ileri gelmektedir.

İntihar eylemine gidecek olan bireyin oluşturulmasındaki birinci adım, onu, bireysel kişiliğinin anlamsızlığına ve değersizliğine, buna karşılık içinde bulunduğu küçük grubun ve bu grubun amacının büyüklüğüne, yüceliğine, ölümsüzlüğüne inandırmaktır.

Tabii bir kişi, içinde yaşadığı büyük toplumun nimetlerinden ne denli yararlanamıyorsa, o toplumdaki ne denli soyutlanmışsa, maddî ve manevî açıdan ne kadar yalnızsa ve sevgiden ne denli yoksunsa, kişiliğinin anlamsızlığıyla,

değersizliğine ve üyesi olduğu küçük grubun büyüklüğüne ve yüceliğine de o denli çabuk ve kuvvetle inandırılabilir.

İkinci adım bir düşman üretmektir.

Bu düşman öyle bir varlıktır ki, bütün kötülüklerin kaynağıdır. Bu nedenle de ortadan kaldırılmasıyla tüm kötülükler sona erecektir.

Üçüncü adım, bireye , bu değersiz kişiliğinin düşmana karşı yaptığı eylemle sonsuza kadar yaşayacak biçimde tarihe geçerek değer kazanacağına ve/veya ruhunun ebediyete kadar cennette mutlu yaşayacağına ilişkin inancın aşılmasından geçer (Kongar, 2001, s.75-76).

Terörist örgüt PKK'nın intihar türü eylemlere yöneleceği ilk kez, Finlandiya'da yayın yaymakta olan MTV 3 televizyon kanalında 11 Haziran 1996 tarihinde yayınlanan haber bülteninde, "PKK'nın yedi aydır sürdürdüğü tek taraflı ateşkesi resmi olarak sona erdirdiği ve Türkiye'de intihar saldırıları da dahil olmak üzere çeşitli eylemlere girişeceği" şeklinde duyurulmuştur (Tavas, 2000, s.111).

Hemen vurgulamak gerekir ki; PKK'nın yapmış olduğu intihar saldırıları kendi tarihinde varabileceği son noktaya geldiğinin işaretini ilk defa vermiş bulunmaktadır (Erdoğan, 1998, s.125). İntihar saldırılarının yapılmaya başlandığı tarih ve sonrasında da görülmüştür ki; PKK terör örgütü artık dağılmaya yüz tutmuş ve intihar saldırılarını bir toparlanma ve yeniden yoğun eyleme geçmede bir aşama olarak kullanmak istemiştir.

3.8.7.4. Terör Örgütlerinin Militan Kazanma Yöntemleri

Ülkemiz 1950'lerden bugüne terör olayları ile karşı karşıyadır. 1960'tan 80'li yıllara kadar sağ-sol, 1980'den sonra ise Türk-Kürt ve en son olarak da lâik-antilâik

olarak bölünerek insanlarımız birbirine kırdırılmak istenmektedir. Her şeyden önce bütün bu olaylar ülkemizin siyâsî, ekonomik ve kültürel yönden büyük bir sıçrama noktasında olduğu dönemlerde çıkarılmaktadır (Alkan, 2000, s.9).

Terör örgütlerinin gerçekleştirecekleri eylemlerin hedeflerine ulaşabilmesi için, örgütlenme ve eleman kazanma aşamaları çok önemlidir. Örgütlenme ve eleman kazanma aşamalarında kitap ve dergilerin çok önemli yeri vardır. Emniyet kuvvetlerinin terör örgütlerine yönelik yaptığı operasyonlarda pek çok kitap ve dergilerin ele geçirilmesi bunun bir göstergesidir. Yayımlanan kitap ve dergilerde terör örgütünün ideolojisinin doğruluğu, hedef alınan kitleye yönelik karalama kampanyaları ve kendi ideolojilerinin söz sahibi olabilmesi için her yola başvurulması gerektiği propaganda edilmektedir. Bu şekilde terör örgütüne sempati duyup örgüte katılan kişilerin, beyinleri yıkanarak, amaç olarak sadece kendi ideolojisinin gerçekleşmesi gösterilmekte ve bu yolda ölümü bile göze almaları sağlanmaktadır. Terör örgütlerinde faaliyet gösterip daha sonra güvenlik güçlerine teslim olan militanlar üzerinde yapılan araştırmalarda ; “gençliğin kendi iradeleriyle terör örgütlerine katılmadıkları, bizzat terör örgütlerinin bire bir propaganda metotlarını kullanarak kendilerini kazandıkları” görülmüştür. (Alkan, 2000, s.40)

Teröristlerin örgütsel faaliyet içerisindeki hayat tarzları kişiliklerini de etkilemektedir. Sonuçta karşımıza duygusal yönleri bastırılmış, saldırgan, toplumun genel yaşayış tarzına görünüşte uyumlu ancak gerçekte karşı olan, sorunlu bir kişilik çıkmaktadır. Terör örgütleri, mensuplarının kişiliklerini yeniden şekillendirmeye çalışmakta, hastalıklı kabul ettikleri toplum içerisinde kazandıkları kişiler çeşitli teorik eğitimlerden geçirmek suretiyle ideolojileri doğrultusunda yeni bir kişilik tesisine yönelmektedirler. Kişiliklerin yeniden şekillendirilmesindeki en önemli noktalardan biri, ferdi kişiliklerin ve duygusallığın ortadan kaldırılarak tamamen örgütün malı haline gelmiş bir kişiliğin hedeflenmesidir.

Terör örgütü mensuplarının psikolojik yapıları üzerinde yapılan araştırmaların çoğunda bunların genelde normal insanlar oldukları, teröristlerin kayda değer hiç bir

psikolojik rahatsızlıklarının bulunmadığı neticesine de varılmakla birlikte teröristlerde fark edilmesi güç kişilik bozukluklarının bulunduğu, iç dünyalarının bütün zayıflıklarının hatalarını ve dengesizliklerini dışarıya yansıttıkları ortaya konmaktadır.

Teröristlerin profilleri üzerinde yapılan araştırmada daha çok gençlerin ve öğrencilerin terörist örgütlenmeler içerisinde aktif olarak rol aldığı, şehir kültürünün insanları oldukları ve eğitim seviyesi yüksek sayılabilecek kişilerden oluştuğu, ekonomik açıdan çok düşük gelirli ailelerden gelmedikleri görülmektedir. Bir çok kişinin sosyal tatminsizlik ve yalnızlık duygusundan kurtulma ve kendine güçlü bir yer edinme gibi çeşitli sebeplerle teröre yöneldikleri anlaşılmaktadır.

Hemen bütün teröristlerde kişisel beklentiler önemli rol oynamaktadır. Özellikle psikolojik bir teşvik olması açısından terör örgütleri çeşitli ünvan ve makamlar vermek suretiyle üyelerinin duygularını tatmin etmekte, aynı zamanda örgüt içi disiplin de verilen bu ünvan ve rütbelere ile sağlanmaya çalışılmaktadır.

Önderler çoğu zaman güçlü düşüncelere sahip değildirler. Çoğu defa yalnız bireysel çıkarlarını takip eden aşağı yönelimleri okşayarak karşısındakileri kandırmaya çalışan kurnaz hatiplerdir (Bon, 1997, s.84).

Kitlelerin ruhuna bazı düşünce ve inançları yerleştirmede önderler, başlıca şu üç yönetime başvurur: İddia, tekrar, yayılma. Bu telkinlerin etkisi oldukça ağır, fakat sürekli olur.

Her türlü düşünme şeklinden, her türlü kanıttan uzak, saf ve sade bir iddia kitlelerin ruhuna bir düşünceyi yerleştirmek için en güvenilir yoldur. İddia ne kadar

açık ve deliller ne kadar sade ve kanıttan uzak olursa, yargı ve etki de o nispette büyük olur.

Bununla beraber iddianın gerçek bir etki oluşturması için mümkün olduğu kadar aynı kelimelerle tekrar edilmesi gerekmektedir. Napolyon, “ Biricik ciddi söz sanatı tekrardır.” demiştir. İddia olunan şey tekrar edilmek suretiyle nihayet ispatlanmış bir hakikat gibi kabul olunacak derecede ruhlara yerleşir. Şurası bir gerçektir ki, tekrar edilen şey nihayet eylemlerimizin hareket dürtülerinin hazırlandığı şuuraltının derinliğine kadar iner ve yerleşir.

Tekrar tekrar aynı tarzda ortaya atılan iddialar, düşünce akımı dediğimiz şeyi meydana getirir ve o zaman yayılmanın güçlü mekanizması işe karışır. Heyecanların yayılması, paniklerin sebepsiz ortaya çıkmasını açıklar (Bon, 1997, s.88-89).

PKK terör örgütü, üniversitelerde de büyük faaliyetler yürüterek buralardan da eleman temin etme yoluna gitmektedir. Diyarbakır’da Dicle Üniversitesi’nde okuyan ve aynı ilde bir kamu kuruluşunda çalışan bir vatandaşın, gazeteci-yazar Arslan Tekin’e yazmış olduğu bir mektup, yapılan faaliyetleri açıkça ortaya koymaktadır. Arslan Tekin olayı köşesinde şu şekilde aktarmaktadır: “... PKK siyâsî uzantılarına talimatlar vererek, eğitim kurumlarına ağırlık verilmesini emretti. Bölgede esrar ve eroinden kazanılan kara paralar aklanmak amacıyla dersanelerin, etüt merkezlerinin açılmasına yönlendirildi. Lise çağındaki gençlerin buralarda beyinleri yıkandı. Maalesef dersaneler buralarda pek sıkı denetlenmemekte. PKK ve siyâsî uzantılarınca finanse ve organize edilen Mezopotamya Kültür Merkezi, Dicle-Fırat Kültür Merkezi, Güneş Kültür Sanat Merkezi gibi dernekler aracılığı ile gençler bir araya getirilmekte ve bu merkezler tarafından üniversitedeki etkinlikler yönlendirilmektedir...” (Tekin, 2003, s.5).

Ekonomik çöküntüler herkesi etkileyen engellemelere sebep olurlar. İnsanlar, iş bulamaz, ihtiyaçları olan şeyleri satın alamaz ve hayatının bütün yönlerinde büyük

ölçüde kısıtlanırlar. Sonuç, engellenmenin her türünün daha yaygın hale gelmesidir. Böyle bir sonuca ilişkin kanıtlar Hovland ve Sears (1940) ve Mintz (1946) tarafından elde edilmiştir. Bu yazarlar, 1882-1930 yılları arasında ABD'nin güney eyaletlerinde, pamuk fiyatları ile linç olayları arasında güçlü bir ilişki bulmuşlardır. Pamuk fiyatları yüksek olduğu zamanlarda yalnız birkaç linç olayı görülürken, fiyatların düşük olduğu dönemlerde linç olaylarının sayısı fazla bulunmuştur. Pamuk fiyatlarında bir düşüş ekonomik açıdan bir çöküntü dönemine işaret etmektedir (Freedman, 1998, s.243).

Türkiye içinde faaliyet gösteren terör örgütleri, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıları kullanarak terör örgütüne eleman teminini sağlamaya çalışmaktadır. Hatta faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgelerde iş makineleri yakılmakta, buralarda çalışanlar öldürülmekte ve okullara baskınlar yapılarak buralarda görev yapan öğretmenler öldürülmektedir. Böylece propaganda alanlarının genişleyeceğini düşünmekte ve hedeflerine daha kolay varabileceklerini zannetmektedirler.

3.8.7.5. Teröristin Sosyo-Psikolojik Profilinin İncelenmesi

Genel bir ifade ile sosyo-psikolojik profilleme; suç soruşturmasında polise yardımcı olmak amacıyla, işlenen suçlar hakkında toplanan bilgilerden yola çıkarak sosyoloji ve psikolojinin yardımıyla suçluların ruhî durumları, düşünce ve davranış şekilleri hakkında analizler yapma işlemi olarak tanımlanabilir (Hazelwood, 1989, s.11).

Bir sosyal olay olarak terör, toplumda ferdi veya belirli fertler arasında ortaya çıkan ve ferdi şuurun oluşturduğu bir olay özelliği taşımaz. Fert, kendi psikolojik bunalımını dindirmek amacıyla teröre başvuramaz. Başvurduğu haller ise ferdi kalır ve sosyal sayılmaz veya öncelikle sosyal değildir. Tabii ki, teröre katılan bu olay içinde yer alan kimselerin psikolojik durumlarının da önemli bir yeri vardır. Ancak, toplumda görülen terör olayları birkaç olaya veya bunu yapan fertlere bağlanamaz,

şahsileştirilemez. Terörün sosyal olay olma özelliği, onun sürekli, yaygın bir olay olmasına bağlanabilir. Başka bir ifade ile, toplum katında bir sosyal mesele olarak doğmaktadır. Sosyal grup faaliyeti olarak işbirliği ve dayanışmayı gerektirmektedir. Terör ve tedhişçilik doğuştan değil, sonradan kazanılan bir özelliktir (Erkal, 1981, s.132).

Ne zaman garip, vahşi ve sadistçe işlenmiş bir suç ortaya çıkarılsa, hemen şu sorular akla gelir, “Kim böyle bir suçu işlemiş olabilir?, İnsan böyle bir suçu nasıl işleyebilir?..” Bu tür suçların çoğu anlaşılabilir türden değildir ve insanların kafasını karıştırıp şaşkınlık içerisinde bırakır. Bu gibi durumlarda, acı ve şehvetin farklı şekillerinden hoşlanan, zevk alan ve aynı toplum içerisindeki insanların büyük bir çoğunluğundan oldukça farklı davranış, düşünce ve ruh yapısı sergileyen bu tür kişilik yapılarının incelenmesi büyük önem taşır (Galeri, 2000, s.347). Böyle bir eylemi yapan kişinin, kişilik analizlerinin incelenmesinde sosyo-psikolojik profillemeden yararlanmak büyük önem arzeder. Bunun yapılabilmesi için polis sorgu uzmanlarının, sosyolog ve psikologlar ile birlikte çalışmaları gerekmektedir.

Ülkemizde intihar saldırısı eylemlerini gerçekleştiren PKK terör örgütü militanlarının özgeçmişlerine, aile yapısına, kişiliklerine ve örgütsel faaliyetlerine bakıldığında, bunların genellikle; herhangi bir şekilde iş ve okul hayatında başarısızlığa uğradığından dolayı ailesine ve çevresine karşı utanç duyguları içinde topluma küserek örgüte katılan, yaşlandıkları için artık normal eylem ve faaliyetlerde faydalı olamayacağı değerlendirilen ya da güvenlik güçleri ile çıkan çatışmalarda ölen veya yapılan operasyonlarda yakalanarak cezaevine giren bir yakını olan militanlar arasından seçildikleri görülmektedir (Karademir, 2000, s.20-21).

Teröristlerin her biri için ortak sayılabilecek kriterlere bakıldığında teröristlerin genelde hareketliliği seven; böyle bir ortam içerisinde bulunabilecek bir eğilim gösteren; etrafta birçok haksızlık ve ciddi sorunlar olduğuna inanan; sorunların üstesinden gelmek için başka yolun kalmadığı inancını taşıyan; heyecan eğlence ve farklılığı arayan; duygu, düşünce ve yaşantılarında belirli bazı fırsatların ve

özelliklerin açlığını hisseden ve biraz da saldırgan, hoşgörüsüz bir özelliğe, kişiliğe sahip oldukları görülür (Galeri, 2000, s.352).

Üzerlerine yerleştirdikleri bombaları (intihar bombacıları) patlatıp etrafta bulunan kadın, erkek, çocuk, yaşlı, genç birçok masum insanın ölümüne yol açan teröristin psikolojik yapısı; kin ve nefret, intikam, hırs ve peşinde koştuğu davasına körü körüne bağlanma, yönünde oluşturulmuştur.

Silahlı bir terörist örgütün en önemli zenginliği, sermayesi o örgütün sahip olduğu ideolojidir (Bowyer, 1992, s.74). Bu inanç, örgütün en sağlam dayanak noktasıdır. Çünkü; bu inanç sayesinde terörist eyleme geçer ve yaptığı harekete meşru bir zemin oluşturur. Örgüte yeni giren bir terörist bu inanç şayet tam olarak oturmamışsa verilecek seminer, kitap, makale gibi yayın organlarıyla bu inancın oluşmasına zorlanır. Bütün bu yapılan telkinlere rağmen ideolojiye inanç sağlanamıyorsa terörist için iki çıkar yol kalıyor: Ya örgütten kaçacak ya da örgüte ihanetten öldürülecektir.

Terör örgütlerinin kazanmak istedikleri adaylara anlattıkları, önerdikleri, doğrudan veya dolaylı olarak verdikleri sözler “potansiyel terörist”lerin birer “gerçek terörist” olmasını kolaylaştırmayı amaçlar. Özellikle gençlerin bu tür vaatler karşısında oldukça hassas ve zayıf oldukları görülür. Genellikle fakir, eğitim düzeyi düşük ve sorunlu aile hayatından gelen, çocukluğundan beri hep arayış içerisinde olup, aradıklarını bulamayan ve bulacağı ümidini kaybeden, yoksulluğun ve etrafını saran zorluk ve sorunların değişmez kaderi olduğunu düşünen, kişiliği tam oturmamış, hisleri mantıklarının çok önünde olan gençlerin daha kolay terörist oldukları söylenebilir. Bazı gruplarda terörizmin bir parçası olmak, bu eylemler içerisinde bulunmak, heyecan ve cazibe için yeni bir fırsat; ün sahibi olmak için iyi bir şans; kendisine, üstlerine ve çevresine cesaretini göstermek ve ispatlamak için farklı bir yöntem; ve hatta çok hızlı bir şekilde zenginliğe ve geniş çevreye giden kısa bir yol olarak da kabul edilmektedir (Galeri, 2000, s.354).

Terörizm olaylarına yönelen gruplarda bilerek ya da bilmeden beyin yıkama işlemleri yürütülebilmektedir. Aslında beyin yıkama işlemi, sistemli etkinlikleri kapsar. Fakat pek çoğu sistemli olmamakla beraber bazı etkinliklerin, militanlar üzerinde etki yaptığı görülmektedir. Örneğin ritmik biçimde topluca slogan söylemek, hipnotizma türünden bir niteliğe sahiptir ve böyle bir işlem sonunda telkine yetkinlik artar (Arsan, 1980, s.197).

Teröristlerin sosyo-psikolojik analizlerinin yapılması neticesi oluşan bilgilerin değerlendirilmesiyle terör örgütlerinin yapısı bunların eleman kaynakları, elemanları sosyo-psikolojik özellikleri bu tür örgütlerin revaçta olduğu taban, yöre hakkında önemli veriler elde edilir. Bu bilgilere bağlı olarak yapılan geniş çaplı analizler ileri de bu ve benzeri sonuçların tekrar ortaya çıkmaması için alınması gerekli önleyici tedbirler paketi sunulmalıdır (Özender, 1998, s.287).

Bu paket sadece polisiye ve silahlı mücadele yöntemleri yetinmemeli buna ilave olarak sosyal, kültürel, siyâsî,ekonomik ve diğer ilgili iyileştirme ve geliştirme projelerini içermektedir. Bu projeler kısa,uzun vadeli uygulamalar şeklinde olmalıdır. Bu açıdan böyle stratejik bir yaklaşım çok geniş ve çok kurumlu bir sorumluluğu da beraber getirir (Galeri, 1998, s.241).

Doğu bölgesini karakteristik vasfı, iktisadî ve sosyal bakımdan kendi içine kapalı, cemaatçi ve gelenekçi bir yapı arzemesidir. Korunma ve savunma, hayatlarını idame için çeşitli ihtiyaçların temini ve devletin kendini yeterince hissettirememesinden ağalık müessesesi doğmuştur. Manevî bir tesire sahip olduğu için ağalık daha müessir olan şeyhlik ise, bölgede bu cemaatçi yapının diğer önemli müessesesi olmuştur (Erkal, 1978, s.141).

İşte bu müesseselerin temsilcilerinin sahip olduğu bu liderlik rolü ve bölge halkının bunu benimsemesi, bunlara bağlı kitlelerin varlığı, bir kişinin fikrinin ona

bağlı olan bütün grup üyelerince kabul edilmesi neticesini doğurmaktadır (Tatar, 2000, s.288).

Nitekim PKK pişmanı S. Dönmez bunu şöyle ifade etmiştir. “Aile ya da aşiretten bir kişiyi kazanmayı başardysak bütün aile ya da aşiret bizim tarafımıza geçiyordu.” (İmset, 1994, s.44).

Bu sebeplerden dolayı bu bölgelerde PKK terör örgütüne kitlesel katılımlar olmakta ve kitlesel katılımın olduğu bu yerleşim birimleri ile, PKK’ya destek vermeyen yerleşim birimleri arasında kanlı çatışmalar da meydana gelmektedir. Bunun önlenbilmesi için devletin bu bölgelerde ağırlığını hissettirmesi ve bu bölgelere yönelik sosyolojik ve psikolojik stratejileri belirleyip uygulamaya koyması gerekmektedir.

Türkiye’de gerek şiddet, gerekse şiddetin bir uç tezahürü olan terör konusunda karşılaşılabacak problemlerimizi çözecek miktarda ve nitelikte sağlam bilgiye sahip olmadığımız bilinen ve sıklıkla tekrar edilen bir gerçektir. Şiddet ve terör, sebepleri, uzantıları ve bağlantıları ne olursa olsun, ampirik konular arasında yer alır. Bu konular masa başında düşünce üretmek yoluyla değil, bilimsel araştırmalardan elde edilecek sonuçlarla çözüme götürülür. Şiddet ve terörün gerçekleştiricisi insandır. Teröre başvuran kişi veya kişilerin niyetleri, amaçları kısaca iç dünyaları, psikolojik, psikiyatrik vb. açılardan incelenmelidir. Teröristin gerek yetiştiği, gerekse terörist olarak faaliyet gösterdiği sosyal ortamın da sosyal bilimciler tarafından çok dikkatlice incelenmesi icap eder. Pek çok ülkede ve tabii Türkiye’de şiddet ve terörün güç aldığı tarihi ve kültürel kaynaklar vardır. Hassasiyetle üzerinde durulması gereken ekonomik sebepleri vardır. İç ve dış siyasetle, uluslararası ilişkiler ağıyla yakın veya uzak bağlantıları vardır (Aydın, 2003, s.31).

3.8.7.6. Teröristlerde İnançların Değiştirilmesi ve Yeniden Kazanılması

Terörist eylemler içerisinde yer alan insanlar içinde yaşadıkları ve tepki gösterdikleri toplumların birer fertleridir. Bu gerçeğin onlara karşı dikkate alınması gerekir. İnsanları terörizme iten düşünce ve ortamların çok iyi tahlil edilerek bu konudaki eksikliklerin giderilmesi ve böylece bu insanların topluma tekrar kazandırılması hedef alınmalıdır. Ancak böyle bir anlayıştır ki terörizm ortadan kalkmasına veya terör ortamlarının tekrar oluşmamasına yardımcı olacaktır.

İnsan davranışları ve beyin üzerinde araştırmalara ağırlık verilmesi askerlerimizin ve sivil halkın psikolojik savaş konusunda eğitilmesi, yeni beyin yıkama metotlarına karşın hazırlıklı bulunmamız ve hatta halkımızın eline düşmanın psikolojik silahlarını etkisiz kılacak yeni ve onlarınkinden daha kuvvetli psikolojik silahlar verebilmemiz gerekmektedir (Uysal, 1981, s.181).

Terör olaylarının olduğu bölgelerde yapılan incelemelerde bu yörelerin eğitim seviyesinin çok düşük olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi düşük olan insanın terör örgütleri propagandalarına aldanması ve eyleme geçmesi ise daha kolay olacaktır. Bunun için bu bölgelerde bir eğitim seferberliği başlatılmalı ve insanlarımızın terör örgütlerinin oyunlarına gelmelerinin önüne geçilmelidir. Verilecek eğitimle insanlarımızın devlete bağlılıkları kuvvetlendirilmelidir.

Fakat bazı olaylar göstermiştir ki, eğitim camiasına sızan bazı öğretmenler, mensup oldukları ideolojiler doğrultusunda okullarda, terör örgütlerine eleman temin etmek maksadı ile öğrencilere propaganda yapmaktadırlar. Öğretmenlik niteliğini kaybeden, eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütmek yerine ideolojik eylemlere sürüklenen ve öğrencilerini de sürükleme çabasında olan öğretmenlerin, öğretmenlikle, okulla ve öğrenciyle ilişkileri kesilmeli, eğitim kurumları bu durumdaki öğretmenlerden temizlenmelidir (Dericioğlu, 1980, s.112).

Bölgeye sosyolog ve psikologlar gönderilerek buraların etnik yapısı ve insanların olaylara bakış açıları incelenmeli, alınacak tedbirler bu verilerin ışığı altında gerçekleştirilmelidir.

İntihar saldırıları düzenlemeye karar vermiş teröristleri engelleyebilmek hemen hemen imkânsızdır. İnsanları terörizm batağına saplanmadan bu tehlikeden korumak gerekmektedir. Bu da ancak, topluma ve kendisine yabancılaşmış bireyleri üreten koşulları ortadan kaldırarak, yaşamı yaşanılır ve daha değerli kılınarak yapılabilir. Özetlenirse insanlara yaşam sevgisi aşılanmalıdır. Yaşam sevgisi en çok güvenlik, adalet ve özgürlüğün bulunduğu bir toplumda gelişecektir. Toplumsal koşullar robotların doğmasına yol açarsa sonuç yaşam sevgisi değil, ölüm sevgisi olacaktır (Tavas, 2000, s.133).

Terör örgütlerine katılımın engellenmesinde ceza da caydırıcı bir işlevlik görmektedir.

Cezalandırılma korkusu ya da öç alınması olasılığının saldırgan davranışı bastıracağı kesin gibi görünmektedir. Örneğin : Bond ve Dutton (1975); Wilson ve Rogers (1975) şok verme öğrenme düzeneğini kurarak deneğe, deneyden daha sonra rollerin değiştirileceğini, böylece, kendinin şokların hedefi durumuna geleceğini söylediklerinde, deneğin verdiği şoklarda azalma gözlediler.

Bunun gibi tedbirler, inançların değiştirilmesi ya da bastırılmasında etkin bir rol oynayacaktır.

SONUÇ

Sıcak savaşların yerini soğuk savaşların aldığı günümüz dünyasında, ülkeler arası mücadelelerde terör, özellikle ikinci dünya savaşından sonra en çok başvurulan yöntem olagelmıştır. Bu yöntemle başvurulmasının sebepleri arasında; maliyetinin sıcak savaşlara nazaran oldukça düşük olması, sıcak savaşlarda verilecek olan insan kaybının bu mücadele yönteminde, teröre destek olan ülke açısından hiç olmaması, verilen desteklerin örtülü olması sebebi ile direkt olarak suçlamalara hedef olunmaması gösterilebilir.

Devletler arası yapılan anlaşmalar ve kurulan ittifaklar dolayısıyla, bir ülkenin bir başka ülkeyi direkt olarak işgal etmesi zorlaşmıştır. Bu durumda hedef alınan ülkeye yönelik olarak yapılacak olan politik manevralarda üstünlük sağlama aracı olarak terör kullanılmaktadır.

Teröre maruz kalan ülke, iktisâdî kaynaklarını terörle mücadeleye aktarmak zorunda kalmakta, iktisâdî yatırımlarını, eğitim yatırımlarını, güvenlik yatırımlarını yeteri derecede yapamamakta ve ilişkide bulunduğu devletlerin etki alanına girmek mecburiyetinde kalmaktadır. Üstelik terörle mücadelenin maliyeti, teröre destek veren ülkelerin aktarmış oldukları maliyete göre kat be kat fazla olmaktadır.

Teröre maruz kalan ülkelerin maddî kaybından daha önemli olan teröre kurban vermiş oldukları insanlardır. Verilen can kayıpları toplumda sosyal sorunlara yol açmakta ve vatandaşın devletine olan güvenini sarsabilmektedir.

Terör örgütlerinin silahlı eyleme başvurmalarının sebebi, birkaç kişiyi öldürmekten ziyade, eylemin meydana getirdiği korku psikozu ile toplumda huzursuzluğu arttırma ve propagandalarını yapabilmektir. Terör örgütleri bu şekilde toplumu sindirerek amaçlarına ulaşabilmeyi hedeflemektedirler.

Ülkemiz yıllardır teröre hedef olmaktadır. Teröre hedef olmasının başlıca sebebi, üzerinde bulunduğu coğrafyadır. Jeopolitik ve jeostratejik öneminden dolayı üzerinde bulunduğumuz coğrafya yıllardır, dünya hegemonyasını ele geçirme

gayreti içinde olan ülkelerin saldırısına maruz kalmıştır. Günümüzde Anadolu coğrafyasının bu önemi daha da artmıştır. Dünya hegemonyasını ele geçirmenin en önemli yolu; ya enerji hammaddelerini ele geçirme, ya da bu maddeleri kontrol altında tutulması ile mümkün olmaktadır.

Günümüzün yaygın olarak kullanılan en önemli enerji hammaddeleri petrol ve doğal gazdır. Bu enerji hammaddelerinin yoğun olarak bulunduğu coğrafya ise, Ortadoğu ve Kafkaslar'dır. Bu bölgelerin kontrol altında tutulabilmesi ve akabinde ele geçirilmesi için Anadolu en önemli üs konumundadır.

Dünyanın pek çok ülkesinde değişik etnik gruplar sorunsuz bir şekilde birlikteliğini devam ettirirken, Ortadoğu ve Kafkaslar'da yoğun etnik çatışmaların meydana gelmesinde en önemli sebep, bu bölgelerin enerji hammaddesine sahip olmalarından kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde 1980'den önce sağ sol çatışması olarak ortaya çıkarılan terör, bu tarihten sonra kılık değiştirerek Türk Kürt çatışması haline getirilmek istenmektedir. Ortaya çıkan terör olaylarından maksat bellidir. Bu bölgede güçlü bir Türkiye istenmemektedir.

Terör bahanesi ile ülkemize yönelik olarak sosyal, siyâsî, ekonomik, askeri yaptırımlara da gidilmektedir. AB'ye girme şartı olarak, Kürtlere sosyal ve kültürel haklar verilmesi istenebilmekte, paramızla almış olduğumuz silahların terörle mücadele de kullanılmama şartı öne sürülebilmekte, hatta silah ambargosu bile uygulanabilmekte, vaktiyle anayasamızda mevcut bulunan idam kanunu sebebi ile Türkiye'ye yönelik olarak suç işleyenlerin iadesi yapılmamakta, yapılacak olan ekonomik yardımlar ve verilecek olan krediler dondurulabilmektedir.

Terörü destekleyenler ile uygulayanların ve terörle mücadele edenlerin kullandıkları en büyük silah psikolojik hareket faaliyetleridir. Özellikle terör örgütleri, propaganda, gelir temin etme, eylem yapma gibi örgütsel faaliyetleri yürütebilmeleri için elemana ihtiyaç duymaktadırlar. Eleman temininde ise psikolojik hareket faaliyetleri tek ve eşsiz bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir kişinin evvela bir ideolojiyi benimsemesi, akabinde bu ideoloji doğrultusunda gerekli

eğitimleri alması ve en son olarak bağlandığı ideoloji uğruna her şeyi göze alarak ölüme bile gözü kapalı gidebilmesi, tamamen bu kişi üzerinde uygulanan psikolojik hareketin bir sonucudur.

Terörle mücadele edebilmenin en önemli yolu teröristin silahı ile silahlanmaktır. Hem silahlı mücadele de, hem de psikolojik mücadele de aynı silahı kullanmak şarttır. Terör örgütlerinin yapmış olduğu propagandayı etkisiz hale getirebilmenin tek yolu, karşı propaganda faaliyetleridir.

Ülkemizde cereyan eden terörün bu kadar uzun sürmesinde en önemli etken; psikolojik hareket faaliyetlerine zamanında ve gereken önemin verilmemiş olmasıdır. PKK terör örgütü, 1984 yılında eylemlere başladığında olaya “iki buçuk eşkıya” gözü ile bakılmış, olaylar ilk etapta basit bir adi vaka olarak telaffuz edilmiştir. Halbuki PKK terör örgütü yılladır o bölgede faaliyetlerini sürdürmekte ve propaganda faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Terör olayları artmaya başladığında da psikolojik hareketin önemi kavranamamış, olaylara askeri müdahaleler ile çare aranmıştır. Olayın ehemmiyeti kavrandığında ise, PKK terör örgütü bölge halkı üzerinde etkinliğini bir hayli arttırmış olup, vaktiyle olaylar başladığında yok edilebilecek olan terör, günümüze kadar uzaya gelmiştir.

1984 yılında yaklaşık iki yüz militanla eyleme başlayan PKK terör örgütü, geçen yirmi yıllık süre zarfında yirmi binin üzerinde militanını ölü olarak vermiş, şu an kırk binin üzerinde militanı ceza evlerinde ve ülke sınırları dışında yaklaşık beş bin silahlı militanı bulunmaktadır. Bu rakamlar göz önüne alındığında terör örgütünün uygulamış olduğu psikolojik hareketin önemi daha da iyi anlaşılacaktır. Çatışmalarda öldürülen ve ceza evlerine konan militanların yerlerini, bu yöntemler sayesinde doldurmayı başarabilmiştir. Olaya başlangıçta “iki buçuk” eşkıya olarak bakmamızın bedelini ise ülke olarak, on bin civarında insanımızı teröre kurban vererek, milyarlarca dolar milli serveti terörle mücadeleye aktararak ödemiş olduk.

Oysa ki olaylar başlamadan önce gerekli istihbarat bilgileri toplanmış olsaydı ve bu bilgilerin ışığı altında gerekli olan askeri ve psikolojik faaliyetler gerçekleştirilmiş olsaydı, olaylar başlamadan önü alınmış olacak, en azından en az zayıyla terör örgütü yok edilebilecekti.

Terör örgütleri propaganda yaparken kullandıkları en büyük araçlar, yazılı ve sesli kitle iletişim araçlarıdır. PKK terör örgütü de kitle iletişim araçlarını en üst seviyede kullanmaktadır. Dolayısı ile terörle mücadele de basına da büyük görevler düşmektedir. Terör örgütlerinin seslerini ve güçlerini duyurabilmek, davalarını haklı gösterebilmek için basına ihtiyaçları vardır. Teknolojik bir ilerlemenin olduğu dönemde bundan vazgeçmeleri mümkün değildir. Basın bu objektif gerçeği görmezlikten gelemez ve sorumluluğun bilinci içerisinde olmalıdır.

Basın halkın sesine kulak vermelidir. Türk halkı terör konusunda oldukça duyarlıdır. Bu konuda tüm kitle iletişim araçlarının takip edildiği ve üzerinde önemle yorum yapıldığı yapılan anketlerde ve çalışmalarda görülmektedir. O halde halkın bu kadar sağduyuyla yaklaştığı bir konuya basının sessiz ve halkın sesine kulak vermeyeceği kabul edilemez. Basın bu yönde bir çalışma içerisinde olmalıdır.

Son yıllarda meydana gelen değişimler ve yenileşmeler gerçek veya gerçek olmayan şiddet mesajlarının da artmasına neden olmuştur. Özellikle bu tür mesajlar çok hızlı ve sık verilirken etkilenen kesimin de tabi olarak artmasına sebep verilmiştir. Bu yüzden basın şiddet mesajlarında kullandıkları dil ve üsluba dikkat etmelidirler.

Genel olarak terörün artması insanlarda umutsuzluk, bezginlik, yılgınlık ve şaşkınlık etkisi yaratmaktadır. Özellikle genç kitlelerde daha sık rastlanan bu duruma sebep vermemeleri gerekir. Çünkü basın yapısı gereği ,doğal olarak bu havanın doğmasını meydana getirebilir.

Basının örgüt isimlerini vermesi propagandaya sebep olurken, örgüt başlarıyla gizli görüşmeler sağlanarak onların çok güçlü olduklarını uyandırmaları söz konusu olmaktadır. PKK terör örgütü başıyla yapılan bu görüşmelerde ortaya çıkan bu soruna basın organlarının ve üyelerinin dikkat etmesi gerekir. Kamuoyuna yansıyan bu haberler ile terör örgütünün ve basının propagandasına zemin oluşturulmamalıdır.

Terör olaylarını verirken ölü ve yaralı sayısının abartılmaması, düzene karşı yapılan gösterilerde kalabalığın büyütülmemesi ve muhabirlerin teröristin arzuları

doğrultusunda yayın yapmamaları gerekir. Zaman zaman yapılan bu gösterilerin dakikalarca ve tekrar tekrar verildiği, yasa dışı olarak atılan sloganların izleyicilere aktarıldığı gözlenmektedir. Bu şekilde bir yayıncılık anlayışı, bilerek ya da bilmeyerek terör örgütünün propagandasına zemin hazırlamaktadır.

Savunmasız insanların katledilmesi, kaçırılması bir kahramanlık değil, bir korkağın arkadan vurmak eylemi olduğu vurgulanmalıdır. Teröristlere kahramanlık statüsü kesinlikle atfedilmemelidir (Fidan, 2000, s.910-911). Bölücü örgüt militanlarını, bölücü örgütün sözde bayrağı altında birer kahraman edasıyla izleyiciye aktarmanın, basın ilke ve ahlakıyla, ülke menfaatleri ile uyuşan hiçbir yönü bulunmamaktadır.

Terörle mücadele edenler ile ilgili yapılacak olan haberlerde, onları rencide edici ve suçlu duruma düşürücü haberlerin yapılmasından kaçınılmalıdır. Aksi takdirde bu kişilerin psikolojik durumları bozulabilecek, yapacakları mücadelede gerekli verim sağlanmayacaktır.

Terörle mücadelede yeni bir siyâsî yaklaşımla, yasalarda gerekli değişiklikler yapılmalı; terörle mücadele edecek yeni bir örgüt oluşturulmalı ve bu örgüte yasalarda gereken tüm hukuki destek sağlanmalıdır.

Öncelikle terörle mücadele edebilme koşullarının yaratılabilmesi için Devlet ve siyâsî kadroların bu konuda aydınlatılmaları gerekmektedir (Bal, 2003, s.307). Terörle mücadele edecek güçlere, teröristler kadar “sınırsız ve engelsiz” hareket kabiliyeti kazandırılmadıkça, mücadelelerinde yasa, ahlak ve diğer sınırlayıcı faktörler ortadan kaldırılmadıkça; bugün terörle mücadele etmesi için silahların önüne korumasız sürülen ASKER, POLİS, MİT ve diğer kurum mensuplarından başarı beklemek insafsızlıktır (Bal, 2003, s.306). Terörle mücadelede teröristlerin kullandıkları silahla karşılık verilmeden başarı sağlanması beklenemez. Tarihin hiçbir safhasında düzenli ordu birliklerinin, gerilla savaşı veren gruplara karşı (üstelik terörist grupların tüm komşu ülkelerin sınırlarını çok rahat kullandığı bir koşul da varken) başarılı olduğu bir kayıt bulamazsınız (Bal, 2003, s.311).

Bir ülkede sosyal adaletsizlikler cereyan ediyorsa, o ülke vatandaşları devlet aleyhine yapılacak olan propagandalara daha çok maruz kalacaklardır. Böyle bir ortamda yapılacak propagandaların etkisi daha çok olacaktır.

Ülkemizde son yıllarda artan gelir dağılımındaki adaletsizlikler ve güçlü konumda olanların haksız kazanç elde etme konusundaki duyarsızlıkları tüm Türk toplumunun tahammül sınırını zorlamış, sosyal barış ve huzuru zedeleyecek boyutlara ulaşmıştır. Dünyada adaletsiz bir gelir dağılımı ile sosyal barışın sağlandığı hiçbir toplum bulunmamaktadır. O halde teröre karşı en etkin mücadele yöntemlerinden birisi, suç ve teröre kaynak ve yataklık eden sosyal adaletsizliklerin giderilmesidir (Alkan, 2002, s.40-41). Milli gelirin vatandaşlar arasında dengeli bir şekilde sağlanması, terör örgütünün yöre halkına karşı yapmış olduğu “bu bölge bilerek geri bırakılmakta ve sömürülmektedir” propagandasını da etkisiz kılacaktır.

Terör örgütleri için birincil hedef kitle gençlik kesimini teşkil etmektedir. Terör örgütü PKK için de bu durum söz konusudur. Propagandalarını özellikle bu kesim üzerinde yoğunlaştıran örgüt, özellikle okumamış ve işsiz genç kesimden önemli oranda eleman temin edebilmektedir. Gençlerimize gereken önem verilmeli, imkânların elverdiği ölçüde işsizlik durumuna hâl çareleri aranmalı, boş vakitleri değerlendirecek sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere yer verilmelidir.

Bu bölgede en önemli sorunlardan biri de eğitim sorunudur. Pek çok çocuk ve genç okullara gönderilmemektedir. Devletin diğer bölgelere nazaran sağlamış olduğu pek çok kolaylığa rağmen çocukların okullara gönderilmediği gözlenmiştir. Çocukların okullara gönderilmesi için gerekli yaptırımlar uygulanmalı, ve uygulamada kararlılık hissettirilmelidir. Pek çok çocuk ve genç, aile ortamı ve çevresinin de etkisiyle bölücü fikirlere maruz kalabilmekte, daha doğru ile yanışı tam manasıyla ayırt edebilme yeteneğini kazanmadan bölücü fikirlerin ve propagandaların etkisine maruz kalabilmektedir. Bu durumun önüne geçilebilmesi için, bu bölgede yatılı bölge okullarının yaygınlaştırılarak, çocukların hem eğitimlerinin yapılması sağlanmalı, hem de örgüt militanlarının ve sempatizanlarının propagandalarına maruz kalmalarının önüne geçilmelidir.

Bu bölgeye gönderilecek kamu görevlilerinin seçimine de dikkat edilmeli, bu bölge sürgün yeri nitelendirilmesinden kurtarılmalıdır. Burada görev yapan kamu görevlileri, bir nevi devleti temsil etmekte olup, bu kişilerin halka karşı uygulamalarında yapılacak olan yanlışlıklar, terör örgütü tarafından devletin bölge halkına karşı zulüm yaptığı propagandasına sebep olacaktır. Bölgede halkın devlete güvenmesi ve devlet otoritesini kabul etmesi, terörle mücadele açısından çok önemlidir. Halk desteği sağlanmadan yürütülecek olan faaliyetlerin başarıya ulaşma şansı yoktur.

Yurtiçinde ve yurtdışında ülkemiz aleyhinde faaliyet yürüten legal ve illegal tüm örgütlere karşı psikolojik hareket faaliyetlerinde bulunmamız gerekmektedir. Bunun için de psikolojik hareket uygulayacağımız hedeflerin tümünü çok iyi tanımamız gerekir. Tıpkı üzerimizde psikolojik hareket faaliyetleri yürüten ülkelerin bizi tanıdığı gibi (Alkan, 2000, s.32). Yapılan psikolojik hareket faaliyetlerini bertaraf etmenin tek yolu, daha etkili psikolojik hareket faaliyetlerini uygulamaya koymakla mümkündür.

Ülkemizde terör örgütleriyle ideolojik anlamda mücadele edebilmenin yolu ise, terörle mücadele de sayısız psikolojik hareket ve terör uzmanının yetiştirilmesini zaruri kılmaktadır. Bu uzmanlar sadece asker ya da polis değil, aynı zamanda yazar, akademisyen ve gazetecilerden de olmalıdır (Alkan, 2000, s.119). Terörle mücadele sadece emniyet görevlilerinin değil, tüm vatandaşların görevidir. Ülkemizde cereyan eden terör olaylarından tüm vatandaşlar etkilendiğine göre, mücadelede her kesimin yer alması gerekmektedir. İyi araştırmalara dayanan, iyi planlanmış propagandanın az veya çok etkisi altında kalmayacak toplum düşünülemez. Buna rağmen, bilgi ve deney birikimi ile güçlendirilmiş kültür değerlerine sahip toplumlar olumsuz propagandanın daha az etkilenirler. Çekirdek kültür unsurlarından olan dilini geliştirmiş, ulusal tarih bilincine ulaşmış, inanç noktasında sağlam, folklorunu, âdet-gelenek ve örflerini çağdaş değerlerle yaşatan, sanatını, sanatçısını değerlendiren, ekonomik, sosyal, politik, askeri alanlarda, günün yükselen değerlerini yakalamış kişi ve toplumları propagandanın etkileme şansı daha azdır (İlhan, 2002, s.34). Bilindiği gibi toplumları ayakta tutan öz kaynakların tamamı kültürden beslenmektedir. Bu bağlamda bir toplumu yok edebilmenin en kestirme yolu onun kültür değerlerine sızarak tahrip etmektir.

Psikolojik hareket faaliyetleri, insanın yaşamını çepeçevre sarmaktadır. Okunan kitap, gazete, dergiler, seyredilen sinema filmleri, televizyon haberleri ve tiyatroların satır aralarında daima psikolojik bombalar olabilir. Bunu psikolojik hareket uzmanları haricinde diğer insanların anlaması mümkün değildir. Verilmek istenen mesaj satır aralarına yerleştirilerek bilinç altına işlenmesi sağlanır.

Psikolojik hareket faaliyetleri, çift tarafı keskin bir bıçak gibidir. Planlamadan yapıldığında en büyük zararı yapana vermektedir. Diğer bir ifadeyle, planlamadan yapılan bir psikolojik hareket faaliyeti, göz yapayım derken kaş çıkarmaya benzemektedir. O nedenle yürütülecek olan en küçük psikolojik hareket faaliyeti dahi belirli bir plan ve program dahilinde yapılmalıdır.

Psikolojik hareket faaliyetleri aynı zamanda sürekli faaliyetlerdir. Zira, kitle iletişim araçlarının insanların zihinlerine, kalplerine ve ruhlarına hakim olduğu dünyamızda, bir gün önceki mesajlar anında bayatlayıvermektedir. Bu nedenle hedef kitleye verilmek istenen mesajlar süreklilik arz etmelidir. Propagandanın belleklerde yer etmesinin en etkili yolu sürekli tekrardır.

Psikolojik hareket istihbaratının etkinliği ve doğruluğu, psikolojik hareketin başarısını doğrudan etkiler. Psikolojik hareket faaliyetlerinin odağında “Psikolojik istihbarat” vardır. Psikolojik istihbarat olmadığı sürece, psikolojik hareket faaliyetlerini yürütmek mümkün değildir. Zira, psikolojik hareket faaliyeti yürütülecek hedefiniz hakkında bilgi sahibi değilseniz, yürüteceğiniz faaliyetler karanlıkta ıslık çalmaya benzeyecektir. Bu nedenle psikolojik istihbarat birimini teknik alt yapısı ile beraber gerekli uzman personelle desteklenmesi gerekmektedir.

Etkili psikolojik hareket faaliyetleri yürütebilmek için, sürekli okuyan, araştıran, sorgulayan ve hayal gücü yüksek personele ihtiyaç vardır. Aynı zamanda, bu personel hedef toplumun konuştuğu dili ve toplumun siyâsî, ekonomik, sosyal, kültürel ve ideolojik koşullarını çok iyi bilen kimselerden olmalıdır.

Psikolojik hareket faaliyetleri sosyal bilimlerin ışığı altında geliştirilmeli, uygulayıcılar özellikle bu daldan seçilmelidir. Psikolojik hareket merkezlerinde

çalışacak personel, psikolog, sosyolog, antropolog, tarihçi, siyaset bilimcisi, uluslararası ilişkiler uzmanı, teolog ve filologlardan oluşturulmalıdır.

Ülkemiz açısından ele alacak olursak, bu konu ile ilgili yetişmiş uzman bulmak gerçekten de çok zordur. Bundan dolayı da özellikle terörle mücadele ve ülkemiz aleyhinde yurtdışında yapılan olumsuz propagandalara karşı propaganda faaliyetleri arzulanan ölçüde yürütülememektedir. Üniversitelere bu bağlamda büyük görevler düşmektedir. İlimi verilerin ışığı altında psikolojik hareket konusunda uzmanlar yetiştirilmeli, yurt dışında bu konuda yapılan çalışmalar araştırılmalı ve uygulama alanına geçirilmelidir.

Psikolojik hareket çerçevesinde vatandaşların bazı konularda neler yapacakları ve nerelere başvuracakları hususunda bilgi sahibi olmalarının sağlanması gerekir. Güvenlik güçleri ile halk arasındaki diyalogun güçlendirilmesi yönünde gayret sarf edilmeli, halka güven duygusunun verilmesi sağlanmalıdır.

Örgüt içi sorgulamalar ve anlaşmazlıklardan azami ölçüde istifade edilmeli, ayrıca terör örgütlerinin masum insanlara yönelik olarak gerçekleştirdikleri katliamların görsel ve yazılı basın yoluyla sık sık gündemde tutularak toplumun bu konuda aydınlatılmasına yönelik çalışmalarını yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Olayın sadece bir güvenlik sorunu gibi algılanıp her türlü sorumluluğun güvenlik kuvvetlerine verilmesi bunun dışındaki devletin birimlerinin yardımcı gibi algılanıp kendilerine bir görev verildiği takdirde harekete geçmeleri, yanlış olduğu gibi güvenlik birimlerinde oluşan, “Devleti en iyi bir şekilde ancak biz düşünür ve doğrusunu, gerekeni yaparız, diğer birimler istediğimiz zaman bize yardımcı olsunlar yeter” mantığı saplanılan başka bir çıkmaz gibi görünmektedir. Madem bu devlet herkesin, o zaman her kurum ve sokaktaki vatandaşa kadar herkes üzerine düşeni yapabilmeli, herkesin yapabileceği bir iş bulunmalıdır. Terörle mücadele milli bir mesele olarak kabul edilip, bu milli meseleye herkesin ve her kesimin sahip çıkması hedeflenmelidir (Erdoğan, 1998, s.156-157).

Terör olayları ile karşı karşıya kalmış başka ülkelerdeki durumları örnek olarak, benzeri çözümlere başvurulabileceği anlayışından hareketle farklı yaklaşım biçimleri de gündeme gelmektedir. Başka yerlerdeki uygulamalara dayalı çözüm üretilmesi, terör konusunda çok başarılı bir yol gibi gözükmemektedir. Çünkü terör, ülkeden ülkeye, doğduğu ortama ve muhatap insanların bakış açılarına göre farklı özellikler taşımaktadır. Sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan birbirinden çok farklı toplumlarda ortaya çıkan terör hadisesi, ideoloji ve strateji açısından benzerlik taşıyıcı gibi gözükse de birbirinden farklıdır. Marksist ideolojiye bile ülkeden ülkeye farklı anlamlar yüklenmekte, bu farklılık terör örgütlerini de etkilemektedir. Bu nedenle içinde yaşanılan toplumun ve terör örgütlerinin yapısını dikkate almadan ortaya konacak çözümler ve yaklaşımlar kısa vadede bir başarı gibi gözükse de uzun vadede terörün kronikleşmesine neden olacaktır (Erdoğan, 1998, s.160-161). Özellikle Bask modeli, federasyon gibi çözüm olarak gündeme getirilen bazı yöntemler, konu üzerinde yeteri derecede araştırma yapılmadan ortaya atılan fikirlerdir.

Günümüzün nispi huzur ortamının geçici olduğu unutulmamalıdır. Bu aslında fırtına öncesi sessizlik olarak yorumlanmalıdır. PKK ve DHKP-C'nin faaliyetsizliği bu örgütlerin yedikleri darbelerden değil ama onları kontrol eden güçlerin zamanlama anlayışlarına endekslidir (Bal, 2003, s.308). PKK terör örgütünün yurt dışında beş bin civarında silahlı militanın hâlâ var olduğu ve gerektiğinde düşmesine basıldığında tekrar eylemlere başlayacağı ihtimal dışı değildir.

Terörle mücadele de ceza sisteminin de önemli bir caydırıcı unsur olduğu kabul görmektedir. Terör örgütlerine katılacak olan sempatanların, yakalandıklarında alacakları cezaları düşünerek katılmamaya meyledebilecekleri düşünülmektedir. Dolayısıyla terör suçlularına en ağır cezaların verilmesi ve infazın bir an önce yapılması gerektiği, kaldırılan idam cezasının yeniden kanun haline getirilerek, uygulamaya geçirilmesinin, terör örgütlerine katılımın önüne geçilmesinde önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir. Uygulanacak olan afların kesinlikle terör suçlularını kapsamaması gerekmektedir.

GKK sistemi bölgede çok büyük sorunlara yol açmaktadır. Bu sistem bölgede bacasız fabrika olarak nitelendirilmekte ve terörle mücadelede beklenen başarıyı

gösteremediği konunun uzmanları tarafından belirtilmektedir. Bu sistemde devlet bazı yörelerde köylülere silah dağıtmakta ve kendilerini korumalarını istemektedir. Sorun bu noktada baştan başlamaktadır. Bu şekilde “Devlet vatandaşını koruyamıyor intibai” uyanmakta ve devletin bu bölgenin her yerinde otoritesini tesis edemediği varsayımı halk üzerinde yaygınlaşmaktadır. Ayrıca bölgede meydana gelen pek çok olay göstermiştir ki; devletin vermiş olduğu bazı silah ve mermiler PKK’ya gitmekte, maaş olarak bağlanan aylıklar bağış ya da haraç adı altında yine terör örgütü PKK’nın kasasına girmektedir. Bölgede cereyan eden bazı kan davalarında devlet tarafından verilmiş olan silahların kullanıldığı da yapılan tespitler sonucu anlaşılmıştır.

GKK sisteminin kaldırılmasının ve buraya aktarılan kaynakların, bölgede kapalı olan okullara aktarılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir. Terör örgütünün eylem sahası içinde yer alan mezralar boşaltılarak, merkezi köyler oluşturulmalı ve bu köylerin güvenliği tam olarak sağlanmalıdır. Bu köylerin alt yapısı ve barınma ihtiyacı karşılanmalıdır. Böylece hem sosyal dengesizlik ortadan kalkmış olacak, ayrıca her köye ve mezraya okul, cami gibi yatırımların yapılmasına gerek kalmayacak, kontrol daha iyi sağlanacağı için vatandaşların eğitim, sağlık gibi problemleri de halledilmiş olacaktır. Boşaltılan köy ve mezralar imha edilerek teröristlerin kullanmasının da önüne geçilmesi gerekmektedir. Yalnız bu durum, kamuoyuna mantıklı bir şekilde açıklanmalı ve olumsuz propagandalara fırsat verilmemelidir. Bu uygulamanın anti terör faaliyetlerinin bir gereği olduğu ve dünyada terörle mücadele eden pek çok ülke tarafından uygulandığı örnekleri verilerek anlatılmalıdır. Bu uygulama hem vatandaşın can güvenliğinin sağlanması açısından ve hem de terör örgütlerinin destek kanallarının tıkanması açısından oldukça fayda sağlayacaktır. Destek kanalları tıkanan örgüt militanları psikolojik olarak yalnızlığa itilecek ve mücadele azimleri zayıflayacaktır.

Terör örgütü tarafından propaganda faaliyetlerinin yoğun olarak yürütüldüğü yerlerden birisi de cezaevleridir. PKK terör örgütü kurucularından Kemal PİR: “Kürdistan mücadelesinin kalbi Diyarbakır’da atar, Diyarbakır’ın kalbi de Diyarbakır Cezaevinde atar” diyerek cezaevleri gerçeğini ortaya koymaktadır. Pankart asmadan içeri giren bir militanın, uygulanan propaganda ve pratik eğitim sayesinde bomba uzmanı olarak dışarı çıktığı ifade edilmektedir. Örgütün cezaevinde olan beyin

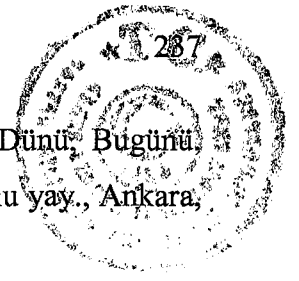
takımının, eylem emirlerini cezaevlerinden verdiği, yakalanan örgüt militanlarının ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bunun önüne geçebilmenin en etkili yolu ise tek kişilik koğuş sistemine geçmekle mümkün olacaktır. Böylece, cezaevine giren sempatizanların beyinlerinin yıkanmasının önüne geçilmiş olacak ve militanların grup psikolojisi içinde hareket ederek terör örgütü içinde sindirilmesinin önüne geçilmiş olacaktır.

Bir yörede terör olayları vuku buluyorsa, o yörede terör örgütlerine yardım ve yataklık yapanların olduğu muhakkaktır. Hiçbir terör örgütü destek görmeden ayakta kalamaz. Terör örgütlerinin destek görmeden ayakta kalamadıkları gibi, terörle mücadele edenlerin de halk desteğini sağlamadan başarılı olmaları mümkün değildir. Devlet gerekli emniyet tedbirlerini öncelikle halkın güvenliğini sağlamalı ve psikolojik hareket faaliyetleri ile de otoritesini tam olarak tesis etmelidir. Emniyet tedbirleri ve psikolojik hareket faaliyetleri koordineli bir şekilde yürütülerek, birbirini tamamlayıcı bir şekilde uygulamanın yürütülmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. ADASAL, Rasim, Yeryüzü Tanrıları, Liderler, Komutanlar ve Kahramanlar Psikolojisi, Minnetoğlu yay., İstanbul, 1979.
2. Aksiyon Dergisi, 17 – 23 Nisan 1999.
3. ALKAN, Necati, Gençlik ve Terörizm, TEMÜH yay., Ankara, 2002, 1. Baskı.
4. ALKAN, Necati, Psikolojik Harekat Terörizm ve Polis, TEMÜH yay., Ankara, 2000, 1. Baskı.
5. ALKAN, Necati, “Terör Örgütlerinin Gençliği Kazanmada Kullandığı Psikolojik Süreçler”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler, Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
6. ALTUĞ, Yılmaz, Terörün Anatomisi, Altın Kitaplar yay., İstanbul, Mart 1995, 1. Baskı.
7. ARIBOĞAN, Deniz Ülke, Tarihin Sonundan Barışın Sonuna Terörizmi Anlamak ve Anlamlandırmak, Timaş yay., İstanbul, Mart 2003, 1. Baskı.
8. ARKONAÇ, Sibel Aysen, Sosyal Psikoloji, Alfa yay., İstanbul, 1998.
9. ARSAN, Cevdet, “Terörün Psikolojik Nedenleri ve Çözüm Yolları”, Abdi İpekçi Semineri, Türkiye’de Terör, 30 Ocak- 1 Şubat 1980, Gazeteciler Cemiyeti yay., Mayıs 1980, 1. Baskı.
10. ARSLAN, Feyzullah, “Devletimizin Terörizm ve Terör Örgütü PKK İle Mücadelede Çıkardığı Mücadele Yasaları ve Gelişmeleri”, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, Mart 2000.
11. ARVASI, Seyyid Ahmed, Doğu Anadolu Gerçeği, Burak yay., İstanbul, Ağustos 2000.
12. ASNA, M. Alaaddin, Halkla İlişkiler, Türkiye Bankalar Birliği, Ankara, 1978.
13. AVŞAR, B. Zakir, “Medyanın Terör Haberlerini Sunumu ve BBC Örneği”, Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, 2002.
14. AVŞAR, Bozkurt Zakir, Kitle İletişim Araçları ve Terör, Kamer yay., İstanbul, 1992.

15. AYDIN, Mehmet S., “Şiddet ve Terör”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler, Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
16. AYGAN, Abdulkadir, “Bir İtirafçının Kaleminden PKK ve Terörün Sosyal Temelleri”, Çılgınlıktan Sağduyuya: İtirafçılar Anlatıyor, Yeni Forum yay. No:3, Ankara 1987.
17. AYGAN, Abdulkadir, “Basında PKK Propagandası”, Yeni Forum Dergisi, 15 Haziran 1987, Sayı:187.
18. AZİZ, Aysel, Kitle İletişim Araçlarının Kamuoyunu Etkileme Gücü; Kitle İletişim Araçları ve Kamuoyu, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 1994.
19. BACINOĞLU, Tamer, BACINOĞLU, Andrea, Modern Alman Oryantalizmi Alman Yayıncılığının Türkiye Tablosu, ASAM yay., Ankara, 2001.
20. BAL, İhsan, “Liberal ve Gelişme Sürecindeki Demokratik Sistemlerde Terörizm Sorununa Çözüm Önerileri”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler, Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
21. BAL, Mehmet Ali, Savaş Stratejilerinde Terör, IQ yay., İstanbul, Mart 2003, 1. Baskı.
22. BARDAKÇI, İlhan, İhtilal Tekniği, Töyko Matbaası, İstanbul, 1968.
23. BARUT, Basri, “Yıkıcı Hareketler Açısından Propagandanın Kritiği”, Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, 2002.
24. BAŞEREN, Sertaç, “Terörizm: Kavramsal Bir Değerlendirme”, Der. Ümit ÖZDAĞ-Ösman Metin ÖZTÜRK, Terörizm İncelemeleri, ASAM yay., Ankara, 2000.
25. BON, Gustave Le, Kitleler Psikolojisi, Timaş yay., İstanbul, 1997.
26. BOSTANCI, Muammer Yaşar, “Haberleşme Araçları ve Terör”, Abdi İpekçi Semineri, Türkiye’de Terör, 30 Ocak- 1 Şubat 1980, Gazeteciler Cemiyeti yay., Mayıs 1980, 1. Baskı.
27. BOWYER, Bell, J., “Career Moves Reflections On The Irish Gunmen”, Studies In Conflict And Terrorism, 1992 ,Sayı 15, Çev. Aytekin Galeri.
28. BROWN, J.A.C., Beyin Yıkama, Çev:Behzat TANÇ, Boğaziçi yay., İstanbul, Ağustos 2000, 7. Baskı.

29. BUDAK, Nâzım, Varlığımızı Hedef Alan Tehdit (Bölücü Terör), Boğaziçi yay., İstanbul, Eylül 1994.
30. BÜYÜKKARAGÖZ, S. Savaş, Uluslararası Terörizm ve Gençlik, MEB yay., Ankara 1987.
31. CÜCELOĞLU, Doğan, İnsan Ve Davranışı, Remzi Kitabevi, İstanbul 1991.
32. CÜCELOĞLU, Doğan, Yeniden İnsan İnsana, Remzi Kitabevi, İstanbul, Kasım 1996, 13. Baskı.
33. ÇELİKTEPE, Atilla, Teşkilat-ı Mahsusa'nın Siyasi Misyonu, IQ yay., İstanbul, Ekim 2002, 1. Baskı.
34. ÇINAR, Bekir, Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör, Sam yay., Ankara, Ekim 1997, 1. Baskı.
35. DARENDELİOĞLU, İlhan, Türkiye'de Komünist Hareketleri, Toker yay., İstanbul, 1976, 4. Baskı.
36. DEMİREL, Emin, Terör, IQ yay., İstanbul, Nisan 2002, 6. Baskı.
37. DEMİRKENT, Nezh, "Türkiye'de Terörün Boyutları, Gelişimi ve Çözüm Önerileri", Abdi İpekçi Semineri, Türkiye'de Terör, 30 Ocak- 1 Şubat 1980, Gazeteciler Cemiyeti yay., Mayıs 1980, 1. Baskı.
38. DEMİRKIRAN, Sami, İhanetler Çemberinden Kurtuluş, Kamer yay., İstanbul, 1998.
39. DEMİRKIRAN, Sami, Kod Adı: Killer Of The Mehmet, Sadem yay., Ankara, 2002, 3. Baskı.
40. DEMİRKIRAN, Sami, PKK Olaylar, Belgeler, Hatıralar, Kipa yay., İstanbul, 2001.
41. DEMİRKIRAN, Sami, Ürperten İtirafı PKK İle 3.5 Yıl, Turan yay., İstanbul, 1996.
42. DERİCİOĞLU, Müjgân, "Eğitim Açısından Yüksek ve Orta Öğretimde Terör ve Çözüm Önerileri", Abdi İpekçi Semineri, Türkiye'de Terör, 30 Ocak- 1 Şubat 1980, Gazeteciler Cemiyeti yay., Mayıs 1980, 1. Baskı.
43. DİLMAÇ, Sabri, Terörizm Sorunu ve Türkiye, EGM yay., Ankara 1997.
44. DÖKMEN, Üstün, İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem yay., İstanbul, 1994.
45. DÖNMEZER, Sulhi, "Milletlerarası Tedhişçilik", Abdi İpekçi Semineri, Türkiye'de Terör, 30 Ocak- 1 Şubat 1980, Gazeteciler Cemiyeti yay., Mayıs 1980, 1. Baskı.

46. DÖNMEZER, Sulhi, Sosyoloji, Beta Basım yayım, İstanbul, 1990.
47. ELİBOL, Saadettin, İlim ve İdeoloji, Birlik yay., Ankara, 1985, 2. Baskı.
48. ERDOĞAN, Davut, Terörle Mücadelede Halkla İlişkiler ve Propagandanın Yeri ve Önemi, TODAİE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1998.
49. ERER, Tekin, Kürtçülük Meselesi, Boğaziçi yay., İstanbul, Eylül 1994.
50. ERGENE, H. Halil, Neden Hedef Türkiye?, Kiyap Yayın Dağıtım, Ankara, 1993.
51. ERGİL, Doğu, Türkiye’de Terör ve Şiddet Yapısal ve Kültürel Kaynakları, Turhan Kitabevi, Ankara, 1980, 1. Baskı.
52. ERKAL, Mustafa E., “Etniklik ve Terör”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
53. ERKAL, Mustafa E., “Terörün Sosyolojik Analizi”, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Cilt:2, Sayı:11, İstanbul, Nisan 1981.
54. ERKAL, Mustafa, Doğu Kalkınması, İstanbul, 1978.
55. ERSEVER, A. Cem, Kürtler PKK ve A. Öcalan, Ocak yay., Ankara, Ekim 1998.
56. ERSEVER, A. Cem, Üçgendeki Tezgâh, Ocak yay., Ankara, Ekim 1997, 3. Baskı.
57. ERTEKİN, Yücel, Halkla İlişkiler, TODAİE yay., No:259, Ankara, 1995.
58. FINCH, Lynette, “Psikolojik Propaganda: Yirmirnci Yüzyılın İlk Yarısında Fikirlerin Fikirlerle Savaşı”, Çev: Rengin GÜN, Avrasya Dosyası, Yaz 2002, Cilt:8, Sayı:2.
59. FİDAN, Mehmet, “Kitle İletişim Araçlarında Terör Olayları”, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, Mart 2000.
60. FREEDMAN, J. L. ve Arkadaşları, Sosyal Psikoloji, Çev: Ali Dönmez, İmge Kitabevi, Ankara, 1998.
61. GALERİ, Aytekin, “Proaktif Polislik: Suçla Mücadelede Farklı ve Etkili Bir Yaklaşım”, Doğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, Elazığ, 17 – 19 Aralık 1998.
62. GALERİ, Aytekin, “Teröristin Sosyo – Psikolojik Profilinin Terörle Mücadeledeki Yeri ve Önemi”, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, Mart 2000.

63. GÖKSEL, Ahmet Bülent, Halkla İlişkiler, Bilgehan Basımevi, İzmir, 1988.
64. GÖKSU, Turkut, “Bir Psikolojik Harekat Yöntemi Olarak Propagandada Gözetilmesi Gereken Temel İlkeler ve Medyaya Düşen Rol”, Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, 2002.
65. GÜLER, Ali, Yunanistan’ın Etnik Yapısı ve Batı Trakya Türklüğü, Aydınlar Ocağı yay., İstanbul, 2000.
66. GÜMÜŞ, Burhan, “Terör ve Terörle Mücadelede Psikolojik Harekatın Önemi”, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, Mart 2000.
67. GÜNERİ, Münir, Psikolojik Harbin Önemi ve Yönetimi, K.K.K. Askeri Basımevi, İstanbul, 1967.
68. GÜRSES, Emin, Ayrılıkçı Terörün Anatomisi IRA-ETA-PKK, Bağlam yay., İstanbul, 2001, 2. Baskı.
69. GÜRSES, Emin, Milliyetçi Hareketler ve Uluslararası Sistem, Bağlam yay., İstanbul, Kasım 1998, 1. Baskı.
70. GÜVENİR, Osman, “Türkiye’de Terör ve Güvenlik Kuvvetlerinin Durumu”, Abdi İpekçi Semineri, Türkiye’de Terör, 30 Ocak- 1 Şubat 1980, Gazeteciler Cemiyeti yay., Mayıs 1980, 1. Baskı.
71. HAFIZOĞULLARI, Zeki, “Terör ve Hukuk”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
72. HAHLOWEG, Werner, “Modern Gerilla ve Terörizmin Teorik Temelleri”, Ed. Rolf TOPHOVEN, Günümüzde Gerilla ve Terörizm Şiddet Yoluyla Politika, Çev: Eşref Bengi ÖZBİLEN, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yay., İstanbul, 1993.
73. HAZELWOOD, R. R., “The Serral Reports. His Characteristics And Victims”, FBI Law Enforcement Bulletin, 1989, Çev: Aytekin Galeri.
74. HİTLER, Adolf, Kavgam, Çev:Ahmet ÇUHADIR, Kum Saati yay. İstanbul, Şubat 2002.
75. HOFFER, Eric, Kesin İnançlılar, Çev.: E. Günur, Tur Yay., İstanbul 1980.
76. Hürriyet Gazetesi, 10.07. 1992.
77. Hürriyet Gazetesi, 06.04.1999.
78. HÜSEYİN, Asaf, Ortadoğu’da Devlet ve Terör, Pınar yay., İstanbul, 1990
79. İLHAN, Suat, Terör: Neden Türkiye, ASAM yay., Ankara, 2002, 2. Baskı.

80. İMSET, İsmet, PKK ve Ayrılıkçı Şirketin Yirmi Yılı, Turkish Daily News yay., Ankara, 1994.
81. KÂĞITÇIBAŞI, Çiğdem, İnsan Ve İnsanlar, Cem Ofset Matbaacılık, İstanbul 1980.
82. KALELİOĞLU, Oğuz, “Psikolojik Harp İstihbaratı”, Avrasya Dosyası, Yaz 2002, Cilt:8, Sayı:2.
83. KARABEKİR, Kâzım, Gizli Harp İstihbarat, Kamer yay., İstanbul, 1998.
84. KARADEMİR, Kemal, İntihar Saldırıları, TEMÜH Yay., Ankara, 2000.
85. KAZANCI, Metin, Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler, Turhan Kitabevi, Ankara, 1995.
86. KELEŞ, Ruşen ve ÜNSAL, Artun, Kent ve Siyasal Şiddet, A.Ü.S.B.F. yay., Ankara, 1982.
87. KESKİN, Halit, KARAKOÇ, Ercan, “Türkiye’de Bölücü Terör: PKK Örgütünün İncelenmesi”, Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, 2002.
88. KILIÇ, Altemur, Titrek Pusula, Timaş yay., İstanbul, Aralık 1999, 2. Baskı.
89. KIŞLALI, Mehmet Ali, Güneydoğu Düşük Yoğunluklu Çatışma, Ümit yay., Ankara, Aralık 1996, 2. Baskı.
90. KIZILÇELİK, Sezgin ve ERDEM, Y., Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü, Saray Medikal Yay., İzmir 1996.
91. KİRİŞÇİ, Kemal ve WINNOW, Gareth M., Kürt Sorunu Kökeni ve Gelişimi, Tarih Vakfı Yurt yay., İstanbul, Mart 2000, 3. Baskı.
92. KOÇAŞ, Sadi, Kürtlerin Kökeni ve Güneydoğu Anadolu Gerçeği, Kastaş yay., İstanbul, Mart 1990, 1. Baskı.
93. KONGAR, Emre, Küresel Terör ve Türkiye, Remzi Kitabevi, İstanbul, Aralık 2001, 1. Baskı.
94. KORKMAZ, Gürol, Terör ve Medya İlişkisi, TEMÜH yay., Ankara, 1999, 1. Baskı.
95. KORKUT, Refik, Psikolojik Savunma, T.C. Ulaştırma Bakanlığı yay., Ankara, 1975.
96. Kök Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (KÖKSAV), PKK’nın Gerçek Yüzü, Ankara, 1999.
97. KÖKNEL, Özcan, Bireysel ve Toplumsal Şiddet, Altın Kitaplar yay., İstanbul, Haziran 1996, 1. Baskı.

98. KÖKNEL, Özcan, İnsanı Anlamak, Altın Kitaplar Yay., İstanbul 1986.
99. KUYAKSİL, Ali, "Uluslararası Sistem ve Terör", I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, Mart 2000.
100. LAÇİNER, Sedat, "Bölücü Televizyon Yayıncılığı ve Uluslar arası Bağlantıları: Med-TV Örnek Olayı 1994-1999", Avrasya Dosyası, Yaz 2002, Cilt:8, Sayı:2.
101. MANDRON, Guy, "Psikolojik Savaş ve Terörizm", Çev. Can Kapyalı, Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Sayı:1, Şubat 1997.
102. MANİSALI, Erol, Yirmibirinci Yüzyıl'da Küresel Kısaç, Otopsi yay., İstanbul, Haziran 2001, 1. Baskı.
103. MARDİN, Şerif, İdeoloji, İstanbul, 1992.
104. MAXWELL, J. C., Kazanan Tutum, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1994.
105. MEGRET, Maurice, Psikolojik Savaş, Varlık yay., İstanbul, 1972.
106. MORGAN, C. T., Psikolojiye Giriş, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yay., Ankara 1989.
107. MUTLU, Servet, Doğu Sorununun Kökenleri (Ekonomik Açıdan), Ötüken yay., İstanbul, 2002.
108. ONUR, Hüdavendigar, Millet-i Sadıka'dan Hayk'ın Çocuklarına Ermeniler, Edille yay., İstanbul, 1998.
109. ORAN, Baskın, "Kalkık Horoz Çekiç Güç ve Kürt Devleti", Avrasya Dosyası, Cilt:3, Sayı:1, İlkbahar 1996.
110. OSKAY, Ünsal, Kitle Haberleşmesi Teorilerine Giriş, Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu yay., No:7, Ankara, 1985, 3. Baskı.
111. OZANKAYA, Özer, "Terörün Toplumsal Etkenleri ve Çözüm Yolları", Abdi İpekçi Semineri, Türkiye'de Terör, 30 Ocak- 1 Şubat 1980, Gazeteciler Cemiyeti yay., Mayıs 1980, 1. Baskı.
112. ÖRGÜN, Faruk, Küresel Terör, Okumuş Adam yay., İstanbul, Ekim 2001, 1. Baskı.
113. ÖZAKGÜN, Kaya, Kitle İletişim Araçlarının Propaganda da Kullanılması, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu yay., Ankara, 1984.
114. ÖZAKGÜN, Kaya, Kitle İletişim Araçlarının Propagandada Kullanılması, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu, Ögt. Gör. Ders Notları, Mayıs 1984.

115. ÖZCAN, Mehmet, “Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerinde Terörün Etkisi”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
116. ÖZCAN, Nihat Ali, PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi İdeolojisi ve Yöntemi, ASAM yay., Ankara, 1999.
117. ÖZCAN, Nihat Ali, “Terör ve Ekonomi”, Der. Ümit ÖZDAĞ, Osman Metin ÖZTÜRK, Terörizm İncelemeleri, ASAM yay., Ankara, 2000.
118. ÖZDAĞ, Muzaffer, Örtülü İstilâ ve Psikolojik Savaş, Avrasya-Bir Vakfı yay., Ankara, Ağustos 2003, 1. Baskı.
119. ÖZDAĞ, Muzaffer, Türkiye ve Türk Dünyası Jeopolitiği Üzerine, ASAM yay., Ankara, 2001
120. ÖZDAĞ, Ümit, “Kuzey Irak ve PKK”, Avrasya Dosyası, Cilt 3, Sayı 1, İlkbahar 1996.
121. ÖZDAĞ, Ümit, Türkiye Kuzey Irak ve PKK Bir Gayri Nizami Savaşın Anatomisi, ASAM yay., Ankara, 1999.
122. ÖZDEMİR, Sadi, Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme, Timaş yay., İstanbul, Ocak 1998, 1. Baskı.
123. ÖZDİKER, Cengiz, “Türkiye’de Medya ve Terör”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
124. ÖZENDER, C., “Terörün Sosyo – Kültürel Yönleri”, Doğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, Elazığ, 17 – 19 Aralık 1998.
125. ÖZEY, Ramazan, Dünya Hakimiyet Teorileri ve Merkezi Türk Hakimiyet Teorisi, Marifet yay., İstanbul, Nisan 2000.
126. ÖZEY, Ramazan, Jeopolitik ve Jeostratejik Açından Türkiye, Marifet yay., İstanbul, Ocak 1998.
127. ÖZNUR, Hakkı, Cahşların Savaşı Kuzey Irak Kürt Hareketi ve Musul-Kerkük Meselesi, Altınküre yay., Ankara, Nisan 2003, 1. Baskı.
128. ÖZSOY, Osman, Politik Propaganda Teknikleri, Alfa yay., İstanbul, Mart 1999, 1. Baskı.
129. ÖZTÜRK, Osman Metin, “Avrupa ve Ortadoğu Ülkelerinin Terör Karşısındaki Konumları”, Der. Ümit ÖZDAĞ, Osman Metin ÖZTÜRK, Terörizm İncelemeleri, ASAM yay., Ankara, 2000.

130. ÖZTÜRK, Osman Metin, Stratejik Açından Doğu Akdeniz ve Kıbrıs, Altınküre yay., Ankara, Nisan 2003, 1. Baskı.
131. ÖZTÜRK, Osman Metin, Türkiye ve Ortadoğu (Savunma ve Güvenlik Açılımlarından), Gündoğan yay., Ankara, Ekim 1997, 1. Baskı.
132. ÖZTÜRK, Saim, Uyuşturucu Kaçakçısı Terör Örgütü PKK, KÖKSAV yay., Ankara, 2000.
133. ÖZTÜRK, Saygı, Devletin Derinliklerinde, Ümit yay., Ankara, 2002, 2. Baskı.
134. ÖZTÜRK, Saygı, Kasadaki Dosyalar, Ümit yay., Ankara, Mart 2003, 2. Baskı.
135. PAMUKOĞLU, Osman, Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok Hakkari ve Kuzey Irak Dağlarındaki Askerler, Harmoni yay., İstanbul, Aralık 2003, 9. Baskı.
136. PERİNÇEK, Doğu, Abdullah Öcalan İle Görüşme, Kaynak yay., İstanbul, Kasım 1990, 3. Baskı.
137. PİRİM, Oktay ve ÖRTÜLÜ, Süha, Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü, Boyut Kitapları, İstanbul, Ağustos 1999, 3. Baskı.
138. QUALTER, H. Terence, Propaganda ve Psikolojik Harp, Çev. Özel Kuv.K.lığı, Waterloo Üniversitesi, Ağustos 1973.
139. Sabah Gazetesi, 08.11.1996.
140. Sabah Gazetesi, 01.07.2002.
141. SEZER, Özcan, "Uyuşturucu Terör Bağlantısı", I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, Mart 2000.
142. SEZGİN, Ferruh, "Kürt Devletinin Hamisi: Çekiç Güç", Avrasya Dosyası, İlkbahar 1996, Cilt:3, Sayı:1.
143. SOYVURAL, Muhittin, Terörizmin Anatomisi, Başar Ofset, Ankara 1997.
144. SÜKAN, Faruk, İhanetler Karşısında Türkiye, Kültür Ofset, Ankara, 1994.
145. ŞEHİRLİ, Atila, Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri, Burak yay., İstanbul, Nisan 2000.
146. TARHAN, Nevzat, Psikolojik Savaş Gri Propaganda, Timaş yay., İstanbul, Kasım 2002, 1. Baskı.
147. TATAR, Hüsniye Canbay, "Sosyal Hareketler Sosyolojisi Açısından PKK", I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildiriler, Elazığ, Mart 2000.

148. TAVAS, Taner, “İntihar Saldırıları”, Der. Ümit ÖZDAĞ, Osman Metin ÖZTÜRK, Terörizm İncelemeleri, ASAM yay., Ankara, 2000.
149. TEKİN, Arslan, İmralı’daki Konuk, TUTİBAY yay. Ankara 1999, 1. Baskı.
150. TEKİN, Arslan, “PKK’nın Kadro Kaynakları”, Yeniçağ Gazetesi, 28.11.2003.
151. TOPHOVEN, Rolf, “Yakındoğu’ da Gerilla Savaşı ve Kontrgerillanın Görüntüleri”, Ed. Rolf TOPHOVEN, Günümüzde Gerilla ve Terörizm Şiddet Yoluyla Politika, Çev: Eşref Bengi ÖZBİLEN, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yay., İstanbul, 1993.
152. TOPLU, Abdülhâdi, Türk Milliyetçiliği ve Karşı İdeolojiler, Töre Devlet yay., Ankara, 1978, 3. Baskı.
153. TÜRENÇ, Tufan, “Lale Koparan Genç Kız”, Hürriyet Gazetesi, 04.05.1996.
154. TÜRKDOĞAN, Orhan, Güneydoğu Kimliği, Alfa yay., İstanbul, Ağustos 1998, 2. Baskı.
155. TÜRKDOĞAN, Orhan, Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği, Timaş yay., 1. Baskı, İstanbul, Temmuz 1996.
156. TÜRKKEŞ, Alparslan, 9 Işık, Kamer yay., İstanbul, 1997.
157. TÜRKÖĞLU, Sırrı, Psikolojik Harp Harekatının Yürütülmesi, Gnkur. Basımevi, Ankara, 1969.
158. TZU, Sun, Savaş Sanatı, Çev.: Adil DEMİR, Kastaş yay., İstanbul, Eylül 2001, 1. Baskı
159. ULUĞ, Feyzi, Eğitimde Grup Süreçleri, TODAİE Yay., Ankara 1999.
160. UYSAL, Ahmet Edip, “İdeolojik Savaş ve Beyin Yıkama Tekniği”, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, Cilt:2, Sayı: 11, Nisan 1981.
161. ÜLGNER, Sabri, Zihniyet Aydınlar ve İzmler, Ankara, 1983.
162. ÜTÜK, Kâzım, Tek Başına İktidar, Biltek yay., Ankara, Ekim 2000, 1. Baskı.
163. VATANDAŞ, Aydoğan, Armagedon Türkiye İsrail Gizli Savaşı, Timaş yay., İstanbul, Mart 2003, 18. Baskı.
164. VOLKAN, Vamık D., Kanbağı Etnik Gururdan Etnik Teröre, Bağlam yay., İstanbul, Kasım 1999, 1. Baskı.
165. YAHYA, Harun, Terörün Perde Arkası, Vural yay., İstanbul, Ekim 2000, 2. Baskı.
166. YAYLA, Atilla, Terörizm Üzerine Yazılar, Gündem yay., Ankara, 1990

167. YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Kültür ve Terör”, Türkiye’de Terörizm: Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
168. YILMAZ, İrfan, Güneydoğu ve Şer İttifakı, Kamer yay., İstanbul, 1997, 2. Baskı.
169. YÖRÜK, Ahmet, “Terörizm ve Ekonomi”, Türkiye’de Terörizm Dünü, Bugünü, Gelişimi ve Alınması Gerekli Tedbirler Bildiriler, Türk Tarih Kurumu yay., Ankara, 2003.
170. YÖRÜKOĞLU, Atalay, Gençlik Çağı, Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul 1993.
171. YUMLU, Konca, Kitle İletişim Kuram ve Araştırmaları, 9 Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1994.
172. YÜKSEL, Ahmet Haluk, İkna Edici İletişim, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı yay., No:94, Eskişehir 1994.
173. ZEHİR, Cemal, Türkiye ve Ortadoğu Su Meseleleri, Marifet yay., İstanbul, Mart 1998.

ÖZGEÇMİŞ

13.02.1978 tarihinde Mersin’de doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Silifke’de tamamladım. 2000 yılında 19 Mayıs Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü’nden mezun oldum. Aynı yıl Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü İşletme Fakültesi Strateji Bilimi Anabilim Dalı’na kayıt oldum.

EK

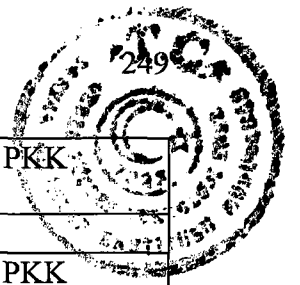

İçişleri Bakanlığı Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı'nın 26 Nisan 1999 Tarih ve

096 Sayılı Yazısı

KULLANILACAK TERMİNOLOJİ

S. No	Kullanılması Mahzurlu Kelimeler	Kullanılması Gereken Kelimeler
1	Gerilla, asi	Terörist, terörist unsur, eşkıya, haydut
2	Peşmerge, mülteci	Kuzey Iraklılar, sığınmacılar
3	İsyan, Kürt isyanı, Kürt Ulusal Kurtuluş Savaşı, Kürtlerin Özgürlük Mücadelesi, Kürt ayaklanması, silahlı kalkışma, başkaldırı.	Terörist faaliyetler
4	PKK, KAWA, KUK, APOCU, bölücü çete, ayrılıkçı güçler	PKK terör örgütü, kanlı terör örgütü, cinayet şebekesi
5	Operasyon, temizlik hareketi, güvenlik hareketi, huzur hareketi	Teröristlerin ve suçluların aranması, suçluların takibi
6	Komutan, vali, kaymakam	Bir yetkili
7	Kürt, Kürt Türkleri, Kürt ırkı, Kürt vatandaşı	Türk vatandaşı
8	Kürt soylular, Kürt kökenliler, Kürt soylu vatandaşlar, Kürt soyundan halk	Türk vatandaşı, bölücü çevrelerce Kürt olarak isimlendirilen vatandaşlarımız
9	Geçici olarak silah bırakma, ateşkes	Terörist faaliyetlere ara verme, silahlı terörist eylemleri geçici olarak durdurma
10	Barış çağrısı	Terörist faaliyetlere geçici ara verme
11	APO tazminatı, PKK tazminatı, terör tazminatı, Kürt tazminatı	Olağanüstü Hal Bölge görev tazminatı
12	Güney Kürdistan	Kuzey Irak
13	Kuzey Kürdistan	Türkiye'nin doğusu
14	Botan, Amed, Dersim, Serhat... eyaleti	Şırnak-Van Hakkari yöresi, Bingöl-Muş-D.Bakır yöresi, Erzincan-Tunceli-Elazığ yöresi
15	Botan (...) Komutanı	Teröristlerin yöre sorumlusu
16	APO	Terörist Öcalan
17	Milis	Terör örgütüne yardım ve yataklık yapanlar, terörist işbirlikçisi
18	Örgüt üssü, kampı, karargahı, (yurt içinde)	Terörist barınağı, terörist yuvası
19	Örgüt önderi, örgüt lideri, PKK lideri	Terörist başı, örgüt başı
20	Örgütün lider kadrosu	Terör örgütü sorumluları

21	Bölücü terör örgütü, bölücü terör örgütü PKK	Terör örgütü, terör örgütü PKK
22	Bölücü örgüt, bölücü	Terör örgütü, terörist
23	Marksist-Leninist örgüt, Marksist-Leninist PKK	Terör örgütü, terör örgütü PKK
24	İnsanlığa karşı suç	Terör suçu, cinayet-katliam suçu, toplu katliam suçu
25	Öcalan'ın Roma yürüyüşü	Terörist başının Roma'ya/ İtalya'ya sığınması
26	Boşaltılan köyler, yakılan köyler	Terk edilen köyler, halkın terk ettiği köyler
27	Güneydoğu halkı, Güneydoğu Anadolu halkı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu halkı	Türkiye'nin doğusundaki vatandaşlarımız
28	Sürgünde Kürt parlamentosu	PKK terör örgütü güdümünde toplantı
29	Kürt milletvekili-Kürt parlamentosu milletvekili/üyesi	Terör örgüt elemanı
30	Kürt bayrağı, sözde Kürt bayrağı	Terör örgütünün sembolü
31	ERNK bürosu	Teröristlerin irtibat bürosu
32	ERNK ARGK	Terörist örgütünün alt birimi
33	Ulusal meclis/Eyalet meclisi...nci kongre	Terörist toplantısı
34	Düşük (alçak) yoğunluklu savaş	Terörle mücadele
35	Terörist timi/ bölüğü vb.	Terörist grubu
36	Kürt devleti	Kuzey Irak'taki oluşum
37	Kürt liderler/ liderleri	Kuzey Irak'lı aşiret ağaları/ reisleri